

JELENTÉS

az Állami Számvevőszék 2000. évi tevékenységéről

J.4006

2001. március

Tartalom

1. Az ÁSZ 2000. évi tevékenysége.....	4
1.1. Az ellenőrzési munka súlypontjai.....	4
1.2. Az 2000. évi ellenőrzések alapján általánosítható tapasztalatok	7
1.3. Az ellenőrzések alapján tett ajánlások hasznosítási tapasztalatai	27
2. Az ellenőrzési munka színvonalának javítását, az új feladatok eredményes ellátását szolgáló intézkedések és kezdeményezések	32
2.1. A pénzügyi ellenőrzési rendszer továbbfejlesztése érdekében végzett tevékenység	32
2.2. A szervezet átalakításának koncepciója.....	37
3. Az ellenőrzési munkát segítő hazai és nemzetközi kapcsolatok fejlesztése.....	40
3.1. Az Országgyűlési kapcsolatok	40
3.2. Nyilvánosság, sajtókapcsolatok	40
3.3. Nemzetközi kapcsolatok	41
4. A működés személyi és tárgyi feltételei	44
4.1. Személyi feltételek.....	44
4.2. Tárgyi feltételek	45

J e l e n t é s **az Állami Számvevőszék** **2000. évi tevékenységéről**

Az Országgyűlés pénzügyi-gazdasági ellenőrző szerve, az Állami Számvevőszék a korábbiakhoz hasonlóan éves beszámolóban ad számot a 2000-ben teljesített törvényi kötelezettségeiről.

Az éves tevékenységről készített beszámoló elkészítésének és megtárgyalásának az a jelentősége, hogy az államháztartás egyes területeinek működésével, illetve ellenőrzésével kapcsolatos tapasztalatokat és intézkedéseket az ÁSZ összefogottan, folyamataiban és azok irányát jelezve hozhatja az Országgyűlés tudomására. Emellett olyan, a szervezet tevékenységét befolyásoló kérdésekről is tájékoztatást adhat, amelyek áttekintésére a különböző szakmai vizsgálatokról készült jelentések csak kevésbé alkalmasak.

Jelen beszámoló – az Országgyűlés 1999. évi számvevőszéki beszámolót elfogadó 49/2000. (V. 26.) határozatában megfogalmazottaknak megfelelően – kiemelt figyelmet fordít az államháztartás korszerűsítését előmozdító ellenőrzések és a szervezet – teljesítmény-ellenőrzés és pénzügyi ellenőrzés irányában elmozduló – belső szakosodási folyamatának bemutatására.

Az ÁSZ 2000-ben folytatta a korábban megkezdett – az országgyűlési ajánlásokhoz és az új feladatokhoz igazodó – fejlesztéseket, amelyek a számvevőszéki tevékenység személyi és tárgyi feltételeinek javítását kívánják biztosítani. Az eddigi gyakorlathoz hasonlóan az ÁSZ 2000. évi pénzügyi gazdálkodásáról az éves zárszámadás keretében számol majd be, melynek alapját az intézmény – közbeszerzési pályázaton kiválasztott magyar könyvvizsgáló cég által – hitelesített beszámolója adja.

1. Az ÁSZ 2000. ÉVI TEVÉKENYSÉGE

1.1. Az ellenőrzési munka súlypontjai

Az ÁSZ 2000-ben is a szervezet elnöke által jóváhagyott ellenőrzési tervben foglaltak szerint végezte munkáját.

A számvevőszéki törvényben előírt általános hatáskörű ellenőrzési felhatalmazást 22 további törvény részletezi. Ezek egy része – mint például az államháztartási törvény, a párttörvény, vagy az ÁPV Rt-ről szóló törvény – meghatározza és értelmezi a feladatok tartalmát, gyakoriságát, ütemezését. Ugyanakkor más törvények, bár feladatokat adnak, az ÁSZ-ra bízzák azok értelmezését, időbeli ütemezésük, gyakoriságuk meghatározását. Ilyenek többek között a települési önkormányzatokról, a gazdasági kamarákról, vagy a választások pénzügyeiről szóló normák. Így, bár a vizsgálatok témasora adott, a számvevőszéki munkát abból az alapelvből kiindulva kell folyamatosan fejleszteni, hogy a közpénz és a közvagyon hasznosításának ellenőrzésében mind kevesebb legyen a lefedetlen terület. A brit-magyar számvevőszéki (ikerintézményi) együttműködés, az ún. twinning program keretében 1999 végén készült elemzés is ezt a célt szolgálta. Arra keresett választ, hogy az ÁSZ tevékenységében milyen fejlesztésekre van szükség, figyelemmel az EU-csatlakozásra.

Ezzel kapcsolatban a 49/2000. (V. 26.) OGY határozat támogatta a "megváltozott elvárásokhoz jobban igazodó teljesítmény-ellenőrzések és pénzügyi ellenőrzések irányában elmozduló belső szakosodást" és a "nemzetközi szakmai szerepvállalást". Az Országgyűlés szükségesnek tartotta "biztosítani ehhez, valamint a számvevőszéki tevékenység személyi és tárgyi feltételei további fejlesztéséhez szükséges forrásokat".

Az Országgyűlés, érvényesítve a múlt évi beszámoló elfogadásakor hozott – elvi – döntésében foglaltakat, a 2001. és 2002. évi költségvetésről szóló törvényben biztosította azokat a pénzügyi forrásokat, amelyek az Európai Unió csatlakozással járó feladatok teljesítéséhez, az önkormányzati ellenőrzés fejlesztéséhez, illetve az ÁSZ nemzetközi kötelezettségei teljesítéséhez szükségesek.

Az ÁSZ ellenőrzési feladatai elvégzése során szem előtt tartotta az államháztartási gazdálkodás fennálló determinációit, az irányító és végrehajtó szervezetek lehetséges mozgásterét, illetve a követett költségvetési prioritásokat, azok kapcsolatát a pénzügypolitika más területeivel és az államháztartás hatékonyabb működésének általános követelményeit.

A számvevőszéki feladatok között változatlanul első helyen szerepeltek az évenkénti ellenőrzési kötelezettséggel meghatározott feladatok: a központi költségvetés, az önkormányzatok és a társadalombiztosítási alapok költségvetése és zárszámadása, az önkormányzati feladatokhoz kapcsolódó állami támogatások és hozzájárulások elszámolásának vizsgálata, az ÁPV Rt. és az MTI Rt. működésének ellenőrzése.

A kétévenkénti ellenőrzési kötelezettségként jelentkező feladatok közül 2000-ben öt párt gazdálkodásának ellenőrzésére került sor. Az egyéb, rendszeres ellenőrzési feladatok közül a központi költségvetés öt fejezeténél több évre visszanyúló átfogó ellenőrzés valósult meg. Az 1999. októberi és a 2000. áprilisi időközi választási kampányra fordított pénzeszközök felhasználásának szabályosságát is számvevőszéki ellenőrzés vizsgálta.

A törvények által meghatározott gyakoriságú kötelezettségeken kívüli körben a súlypontok – az ÁSZ stratégiájának megfelelően – olyan ellenőrzések megvalósítására irányultak, amelyek képet adnak az állam kiemelt feladatainak ellátásáról, a nagy összegű közpénz felhasználásokról. Az ellenőrzési megállapítások és javaslatok e pénzek hatékony és takarékos hasznosítását mozdítják elő. Ezt szolgálták az infrastruktúrát, a vagyongazdálkodást, az EU-tól származó pénzek hasznosítását és a költségvetés szempontjából fontos pénzügyi folyamatokat érintő ellenőrzések.

Ebben a körben az ÁSZ 2000-ben – egyebek mellett – ellenőrizte a helyi önkormányzatok tulajdonában lévő közutak, hidak fenntartását, a Magyar Posta Rt. gazdálkodását és egyes szolgáltatásainak modernizálását, az ÁPV Rt. hozzárendelt vagyonnal való gazdálkodását, az erdőgazdálkodást, az állami vagyonyilvántartást. Az EU-csatlakozás szempontjából is figyelmet érdemel a nemzetközi segélyprogramok monitoring (irányítási és feladatkövető) rendszerének, valamint a Phare támogatások felhasználásának átfogó ellenőrzése. A külföldi államadósság kezelésének, valamint a központi költségvetés adó- és járulékbefvételei realizálásának áttekintése, a megtett javaslatok hozzájárulnak a pénzügyi rendszer korszerűsítési feladatainak megvalósításához. Az ÁSZ értékelte a magyar áruk és szolgáltatások exportjának ösztönzéséhez fűződő állami érdekek érvényesülését a Magyar Export-Import Bank Rt. és a Magyar Export hitel Biztosító Rt. tevékenységén keresztül és rámutatott az érvényes rendelkezések és a törvényi előírás közötti ellentmondások megszüntetésének szükségességére.

Az ellenőrzések másik csoportja a lakossági életfeltételeket befolyásoló tényezőket célozta meg. Ezek sorában az ÁSZ széles mintavétellel tekintette át a helyi önkormányzatok különböző feladatai ellátásának megoldásait (pl. kórházak, szociális és gyermekjóléti szolgáltatások), szervezeti formáit és feltételeit, pénzügyi-gazdasági tevékenységüket.

Az elmúlt évben összesen **42, az előző évinél 6-tal több** befejezett ellenőrzésről készült jelentés. A vizsgálatok mintegy 50%-át a törvényekben előírt, évenkénti, kétévenkénti, illetve egyéb rendszeres ellenőrzési kötelezettségek határozták meg. 2000-ben az Országgyűlés és a Kormány részéről nem érkezett vizsgálatra irányuló külön felkérés. A korábbiaknál nagyobb számban és arányban kerültek az ÁSZ elnökének döntése alapján vizsgálati témák meghatározásra. A 2000-ben elkészült jelentések jellemzőit az 1. sz. melléklet, a kapacitás felhasználást a 3. sz. melléklet tartalmazza.

Az ellenőrzések kapacitás igénye jelentős mértékben eltér. Például a pártok gazdálkodásának kétévenkénti törvényességi ellenőrzése törvényi előírás. Kapacitás igénye nem haladja meg pártonként az 50-100 ellenőrzési napot, és – más ellenőrzési témákhoz viszonyítva – szerény. A legnagyobb munkaerő-igényt a zárszámadási törvényjavaslat több mint 3 ezer ellenőrzési napot igénybevevő ellenőrzési feladata jelenti. E két szélsőség között helyezkedik el a többi ellenőrzés.

A vizsgálati folyamaton belül – törekvéseinknek megfelelően – csökken a vizsgált szervezetnél eltöltött idő és növekszik az ellenőrzések sokoldalú előkészítésére (előtanulmány, dokumentum gyűjtés, programkészítés stb.), valamint a jelentések elkészítésére és véglegesítésére fordított idő.

A vizsgálatok ütemezésének és a jelentések közzétételének változatlan egyenetlenségét jelzi, hogy az ÁSZ a 2000-ben kibocsátott jelentések több mint felét június elejétől szeptember végéig hozta nyilvánosságra. Az éves ellenőrzési terv – lehetőség szerint – a munkák egyenletes eloszlására törekszik, ezért áthúzódó ellenőrzéseket is tartalmaz. Ezek közé az előző évben megkezdett, de a tárgyévben befejeződő ellenőrzések, valamint a tárgyévben kezdődő és a következő évben befejeződők tartoznak.

A munkák egyenletes eloszlását különböző tényezők befolyásolják, így például a törvényekben előírt határidők, az ellenőrzött téma adatállományának rendelkezésre állása. A közvetlen ellenőrzéseket végzők munkaelosztásánál figyelembe kell venni az ellenőrzött szervezet munkabeosztását is (pl. oktatási intézményeknél). Az ÁSZ a jövőben – a jelzett korlátozó feltételek között is – nagyobb figyelmet kell fordítson a jelentései nyilvánosságra hozatalának éven belüli egyenletesebb ütemezésére, a munkacsúcsok mérséklésére.

A számvevőszéki összefoglaló jelentések számának alakulása 2000-ben

Ellenőrzések	Terv	Tény
1999-ben megkezdett, 2000-re áthúzódó ellenőrzések	18	19
2000-ben megkezdett, 2000-ben befejezett ellenőrzések	27	22
terven felüli ellenőrzés	–	1
Összesen:	45	42

Az ÁSZ munkájának tervszerűsége, a vizsgálatok terv szerinti ütemezésben való megvalósítása 2000-ben javult.

Az ÁSZ terven felüli ellenőrzési feladatként hajtotta végre a gazdasági kamarák 1999. évi vagyonleltárának ellenőrzését, mivel a gazdasági kamarákról szóló törvény azt számvevőszéki hatáskörbe utalta. A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai 2001. és 2002. évi költségvetési törvényjavaslata megalapozottságának ellenőrzésére vonatkozó vélemény – a társadalombiztosítási alapok költségvetésének előterjesztési rendjéhez igazodva – **nem jelent meg önálló dokumentumként**, hanem a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetési törvényjavaslatáról készült számvevőszéki vélemény részeként, így a feladat tartalmilag más jelentés keretében teljesült.

Az egyeztetési folyamatok (2-3 hónapos) **elhúzódása** három esetben eredményezte a januári, illetve februári befejezést és így **statisztikai szempontból az évek közti csúszást**. A kizárólagos állami tulajdon nyilvántartása helyzetének ellenőrzése az 1999. évi ellenőrzési tervben szerepelt, de 2000-ben került véglegzésre. A Magyar Nemzeti és Üdülési Alapítvány vagyongazdálkodásának ellenőrzése befejeződött, a jelentés tervezet elkészült, a végleges jelentés 2001 februárjában került kiadásra. Hasonlóan a megyei, városi és fővárosi kerületi önkormányzatok gazdálkodásának ellenőrzése 2000-ben megkezdődött, de 2001-ben fejeződik be.

ÁSZ-on kívül eső okokból maradt el, illetve halasztódott a „Közreműködés a NATO Biztonsági Beruházási Programjába tartozó fejlesztések ellenőrzésében” című vizsgálat, mivel a téma felelőse, a NATO Nemzetközi Számvevő Testülete nem kezdeményezett ellenőrzést. A SAPARD előcsatlakozási agrár és vidékfejlesztési alap számláinak ellenőrzési feladata később teljesíthető, mivel a SAPARD hazai intézmény rendszerének felállítása a beszámoló elkészítésének időpontjáig sem valósult meg.

1.2. Az 2000. évi ellenőrzések alapján általánosítható tapasztalatok

Az ÁSZ ma már több évre visszanyúló tapasztalatokkal rendelkezik az államháztartási gazdálkodás színvonalát, a közpénzek felhasználásának minőségét és hatékonyságát alapvetően meghatározó területekről (a központi költségvetés fejezetei és intézményei, a társadalombiztosítási alapok, az elkülönített állami pénzalapok és az önkormányzatok gazdálkodásáról, közfeladataik ellátásáról). E jelentés az összefüggések bemutatása érdekében utal azokra az átfogó pénzügyi folyamatokra, amelyekhez a vizsgálati tapasztalatok kapcsolódnak. Jelzi a kedvező változásokat és segítő szándékkal, részletesebben szól az ismétlődő és kedvezőtlen tapasztalatokról.

A tapasztalatok összefoglalása

Az 1999. évi számvevőszéki tevékenységről készült jelentés a többéves tapasztalatokat **összegezve rögzítette, hogy az államháztartás egyes alrendszereinek működésében és gazdálkodásában, a közfeladatok ellátásában mutatkozó hiányosságok túlnyomó része rendszerbeli problémákra vezethető vissza**. Ezért ismétlődően jelezte az államháztartási re-

form továbbfolytatásának szükségességét, a feladat- és hatáskörök rendezésének, az elérendő célok és az elvégzendő feladatok egyértelmű meghatározásának hiányából eredő problémákat, a gazdálkodási, a finanszírozási, az információs és a beszámolási rendszer hiányosságait, a vezetés-irányítás, a visszacsatolás és a konkrét ellenőrzés gyengeségeit.

Az utóbbi években kialakult gyakorlat szerint az ÁSZ évente több ezer helyszínen végzett vizsgálatait követően a vizsgált szervek részéről **több száz intézkedés** történik és folyamatosan napirenden van a jogi szabályozások korrekciója, finomítása is. Mindez azonban – amint azt az ellenőrzési tapasztalatok összegezése évek óta jelzi – **csak arra elegendő, hogy a gazdálkodás és a feladatellátás színvonalában és hatékonyságában lassú, erősen differenciált és összességében szerény mértékű javulás valósulhasson meg. Elsősorban a vázolt rendszerbeli problémák felszámolása vezethet ahhoz, hogy az államháztartás gazdálkodásának szerveztségében és hatékonyságában érdemi javulás következék be.**

A 2000-ben végzett ellenőrzések is az említett rendszerbeli problémák többségének megoldatlanságát és **a jelzett szerény mértékű javuló tendencia folytatódását tapasztalták, de jelentősebb átfogó, reformmértékű elmozdulás az államháztartás egyik alrendszerében sem következett be.** Az ellenőrzések összesített tapasztalatai az előző évi beszámolóban felvetett jó néhány alapvető problémát ismételten megerősítenek. Ezért **az ÁSZ** e jelentésében – az Európai Unióhoz való csatlakozás követelményeire is tekintettel – elsősorban az államháztartási reform folytatásával összefüggő, folyamatban lévő munkálatok lehetséges mérvű felgyorsítására, s **összefoglalva az alábbi feladatok fontosságára és mielőbbi megoldására kívánja továbbra is felhívni az Országgyűlés figyelmét.** Ezek:

- Az államháztartási törvény érvényesülésének átfogó értékelése és korszerűsítése. Az államszámviteli rendszer kidolgozása, mielőbbi bevezetése és alkalmazása. A központi költségvetés fejezetei és intézményei tervezési, gazdálkodási és beszámolási rendszerének továbbfejlesztése. Az intézményrendszer feladat- és hatáskörének átvilágítása és korszerűsítése, a teljesítménykövetelmények széleskörű alkalmazásához szükséges feltételek megteremtése.
- A államháztartás társadalombiztosítási alrendszere helyzetének koncepcionális újragondolása és annak megfelelő rendezése. Az ellátórendszer (elsősorban az egészségügyi ellátás) korszerűsítésére vonatkozó szakmai koncepció megalkotása és végrehajtásának összehangolt megszervezése.
- A helyi önkormányzatok feladat- és hatáskörének felülvizsgálata és korszerűsítése, finanszírozási és gazdálkodási rendszerének átfogó továbbfejlesztése.
- Az állami (kincstári) vagyon nyilvántartásának és a vagyonnal való gazdálkodás rendszerének átfogó rendezése, az egységes vagyontörvény megalkotása, a gazdálkodás fegyelmeinek szigorú számonkérése.

E feladatok megoldása nélkül az államháztartás korszerűsítése csak szándék marad.

A 2000. évi tapasztalatok részletezése alrendszerenként

Az államháztartás központi költségvetési alrendszerének működésére vonatkozó megállapítások, tapasztalatok a beszámolási évben öt fejezetnél lezárult átfogó ellenőrzés, továbbá az Magyar Köztársaság 1999. évi költségvetése végrehajtásának, illetve a 2001. és 2002. évi költségvetési törvényjavaslat megalapozottságának ellenőrzése alapján a következőkben összegezhetők.

Az ellenőrzések elsősorban a fejezetek feladatrendszerére, szervezeti, működési rendje és gazdálkodási feltételei közötti összhangra, valamint a közpénzekkel való gazdálkodási, felügyeleti és ágazatirányító tevékenységének értékelésére irányultak. Az 1999. évi zárszámadás ellenőrzése során a beszámolókat megbízhatóságára vonatkozó ellenőrzések köre bővült.

A fejezetek feladat- és szervezet rendszerét érintő – a kormányzati struktúra változásával, a közigazgatás korszerűsítésével, az integrációs folyamatokkal összefüggő – átrendezések, módosulások eredményeként általában **áttekinthetőbbé vált az intézményi struktúra**, csökkent a szervezetek száma. Ebben szerepet játszott a feladatok közhasznú társaságok keretei közé helyezése is.

A módosult struktúrájú fejezetek gazdálkodása a vizsgált időszakban javult. Az új, vagy újszerű feladatok ellátásában esetenként mutatkozó zökkenők többnyire koncepció váltásokkal, a középtávú stratégia kidolgozásának késedelmével, s így a kapcsolódó döntések elhúzódásával voltak összefüggésben.

Az előrelépések ellenére a szervezetek működésének szabályozottsága még mindig nem teljes körű. Az intézményi gazdálkodás szabályozottságát érintően – ha szűkebb körben is – **a korábbi években tapasztalt kedvezőtlen jelenségek továbbra is fennállnak.** Jellemző a gazdálkodás átfogó szabályozásának hiánya, valamint a szabályzatok (pl. számlarend, számlatükör, számviteli politika, leltározási és selejtezési szabályzat) felülvizsgálatának, aktualizálásának elmaradása. A vizsgált években mutatkozó **javuló tendencia ellenére nem tekinthető kielégítőnek a központi költségvetési szervek tervezési, gazdálkodási és beszámolási, valamint felügyeleti és belső ellenőrzési tevékenysége sem.**

A gazdálkodás feltételrendszerében különbségek voltak és vannak a fejezetek között, amelyek kialakulásában és fennmaradásában, a csökkenő belső tartalmak mellett, meghatározó volt a költségvetési előirányzatok tervezési gyakorlata. E tekintetben a 2001. és 2002. évi költségvetés tervezése sem jelentett áttörést.

A tervezési szempontok között ismételtelen kiemelt szerepet kapott a feladat felülvizsgálat, a költségcsökkentés. Az ellenőrzött fejezetek többsége – az előző évek tervezési gyakorlatához hasonlóan – az állami feladatok változtatására jogszabály-módosító javaslatokat nem terjesztett elő, illetve azok a helyszíni ellenőrzés lezárása idején még csak tervezet szintjén voltak. Az intézményrendszerrel szemben támasztott szigorú költségcsökkentési és hatékonyság-növelési követelmények számszerűsítése a fejezetek többségének tervezésénél nem volt

fellelhető. A költségvetési támogatások központi költségvetési szervek közötti felosztását jellemzően nem differenciáltan, nem a feladatok rangsorolásához igazodóan végezték, hanem a korábbi évek gyakorlatához hasonlóan a támogatások arányos visszaosztásával.

A tervezési módszer kezdeti korszerűsítési törekvéseként értékelhető, hogy a Pénzügyminisztérium a fejezetek, intézmények részére homogén intézménycsoportokra vonatkozóan feladat- és teljesítménymutatókat, alkalmazandó normákat, normatívákat, általános létszám-, illetve költségmutatókat határozott meg. A sajátosságok érvényesítésének hiányában azonban a tervezési munka során ezeket csak részben tudták alkalmazni. (A tapasztalatok figyelembevételével folytatódik a megfelelő, a sajátosságokat is érvényesítő mutatószámok kidolgozása.) Így lényegében **továbbra is hiányoztak a központi költségvetésből nyújtott támogatásokhoz és az egyéb bevételekhez kapcsolódó teljesítmény követelmények, nehezítve ezáltal a végzett munka teljesítmény-mutatók alapján történő objektív értékelését, ellenőrzését.**

A költségvetési források felhasználásánál nem érvényesült következetesen az előírások szigorú betartása, a célszerűség, eredményesség. Az igények és a költségvetési lehetőségek közötti tartós eltérések a központosításon kívül kedvezőtlen hatásokat is kiváltottak a fejezeti gazdálkodásban. Az inflációs hatást elmentételező automatizmus hiánya, a saját bevételek növelésének korlátai miatt a fejezetek többségénél a szűk keresztmetszetet általában a működési feltételek biztosítása jelentette, s a dologi kiadások előirányzata vált egyre feszítettebbé. Több területen maradtak el, vagy ütemeztek át forráshiányra visszavezethetően beruházásokat, felújításokat, melyek negatív hatása a vagyoni alakulásában, a tárgyi eszközök elhasználódásában, elavulásában is tükröződött. Az előirányzat maradványok jóváhagyásának évek óta kifogásolt gyakorlata erősítette a fejezeti, intézményi gazdálkodási feszültségeket, s egyben a szabálytalanságok lehetséges forrását jelentette.

A gazdálkodási feszültségek ellenére számottevő likviditási probléma a vizsgált körben nem fordult elő, a fejezetek intézményei a rendelkezésükre álló forrásokból fent tudták tartani működőképességüket. Az átmeneti likviditási gondokat előfinanszírozással, saját hatáskörben, pénzeszköz átvétellel és takarékosági intézkedésekkel oldották meg.

Az előirányzatokkal való gazdálkodás szabályszerűsége – a javuló tendencia ellenére – sem kielégítő. Az intézmények mulasztásainak következtében a Kincstár által teljes körűen végzett kettős fedezetvizsgálat sem érhetette el célját. Jellemzően 1999-ben egyes **kiemelt előirányzatok túllépése** 17 fejezet 142 intézményénél történt, amelyek **okait az érintett fejezetek többsége nem kérte számon.**

A fejezetek ágazatirányító tevékenységében jelentős szerepe van a cél-előirányzatok kezelésének, a programfinanszírozásnak. A programokra fordított források arányának csökkenésére, illetve a befogadott pályázatok számának növekedésére visszavezethetően a forráselosztásban elaprózódás is észlelhető volt. A cél-előirányzatok körében végzett hatékonysági vizsgálatok szerint a különböző támogatási formák eredményessége eltérő. A kívánt célt jól szolgáló támogatá-

si formák mellett a pályázati célok egy része az elégtelen források miatt csökkent mértékben valósult meg, vagy elmaradt, illetve a juttatott támogatások nem voltak kellően ösztönző hatással a célok megvalósítására. **A számvevőszéki ellenőrzés hiányolta a különböző fejezeti kezelésű célleírányzatok teljesítmény követelményeinek, a szakmai programok által elérni kívánt célok minőségi mutatóinak meghatározását, a szükséges adatbázis kialakítását.**

A fejezeti kezelésű előirányzatok felhasználásának rendszere a nagyrészt pályázati úton történő elosztásra épült. **Az államháztartás működési rendjére vonatkozó szabályok szigorodása elsősorban a fejezeti kezelésű előirányzatok felhasználásának szabályosságára volt pozitív hatással.** Hiányosságok és szabálytalanságok elsősorban a programfinanszírozás körébe nem tartozó előirányzatok, illetve az egyszerűsített programfinanszírozás körébe tartozó alapítványoknak és érdekvédelmi szövetségeknek nyújtott támogatások felhasználásával kapcsolatban fordultak elő.

Az irányító, végrehajtó munkában egyre nélkülözhetetlenebb informatikával kapcsolatos, dinamikusan növekvő források felhasználása gyakran stratégiaiilag megalapozatlan. Az informatikai rendszerek fejlesztése nem, vagy nem kellően összehangolt, illetve célszerűtlen. Mindez visszavezethető az informatikai szervezetek nem megfelelő kiépítésére, a kapcsolódó feladat- és hatáskörök tisztázatlanságaira, az informatikai stratégiák hiányára, hiányosságaira és a szabályozatlanságra. Az információs rendszerek – a tapasztalt hiányosságok miatt – nem voltak képesek minden területen maradéktalanul biztosítani a döntéshozók számára a megfelelő információkat. Különösen rendezetlen a szociális ellátásokhoz kapcsolódó információ-szolgáltatás és -feldolgozás.

A költségvetési ellenőrzési és a belső ellenőrzési rendszer működése – a jogszabályi változás által is kiváltott kedvező elmozdulás ellenére – **sem ki-elégítő.** Nem fejlődött a kívánt és elvárható mértékben a fejezetek, illetve az intézmények költségvetési ellenőrzésének feltételrendszere, az ellenőrzés különböző szintjei nem alkotnak harmonikusan egymásra épülő és egymást kiegészítő, összehangoltan együttműködő, zárt rendszert. Ebből következően nem adnak megfelelő garanciát a költségvetési beszámolók megbízhatósága szempontjából. Nem hasznosulnak maradéktalanul az ellenőrzési megállapítások, javaslatok. E hiányosságok nehezítik az ÁSZ ellenőrzéseit is. **Bizonyítják, hogy a folyamatba épített és a belső ellenőrzés hiányosságai következtében bekövetkezett hibákat és mulasztásokat nem lehet közvetlenül megelőzni a külső, a számvevőszéki ellenőrzés mintavételének, mélységének – jelentős többletráfordításokat vállaló – növelésével, még kevésbé az utólag létrehozott, ad hoc ellenőrző testületek vagy bizottságok életre hívásával.**

A folyamatba épített és a belső ellenőrzés gyengeségei az ellenőrzési rendszer egészének működését rontják, korrupciós lehetőségeket teremtenek. A rendszeres működés érdekében az egymásra épülő és egymást kiegészítő elemek további fejlesztése szükséges. A feladat – ismerve az EU vonatkozó értékelését – sürgető, melynek kidolgozásában az ÁSZ ún. rendszer-auditok végrehajtásával és javaslatai közreadásával vállal részt.

Az 1999. évi zárszámadás ellenőrzése során folytatódott – az 1998-ban két fejezetnél és egy címnél megkezdett – **a beszámoló megbízhatóságára irányuló ellenőrzés kiterjesztése** (6 fejezet, 2 különleges jogosítvánnyal rendelkező költségvetési cím és 4 intézmény). E vizsgálati körben a tapasztalatok azt tükrözték, hogy a fejezeti, illetve intézményi beszámoló jelentések – tekintettel a lényegesség elvére is – hitelesek, a vagyoni és pénzügyi helyzetükről megbízható, valós képet adnak. Az előfordult szabálytalanságok mérlegfőösszeghez viszonyított nagyságrendjük és jellegük alapján alapvetően nem kérdőjelezték meg a mérlegek valódiságát. Ugyanakkor az előző évhez hasonlóan 1999-re vonatkozóan sem egyeztek meg teljes körűen a fejezetek zárszámadási adatai a Kincstár által bemutatott adatokkal. A kincstári és az intézményi beszámolók közötti különbségek az elszámolás rendszerbeli okaiból és az intézmények hibáiból adódtak.

A központi költségvetés bevételei 2000-ben 5%-kal meghaladták az előirányozottat. A 2001. és 2002. évi költségvetési törvényjavaslat véleményezése során az ÁSZ indokoltnak tartotta a törvényi szabályozás kiegészítését, amely nemcsak a költségvetési pozíciók kedvezőtlen alakulására, hanem arra helyzetre is útmutatást ad, amikor az államháztartás bevételei meghaladják a törvényi előirányzatokban foglaltakat és többletforrások elosztására kerülhet sor. E javaslata végül – más, az államháztartási működés jogbiztonságát szolgáló egyéb kezdeményezésektől eltérően – nem vált a vonatkozó törvényi előírások részévé.

Az adózást érintően jelentősen módosult az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal szervezete: az új szervezeti egységek létrehozására az adórendszer változásai, a feketegazdaság visszaszorítását szolgáló jogosítványok és a társadalombiztosítási járulék beszedés adóhatóságához való telepítése miatt volt szükség. E feladatellátáshoz szükséges személyi és tárgyi feltételek megteremtésében – a korábbi évekhez képest – érdemi előrelépés történt. Az erőfeszítések hatására a gazdálkodó szervezetek adótartozásai 1997-hez képest 30%-kal mérséklődtek.

A központi költségvetés adóbevételei a szabályozási környezet változásának hatására emelkedtek, javult az APEH tevékenységének eredményessége is, ugyanakkor nőttek fajlagos ráfordításai. A költségvetési kiadások bővülése és az adóbevételek mérsékeltebb növekedése következtében egységnyi adóforintot mind nagyobb ráfordítással termelt ki az adóhivatal.

Az adók módjára behajtandó köztartozások köre fokozatosan bővült, lehetővé vált az adó-visszaigénylések, támogatások köztartozásokra való visszatartása. Az adóhivatal szervezetének, infrastruktúrájának kiépítése ezt a folyamatot késve követte. **Az erőforrásoknak a feladatváltozással összhangban lévő megalapozott tervezése nem valósulhatott meg**, mivel az adózás szabályainak évenkénti változása nem igazodott egy hosszabb távú koncepcióhoz. A központi költségvetés aktuális igényeinek kielégítését, a gazdaság különböző területeinek akut, vagy lappangó problémáinak megoldását célzó változtatások jelentős része a költségvetés összeállítása után került be az adótörvényekbe.

A személyi feltételek esetenkénti (ellenőrzés, végrehajtás) szűk keresztmetszete és **az érdekeltségi rendszer döntően bevétel központú ösztönzése az adott évi költségvetés érdekeit szolgálta ugyan, azonban kedvezőtlenül hatott az adózási fegyelem, valamint a költségvetés hosszú távú érdekeire.**

Az adóhatóság a működő, a jogutód nélkül megszűnt, a felszámolás és végelszámolás alatt álló adóalanyoknak az elévülési időn, illetve az előírt határidőn belüli ellenőrzési kötelezettségének döntően a kapacitáshiány, az egyes évek változó prioritásai, továbbá a külső szervek jelzésére és a bejelentésekre végzett ellenőrzések miatt nem tudott eleget tenni. A kis- és középvállalkozásoknál, az értékhatár alatt valló egyéni vállalkozóknál az ellenőrzés gyakorisága kedvezőtlenebb a szakmailag indokoltnál. A létszám elmúlt évi felülvizsgálatával lehetőség nyílt arra, hogy a adóhatóság több kis- és közép vállalkozást ellenőrizzen. Az évek óta veszteségesen gazdálkodó adóalanyi kör, a működő, de bevallási kötelezettségét hosszabb idő óta nem teljesítő adóalanyok ellenőrzésre kijelölése egyik évben sem szerepelt a kiemelt ellenőrzési szempontok között, ezt az érdekeltségi rendszer sem preferálta.

A költségvetés potenciális bevételi forrását jelentő adóhátralékok kezelésében mutatkozó eltérő súlypontok – a költségvetés pozícióját tekintve – negatív hatásokat is hordoznak. Az adóhatóság a költségvetési érdekek, a belső érdekeltségi rendszer és a kapacitáshiány hatására végrehajtási tevékenységét ugyanis elsősorban az 50 M Ft feletti tartozással rendelkező működő gazdálkodókra és döntően az adott adóévben keletkezett tartozásokra összpontosítja. Ez azt eredményezte, hogy az adóhatóság jellemzően csak a tartozások egynegyedére irányítja figyelmét.

Az államadósság GDP-arányos nagysága 2000-ben már megfelelt az uniós elvárásoknak (kevesebb mint 60%) és az államadósság törlesztése a költségvetési hiány finanszírozásával összehangoltan egységes stratégia keretében történt. A központi költségvetés javuló adósságkezelési feltételrendszere ellenére azonban még számos olyan hiányosság vár megszüntetésre, melyeket az államháztartás külföldi adósságáról és a központi költségvetés külföldi követelése állományáról az 1997-99-re vonatkozó ellenőrzés tárt fel.

Az államháztartás adósságállománya, valamint a központi költségvetés külföldi követelésállománya törvényes, célszerű és eredményes kezelésének kérdései a rendszerváltást követően kerültek a kormányzati munka programjába. Az adósságkezelés új körülményekhez igazodó feltétel- és intézményrendszerét szinte a nulláról indulva kellett kiépíteni.

Az ÁSZ által végzett vizsgálatok tapasztalatai szerint **az elmúlt évek során az eredményes adósságkezelés feltételeinek kialakításában jelentős előrehaladás történt, de ez a folyamat még nem tekinthető befejezettnek.** Az elmúlt években jelentősen módosult az államadósság szerkezete,

kezelése, cél- és feltételrendszere, elszámolása. Fontos változás, hogy 1999. január 1-jétől a Magyar Köztársaság nevében eljáró Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) közvetlenül von be külföldi forrásokat a nemzetközi pénzügyi piacról (a feladatot korábban – saját nevében – a Magyar Nemzeti Bank (MNB) látta el).

A központi költségvetés finanszírozási és adósságkezelési tevékenységét az ÁKK a Kincstár részeként végezte. Az adósságkezelés stratégiai és elvi kérdéseivel kapcsolatos döntésekért a Kincstári Tanács (KT) volt a felelős. A KT a Pénzügyminisztérium közigazgatási államtitkára, majd 1999 szeptemberétől a pénzügyminiszter elnökletével működött. A döntések előkészítése és végrehajtása szakmailag megalapozottan történt. A KT jóváhagyott szabályzat alapján dolgozott, de az ülések gyakoriságára vonatkozó előírásokat már 1999 utolsó negyedévében sem tartotta be és nem foglalt állást az ÁKK által kidolgozott államadósság kezelési stratégiáról.

Az államadósságon belül, a külföldi államadósság alakulásáról szerzett tapasztalatok szerint, az államháztartás információs rendje az ellenőrzött időszakban nem tette lehetővé az államadósság, ezen belül a külföldi államadósság államháztartási szintű megbízható számbavételét. **Az államháztartás alrendszerének – az önkormányzatok kivételével – adósság adatai ismertek.** Az államháztartás pénzügyi információs rendszerében 1999 előtt nem állt rendelkezésre olyan adatbázis, amely megbízható és teljes körű adatokat biztosított volna az önkormányzatok külföldi adósságáról. Az ÁSZ javaslatai alapján az 1999. évi költségvetési beszámoló feldolgozása során már ennek az alrendszernek a külföldi adóssággal kapcsolatos adatai is rendelkezésre álltak. A központi költségvetés fejezetrendjének 1999. évi prezentációs módosítása (egy mellékletben a kiadás-bevétel, illetve az államadóssági fejezet címrendi módosítása) folytán az államadósság bemutatása átláthatóbbá vált.

Az MNB éves jelentéseinek – az év végi devizaárfolyamon számított – adatai szerint a nemzetgazdaság bruttó külső adósságállománya az 1997-1999 közötti időszakban 40,8%-kal, 6.220 Mrd Ft-ra nőtt. A nettó külföldi adósság a három év alatt 8,3%-kal csökkent a jegybank nettó külföldi adósságának mérséklődése következtében. **A külföldi adósság jelentős részét a központi költségvetés adóssága jelentette.**

Adósságai mellett az állam egyrészt – a korábbi években különböző országoknak nyújtott hitelek következtében – jelentős összegű külföldi követelésállománnyal, másrészt a nemzetközi pénzügyi intézeti hitelfelvételei egy részéhez (a továbbkölcönzésekhöz) kapcsolódóan belföldi forintköveteléssel rendelkezik.

A belföldi államadósság ellenőrzése 2000-ben kezdődött el és 2001-ben fejeződik be. Belföldi államadósságnak az államháztartás alrendszerének belföldi hitelviszonyon alapuló fizetési kötelezettsége minősül (emellett a központi költségvetés belföldi követelésekkel is rendelkezik). A belföldi államadósság alakulásában a központi költségvetés adóssága változatlanul meghatározó tényező. Az ellenőrzés a belföldi államadósság, valamint a belföldi követelések állományának megbízhatóságára, továbbá az államháztartás egyes alrendszerei által bevont források kezelésének célszerűségére és eredményességére irányul.

A társadalombiztosítási pénzügyi alapok 1999. évi zárszámadásának ellenőrzése – az alrendszer egészét tekintve – a pénzügyi adatok megbízhatóságát illetően lényeges hiányosságot nem tárt fel. Ugyanakkor megállapította, hogy 1999-től az APEH-hez került folyószámla nyilvántartási rendszer kezdeti zavarai és pontatlansága következtében évközben az Egészségbiztosítási Alaphoz utaltak és használtak fel mintegy 21 Mrd Ft olyan bevételt, ami – szabályos elszámolás esetén – a Nyugdíjbiztosítási Alapot illette volna. **A könyvvizsgáló** – az APEH-nél vezetett nyilvántartásokba történő betekintés megtagadása miatt – **az alapok költségvetési beszámolóit ismét korlátozó záradékkal látta el.**

A társadalombiztosítási alrendszer a tervezett 41,7 Mrd Ft-tal szemben 46,7 Mrd Ft hiánnyal zárta az évet. Egyértelműen megmutatkozott, hogy az Egészségbiztosítási Alap pénzügyi egyensúlya a sérülékenyebb (már a tervezés időszakában sem volt biztosított a bevételek és a kiadások összhangja).

Kedvezően alakultak a keresetektől függő munkáltatói és egyéni járulékbévételek. Az egészségügyi hozzájárulásból, illetőleg a behajtásból származó bevételek viszont ismét elmaradtak a tervezettől. Mindkét alaponál a vártnál (20,4 Mrd Ft-tal) több "egyszeri" vagyonbevétel realizálódott. A kiadási oldalon a nyugellátások kiadásai a tervezett szinten realizálódtak. A tervezettől való nagyobb eltérés 1999-ben is az egészségbiztosítás gyógyszer-támogatási előirányzatánál jelentkezett. A túllépés évről-évre ismétlődő jelenség. Az egészségügy finanszírozására – a zárolások következtében – az eredeti előirányzatnál 11,3 Mrd Ft-tal kevesebbet 338,9 Mrd Ft-ot használtak fel.

Az egészségbiztosítás területén 1999-ben sem születtek reformértékű intézkedések, ami a gyógyító-megelőző ellátásokat és a gyógyszer-támogatási rendszert érintően egyértelműen fokozta a meglévő feszültségeket. A megoldásra váró feladatok elhalasztásának várható következményeit az ÁSZ rendszeresen felvetette a zárszámadási és egyéb témavizsgálatai kapcsán, eddig kevés eredménnyel.

A kórházi ellátást területi és strukturális aránytalanságok jellemzik. Kihasztnalatlan kapacitások mellett jelentős hiányok mutatkoznak többek között az ápolási osztályok és a sürgősségi betegellátás terén. A pénzügyi likviditási zavarok keletkezéséhez hozzájárult a kiadások növekedése. Ez többek között az orvostechológia fejlődése, a teljesítmények növelésére ösztönző finanszírozás, továbbá az átfogó szakmapolitikai koncepciót nélkülöző összehangolatlan, szükségletekhez nem igazodó fejlesztések miatt következett be. A tulajdonos, illetve a fenntartó önkormányzatok, a kórházak a felmerült problémák kezelésére megfelelő szakmai, gazdasági támogatást nem kaptak.

A kórházak terheit növelik a **szociális ellátórendszer kiépítésének hiányosságai** is. Településenként rendkívül differenciált a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi személyes gondoskodás törvényekben előírt formáinak kiépítettsége. A kis népességszámú településeken nem megoldott a szociális törvény hatálya alá tartozó alapellátások megszervezése. A vizsgált önkormány-

zatok egyike sem tett eleget a törvényekben rögzített szociális és gyermekjóléti kötelező feladatainak, amelyek részben a pénzeszközök, másrészt a szolgáltatások iránti igények ismeretének hiányával hozhatók összefüggésbe.

A finanszírozás kontraszelektivitását mutatja az önkormányzati kórházak esetében, hogy míg a társadalombiztosítás majd 100%-ban finanszíroz, az összes ezzel összefüggő szakmai kérdésben a mindössze néhány százalékos terhet vállaló önkormányzatok döntenek.

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai 2001. és 2002. évi költségvetési előirányzatai tervezésénél több kockázati tényező jelentkezett: a makrogazdasági előrejelzések bizonytalansága, az egészségügyi rendszer reformértékű átalakításának hiánya, a vonatkozó kormányzati döntések késlekedése, továbbá az, hogy a költségvetési törvényjavaslat és az előirányzatok megalapozását szolgáló jogszabály-módosítások parlamenti jóváhagyása alapvetően párhuzamosan történt. A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai által ellátott állami feladatok finanszírozására kialakított költségvetési irányszámok alultervezettek. A tervezett előirányzatok betarthatósága kockázatos.

A tervezett hiány csökkentésében jelentős szerepe van a központi költségvetési pénzeszköz átadásnak, mely 2001-ben a két alapra együttesen 114,5 Mrd Ft-ot tesz ki (ez 275%-a a 2000. évi várható teljesítésnek). A központi költségvetési pénzeszköz átadás növekvő mértéke jelzi, hogy a társadalombiztosítási alapok járulék és hozzájárulás bevételeinek és a kiadásoknak az eltérése nagyobb, mint a költségvetésben megjelenő hiány.

Az elkülönített állami pénzalapok alrendszere az államháztartás korszerűsítésére, átláthatóvá tételére irányuló korábbi többéves törekvés eredményeként – két alap kivételével – a felügyeletet gyakorló fejezetek költségvetésébe integrálódott. Ezáltal megvalósult a korábban kifogásolt gazdálkodási, szabályozási és működési hiányosságok felszámolása.

A költségvetési előirányzatok megalapozottságának ellenőrzése megállapította, hogy a Központi Nukleáris Pénzügyi Alap előirányzatait a jogszabályokban előírtaknak megfelelően alakította ki. Hiányosságként szerepelt, hogy a felhalmozási kiadások teljesülése – egyes előirányzatoknál – számos bizonytalansági tényezővel terhelt.

A Munkaerőpiaci Alap előirányzatainak felülvizsgálata részben központosítottan (a munkaerőpiaci szervezetektől megkért ellenőrző adatok segítségével), részben aggregáló módon a Munkaügyi Központok bevonásával történt. A tervezési munkát nem befolyásolta, hogy a költségvetési tervezés időszakában az Alapot kezelő szervezeti egység struktúrájában jelentős szerkezeti változás valósult meg és változott az Alap felügyelete is (a Szociális és Családügyi Minisztériumból a feladat, illetve a feladatokhoz szükséges létszám-előirányzat és a va-
gyon átcsoportosításra került a Gazdasági Minisztérium fejezetéhez).

A tervezés során a fő hangsúlyt az egyes ellátási formák létszámadatainak, illetve az átlagos ellátási időtartamnak megbízható, pontos előrebecslésére helyezték. Az előirányzatok háttérszámításokkal alátámasztottak voltak, bár az Alap adójellegű bevételeihez az APEH nem szolgáltatott adatot az adott évi várható, illetve az adott évre bevallott járulékbévételekről, ami az alapkezelő részére kontrollszámot jelenthetett volna.

Az államháztartás részét képező kincstári vagyonnal való gazdálkodás ellenőrzése az ÁSZ ellenőrzési feladatai közé tartozik. Az állami tulajdonú földterületi ingatlanok nyilvántartásának ellenőrzése feltárta, hogy **az állami tulajdon nyilvántartása nem teszi lehetővé az állam tulajdonosi érdekeinek maradéktalan érvényesítését és az állami vagyon rendelkezésszerű használatával összefüggő feladatok ellátását.** Az állami tulajdonként bejegyzett földterületek 53%-a esetében nem biztosított az állam tulajdonosi jogainak gyakorlása, mivel ezek az ingatlanok hiányoznak, vagy nem azonosítható módon szerepelnek a nyilvántartásokban. Az állam tulajdonosi jogait gyakorló szervezetek közötti kapcsolat nem rendezett, amelynek egyik következménye, hogy a nyilvántartásra kötelezett szervezetek között átfogó, rendszerezett adategyeztetés, céltudatos kapcsolatfelvétel a legutóbbi időig nem történt. A jogszabályok rendezése révén 1996-tól teljes körűen adott volt a lehetőség az állami tulajdonra vonatkozó összehangolt vagyonkezelői nyilvántartások kialakítására.

A nyilvántartásokban tapasztalt eltérések mértéke a tulajdonviszonyok rendezetlenségére utal, amely az állam vagyonvesztésének kockázatát hordozza – különös tekintettel a 2001. június 10-től bekövetkező elbirtoklás lehetőségére – a Magyar Állam tulajdonába bejegyzett, de a tulajdonosi joggyakorló szervezetek nyilvántartásaiból hiányzó ingatlanok esetében. A vizsgálat alapján tett intézkedések az ÁSZ tapasztalatainak figyelembevételét jelzik, s azt, hogy a rendezés folyamata az utóbbi hónapokban felgyorsult.

A kialakult kedvezőtlen helyzet részben azzal is összefüggött, hogy az állami tulajdonú ingatlanok nyilvántartására fordított pénzeszközök felhasználásának gazdaságossága és hatékonysága korlátozott volt. A nyilvántartási rendszerek fejlesztésére és működtetésére fordított pénzeszközök felhasználását átgondolt pénzügyi tervezés nem előzte meg. Összességében a nyilvántartások fejlesztésére hazai forrásból 2.910 M Ft-ot, külföldi forrásokból 7,2 M EURO-t fordítottak. A rendszerek működtetési kiadásai 6.581 M Ft/év költséget emésztettek fel. A megvalósult feladatok nem állnak ezzel arányban.

Az államháztartási törvény kimondja, hogy az állami tulajdonú vagyon rendeltetése a közérdek szolgálata, így a vagyonvesztés megakadályozása és a vagyon pontos számbavétele, folyamatos, megbízható nyilvántartása közérdek. Az ÁSZ a nyilvántartások adattartalmának javítása érdekében az ellenőrzés során elvégzett adatfeldolgozás eredményeit további hasznosításra, a nyilvántartások pontosítására átadta az ellenőrzötteknek.

Az állam tulajdonában lévő vállalkozói vagyon értékesítéséről szóló törvény szerint az ÁPV Rt. tevékenységének ellenőrzése az ÁSZ rendszeres feladata. A vizsgálat 2000-ben az ÁPV Rt. hozzárendelt vagyonnal kapcsolatos tevékenységének elemzésére helyezte a hangsúlyt, mivel 1999-ben a számvevőszéki vizsgálat a saját vagyonnal való gazdálkodást részletesen ellenőrizte.

Magyarországon a tömeges privatizáció 1997 végére gyakorlatilag lezárult. A privatizálható vagyonérték jelentős része abból származik, hogy a tartósan állami tulajdonban maradó társaságokban az ÁPV Rt. még nagyobb tulajdoni hányaddal rendelkezik, mint a törvényi minimum (agrár, szállítás, távközlés). Egyes ágazatokban már csak egy-egy társaság privatizációja várható (energia: MVM Rt., kereskedelem: Hungaropharma Rt., feldolgozóipar: Dunaferr Rt.). Ez tükröződik abban is, hogy 1998-99-ben az értékesítésben a kisebbségi részesedések aránya nőtt és az elért bevétel meghatározója is egy-egy kisebbségi részvénycsomag eladása volt (MOL Rt., illetve Matáv Rt.).

Az ÁPV Rt. 1999 szeptemberétől több szervezési és szabályozási intézkedést tett, melyeknek célja új alapokra helyezni az ÁPV Rt. sokat bírált vagyonkezelési tevékenységét. Az új vagyonkezelési kontrolling informatikai rendszer adat-szolgáltatásaival preventív vagyonkezelői beavatkozásokat tesz lehetővé.

Az ÁPV Rt. a költségvetési törvényben meghatározott reorganizációra, vagyonkezelésre és válsághelyzetek kezelésére előirányzott költségeit, valamint a döntési hatásköri szabályait betartotta. A megítélt és ténylegesen folyósított támogatások az éves költségkereteknek 77-96%-át merítették ki.

Az ÁPV Rt. kötelezettségállománya rendkívül sokrétű jogcímen fennálló, többnyire becsült, az értékelési elvek és mértékek módosulása következtében pedig szinte folyamatosan változó adatállomány. Egyes kötelezettségeket a kockázatuk, a bekövetkezésük valószínűsége alapján becsléssel állapítanak meg (pl. privatizációs szerződésekből eredő szavatosságok, önkormányzatokat megillető járandóságok egy része). Az állomány jelentős hányada és annak változásai a bizonytalan jogi helyzetre, különböző jogértelmezésekre vezethetők vissza, esetenként konkrét bírósági ítéleteket tükrözve. Az egyes években kimutatott állományok és a tényleges kifizetések között nagyságrendi különbségek vannak, azaz a jórészt megbecsült kötelezettségállomány korántsem jelent hasonló nagyságú direkt pénzügyi terhet az ÁPV Rt. számára.

A közszolgáltató rendszerek működésének fontosságára tekintettel az ÁSZ 2000-ben is kiemelt figyelmet fordított a közszolgáltató társaságok ellenőrzésére. A szolgáltatás finanszírozása mellett szempont volt a szolgáltatás minőségének alakulása és a lakossági érdekek érvényesülése. Ennek keretében az ÁSZ ellenőrizte a **Magyar Posta Rt.** működését, és megkezdte a nagyvárosi tömegközlekedés vizsgálatát. A 100%-ban állami tulajdonú Magyar Posta mint állami postai szolgáltató az ország egyik legnagyobb közfeladatokat ellátó, közszolgáltató gazdasági társasága. Működése a nemzetgazdaság működőképessége szempontjából stratégiai jelentőségű. A társaságot törvény kötelezi a postai alapszolgáltatások, az alapszolgáltatásokhoz kapcsolódó postai külön-szolgáltatások elvégzésére, illetve a közcélú távközlési szolgáltató által nyújtott

távirat-szolgáltatásban való közreműködésre, ezért a társaság gazdálkodásának hatékonysága, eredményessége nem minősíthető önmagában, noha a társaság gazdálkodására a versenyszféra szabályai vonatkoznak.

Az ÁSZ a Magyar Posta vizsgálata során a közszolgálat jelentőségének megfelelően figyelmet fordított a postatörvényben előírt alapszolgáltatási kötelezettségek teljesítésére, az alapszolgáltatások színvonalának alakulására. E tekintetben jelentőséget tulajdonított annak a kérdésnek is, hogy a postai szolgáltatások végzésének állami, szakmai irányítása, ellenőrzése és a társaság feletti tulajdonosi jogok gyakorlása az alapszolgáltatások fejlesztését, színvonaluk növelését szolgálta-e. A Magyar Posta ellátási kötelezettségét teljesítette, postai alapszolgáltatásai színvonalának megítélését azonban nehezíti, hogy hiányzik a postai szolgáltatás minőségének egyértelmű fogalmi meghatározása, nincs egységes rendszerbe foglalt külső előírás, követelmény vagy szabvány az értékelés elvégzéséhez.

A helyi önkormányzatok gazdálkodásának, feladatellátásának a színvonal, hatékonysága alapvetően meghatározza a lakosság életkörülményeinek alakulását, az állampolgári jogok egy részének érvényesülését. Az ÁSZ kapacitásának mintegy felét 2000-ben is e terület ellenőrzésére fordította, mivel az önkormányzati gazdálkodás az államháztartás legösszetettebb alrendszerét képezi.

Az önkormányzati ellenőrzéseken belül a zárszámadás és a kapcsolódó költségvetési támogatások vizsgálatára az ellenőrzési napokban kifejezett kapacitások 20%-át, az átfogó vizsgálatokra 30%-át fordítottuk, a kapacitások további 45%-át a vagyon, valamint a közszolgálati feladatok ellenőrzése kötötte le. Az ellenőrzések 761 önkormányzatra és azok 1080 intézményére és 85 kisebbégi önkormányzatra terjedtek ki.

A szabályozási feltételek kedvező irányú változásai – melyeknél az ÁSZ korábbi években tett javaslatait is hasznosították – nyomán **a bevételek reálértékének csökkenési folyamata 1998-tól megállt**. Az önkormányzatok költségvetésének tényleges kiadása 1999-ben az előző évhez képest közel 10%-kal, míg bevétele közel 12%-kal emelkedett. Ennek ellenére az önkormányzatok egy része nehéz anyagi körülmények között gazdálkodott, főképpen azon önkormányzatok, ahol a helyi bevételek kiaknázására mérsékelt lehetőség volt.

A vizsgált önkormányzatok körében általánosítható tapasztalat, hogy az önkormányzatok továbbra is visszafogottabb gazdálkodásra kényszerültek, ami nemcsak a fejlesztésekben, hanem a szükséges felújítások elmaradásában is megmutatkozott. Ennek árán tudták megőrizni pénzügyi stabilitásukat, ellátni kötelező feladataikat. A helyi források elégtelensége helyenként az adóssághalmozománny növekedéséhez vezetett, **1999-ben az önkormányzatok közel 39%-a részesült a működésképtelenné vált helyi önkormányzatok kiegészítő támogatásában**. A juttatott támogatás azonban az önkormányzatok pénzügyi egyensúlyát csak időlegesen oldja meg, ezért **tovább nem halasztható a támogatási rendszer egészének, ezen túlmenően az önkormányzati feladatellátás és a forrásszabályozás rendszerének újragondolása**.

A helyi **önkormányzatok bevételeinek összetétele 1999-hez képest számottevően nem változott**, továbbra is 30% körüli az állami hozzájárulások és támogatások részaránya. Az ezek 64%-át kitevő normatív állami hozzájárulások reálértéke 1999-ben is csökkent és csak minimálisan változott az igénylés és elszámolás nehezen áttekinthető gyakorlata.

A **cél- és címzett támogatási rendszer működése továbbra sem hatékony**. Jellemző a fejlesztések indításának, kivitelezésének elhúzódása a szükséges saját erő hiánya, valamint a nem kielégítő műszaki-pénzügyi előkészítés. Ezáltal továbbra is magas a cél- és címzett támogatások maradványa (47%), mely csaknem egészében a szennyvízelvezetés és -tisztítás szakágazatban jelentkezett. Az önkormányzatok a saját forrást döntően állami támogatásból kívánták biztosítani, azonban a támogatások összehangolását az időben és rendszerében is eltérő döntési mechanizmusok miatt az alapok kezelői nem tudták megoldani. **Ez ügyben az időközben hatályba lépett törvényi szabályozás előrelépést jelent**. A maradványok egyúttal jelzik azt is, hogy a csatornázottság és szennyvíztisztítás tekintetében **az Európai Unió környezetvédelmi követelményeihez képest meglévő lemaradást nem sikerül kellő ütemben csökkenteni**.

A bevételek legdinamikusabban növekvő tételét 1999-ben is a helyi adók jelentették. Az ezek közül legnagyobb bevételt kitevő iparüzési adónál ugyanis az önkormányzatok egyre nagyobb hányada alkalmazza a maximális adómértéket. A felhalmozási bevételek részarányának a csökkenése a privatizáció "kifutásával" tovább folytatódott. Az ÁSZ már 1995-ben felhívta a figyelmet a gázközmű-vagyon privatizációjából az önkormányzatoknak járó rész mielőbbi rendezésére, **de még a mai napig sem jutottak hozzá az önkormányzatok a járandóságukhoz**.

A főváros és a fővárosi kerületek közötti forrásmegosztás 1999-ben megkezdett átalakítása – mely az ÁSZ vizsgálat megállapításait is figyelembe vette – a 2000. évi forrásmegosztásban reálisabb elosztást eredményezett. Az egyes kerületek egymástól eltérő adottságai, lehetőségei miatt az álláspontok nem közeledtek. A rendszer módosítása tovább folytatódik, melyre az ÁSZ ismételtén visszatér, az ezzel kapcsolatos vizsgálat folyamatban van.

Az **önkormányzati vagyon** mind nagyságrendjében, mind szerkezetében folyamatosan változik. Az önkormányzatok 1990. évi 257 Mrd Ft-os induló vagyona 1999 végére 2.300 Mrd Ft-ra nőtt. A részesedések saját vagynon belüli részaránya több mint tízszeresére növekedett, míg a lakás- és helyiségértékesítés következtében azok állománya a harmadára csökkent. Az önkormányzatok egyrészt jelentős volumenű vagyont értékesítettek a működőképesség megőrzése, a fejlesztésekhez, felújításokhoz szükséges saját források előteremtése érdekében, másrészt az elszámolt vagyonuk értéke nő, döntően állami támogatottságú beruházások aktiválásának és a vagyontárgyak visszamenőleges számviteli nyilvántartásba vételének az eredményeként.

A vagyon számbavétele, hasznosítása terén az önkormányzati rendszer működésének 10 éve alatt sem alakult ki egyeztetett nyilvántartásokon alapuló, célszerű, koncepcionális gazdálkodási gyakorlat. A vagyoni állapot kimutatása továbbra sem felel meg a valóság és áttekinthe-

tőség követelményének, rendre eltérés mutatkozik a vagyonkataszter és a vagyonmérlegben nyilvántartott adatok között. Nem állapítható meg a nyilvántartások alapján pl. a helyi közutak mennyisége és értéke. Az önkormányzatok számviteli nyilvántartásából, vagyonmérlegéből önkormányzatonként eltérő nagyságrendben hiányzik a földterületek, telkek értéke. A kötelezően és önként vállalt feladatok ellátását szolgáló törzsvagyon elkülönítését a vizsgált önkormányzatok többségénél nem, vagy nem teljes körűen hajtották végre a nyilvántartásokban. **Az ÁSZ által kifogásolt, cél- és címzett támogatási forrásokat is felhasználó fejlesztések, nagykockázatú befektetések hátterében, a tapasztalt kötelesség szegésekhez kapcsolódóan, a szakmai felkészültség, hozzáértés gondjai mellett nem zárhatók ki korrupciós összefüggések sem.**

Az önkormányzatok gazdálkodásának tartalmát, szervezeti formáinak kialakítását, szabályozottságát és szabályosságát nagyban befolyásolják a település-szerkezet sajátosságai. **A legkisebb, néhány száz fős településeken** általában a költségvetési gazdálkodásnak az elemi feltételei sincsenek meg, **rendkívül kedvezőtlen a szakember-ellátottság, ami eleve meghatározza a gazdálkodás színvonalát.** Megfelelően adaptált és aktualizált helyi szabályozások többnyire csak a városokban és a nagyközségekben vannak. Ezek azonban indokolatlanul bonyolultak, miközben a különböző jogszabályokban meglévő ellentmondásos központi előírásokat nem tudják követni.

Az elmúlt években az ágazati törvények igen sok feladattal bővítették az önkormányzatok eredendően széles feladatkörét. **Az erősen szétaprózott és minden tekintetben jelentős önállósággal bíró önkormányzati rendszer magával hozta a közszolgáltatási feladatok szétaprózódását is.** Az ebből eredő szakmai irányítási, finanszírozási nehézségeket, veszteségeket nem sikerült felszámolni.

Az ellátó rendszerek működtetésében a nem koncepcionális szakmai irányítás, a tényleges költségektől messze elmaradó finanszírozás, a különböző szolgáltatások szakmai tartalmának nem kellő meghatározottsága miatt az önkormányzatokra nagy teher hárul. **A gazdasági kényszer az önkormányzatokat racionálisabb gazdálkodásra sarkallja, ennek ellenére sok az ésszerűtlenül felhasznált forrás.** Nincs kellő törekvés a szakszerűbb, gazdaságosabb feladatellátás lehetőségeinek számbavételére, kihasználására. A teljesítményértékelés, ösztönzés, érdekelttség nem működik megfelelően. A kialakult, öröklött intézményi struktúrák, ellátórendszerek belső szakmai összetétele sok esetben nem igazodik a valós ellátási szükségletekhez. Ezek átalakítására irányuló döntések gazdasági kényszerhelyzetekben és nem kellő megfontolással születnek. A feladatok gazdaságos ellátását, a piaci követelményeknek való megfelelést sok esetben a merev gazdálkodási kötöttségek akadályozzák.

A kötelező és önként vállalt feladatok áttekintésére, az alternatív szervezeti lehetőségek mérlegelésére elsősorban a városokban van példa, s a kincstári jellegű finanszírozás bevezetésére is ők tették meg az első lépéseket. Az önkormányzatok túlnyomórészt a már meglévő szervezeti formák megtartásával igyekeztek kiadásmérséklő intézkedéseket hozni, kevésbé foglalkoztak a szervezeti formaváltásban, megszüntetésben rejlő lehetőségek vizsgálatával.

Az állam egyre nagyobb mértékben ösztönzi az önkormányzatok hosszabb távú közös feladatellátását. Ennek ellenére **a kismértékű növekedésen túl jelentős áttörés sem a társulások, sem a körjegyzőségek alakulásában nem következett be.** Még mindig az önkormányzatok szemlélete a legnagyobb akadály, az autonómia helytelen értelmezése, előtérbe helyezése a hatékony működéssel szemben.

A gazdasági társaságok főként a településüzemeltetés területén terjednek, melyek többségükben a korábbi állami, tanácsi vállalatok átalakulása, privatizációja révén jöttek létre. A tapasztalatok azt mutatják, hogy csak a legnagyobb települések rendelkeznek azokkal a feltételekkel, amelyek vállalkozások alapításához, felügyeletéhez (irányításához) az önkormányzati érdekek érvényesülése érdekében szükségesek. Gondot okoz és alapvetően ellentmondásos a tulajdonosi és az árhatósági szerepkör egyidejű érvényesítésének a kötelezettsége.

Továbbra is **hiányzik a térségi feladatok hatékony megoldása.** Ez különösen a jelentős fejlesztési forrásokat igénylő kórházi fekvőbeteg-ellátás területén okoz feszültséget. Az önkormányzatok egy része nem tud megfelelni az egészségügyi ellátó rendszer tulajdonlásából adódó kötelezettségeknek. Sajátos, hogy a finanszírozási, fenntartási felelősség elválik az irányítási jogoktól. A vizsgált önkormányzati kórházak kiadásában a tulajdonos önkormányzatok támogatása mindössze 3,6%-ot képviselt 1997-1999 között. Az önkormányzatok egészségügyi intézményekkel kapcsolatos kötelezettségeikre külön forrással nem rendelkeznek, pénzügyi lehetőségeik függvényében évenként döntenek a kórházi fejlesztések, felújítások támogatásáról, a cél- és címzett támogatások igényléséről, pályázatok benyújtásáról.

A szűkösen rendelkezésre álló források miatt a kötelezően ellátandó feladatok rangsorolásánál az olyan egyéb feladatok mint pl. **útkarbantartás, fejlesztés háttérbe szorultak,** a felhasznált pénzeszközöket illetően a **maradványelv érvényesült.** Az önkormányzatok többsége nem ismerte fel a feladatellátás elmulasztásának – pl. a helyi közutak és műtárgyaik folyamatos állagromlásának – a kockázatát.

Az önkormányzati szervezetrányítás legelhanyagoltabb területe változatlanul a **felügyeleti és belső ellenőrzés,** holott azt az önkormányzati törvény a helyhatóságok felelős tulajdonosi szemléletét érvényesítő önállóságára alapozva előírja. E tekintetben nem bizonyult elegendőnek a pénzügyi bizottságok törvényben garantált szerepének megerősítése, a könyvvizsgálat intézménye pedig sajátosságainál, céljainál fogva nem válthatja ki sem az intézmények felügyeleti, sem a hivatalok belső ellenőrzését. **Mind a felügyeleti, mind pedig a belső ellenőrzés elégtelensége olyan törvénysértés, amelyet sem az önkormányzatok képviselőtestületei, sem a törvényességi ellenőrzés nem kezel súlyának megfelelő módon.**

Az előző években tett felelősségi felvetéseink ellenére az önkormányzati hivataloknak csak negyede ellenőrizte a helyszínen az intézmények elszámolásait, a közölt adatok valóságát. A végrehajtott ellenőrzések színvonala nem volt megfelelő, nem terjedtek ki teljes körűen az előírt szabályokra. Gyakori, hogy a

vezetés nem támaszt kellő követelményt az ellenőrzések színvonalával szemben és nem gondoskodik megfelelően az ellenőrzések által feltárt hiányosságok megszüntetéséről.

A vizsgált körben szinte sehol sem volt példa arra, hogy az önkormányzati körön kívülre szervezett feladatok ellátásának helyzetét, a szakmai követelmények teljesítését a megkötött megállapodásokra és a szerződéses kötelezettségekre tekintettel ellenőrizték volna. Előfordultak olyan önkormányzatok is, amelyek az ellátásban résztvevő egyéb szervezetek (alapítványok, egyházak, magánvállalkozások) tevékenységéről egyáltalán nem rendelkeztek információval.

Egyes kiemelt területekre vonatkozó tapasztalatok

Az államháztartás alrendszerének átfogó értékelése mellett az ÁSZ korábbi éveiben elvégzett és a 2000-ben lefolytatott ellenőrzései alapján **néhány fontos területen az eddigieknél átfogóbb helyzetértékelésre nyílt lehetőség**, emellett egyes témák kiemelését aktualitásuk indokolta.

Az ÁSZ 2000. évi ellenőrzéseiben kiemelt szerepet kapott **a közbeszerzési törvény előírásainak érvényesülése**. Ennek jelentőségére való tekintettel az ÁSZ 2001-ben koncentrált témavizsgálatot is folytat a közbeszerzési eljárások törvényességéről, szabályszerűségéről a helyi önkormányzatok körében.

A 2000-ben lefolytatott ÁSZ vizsgálatok alapján általánosítható tapasztalat, hogy a közbeszerzési törvény előírásainak magasabb színvonalon felelnek meg az egyes fejezetek, önkormányzatok. **A közbeszerzési eljárások fajtái között egyre nagyobb arányt képvisel a nyílt eljárás**, amely a közbeszerzési törvényben nevesített elvek – verseny tisztasága, esélyegyenlőség, nemzeti elbánás és nyilvánosság – érvényesülését elősegítette.

A közbeszerzési eljárások belső szabályzatai elkészültek, több helyen részletes eljárási rendet vezettek be, a személyi feltételeket, döntési jogköröket tisztázták. Egyes esetekben a belső szabályzatok nem voltak teljes egészében összhangban a közbeszerzési törvény előírásaival, vagy a belső szabályzatok rendelkezéseit sértették meg a közbeszerzési eljárás lefolytatása során.

A felügyeleti szervek végeztek ellenőrzést intézményeiknél, és az intézmények maguk is kiterjesztették belső ellenőrzési rendszerüket a közbeszerzési eljárás, valamint a beruházás műszaki és pénzügyi eseményeinek nyomon követésére.

A különböző minisztériumoknál folytatott vizsgálatok tapasztalata, hogy a központosított közbeszerzés előnyös megoldás mind az adminisztrációs költségeket, mind az eljárás gyorsaságát illetően. **Az intézmények egyre nagyobb hányada ismerte fel és használja ki a központosított közbeszerzési rendszer által kínált lehetőségeket**. A gyakorlati tapasztalatokat felhasználva a beszerző szervezetek javaslatai alapján a központosított közbeszerzés körébe vont termékek legfontosabb paramétereit, jellemzőit meghatározó normatívák folyamatosan pontosításra kerültek.

Nem alakult ki azonban a központosított közbeszerzés ellenőrzési rendszere, nem jött létre ellenőrzési bázisnak alkalmas információs rendszer sem. Egyetlen szervezet sem került kijelölésre, amelynek feladata lenne a központosított közbeszerzések ellenőrzése. A helyszíni ellenőrzések lezárásáig a beszerző szervezetek felügyeleti szervei részéről sem volt e területen átfogó, illetve céll ellenőrzés. Mindezek következtében a központosított beszerzések értékelése, elemzése elmaradt.

A vizsgálatok azt is feltárták, hogy a nem központosított közbeszerzések esetén a közbeszerzési törvényt számos helyen sértette az egyedileg lefolytatott eljárás. Gyakori volt az indokolatlan tárgyalásos eljárás, nem az ajánlati felhívásnak megfelelő elbírálás, előfordult a közbeszerzési törvény előírásainak kijátszása részekre bontással és a felügyeleti szervei szabályozás hiánya is.

Az önkormányzati tulajdonú kórházak vizsgálata rámutatott arra, hogy a kórházaknál a korábbi tapasztalatoknak megfelelően kevés közbeszerzési eljárást indítottak. Az egészségügy területén a közbeszerzési eljárás elmulasztásának legjellemzőbb területe a gyógyszerek, vegyszerek beszerzése az egyedi gyártás és az akciós lehetőségek, mintatermékek miatt.

Az önkormányzatok a cél- és címzett támogatásoknál az ajánlati felhívást akkor is közzétették, ha nem rendelkeztek a szerződés teljesítését biztosító pénzügyi fedezettel vagy az arra vonatkozó biztosítékkal. A vizsgált intézmények döntő hányadában fordult elő olyan beszerzés, amely során a törvény rendelkezéseit megsértették. **A helyi önkormányzatok nem mindenhol rendelkeznek a megfelelő szakemberekkel a közbeszerzési eljárás és beruházás lefolytatásához.** Az önkormányzatok a saját forrás előteremtése érdekében esetenként szabálytalan megoldásokat alkalmaztak, melynek során a kivitelezőkkel pénzügyi függőségi helyzetbe kerültek.

A közbeszerzési törvény megkerülését jelentette, hogy a közbeszerzési eljárást a beruházás részekre bontásával mellőzték, illetve nem folytatták le, bár azt a beszerzés értéke indokolta volna. A vizsgált szerveknél több esetben tapasztalta az ellenőrzés a szabadkézi vétellel történő beszerzések szabálytalanságát. A vizsgált szervezetek adatszolgáltatási kötelezettségeiknek nem kielégítően tettek eleget.

Az ÁSZ munkájának célja az államháztartás, a gazdaság kiegyensúlyozott működésének és fejlődésének szolgálata. Ebbe beletartoznak azok a jelzések is, amelyek a korrupciós jelenségek feltárásához és megelőzéséhez kapcsolódnak. A vizsgálatok elsősorban a korrupciós cselekmények megelőzésében – az azt kizáró feltételek megteremtésében – nyújthatnak segítséget, folyamatosan jelezve azokat a körülményeket, amelyek teret nyitnak, táptalajt szolgáltatnak a gazdasági visszaéléseknek, s ezen belül vélhetően a korrupció és a feketegazdaság terjedésének. Ugyanakkor az ellenőrzés nem csak hibakeresés, hanem tanúsíthatja – ha ez így van – a jogkövető, sőt etikus magatartást is.

A tapasztalatok alapján ma a legfontosabb teendőknek a társadalmi-gazdasági élet meglévő jogi és intézményi kereteinek további konszolidálása és korszerűsítése látszik és nem újabb és újabb intézmények alapítása, az adminisztratív eszközök számának növelése. Az ÁSZ által vizsgált ügyek általánosítható tanulsága e mellett az is, hogy javítani kell az állami és önkormányzati döntések átláthatóságát, több információt szükséges adni a szakmai és a laikus közvélemény számára a döntéseket meghatározó megfontolásokról.

Az agrár-, vidék- és területfejlesztés gyorsítását szolgáló programokra az 1999. évi összegnél mintegy 35%-kal több támogatást irányzott elő a 2000-es költségvetés. Ezen belül – tekintettel az induló **SAPARD programra** – a költségvetés több forrást biztosított az agrár intézmények fejlesztésére, **melynek hasznosulását a szükséges finanszírozó szervezetrendszer kiépítésének egy évet meghaladó késedelme korlátozta.**

Az EU előcsatlakozási alapjai (PHARE, ISPA és SAPARD) közül a SAPARD alapból a csatlakozásra váró országok mezőgazdasága kaphat támogatást. A SAPARD támogatás folyósításának egyik feltétele a SAPARD hazai intézményrendszerének felállítása. A SAPARD támogatási alap az EU eredeti koncepciója szerint 2000. január 1-jétől felhasználható lett volna. Maguk az EU illetékesei is késedelmesen alkották meg és hozták nyilvánosságra a SAPARD program pénzügyi szabályozásáról szóló rendeletet.

Az ÁSZ eleget téve a 2349/1999. (XII. 21.) Korm. határozatnak, **vállalta az EU alapok közösségi normák szerinti ellenőrzését végző Igazoló Szerv funkcióját.** Az intézményrendszer egyik szerve az Igazoló Szerv, amely az intézményrendszer akkreditációjához szükséges kritériumok teljesülését, majd a támogatások felhasználását ellenőrzi és igazolja az EU Bizottságának.

Időközben az EU Bizottság szabályt alkotott a SAPARD ügynökség akkreditációjáról és az azt megelőző ellenőrzésről. Ennek elvégzésére is az ÁSZ kapott felkérést. Mivel az intézményrendszer létrehozása nem történt meg – részben hazai, részben külső okok miatt – **az ÁSZ felfüggesztette előakkreditációs ellenőrzését és ezzel összefüggésben már két esetben fogalmazott meg figyelemfelhívó levelet** a Kormány részére. Érdemi, a felkészülést gyorsító intézkedésekre a beszámoló készítés lezárásának időszakában került sor, a késés több mint egy év.

Az ÁSZ 2000 őszére kifejlesztette az EU normák szerinti ellenőrzési módszertanát, így az intézmény – önálló szervezeti egységgel – készen áll az igazoló szervi feladatok ellátására.

A Phare támogatások jelentősége mellett az előírt eljárási szabályokban és a magyar Phare végrehajtó struktúrájában bekövetkezett változások is indokolták a rendszer átfogó ellenőrzését. A további előrelépés – többek között – szükségessé teszi az országos monitoring (irányítási és feladatkövető) rendszer kiépítését és a tapasztalt eljárásbeli hiányosságok és pénzügyi szabálytalanságok kiküszöbölését.

A Magyarországnak juttatott Phare támogatások kezelését és felhasználását az ÁSZ 1992 óta rendszeresen ellenőrzi. Az ellenőrzési tapasztalatok szerint a kezdeti nehézségek (amelyek mindkét fél részéről felmerültek) fokozatosan megszűntek. Az EU és magyar szabályozásban és más területeken is bekövetkezett változások eredményeként 1995 óta folyamatosan javult és gördülékenyebbé vált a támogatások felhasználása. Minőségi változás következett be a szükséges dokumentumok Phare előírásoknak megfelelő elkészítésében, ütemesebbé vált a programok végrehajtása. Fokozatosan csökkent az évente fel nem használt keret részaránya.

Az EU az 1995-1999 között jóváhagyott Phare programok keretében 527,6 M EURO, azaz mintegy 137 Mrd Ft összegű támogatással járult hozzá Magyarország EU-csatlakozásához történő felkészüléséhez. **Az elmúlt évek során bekövetkezett jelentős javulás ellenére mind a támogatási programok előkészítésében, mind azok végrehajtásában még számos probléma jelentkezik.** A támogatások kezelésére kiépített intézményrendszer struktúrája megfelel az Európai Bizottság által előírt szabályozásnak, de felkészültsége a programok előkészítésében elmarad az EU kívánalmaktól. Fejlesztés alatt áll ugyan, de még nem épült ki az országos monitoring rendszer. Továbbra is tapasztalhatók olyan eljárásbeli hiányosságok és pénzügyi szabálytalanságok, amelyek esetenként, a támogatások részleges felhasználása mellett, visszafizetési kötelezettség előírásának veszélyét hordozzák magukban.

A Phare keretében beszerzett és az állam tulajdonát képező eszközök, beruházások – az érvényes jogszabályi előírásokkal ellentétesen – gyakran nem, vagy csak több éves késedelemmel jelennek meg az állam vagyonában. A támogatások és a magyar társfinanszírozási hozzájárulás mértékét a kedvezményezettek gyakran csak részlegesen szerepeltetik nyilvántartásaikban. Az ország egészére vonatkozó, összevont és teljes körű – a költségvetés, az önkormányzatok, a vállalkozások és az alapítványok hozzájárulását is tartalmazó – kimutatások, gazdasági elemzések nem készültek. Az ehhez szükséges adatszolgáltatási és információs rendszer nem alakult ki, az erre vonatkozó szabályozás hiányos. A belső ellenőrzési rendszer – s ezen belül a folyamatba épített ellenőrzés – nem működik kielégítően.

A költségvetési támogatásban részesülő pártok gazdálkodásának törvényességi ellenőrzése során az 1999-es feltárást követően 2000-ben változatlanul általánosítható tapasztalat volt, hogy a párttörvény tiltása ellenére a helyi önkormányzatok ingyenesen, illetve aránytalanul kedvezményes feltételek mellett engedtek át pártszervezeteknek irodahelyiségeket és berendezési tárgyakat, esetenként átvállalták a működtetés költségeit.

A törvénytörő gyakorlat megszüntetése érdekében az ÁSZ felkérte a belügyminisztert és a közigazgatási hivatalok vezetőit a szükséges intézkedések megtételére. Ezzel egy időben a 2000. évi ellenőrzési tervnek megfelelően az ÁSZ a helyi önkormányzatok gazdálkodásának ellenőrzése során ezt a kérdést is átfogóan megvizsgálta. Az önkormányzati és a pártellenőrzések tapasztalatai, valamint a közigazgatási hivatalvezetők tájékoztatása

szerint az érintett önkormányzatok többsége az ingyenes használatot megszüntette, de a megkötött új szerződések változatlanul a piaconál lényegesen alacsonyabb – esetenként jelképes – összegű bérleti díjat tartalmaznak. A törvénysértő helyzet továbbra is fennáll.

A számviteli törvény 1992-es hatálybalépése óta gondot okoz, hogy a párttörvény 1992. évi módosítása során az éves pártbeszámoló tartalmának meghatározásakor nem vették figyelembe a számviteli törvény által megszabott alapvető követelményeket. A párttörvényben előírt beszámoló nem felel meg a mérleg és az eredmény-kimutatás követelményeinek. **Az ÁSZ a párttörvény módosítását 1995 óta folyamatosan szorgalmazta.** Akkor elkészült a tárcákkal és az ÁSZ-szal egyeztetett tervezet, de országgyűlési betérjesztésre nem került sor.

Az 1999-es őszi és a 2000. évi tavaszi **időközi országgyűlési választások** ellenőrzésének tapasztalatai szerint a választási törvény pontosítása, valamint ennek keretében a kampánypénzek eredete és felhasználása átláthatóságának megteremtése sürgető feladattá vált, melyet feltétlenül még a következő országgyűlési választások előtt el kellene végezni. **Az ÁSZ javaslatainak hasznosításával kapcsolatban a kormányzat illetékesei jelezték, hogy a szükséges módosításokat kezdeményezni fogják.**

1.3. Az ellenőrzések alapján tett ajánlások hasznosítási tapasztalatai

Az ellenőrzések az Országgyűlés törvényalkotó és ellenőrző tevékenységén keresztül, illetve a vizsgált és irányító szervezetek intézkedései révén hasznosulnak. **A törvényi szabályozásból adódóan az ÁSZ nem rendelkezik olyan közvetlen eszközzel, amely ellenőrzési javaslatainak hasznosulását kikényszeríthetné.** Emiatt nagy jelentőségű, hogy az ellenőrzött szervezet és annak munkatársai már az ellenőrzés folyamatában elfogadják a számvevők megállapításait. Ezekhez képest az ellenőrzések nyomon követése, valamint az utóellenőrzések szerényebb mértékben és késleltetett hatással járulnak hozzá a javaslatok megvalósításához.

Az elmúlt tíz év alatt az ÁSZ ellenőrzési megállapításainak és javaslatainak hasznosítása több területen is javult, amelyhez a realizálással összefüggő egyes jogszabályi feltételek és más körülmények kedvező változása mellett az országgyűlési beszámoltatás kialakult, útmutatást adó rendszerré válása, a jelentések – 3.1. fejezetben részletezett – bizottsági megtárgyalása és az ÁSZ iránti bizalom állandósulása is hozzájárult. Ugyanakkor az ellenőrzött szervezetek egy kisebb része a javaslatok alapján nem teszi meg a szükséges intézkedéseket, illetve egyes esetekben információt sem ad az ellenőrzés eredményeinek hasznosításáról. Kötelezésre az ÁSZ-nak csak akkor van közvetlen lehetősége, ha az érintett szervezetenél intézkedési terv készítése válik szükségessé, illetve újabb (utó)vizsgálatra kerül sor. A számvevőszéki javaslatok hasznosításával kapcsolatos gyakorlat azonban nem ezt az elzárkózó magatartást tükrözi.

Az ÁSZ az Országgyűlés 82/1999. (X. 22.) sz. határozatát követően második alkalommal számol be az éves ellenőrzései kapcsán tett ajánlások és javaslatok hasznosulásáról. Ennek érdekében az ÁSZ elnöke tájékoztatást kért az intézkedésekről a miniszterektől, illetve az országos hatáskörű szervek vezetőitől. Megkeresésének az érintettek maradéktalanul eleget tettek. A legfontosabb ajánlásokat és az ezekre adott válaszokat a 2. sz. melléklet foglalja össze.

A javaslatok érvényesülése a jogszabályi módosításokban

Az ÁSZ 2000. évi beszámolójához az ellenőrzöttektől kért tájékoztatás során közel 60 jogszabály, illetve egyéb szabályozás módosításra vonatkozó javaslatára kapott választ a fejezetek vezetőitől. E válaszok alapján megállapítható, hogy 21 esetben jelenleg is folyamatban van, 29 esetben pedig már megtörtént a jogszabályi módosítás. A számvevőszéki javaslatok, megállapítások alapján az ellenőrzöttek 7 esetben nem tartották szükségesnek a módosítási folyamat megkezdését.

A társadalombiztosítási befizetési kötelezettségek elmaradása miatt **az APEH behajtási tevékenysége hatékonyabb ösztönzésére** tettünk javaslatot, amelyet a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről szóló 2000. évi CXXXIII. törvény 77. § (1) bekezdésében a jogalkotó figyelembe vett. A rendelkezés szerint, az Egészségbiztosítási Alap és a Nyugdíjbiztosítási Alap esetében külön-külön kell az APEH-nek 101%-ra teljesítenie a behajtási feladatát ahhoz, hogy a bekezdésben meghatározott pénzeszközhöz hozzájusson.

Az ÁSZ javaslatai alapján – a költségvetés alapján gazdálkodó szervek működésére vonatkozó több jogszabályt felváltó –, az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998. (XII. 28.) Korm. rendelet hatályba lépésével változott az **önkormányzatok adósságterhei nyilvántartásával**, illetve beszámoltatásával kapcsolatos szabályozás, így az államháztartás ezen alrendszerének az államadóssággal kapcsolatos adatai is rendelkezésre állnak.

Az **időközi országgyűlési választási kampányokra** a jelölő szervezetek és független jelöltek által fordított pénzeszközök felhasználásáról készült jelentésben felvetett jogalkotási kezdeményezést a választási eljárásról szóló törvény módosítása előkészítésekor az illetékes minisztérium figyelembe veszi.

Az önkormányzatok körében végzett vizsgálatok alapján tett több irányú intézkedések, javaslatok részben a költségvetési és szakmai törvényekben, másrészt a kapcsolódó végrehajtási rendeletekben, valamint egyéb helyi intézkedésekben realizálódtak.

2001-től javaslatainkkal összhangban több ponton **módosult a helyi önkormányzatok cél- és címzett támogatási rendszeréről szóló törvény**, amelyek többek között érintik a saját forrás figyelembevételénél követendő elveket, valamint az egyéb támogatási lehetőségekkel való szakmapolitikai összehangolást a térségi regionális szempontok érvényesítésével. **Ugyanakkor nem történt előrelépés a fajlagos költségnorma kialakítása, meghatározása tekintetében.**

A bankhittel vonatkozásában ugyancsak javaslatainkkal összefüggésben szigorodott a hiteligénylés módja (Cct. 10. § (3) bek. b) pont).

A céltámogatási rendszer új eleme, hogy a komplex, regionális, az EU szempontokat is figyelembevevő térségi szabályozási javaslatainkkal összhangban a támogatásokról szóló döntés során előnyben kell részesíteni mindazon beruházásokat, amelyekre EU támogatást (ISPA, PHARE) igényeltek (Cct. 1. § (1) bek.). A valós helyi szükségletek irányába tereli a támogatást a módosítás azon eleme, amely szerint a településrendezési tervekkel összhangban lévő önkormányzati feladatok hatékony ellátásához szükséges beruházásokhoz is igényelhető cél- és címzett támogatás (Cct. 10. § (1) bek.). A céltámogatási igényekhez csatolni kell az egyéb állami támogatások, a decentralizált források, az állami cél-előirányzatok rendelkezésre bocsátásáról szóló ígervényeket (Cct. 10. § (3) bek. a) pont).

A működésképtelenné vált helyi önkormányzatok kiegészítő támogatását illetően erősödött a szabályozás normativitása. A költségvetési törvény 2000-ben szűkítette az igénybevevők körét. Nem illeti meg a támogatás az 500 fő alatti lakosságszámú, körjegyzőséghez nem tartozó önkormányzatokat. Korábbi javaslatainknak megfelelően 2000-től az önkormányzat köteles bemutatni az igénybejelentés alapjául szolgáló feltételrendszer teljesülését, valamint elszámolni a támogatás teljes összegével. A feltételrendszer szigorítását jelenti a szabályozásban a kiegészítő támogatások számított összegének csökkentése a normatív állami hozzájárulások, átengedett SZJA, iparűzési adóerő-képesség együttes összegének 2%-ával. Ezáltal a törvény a helyi önkormányzatok feladatává tette, hogy racionalizálással, létszámcsökkentéssel, stb. legalább ekkora mértékű megtakarítást érjenek el és ezáltal járuljanak hozzá a forráshiány csökkentéséhez (1999. CXXV. tv. 6. sz. melléklete).

A normatív állami hozzájárulások, támogatások rendszerében a kisebb pontosítások, korrekciók ugyancsak a normativitás erősítését és a feladatfinanszírozás bővítését szolgálták.

Ezzel összefüggésben 2000-től az óvodai nevelési, iskolai oktatási és szakképzési szakmai-elméleti, szakközépiskolai normatív hozzájárulások jogcímeinél a hozzájárulások nem tartalmazznak előírásokat az iskolaszékek, szülői szervezetek, diákönkormányzatok, sportkörök működéséhez biztosított összegeket illetően (1999. CXXV. tv. 3. sz. melléklete).

Pontosították a különleges gondozás keretében nyújtott, a gyógypedagógiai ellátáshoz kapcsolódó hozzájárulások vonatkozásában az ellátottak számának megállapítási módját, valamint az alapfokú művészetoktatási jogcímnél egyöntetűvé vált a feladatmutató meghatározása.

Felülvizsgálatot követően új statisztikai adatszolgáltatási rendszert alakítottak ki a közoktatás területén. Ugyanakkor az évek óta kifogásolt feldolgozási és igénylési kódszám minimálisan csökkent.

A központosított előirányzatokat illetően tett korábbi számvevőszéki javaslatoknak megfelelően változást jelentett a támogatási rendszer olyan irányú módosítása, hogy a normatív alapon juttatottakat kiemelte a központosí-

tott előirányzatok közül, így az már valóban csak az egyedi helyzetekre tekintettel biztosítható támogatásokat tartalmazza. A gyámhatóságokról és gyámügyi eljárásról szóló kormányrendelet módosítása figyelembe vette a jövedelem-nyilatkozattól eltérő életvitel esetén a jövedelmi helyzet önkormányzati felülvizsgálatával kapcsolatos számvevőszéki javaslatot.

Az önkormányzatok jövedelem differenciálódásának mérséklésével kapcsolatos számvevőszéki javaslatra a 2000. évi költségvetési törvény többlettámogatással ösztönzi a térségi feladatokat ellátó községi és városi önkormányzatokat az intézmények megtartására. A különböző támogatási formák összehangolásával, a társulást ösztönző elemek szorgalmazásával erősödik az önkormányzati közös feladatellátás, 2001-től mintegy 50%-kal nő a körjegyzőségek ösztönző hozzájárulása. Ezzel együtt a társulások központi ösztönzése továbbra is szükséges.

Az ellenőrzés során feltárt állami hozzájárulás visszavonási és pótlólagos kiutalási javaslat az év folyamán **198 önkormányzatot érintett**, az elvonnásra javasolt és pótlólag kiutalandó támogatások egyenlegeként a **vizsgálatok 257,3 millió Ft visszafizetési kötelezettséget állapítottak meg**.

Az ismertetett szabályozási módosítások összességében is csak a szabályozó rendszer finomítását jelentették. Átütő változtatás csak az önkormányzati rendszer reformjával együtt képzelhető el. Az önkormányzatok feladat- és hatásköri rendszerének felülvizsgálatára, átfogó módosítására, a differenciált hatáskör telepítésre azonban a több éve szorgalmazott és ez évben is megerősített javaslatunk ellenére sem került sor. Így elmaradt az azt követő pénzügyi szabályozó rendszer átfogó módosítása és a pénzügyi információs rendszer ugyancsak indokolt korszerűsítése is. Hasonlóképpen nem történt intézkedés az 1996 óta többször szorgalmazott törzskönyvi nyilvántartás jelenlegi rendszerének koherenssé tételére, miniszteri szintű szabályozására, melyet nem csupán az önkormányzati alrendszerre, hanem az államháztartás egészére vonatkozó egységes szabályok kialakításával, a feladatellátásból kiindulva lenne célszerű megvalósítani.

Nem volt lényegi előrelépés az önkormányzatok tulajdonában lévő ingatlanvagyon nyilvántartási és adatszolgáltatási rendjének (ingatlankezelési) korszerűsítése, a számviteli nyilvántartásokkal és a statisztikai adatszolgáltatásokkal történő összhangjának, egyezőségének megteremtése területén.

Az elmúlt évben sem született döntés az önkormányzatok központi költségvetési kapcsolatokból származó bevételeinek – állami hozzájárulások, támogatások, személyi jövedelemadó – igénylése és elszámolása valódiságának, jogszerűségének felülvizsgálatára a megyei közigazgatási hivatalok törvényességi ellenőrzési jogköréhez kapcsolva, illetve a TÁH-ok közreműködésével. A Kormány az 1052/1999. (V. 21.) sz. határozatában 2000. március 31-i határidővel írta elő e feladatok megvalósítását, majd december 31-re módosította azt.

Egyéb szabályozási feladatokra vonatkozó javaslatok hasznosulása

Az ÁSZ a 2001. és 2002. évi költségvetési törvényjavaslatról adott véleményében, valamint az 1999. évi költségvetés végrehajtásának ellenőrzéséről készített jelentésében minden fejezet vezetőjének ajánlást fogalmazott meg. A költségvetési törvényjavaslatról alkotott számvevőszéki vélemény felhívta a fejezetek figyelmét az intézményi szolgáltatások, ellátások díjtételeinek növelésére. Az SzCsM, FVM, GM, KöM, KVM, OM és IM fejezetek jelezték, hogy díjtételeik – ahol erre jogilag lehetőség van – felülvizsgálatát megkezdték, **az ehhez szükséges jogszabályi módosítások koncepcióját kialakították.**

Az ÁSZ az 1999. évi költségvetés végrehajtásának ellenőrzéséről készített jelentésében hiányolta az egyes fejezeteknél az alapító okiratokat, működési szabályzatokat. A BM, PM, HM, GM, FVM, IM és OM fejezetek alapító okirataik aktualizálásával, pótlásával részben elkészültek, részben folyamatban van az elkészítés. A KVM és ISM az okiratok aktualizálásával elkészült.

Az ÁSZ felhívta a fejezetek figyelmét arra is, hogy költségvetési szerveik számviteli rendjét szabályozzák, ellenőrizzék, valamint fejezeti ellenőrzéseik során az elemi beszámolók valódiságáról győződjenek meg. A fejezetek közül a BM "Minta Szabályzat", az IM "Számviteli Tükör", a FVM "Gazdálkodási Szabályzat" közreadásával biztosítja, hogy költségvetési szerveik számviteli eljárásai törvényesek legyenek. A KVM, PM, ISM jelezte, hogy felügyeleti ellenőrzésük a jelzett témára kiterjed, az SzCsM folyamatos belső képzéssel is segíti a számviteli jogszabályok betartását, a HM az új jogszabályoknak megfelelően átdolgozza belső számviteli szabályzatait. Az elemi beszámolók valódiságát a KVM, PM, KöM, OM és GM kiemelt szempontként kezeli, az IM és FVM jelezte, hogy szakember hiány miatt csak 3, illetve 2 évente ellenőrzik a beszámolók valódiságát, a HM az ÁSZ által is alkalmazott módszertant kívánja meghonosítani ezen a területen.

A büntetőjogi feljelentések összegzése

Az ÁSZ – fennállása óta 2000. december 31-ével bezárólag – 26 ellenőrzése során merült fel bűncselekmény alapos gyanúja és törvényi kötelezettségének eleget téve jelentette azokat az illetékes hatóságoknak. A feljelentések alapján 21 esetben indítottak büntető eljárást. A feljelentésekben gyanúsítottként megjelölt személyek és az érintett szervezetek száma természetesen ennek a többszöröse. **A leggyakrabban szereplő bűncselekmények a számviteli figyelem megsértése, hűtlen kezelés, csalás.** 2000-ben a Nemzeti Gyermek- és Ifjúsági Közalapítvány (NGYIK) ügyében kezdeményeztünk büntető eljárást a kuratórium és a felügyelő bizottság egyes tagjai ellen, hűtlen kezelés és csalás alapos gyanúja miatt. A hűtlen kezelés vonatkozásában a rendőrség megszüntette az eljárást.

Büntető feljelentések kezdeményezése mellett több olyan eset is előfordult, hogy a folyamatban levő nyomozásokhoz a nyomozó hatóságok megkeresésének eleget téve jelentéseinek megküldésével kapcsolódott az ÁSZ, s így a vizsgálati tapasztalatok ezen eljárásokba is beépültek, hasznosultak.

Az ÁSZ feljelentése alapján korábban elrendelt büntetőeljárások közül több jelenleg is – rendőrségi, ügyészségi illetve bírósági, szakban – folyamatban van. Arra is van példa, hogy a korábban megszüntetett eljárást ismételten megindítják. A bíróság döntéséről az ÁSZ csak közvetett módon jut információkhoz.

Továbbra is számos olyan közérdekű bejelentést, javaslatot és panaszt kap a szervezet, amelyekben állami és önkormányzati vonatkozású visszaélésekre hívják fel a figyelmet. Érzékelhetően megnőtt a névtelen bejelentések aránya, amely az évi 265 bejelentésnek csaknem 14%-át teszi ki. A jóváhagyott, éves ellenőrzési terv alapján működő ÁSZ-nak nem áll módjában a bejelentéseket külön-külön kivizsgálni, amennyiben azonban a közérdekű bejelentések a tervezett vizsgálatokhoz kapcsolhatók, úgy azokat ellenőrzései során figyelembe veszi, más esetekben intézkedésre a hatáskörileg érintett szervezetekhez teszi át.

2. AZ ELLENŐRZÉSI MUNKA SZÍNVONALÁNAK JAVÍTÁSÁT, AZ ÚJ FELADATOK EREDMÉNYES ELLÁTÁSÁT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK ÉS KEZDEMÉNYEZÉSEK

2.1. A pénzügyi ellenőrzési rendszer továbbfejlesztése érdekében végzett tevékenység

Az ÁSZ ellenőrzési megállapításainak kellő megalapozottsága, helytállósága, a jelentések kiegyensúlyozott színvonalának biztosítása érdekében bevezetett **minőségbiztosítási rend** – kiegészülve a személyi felelősséget felvető megállapítások megalapozottságának előzetes felülvizsgálatával – az elmúlt évben is a három éve meghatározott, időtállóan bizonyult és bevált eljárási szabályoknak megfelelően működött. A kísérleti jelleggel végzett pénzügyi és teljesítmény-ellenőrzések összefoglaló jelentései szintén átestek az általános minőségbiztosítási eljáráson.

A minőségbiztosítási rendszer szempontjából is fontos változásnak tekinthető, hogy 2000-ben előrelépés történt az ellenőrzések belső szakmai szabályozásának kialakításában. A jelentés-tervezetek felülvizsgálata a zárszámadáshoz kapcsolódó pénzügyi ellenőrzés (financial audit) típusú vizsgálatokkal és a teljesítmény-ellenőrzésekkel szembeni követelmények fokozatos meghatározása révén – még ha azok kísérleti jellegűek is – objektív alapokra helyeződött. A megállapítások (vélemények) megalapozásának és dokumentálásának egységes kritériumai a szabályozott körben elejét veszik az egyéni értelmezésnek.

2000-ben folytatódott a jelentés-tervezetek minőségének, az ellenőrzések előkészítésének, a megállapítások megalapozottságának és dokumentáltságának fejlesztése. Az egyeztetésre – minőségbiztosítási felülvizsgálatra – megküldött

jelentés-tervezetek közel **tízezer megállapítást tartalmaztak**. A minőség-biztosítási osztály 2000-ben ugyanannyi tartalmi jellegű észrevételt tett, mint 1999-ben. Kiegészítést, pontosítást, pótlólagos dokumentum csatolást kérő észrevételek a tervezetekben szereplő megállapítások mintegy 20%-át érintették.

A twinning (ikerintézményi együttműködési) program keretében 2000-ben megvalósult feladatok a Csatlakozás Előtti Tanácsadó Szükségletfelmérési Jelentésének megállapításaira támaszkodtak. Januárban megalakult két számvevőszéki szakértői csoport, melyek feladata a brit számvevőszéki modellből adaptált magyar pénzügyi, illetve teljesítmény-ellenőrzési módszertan kidolgozása volt. Az év folyamán mindkét szakértői csoport elkészítette a célul kitűzött ellenőrzési módszertan első változatát, amelyek a folyamatosan zajló – szintén a twinning program részét képező – pénzügyi ellenőrzési, illetve teljesítmény-ellenőrzési képzések tananyagának alapját is képezik.

Elkészült a pénzügyi ellenőrzés módszertanát támogató útmutató és a segédlet első kötete, amely a pénzügyi ellenőrzés alapvető tényezőit és korszerű eljárásait ismerteti részletesen. Példákon mutatja be, hogy mely helyzetekben milyen eszközöket, mely módon célszerű alkalmazni az ellenőrzés folyamatában. Az Euroatlanti Füzetek c. kiadvány-sorozatban részben korszerű ellenőrzési eljárások, sztenderdek leírásai, részben az európai joganyag egy részét tartalmazó ismertetőik jelentek meg. Fontos szerepet tölthet be a szakmai kommunikációt segítő háromnyelvű glosszárium is.

A kiadványok célja az volt, hogy segítséget nyújtson a hazai EU-konform pénzügyi ellenőrzéshez az INTOSAI és az IFAC vonatkozó nemzetközi sztenderdjei és irányelvei alapján. Az elkészült szakkönyvek összefoglalják, rendszerezik, kiegészítik a hazai és az Európai Unió tagállamai Legfelső Nemzeti Ellenőrző Intézményeinek általánosítható gyakorlatára vonatkozó ismereteket.

Az új módszerek adaptációját és fejlesztését követően azok gyakorlati tesztelése is megtörtént, kísérleti ellenőrzések formájában. A pénzügyi ellenőrzést a zárszámadás ellenőrzésénél 12 esetben, míg a teljesítmény-ellenőrzést az állami földnyilvántartási rendszer, illetve a városi tömegközlekedés ellenőrzésekor alkalmazták a számvevők az új vizsgálati megközelítésnek megfelelően. A kísérleti ellenőrzések tapasztalatai a módszertani fejlesztési munkában és a képzések tananyagaiban folyamatosan hasznosulnak.

Az általános ellenőrzési képzésekkel párhuzamosan a számvevők közül kiválasztásra került egy 17 fős csoport, akik Magyarország EU csatlakozását követően a beáramló EU források, illetve az EU költségvetésbe befizetendő hozzájárulások ellenőrzéséért lesznek felelősek. A csoport a twinning program második felében kifejezetten az EU források ellenőrzésére irányuló különleges felkészítésben részesül, amelyhez a fő twinning partner, a Brit Számvevőszék mellett a Bajor és a Dán Számvevőszék is hozzájárul. A csoport olyan tanfolyamokon és tanulmányutakon vett részt, amelyek keretében megismerkedett az EU (első-sorban agrár) alapok ellenőrzésének bajor, dán, illetve angol rendszerével, illetve gyakorlati alkalmazásának tapasztalataival.

A twinning program intézményfejlesztési céljait kiegészíti és támogatja egy szintén Phare forrásból finanszírozott informatikai és telekommunikációs beruházás. A 2000-ben elvégzett feladatok lehetővé teszik az ellenőrzések hatékonyságának növelését és biztosítják a modern pénzügyi ellenőrzési eszközök alkalmazásának informatikai támogatottságát.

Az EU Bizottság Magyarországra vonatkozó 2000. évi ún. országjelentésében az ÁSZ-ra vonatkozóan a következők szerepelnek: „Az ÁSZ számára jól hozzáférhetők mindazok a nyilvántartások, személyek és adatok, melyekre szüksége van feladatainak ellátásához. Mindazonáltal nem világos, hogy ez az intézmény korlátozás nélkül tudja-e követni minden EU alap, eszköz és forrás felhasználását közvetlenül minden végfelhasználóig. Az ÁSZ átvette a Limai Nyilatkozatot és az INTOSAI Ellenőrzési Útmutató alapvető általános nemzetközi sztenderdjeit. ... A külső ellenőrzés terén prioritást kell biztosítani az ÁSZ hitelesítése és teljesítmény-ellenőrzései továbbfejlesztésének. Az ÁSZ-t fel kell hatalmazni az EU források és az állami tulajdonú intézmények (beleértve a Nemzeti Bankot is) auditálására is.”

Az ÁSZ rendszeresen részt vesz a Fejlesztéspolitikai Koordinációs Tárcaközi Bizottság, valamint a Tárcaközi Akkreditációs Bizottság munkájában. Az Európai Bizottság ajánlásának megfelelően stratégiai partnerséget alakított ki az EU alapok finanszírozását irányító kormányzati intézményekkel.

Az ÁSZ rendszeres feladata az Európai Közösségi Vívmányok átvétele Nemzeti Programjának pénzügyi ellenőrzésre vonatkozó fejezetében a számvevőszéket érintő információk felülvizsgálata, aktualizálása. Így a számvevőszéki ellenőrzés fejlesztésének eredményei a 2000. évi felülvizsgált Nemzeti Programban már szerepelnek. 2000 során az EITB 28. Pénzügyi ellenőrzési szakértői bizottságának vezetését az Állami Számvevőszéktől a Pénzügyminisztérium vette át.

Magyarország teljes jogú **NATO tagságának** 1999-es elnyerését követően a 2000. évet az ÁSZ, valamint a NATO Nemzetközi Számvevő Testülete (IBA) között az intézményi kapcsolatok elmélyítése és a gyakorlati együttműködés lehetőségeinek feltárása jellemezte. Munkatársaink részt vettek az IBA számvevői részére szervezett éves továbbképzéseken, amelyek új és hasznosítható ismereteket nyújtottak mind a pénzügyi, mind a teljesítmény-ellenőrzés terén. Az IBA 1999. évi tevékenységéről szóló jelentés megállapításairól a Testület, valamint a tagországok nemzeti legfőbb ellenőrző intézményei együttes ülésen fejtették ki álláspontjukat.

A NATO Biztonsági Beruházási Programjához (NSIP) kapcsolódva Magyarországon jelentős fejlesztések indultak a katonai infrastruktúrát illetően. Feldolgoztuk a NATO e területet érintő pénzügyi ellenőrzési rendszerét, tapasztalatainkat megjelentettük az ÁSZ Euroatlanti Füzetek című kiadvány sorozatában. Erre az elméleti alapra építve, 2000. márciusában három napos nemzetközi konferenciára került sor Velencén az NSIP témakörében. A NATO magas rangú tisztviselői (Nemzetközi Törzs Infrastruktúra Bizottság, IBA) előadásokat tartottak, s a résztvevők között – az ÁSZ illetékes szervezeti egységei mellett – képviseltette magát a Honvédelmi Minisztérium, a Pénzügyminisztérium, illetve a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal is.

A NATO tagországok nemzeti ellenőrző intézményei három évenként szeminárium keretén belül vitatják meg a védelmi és biztonsági terület aktuális ellenőrzési kérdéseit. A 2000 májusában rendezett ottawai szemináriumon a teljesítmény-ellenőrzések szerepe került az előadások középpontjába. A magyar előadás e témával is foglalkozott. Az ÁSZ vállalta, hogy megrendezi a következő védelmi ellenőrzési szemináriumot. Mind az IBA, mind a tagországok képviselői támogatták elképzelésünket, így 2003-ban Magyarországon lesz a következő rendezvény.

A helyi önkormányzatok ellenőrzési rendszerének egészét érintő reformviták eredményeként 2001-től nő az átfogó pénzügyi ellenőrzések szerepe. Az ÁSZ 2001. évi költségvetésében e célra többletforrás jelent meg. A kapacitások bővítésével biztosítani kívánjuk 2004-től valamennyi települési önkormányzat 4 éven belüli átfogó vizsgálatát, figyelembe véve az önkormányzatok kialakult település struktúráját. E koncepció jegyében már 2000-ben kiemelt jelentőségű volt az ellenőrzésben a városi, megyei, fővárosi és fővárosi kerületi önkormányzatok vizsgálata, mert e körben realizálódik a helyi adóbevételek és támogatások döntő többsége. A vizsgálatok újszerű eleme az igazgatási feladatok megvalósításának teljesítmény-ellenőrzése, valamint a belső irányítási, szabályozási rendszer INTOSAI sztenderd követelményeinek megfelelő értékelése. A gazdasági feladatok eltérő nagyságrendje, a kistelepülések magas száma az ellenőrzési feladatok tipizálását indokolja.

Az átfogó ellenőrzési tematika korszerűsítésének alapvető iránya és egyben követelménye, hogy az eddigieknél jobban törekedjen a súlyponti problémák feltárására, a gazdálkodás kritikus pontjainak értékelésével az önkormányzati feladatellátás elemzésére. A pénzügyi egyensúly mellett, foglalkozzon az egyes feladatok ellátásának, teljesítményének és hatékonyságának az értékelésével, a belső irányítás működésének az elemzésével és ezen belül a belső kontroll funkciók vizsgálatával, továbbá a magas kockázati tényezőt jelentő elemek, mint pl. a különféle szervezeti megoldások, elszámolási és irányítási rendszerek vizsgálatával.

Az ÁSZ 1999 őszén dolgozta ki középtávú **oktatási-továbbképzési** koncepcióját, amely a közigazgatás személyi állománya felkészültségének fokozására irányuló általános célkitűzéseket, valamint a pénzügyi ellenőrzésben nemzetközivé szélesedő szakmai együttműködés követelményeit állította középpontjába. A számvevőknek – az EU-csatlakozás előkészítésének menetében – el kell sajátítaniuk a legkorszerűbb vizsgálati módszereket és technikákat. A közvetlen ellenőrzésben dolgozókat fel kell készíteni a pénzügyi ellenőrzések, illetve a teljesítmény-ellenőrzések új szemléletű szervezésére és végrehajtására. A stratégiai jelentőségű szakmai-szervezeti iránymódosulások a munkatársak képzésének tervezésében is megjelentek. A középtávú program teljesítéséhez az ikerintézményi megállapodás keretében támogatást adtak a Brit Számvevőszék munkatársai.

Az ÁSZ 2000-ben aktívan kapcsolódott be a Közigazgatási Intézet által koordinált – a személyi feltételeket a közigazgatás egészére nézve javítani kívánó – kormányzati program végrehajtásába. A szervezeti sajátosságokhoz igazított, önálló továbbképzési törekvéseket megtartva, mindazon progresszív elemek

beépültek az oktatási tervbe, amelyek a stratégiai célkitűzésekkel összhangban állnak. Az intézmény több képzési területen (EU-ismeretek bővítése, ECDL számítástechnikai modulok kezelése, nyelvismeret fejlesztése) élt azzal a szervezési és anyagi támogatással, amit a Közigazgatási Intézet útján kapott.

Az ellenőrzések eloszlása éven belül a törvényi felhatalmazások és kööttségek miatt nem egyenletes. Ezért az oktatások jellemzően nem a vizsgálati csúcsidőszakokra szerveződnek, illetve azon munkatársakat célozzák, akik munkaterhelése lehetővé teszi a részvételt. 2000-ben az ÁSZ munkatársainak szervezett belső továbbképzési programokon (27-féle témában) mindösszesen 770 fő vett részt.

Szakmai súlya folytán a 2000. évi továbbképzések középpontja a twinning-oktatás volt. A vonatkozó tematikák kidolgozásában a két belső vizsgálatfejlesztési munkacsoport vállalt főszerepet, a foglalkozásokat többségében saját munkatársaink vezették. 2001 közepéig a számvevők közül 200 fő pénzügyi ellenőrzési, és több mint 100 fő teljesítmény-ellenőrzési képzésben részesül. 2000-ben kilenc pénzügyi ellenőrzési tanfolyamra (összesen 135 résztvevő) és három teljesítmény-ellenőrzési tanfolyamra (összesen 50 résztvevő) került sor. A tanfolyamokon a számvevők mellett kis számban más (önkormányzati, minisztériumi) ellenőrök is részt vettek, vesznek.

A szorosabban vett szakmai-ellenőrzési előadások körében az ismeretek szintentartása és a szakmai tájékozódás aktualizálása egyaránt követelmény. A számítástechnika-informatikai tanfolyamok egyrészt – a korábbiakhoz képest – magasabb szintű felhasználói készségeket erősítettek, másrészt előtérbe került a vizsgálati munkával közvetlen összefüggésben lévő adatkezelő, adatelemző módszerek alkalmazására való felkészítés.

A nyelvoktatási koncepció változása a minőségi nyelvoktatás előtérbe kerülését jelentette. A kommunikációs ismereti szinttel rendelkezők esetében a szakmai minőségi nyelvtudás, annak munkáltatói támogatással történő elsajátítása, szinten-tartása, illetve tovább fejlesztése hangsúlyosabbá vált. Ehhez a legkorábbi informatikai segédeszközöket, indokolt esetben nyelvtanárok közreműködését vehetik igénybe a munkatársak. A lehetőségekhez képest az ÁSZ bekapcsolódik azokba a köztisztviselők részére központilag szervezett nyelvismeret fejlesztő programokba, amelyek az EU-csatlakozás nyelvi követelményeit tartják szem előtt. Az elmúlt évben 7 fő vett részt három vagy négy hetet meghaladó külföldi nyelvtanfolyamokon, melyek finanszírozását a Phare program intézményfejlesztési része tette lehetővé.

Az ÁSZ Módszertani és Továbbképzési Intézete (ÁSZTI) működési és prezentációs jogosítványainak bővítése szélesebb utat nyitott a korábban belső oktatási-képzési formák és ellenőrzés-szakmai ismeretek kifelé, más pénzügyi-igazgatási szakemberek (pl. önkormányzati ellenőrzésben résztvevők, belső ellenőrök) részére történő eljuttatásához. Kiépült és fokozatosan bővült a felsőoktatási intézményekkel, ellenőrzési társszervezetekkel, egyesületekkel (Könyvvizsgálói Kamara, Pénzügyi-Gazdasági Ellenőrök Egyesülete) fenntartott szakmai kapcsolatrendszer.

Az Intézet a számvevőszéki belső képzés számára három új tanfolyamot fejlesztett ki. 2000-ben sikeresen folytatódott az önkormányzati szektor ellenőrzési szakembereinek továbbképzése, mintegy 200 önkormányzati tisztségviselő és köztisztviselő vett részt tanfolyamaikon. E tanfolyamok tematikáját az Intézet – az érintett számvevőszéki igazgatóságokkal és az önkormányzati érdekképviseletekkel együttműködve – alakította ki.

Az Intézet otthont adott a képzési tervben szereplő továbbképző tanfolyamoknak, hazai és nemzetközi rendezvényeinek. Kiemelést érdemel az áprilisban zajlott pénzügyi ellenőrzési szeminárium, amelyen az ÁSZ vezetői és a központi költségvetési szektor vezető ellenőrzési szakemberei vettek részt, a svájci-magyar pénzügyi-gazdasági ellenőrzési szeminárium, a NATO ellenőrzési tárgykörben zajlott szeminárium. A twinning együttműködés keretében szervezett továbbképző tanfolyamok egy része is az Intézetben zajlott. Elkezdődött a kölni Közigazgatási Főiskolával együttműködve egy közszektor ellenőrzésével kapcsolatos távoktatási program hazai adaptációja. Az Intézet kezdeményezésével elindult egy számvevőszéki intézménytörténeti kutatás. Ennek keretében feldolgozásra kerültek a tárgykörben megjelent publikációkon túl a Magyar Országos Levéltárban őrzött dokumentumok is.

Az ÁSZTI bár eredményesen folytatta az ÁSZ stratégiájában előírt feladatok végrehajtását, szakmai tevékenységének súlypontja az ellenőrzéssel kapcsolatos oktatási programok kidolgozására irányult. Az eredeti célokhoz képest háttérben maradt a módszertani fejlesztési munka szervezése, melyben a 2.2. pontban ismertetett, tervezett szervezeti korszerűsítés 2002. január 1-jei bevezetése hoz változást.

2.2. A szervezet átalakításának koncepciója

Az ÁSZ e beszámolót szeretné felhasználni arra, hogy tájékoztassa az Országgyűlést a tervezett szervezeti átalakításról. Az intézmény napjainkig, működésének elmúlt több mint tíz esztendeje alatt, változatlan szervezettel teljesítette feladatait. Fontos hangsúlyozni, hogy a tervezett változásokra nem a jelenlegi szervezeti felépítés elégtelensége, alkalmatlansága folytán kerül sor, hanem a megváltozott környezeti feltételekhez való igazodás miatt. Szükségessé teszi a változtatást, hogy a kezdeti 300 fős szervezettel szemben az 500 fő feletti létszámra fejlesztett intézmény irányítása más struktúrát igényel. Az önkormányzatokkal kapcsolatos feladatmódosulás, a kétpólusú (pénzügyi és teljesítmény) ellenőrzésre való áttérés, a nemzetközi kapcsolatainkból adódó kötelezettségek növekedése együttesen indokoltá teszi a szervezeti változtatásokat. Az EU tagságra történő felkészülés és NATO tagság elsősorban a vizsgálati módszerekben, a vizsgálatok szervezésében hoz változásokat, de új feladatokkal is jár és ugyancsak szervezeti-irányítási változtatásokat is igényel.

Célunk az, hogy a megkezdett fejlesztést befejezve, a zárszámadáshoz kapcsolódóan 2003-tól teljes körűvé tesszük a költségvetés fejezeteinek teljes ellenőrzését. A megvalósítás időigénye nagy mértékben függ attól, hogy a felügyeleti költségvetési ellenőrzés mennyire lesz szakmailag képes az intézményi elemi beszámolók felülvizsgálatára. A rendszerré fejlesztett pénzügyi-szabályossági vizsgálatokhoz az intézményrendszer teljesítmény-ellenőrzése kapcsolódik. Az

ún. fejezeti ellenőrzésen belül nagyobb szerepet kap a szakmai irányítás céljaira kapott pénzeszközök felhasználásának, a fejezetek hatáskörébe tartozó adó-, vám- és rendvédelmi szervek működésének hatékonyság vizsgálata, valamint az ellenőrzési rendszer zártsága érdekében a költségvetési intézmények pénzügyi beszámolóit megbízhatóságáért felelős, minisztériumi felügyeleti ellenőrzés minősítő vizsgálata.

Új együttműködési, közreműködési és eljárás-harmonizációs kötelezettséget jelent az európai uniós támogatások felhasználásának mind szélesebb körű, mennyiségileg is növekvő munkát adó vizsgálata, a SAPARD támogatásokhoz kapcsolódó, azok szabályos felhasználását tanúsító tevékenység, valamint a NATO csatlakozással járó – honi és külföldi – ellenőrzések kiépülése.

A magánosítás befejezésével az ÁSZ ellenőrzései elsősorban azoknak a többségi állami tulajdonú társaságoknak a gazdálkodására irányulnak, amelyeknél a szolgáltatások minőségét, hatékonyságát, a környezeti és mezőgazdasági genetikai értékek védelmét meghatározóan befolyásolja a tulajdonosi szerep ellátása, a szakmai irányító munka, a beruházások megvalósítása és finanszírozása összefüggésében. A teljesítményvizsgálatok arányát növeli, hogy a kincstári vagyon működtetésében és fejlesztésében az eredményesség kérdése kerül előtérbe. Növekvő feladatot jelent a betétbiztosítás, a magánnyugdíj és egészségbiztosítás garanciális alapjai gazdálkodásának ellenőrzése.

A korszerűsítés és a szakmai feladatok belső átrendezése mellett az államháztartás központi költségvetési alrendszerére és a kapcsolódó vagyon hasznosítására irányított ellenőrzés fejlesztése érdekében az e területen foglalkoztatott számvevői kapacitást alkalmassá kell tenni arra, hogy a jelenlegi évi 1300 helyett 1500 helyszíni vizsgálatot végezzen. **Az új súlypontok, az egymásra épülő ellenőrzés-szervezés az államháztartás központi és társadalombiztosítási alrendszerével foglalkozó, valamint az ún. vagyoneellenőrzést végző igazgatóságok munkájának közös egységbe szervezését igénylik**, gondoskodva a pénzügyi-szabályossági és teljesítményellenőrzési szakosodásról, az angol munkanyelvű feladatokról és – esetleg – a külföldi munkavégzésről.

A szervezeti felépítésben és létszám alakulásában jelentős változást igényel a települési önkormányzatok ellenőrzésének fejlesztése. Az önkormányzatok részére a központi költségvetésből nyújtott hozzájárulások és támogatások vizsgálatára fordított számvevőszéki munka a kincstári rendszer korszerűsítésével, illetve az államháztartási hivatalok feladatbővülésével – hatékonyabb munkamegosztással – csökken. Ugyanakkor **a jelenleginél szélesebb körre terjed ki az önkormányzati gazdálkodás egészének, a különböző támogatások és helyi források hasznosításának, a lakosság életét befolyásoló szolgáltatások működésének az ellenőrzése.**

Az önkormányzati gazdálkodás átláthatóságát szolgáló jelentős változás, hogy a szabályossági és teljesítmény-vizsgálatok mellett az **ÁSZ az önkormányzatok mindegyikénél, választási ciklusonként egy alkalommal olyan átfogó ellenőrzést is végez, amely gazdálkodásuk egészét lefedi.** E vizsgálatok rendszere három év alatt épül ki és módszereiben alkalmazkodik a települések eltérő forrás és vagyoni helyzetéhez. A 2003-tól évi mintegy 800

ilyen vizsgálat általánosítható tapasztalatairól az ÁSZ összefoglaló jelentésben számol be az Országgyűlésnek. A helyi szinten közreadott megállapításai és ajánlásai pedig közvetlenül segítik a vizsgált önkormányzatokat.

A módszerek korszerűsítése mellett az önkormányzati és területi vizsgálatok fejlesztése azt igényli, hogy az itt foglalkoztatott számvevői kapacitás a jelenlegi évi 1000 helyett 1300-1500 helyszíni ellenőrzésre legyen képes. Az ÁSZ létszámának közel fele e területen fog dolgozni, ami szervezési-irányítási változtatásokat is igényel. A területi igazgatóság keretén belül több regionális blokkot hozunk létre, kifejlesztve a szükséges (központi) törzskari és koordinációs egységeket, szakmai-irányítási lépcsőket és ebbe a körbe csoportosítjuk át a pártok és társadalmi szervezetek gazdálkodása ellenőrzését végző osztályt.

A feladatok növekedése, **a vizsgálati részlegek munkájának szakosodása, a humán erőforrás-gazdálkodás és a nemzetközi kapcsolatok fejlesztése is szervezeti változtatásokat, új koordinációs funkciókat igényel.** A szervezetirányítási és tervezési, az adminisztratív jogi és hivataligazgatási, a humán erőforrás-gazdálkodási, a nemzetközi kapcsolattartási és protokoll tevékenység, valamint a jelentések kiadásával összefüggő elemzési, véglegelési munka, továbbá az ellenőri megállapítások belső minőségbiztosítása egy igazgatóságba szerveződik. A szervezetet működtető – külön – szervezeti egység ellátja a költségvetés-gazdálkodási, tervezési, előirányzat-gazdálkodási, előirányzat-módosítási, beszámolási teendőket. Gondoskodik a vagyon kezeléséről, a beruházásokkal összefüggő feladatok ellátásáról.

A szervezet adaptációs és alkalmazkodási készségeinek fejlesztése, a pénzügyi ellenőrzés hosszú távú, folyamatos szintentartása érdekében önálló fejlesztési bázis létesül. **Az ÁSZ Módszertani és Továbbképzési Intézete a szakmai fejlesztés és az új típusú vizsgálati feladatok előkészítő bázisává fejlődik,** mely biztosítja a belső és külső továbbképzés fejlesztési-módszertani hátterét is, tevékenysége kapcsolódik a Brit Számvevőszék Budapesti Kirendeltsége nemzetközi továbbképzési és tanácsadási munkájához.

Az Országgyűlés által rendelkezésre bocsátott költségvetési források – 2001-ben 3,2 Mrd Ft, 2002-ben 3,5 Mrd Ft – lehetővé teszik, hogy a növekvő feladatokhoz igazodóan a szervezeti felépítés korszerűbbé váljon és a szükséges – korábban nem tervezett – létszámfejlesztés több lépcsőben megvalósulhasson. Az ÁSZ létszáma – Módszertani és Továbbképzési Intézetével együtt – a jelenlegit 100 fővel meghaladva 530 fő körül fog hosszabb távon alakulni. Belső arányai az egyes szakterületek, az ellenőri és a vizsgálatokat támogató szervezeti egységek tekintetében jelentős mértékben megváltoznak.

A szervezeti felépítést 2002. január 1-jétől tervezzük módosítani. Az új szervezetben megszűnik, illetve a szervezetirányítással és a működtetéssel foglalkozó igazgatóságba, valamint a fejlesztési és továbbképzési szervezetbe integrálódik a mai Elemző és Minőségbiztosítási Igazgatóság és az Euroatlanti Integrációs Titkárság. A szervezet-fejlesztést követően az ellenőrzési tevékenység a jelenlegi 3 helyett 2, egymáshoz hasonló kapacitású, belsőleg a szakmai követelményeknek megfelelően tagolt, több egységből álló igazgatóságba koncentrálódik, amelyek a létszámbeli, technikai és módszerbeli fejlesztés után – három éven

belül – összesen évi mintegy 2700-3000 helyszíni ellenőrzésre lesznek képesek. Önálló tevékenységgé válik a pénzügyi ellenőrzéshez kapcsolódó szakmai fejlesztés. **Az ellenőrzést támogató szervezetirányítás, nemzetközi kapcsolatépítés és működtetés is egy-egy igazgatóságba koncentrálódik.** Ez a szervezeti felépítés szükségessé teszi, hogy koordinációs szerepkörű főtitkári, illetve főigazgatói beosztású vezetők álljanak az összevont szervezeti egységek élére.

3. AZ ELLENŐRZÉSI MUNKÁT SEGÍTŐ HAZAI ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK FEJLESZTÉSE

3.1. Az Országgyűlési kapcsolatok

Az ÁSZ 2000-ben – a megelőző évekhez hasonlóan – az előírt határidőre eleget tett azoknak az országgyűlési beszámolási és jelentéstételi kötelezettségeinek, amelyek a központi és a társadalombiztosítási zárszámadások ellenőrzéséhez, a költségvetési törvényjavaslatok véleményezéséhez, valamint az ÁPV Rt. és az MTI Rt. gazdálkodása ellenőrzéséhez kapcsolódnak. Az Országgyűlés az elmúlt évben is napirendjére vette és megtárgyalta az ÁSZ 1999-ről szóló beszámoló jelentését, s határozatot hozott annak tudomásulvételéről (49/2000. (V. 26.) OGY határozat). A határozat rögzíti a fejlődés irányát a szakmai és nemzetközi kapcsolatok tekintetében.

Az illetékes országgyűlési bizottságok elnökeinél az ÁSZ 2000-ben is kezdeményezte az elkészült jelentések napirendre tűzését, megtárgyalását. A számvevőszéki és a szakbizottságoknak az egyes vizsgálatok ellenőrzési programját, kérdéseit, szervezési dokumentumait is rendelkezésre bocsátottuk. A bizottságok összesen 54 alkalommal 11 ellenőrzési jelentést tárgyaltak meg. (1999-ben 29 témában tárgyaltak a bizottságok számvevőszéki anyagokat.)

Az Országgyűlés munkáját támogatják az ÁSZ által kiépített információs kapcsolatok. Az elmúlt évtized során kialakult munkakapcsolat, a megteremtett számítástechnikai háttér lehetővé teszi, hogy az országgyűlési képviselőknek rendelkezésére álljon valamennyi számvevőszéki jelentés, belső dokumentum, szabályzat és módszertani segédlet. A számvevőszéki munkatársak számára elérhetők mindazon országgyűlési információk, melyeket hasznosíthatnak munkájukban.

3.2. Nyilvánosság, sajtókapcsolatok

Az ÁSZ ellenőrzéseiről készült jelentések nyilvánossá tételét törvény írja elő. Az ellenőrzési megállapítások hasznosításában fontos szerepe van a nyilvánoságnak. A számvevőszéki jelentéseket nemcsak az Országgyűlés és az ellenőrzésben érintett intézmények kapják kézhez, de könyvtárak, kutatóintézetek, egyetemek és főiskolák is.

A jelentések összefoglalói megjelennek a Magyar Köztársaság hivatalos lapja, a Magyar Közlöny mellékletét képező Hivatalos Értesítőben, valamint a 3200 helyi önkormányzathoz eljutó Önkormányzati Tájékoztatóban. A jelentések teljes szövege, valamint a szervezettel kapcsolatos számos egyéb információ, továbbá a jelentésekről készült összefoglaló angol nyelven az INTERNET-en is elérhető (az ÁSZ honlapjának címe: www.asz.hu). A sajtó szerkesztőségek általában innen veszik át az információkat, de számos más érdeklődő is látogatja a számvevőszéki internetes honlapot, amelyre 2000-ben mintegy 25 ezer látogató jelentkezett be.

Az ÁSZ vezetői rendszeresen szerepelnek a különböző televízió- és rádió állomások műsoraiban interjúk, viták, beszélgetések, kommentárok résztvevőiként. Az írott sajtó napilapjai, szakfolyóiratai rendszeresen közlik mind a számvevőszéki munkatársak publikációit, mind a szervezet tevékenységével kapcsolatos írásokat. Az elmúlt évben is – a korábbi évekhez hasonlóan – **több mint 3 ezer alkalommal történt híradás az ÁSZ munkájával kapcsolatban.**

A negyedévenként tartott sajtótájékoztatókon a vizsgálatokról, a nemzetközi kapcsolatokról, a működésről, a gazdálkodásról és minden fontosabb eseményről tájékoztatást adnak a számvevőszéki vezetők. A könnyebb feldolgozhatóság érdekében jelentéseinkről összefoglaló készül külön az újságírók számára.

A törvényben meghatározott nyilvánosság érvényesítését jelentette az ÁSZ azon szándéka, hogy elsődleges információkkal elégítse ki a média érdeklődését (dokumentációk átadása, interjú igények minél teljesebb körű kielégítése, konzultációs igények, háttér-információk biztosítása stb.). Ennek ellenére előfordult, hogy néhány újságíró nem kívánta megvárni a vizsgálat nyilvánosságra hozatalát és a számvevőszéki megállapításokról akár az ellenőrzöttől beszerzett munkaanyagok alapján adtak – később részben pontatlannak bizonyult – tájékoztatást.

3.3. Nemzetközi kapcsolatok

Az ÁSZ nemzetközi együttműködésében az eddigi évek gyakorlatához hasonlóan 2000-ben is kiemelkedő szerepet töltöttek be a két- és többoldalú kapcsolatok, az integrációs folyamatokban és a nemzetközi szervezetek tevékenységében való részvétel.

A sokoldalú együttműködésben a legkiemelkedőbb esemény a 2000 májusában Budapesten megrendezett II. Nemzetközi Belső Ellenőrzési Konferencia. Az esemény házigazdája az ÁSZ volt, mivel elnöke egyben az INTOSAI Belső Ellenőrzési Szabvány Bizottsága (a nemzetközi szervezet egyik állandó munkaszerve) vezetője is. E nemzetközi találkozó sikeresnek értékelhető, mivel 50 ország, illetve 6 nemzetközi szervezet képviselői vettek részt a konferencián. A találkozó tartalmában alapvetően a menedzsment belső ellenőrzéssel kapcsolatos felelősségének különböző kérdéseire koncentrált, az INTOSAI XVI. kongresszusa határozatának és ajánlásainak megfelelően.

Az ÁSZ elnöke 2000 májusában számolt be a konferencia eredményeiről az INTOSAI Kormányzó Tanácsa 47. ülésén Szöulban. A Kormányzó Tanács megerősítette, hogy az INTOSAI XVIII. Kongresszusa 2004-ben Budapesten kerül megrendezésre.

Növekvő jelentőséget kaptak a – főként kétoldalú – nemzetközi szakmai konzultációk. Ezek alapozták meg azokat a szakmai utakat, amelyek során a munkavégzés fejlesztéséhez módszertani segítséget kapnak munkatársaink.

Több jelentős kétoldalú találkozóra került sor 2000-ben. E találkozók közül kiemelkedett az Egyesült Államok Számvevőszéke (GAO) elnökének budapesti látogatása. A magyar-amerikai elnöki megbeszéléseken megállapodás született arról, hogy az Egyesült Államok Számvevőszéke regionális szemináriumot tart az amerikai ellenőrzési módszerek megismertetésére Budapesten, s folytatódik a korábban kialakult gyakorlat, hogy az ÁSZ egy munkatársa fél éves oktatási programon vehet részt a GAO-nál.

2000-ben svájci szakmai delegáció közreműködésével tartottunk szemináriumot, 2001-ben bajor számvevőszéki kollégák ismertetik az útpályák, úthálózatok létesítésével és működtetésével kapcsolatos ellenőrzési tapasztalataikat.

Izrael legfőbb számvevőjével lezajlott megbeszélések eredményeként a jövő évben magyar szakértői küldöttség utazik Izraelbe a párt ellenőrzések végrehajtásának tanulmányozására. A szomszédos országok számvevőszékeivel kialakult munkakapcsolatok – együttműködési szerződések – alapján lehetőség nyílik párhuzamos vagy közös vizsgálatok megvalósítására. A jövőben párhuzamos vizsgálatok és rendszeres szakértői találkozók folyhatnak a szlovák-magyar és a szlovén-magyar számvevőszéki elnöki megállapodás alapján.

A Német Szövetségi Számvevőszék elnöke budapesti tárgyalásainak eredményeként együttműködés jött létre az infrastrukturális beruházások, ezen belül az autópálya vizsgálatok területén.

Az ÁSZ elnöke Budapesten fogadta az EU Számvevőszéke, Ausztria, Írország és Törökország számvevőszéki elnökeit. Az Osztrák Számvevőszék és az ÁSZ küldöttsége között határmenti találkozóra is sor került.

Az ÁSZ elnöke 2000-ben látogatást tett Kínában. Bernben elnöki találkozó és szakértői szeminárium megrendezésére került sor. Az itt elfogadott megállapodás szerint a jövőben rendszeressé válnak a pénzügyi ellenőrzés kérdéseiről tartott különböző szakmai konzultációk.

Az ÁSZ szakértői 2000 szeptemberében részt vettek az INTOSAI Privatizációs Munkacsoportjának Buenos Airesben tartott ülésén. A következő ülésre a munkacsoport felkérése alapján 2001 júniusában Budapesten kerül sor.

A számvevőszéki szakértők jelen voltak az INTOSAI oktatási szervezetének szakmai vitáján Oslóban, amely a közép- és kelet-európai országok ellenőrzési továbbképzését elősegítő hosszú távú kérdésekkel foglalkozott. Egy felmerült javaslat szerint a térségben lévő országok részére az ÁSZ biztosíthatná a rendelkezésre álló oktatási infrastruktúrát a hosszú távú továbbképzési program megvalósításához.

Az ÁSZ munkatársai részt vettek az EUROSAI Környezetvédelmi Munkacsoportjának varsói ülésén, tevékenyen szerepeltek az EU Számvevőszéke, valamint a csatlakozni kívánó közép- és kelet-európai országok, illetve Ciprus és Málta számvevőszékei közötti együttműködésben is. Az EU-hoz első körben csatlakozni kívánó országok számvevőszéki elnökeinek külön találkozója az ÁSZ elnöke mellett Ciprus és Málta számvevőszéke elnökei is meghívást kaptak. Az ÁSZ elnöke a találkozón tájékoztatást adott a twinning program helyzetéről és az EU-csatlakozással kapcsolatban végrehajtott egyéb tevékenységekről. A legközelebbi elnöki külön találkozót 2001 májusában Budapesten rendezik.

Az ÁSZ szakértői részt vettek az EU Számvevőszéke és a csatlakozni kívánó kelet-európai országok számvevőszéki elnökei együttműködését elősegítő liaison officer-i, illetve az ún. Follow Up Munkacsoport ülésén Prágában. Ennek feladata az év végén Szófiában megtartott elnöki találkozó előkészítése volt.

Az Audit activity munkacsoport vezetését és tevékenységét az EU Számvevőszéke felkérésére az ÁSZ fogja koordinálni. A munkacsoport feladata annak elősegítése, hogy az EU tagországai és a csatlakozni kívánó országok számvevőszékei olyan párhuzamos és együttes vizsgálatokat, twinning együttműködést valósítsanak meg, amelyek lehetővé teszik módszertani következtetések levonását és feldolgozását, egymás tapasztalatainak a megismerését.

A NATO pénzügyi ellenőrző szervezete az IBA, valamint az ÁSZ elnöke 2000 novemberében tartott brüsszeli megbeszélésükön értékelték a két szervezet együttműködését. Megállapították, hogy a szakmai felkészítő programok eredményesek, hasznosak voltak. További feladatként a gyakorlati együttműködés lehetséges formáinak kidolgozását határozták meg, melyek keretében az ÁSZ szervezésében az IBA tagjai és munkatársai – többek között – továbbképzést tartanak.

Az utazásokról minden esetben meghatározott tartalom és forma szerinti útijelentés készül. Az ÁSZ megküldi az elnöki utazásokról készült jelentéseket az Országgyűlés elnökének, a Számvevőszéki Bizottság elnökének és a külügyminiszternek (esetenként az illetékes szaktárca vezetőjének). Valamennyi útijelentés mindenki számára hozzáférhetően megtalálható az ÁSZ könyvtárában.

Az ÁSZ 2000-ben a külföldi kiküldetésekre 34,6 M Ft-ot használt fel, amelyből 7,5 M Ft-ra a Phare társfinanszírozási keret nyújtott fedezetet. A számvevőszéki munkatársak 53 alkalommal utaztak külföldre, egy úton átlagosan 2-3 fő vett részt. Állami vezetőnek minősülő 9 számvevőszéki vezető (elnök, alelnökök, igazgatók) összesen 186 napot töltött két és többoldalu kötele-

zettségek keretében külföldön, az erre felhasznált összeg 12,5 M Ft volt, egy utazásra és egy személyre átlagosan 368 ezer Ft-ot fordítva. Ezen belül az ÁSZ elnöke 44 napot töltött külföldön, ami 5,1 M Ft-ot tett ki. A személyhez kötött INTOSAI szervezeti kötelezettségek ebből 13 napot és 2 M Ft-ot jelentettek.

Az ÁSZ külföldi útjain tolmácsot nem vesz igénybe, a különféle konferenciákra felkért előadásokért díjat nem vesz fel, ezekben az esetekben az utazási költségeket a külföldi fél viselte.

4. A MŰKÖDÉS SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI

4.1. Személyi feltételek

Az ÁSZ személyi állománya a végzett tevékenysége alapján három különböző kategóriára osztható. Az ellenőrzést közvetlenül végzők (számvevők, az ellenőrző igazgatóságok osztályait irányító főtanácsosok, igazgató-helyettesek) létszámkerete 227 fő. Az ellenőrzések irányítását és támogatását ellátók köre (felső – választott – vezetők, az előző kategóriába nem tartozó igazgató-helyettesek, jogi, minőségbiztosítási és informatikai területen dolgozók, valamint az EU Titkárság munkatársai) 48 főt jelent. Az ÁSZ ellenőrzési tevékenységét közvetlenül és közvetve ellátó munkatársak létszámkerete a jelenlegi szervezeti felépítés szerint 275 fő. Az intézmény működését szolgáló, nem-számvevői kategóriába tartozók létszáma 2000-ben – az ÁSZTI-val együtt – 154 fő volt.

Az ÁSZ vezetése 2000-ben részletesen foglalkozott a személyi állomány helyzetével, beleértve annak szinte minden lényeges összetevőjét: a feladat-létszámkapacitás összefüggéseit, a teljes apparátus főbb megoszlási mutatóit (szakmai-foglalkoztatási arányok, korösszetétel, képzettségi jellemzők stb.).

A teljes körű áttekintést az tette szükségessé, hogy az ÁSZ előtt álló szakmai feladatok változásai, valamint a személyi teljesítmény követelmények újrafogalmazása csakis a komplex humánpolitikai összefüggések figyelembe vételével, azokkal összhangban lehetséges. Mindez nem választható el a szervezet munkaerő helyzetének javítására és munkaerő-megtartási képességének fokozására irányuló törekvésétől sem.

Az új, rugalmas továbbképzési terv törekvése a feladatstruktúra változásai miatt indokolt belső mobilizáció elősegítése. Megkezdődött a személyi állomány – a két fő ellenőrzési módszer, a pénzügyi, illetve a teljesítmény-ellenőrzések – szakmai-szervezeti követelményeinek megfelelő képzése. A vizsgálati feladatok változása nyilvánvalóvá tette, hogy a szakmai utánpótlás érdekében a felvételi gyakorlatot korszerűsíteni kell. Döntés született arról, hogy pontos felvételi-foglalkoztatási követelményeket (végzettségi, képesítettségi szakirány, nyelvismeret stb.) kell meghatározni annak megfelelően, hogy a leendő számvevő jellemzően milyen típusú ellenőrzéseket végez majd.

Az ÁSZ személyzeti politikája 2000 második félévében már a korábban ismertett célok szellemében alakult. A stabilitás megmaradt, de a megélnékülű sze-

mélyi mozgások – nyugdíjazások, új felvételek elbírálása, előmeneteli lehetőségek – kezelésében az újrafogalmazott stratégiai alapelvek érvényesültek. A jelenlegi személyi állomány egyes mutatói (átlagéletkor 50 év, illetve 46 fő elérte a nyugdíjkorhatárt) távlatilag továbbra sem megnyugtatóak, de a célkitűzésnek megfelelően a korábbiakhoz képest több fiatal került az intézményhez, így csökkenhetett az átlagéletkor az 1999-es 53 évről 50 évre.

A pénzügyi ellenőrzések számának és szakmai súlyának növekedése miatt fontos, hogy sikerült az okleveles könyvvizsgáló számvevők megtartása, illetve az okleveles pénzügy revizori szakképzéssel rendelkezők arányának növelése.

Bár számottevő és érzékelhetően emelkedik a nyelvismeretét állami nyelvvizsgálóval igazoló munkatársak köre, többségük szakmai kommunikációs készsége – gyakorlat híján – most még nem éri el a megkívánt szintet. E követelmény egyre inkább megerősödik az EU-csatlakozással összefüggő vizsgálati feladatok, valamint a nemzetközi szakmai-továbbképzési kapcsolatok élénkülésével, ezért történik az oktatás célzottan, a szakmai-minőségi nyelvtudás továbbfejlesztésével.

Az ÁSZ személyi állományának szakképzettségi adatai

2000. december 31-i létszám	429 fő
ebből: felsőfokú végzettségűek	308 fő
ebből: a) ellenőrzést közvetlenül végzők	227 fő
b) ellenőrzést irányítók, illetve támogatók	48 fő
a) és b)-ből: a több diplomával rendelkezők	121 fő
okleveles könyvvizsgálók	71 fő
közép és felsőfokú nyelvvizsgálóval rendelkezők	90 fő
kettő vagy több nyelvvizsgálóval rendelkezők	27 fő

A fokozódó követelmények, az átmenetileg előadódó túlterheléses időszakok, illetve az elvárt teljesítményekkel lépéshátrányba került jövedelmek esetenként nehezítették a legjobb képességű, felkészültségű szakemberek alkalmazását. 2001-ben javulás várható, mivel az ÁSZ a számvevői pálya presztízsének helyreállítása érdekében – országgyűlési támogatással – bérfejlesztésre is kiterjedő költségvetési forrásokat kapott.

4.2. Tárgyi feltételek

Az ÁSZ 2000. évi feladatainak megvalósítására fejezeti szinten 2.667,9 M Ft-ot használt fel. Az összegből 2.419,2 M Ft az ÁSZ intézmény, 108,9 M Ft a Továbbképzési és Módszertani Intézet kiadása, 139,7 M Ft a Phare támogatás és az ahhoz kapcsolódó társfinanszírozás terhére történt felhasználás.

Az ellátandó feladatok és a pénzügyi lehetőségek összhangjának megteremtésével a szakmai tevékenység zavartalan ellátásához szükséges alapvető pénzügyi és technikai feltételek biztosítottak voltak.

Az ÁSZ felhalmozási kiadásokra 2000. évben 230 M Ft-ot fordított. Az Apáczai Cs. J. utcai székházban a biztonságtechnikai berendezések továbbfejlesztése céljából ütemterv szerint 2000-ben az átvilágító berendezés beruházására (8,5 M Ft), a központi székház bővítése érdekében egy 64 m-es lakás megvásárlására (6,6 M Ft) került sor. Az év során a helyiségek átalakítása és felújítása megtörtént. A 2001. évi munkák előkészítése keretében a tervezési feladatok, a homlokzat veszélytelenítési munka, a központi fűtés vezetékeinek javítása és 11 irodának a helyreállítása (46,1 M Ft) történt meg.

A Lónyay utcai székházban folytatódott a munkaszobák felújítása a II., III., IV. és VII. emeleten (81,5 M Ft), ezzel az irodaház hat szintjének felújítása befejeződött. Az ÁSZ budapesti és vidéki irodáiban az elhelyezési feltételek egyenletlenek. A budapesti elhelyezés javítását szolgálja a Lónyay utcai irodaházban tervezett ráépítéssel bővítés. A fokozódó nemzetközi kötelezettségvállalásokkal összefüggésben tárgyaló helyek kialakítására volt szükség. Ezek olyan – természetes világítás nélküli – épületrészekben történtek, melyek alkalmatlanok a folyamatos munkavégzésre.

Az ÁSZ és a Magyar Államkincstár között működik az on-line számítógépes kapcsolat. Az összeköttetés segítségével a PM és a kincstári vezetés számára készülő információs táblák adatai tekinthetők meg. A már lezárt évek elemi tranzakciós adatainak fogadása érdekében az ÁSZ megállapodást kötött a Kincstár vezetőivel. A technikai feltételek és a hozzáférés lehetősége a Phare program társfinanszírozási keretéből 2000 végéig a Kincstár szakembereinek közreműködésével megvalósult.

A helyszíni vizsgálatok munkálatait segítő auditálást támogató szoftver (IDEA) magyar változata már a korábbi években is rendelkezésre állt a központi és a telephelyi számítógépes hálózatokon, valamint a helyszíni ellenőrök hordozható számítógépein. A Phare program keretében 2000-ben további munkatársak is elsajátították a program használatát. Ennek következtében szükségessé vált a rendelkezésre álló felhasználói engedélyek körének bővítése, valamint a szoftver új változatának beszerzése.

Az ÁSZ számítógépes hálózata kiterjed az országban lévő valamennyi kirendeltségére. A 411 darabos számítógép állomány minden munkaállomása képes az együttműködésre a korszerű szoftver és hardver környezetnek köszönhetően. A Lotus Notes dokumentációs adatbázis-kezelő rendszer használata általánossá vált az intézmény számítógépein, amely az ÁSZ belső hálózati rendszerét valósítja meg.

A Phare projekt keretében minden megyei irodában strukturált lokális hálózat épült ki, amely a számítógépes és a telekommunikációs eszközöket egységes kábelrendszeren működteti. Az ÁSZ valamennyi (budapesti és vidéki) telephelyén ISDN telefonközpontok létesültek. Az ÁSZ központja és a megyei irodák között állandó bérelt vonali kapcsolat van. Az intézményfejlesztési program végrehajtásaként 100 db új asztali számítógép-konfiguráció került kihelyezésre,

egyben a munkaállomások felhasználói feladataira tekintettel ugyanilyen nagyságrendben minőségi cserék valósultak meg.

Az iktatási rendszer számítógépesítése kapcsán a kiválasztott programrendszer 1999. évi üzembe helyezését és próbaüzemeltetését követően egész éven át minden iktatási helyre kiterjedően, párhuzamosan üzemelt. Az iratkezelés biztonsága érdekében további egy éves párhuzamos üzemeltetésre kerül sor, amelyre az előkészületek az év végéig megtörténtek.

Az elvégzett beruházások és fejlesztések eredményeként az informatikai szolgáltatásokhoz, illetőleg az ÁSZ számára rendelkezésre álló, az ellenőrzésekhez szükséges számítógépes adatbázisokhoz, programokhoz minden munkahelyről azonos módon és közel azonos színvonalon férnek hozzá a számvevők.

Az ÁSZ figyelmet fordított gazdálkodásának belső ellenőrzésére. 2000-ben a belső ellenőr a hivatali gépkocsik használatát, a központi székház homlokzat-felújítási kiadásait, a Lónyay utcai épület felújítását, illetve ezek dokumentálását ellenőrizte. Megállapításairól készített jelentést az elnöki értekezlet minden esetben megtárgyalta.

A felújítási és beruházási feladatok során a belső ellenőr folyamatba épített ellenőrzéseket is végzett a közbeszerzéseket érintő kérdésekben a meghirdetés előtti ajánlati felhívások és a megkötés előtti vállalkozói szerződések és megbízások tekintetében. Éves jelentésében megállapította, hogy az ÁSZ felhalmozási kiadásai a szervezet költségvetésében foglaltaknak megfelelően, a célok megvalósításával teljesültek.

A 2000. évi gazdálkodásról szóló beszámolóját az ÁSZ könyvvizsgálóval hitelesítette. A könyvvizsgálat megállapította, hogy az ÁSZ Gazdálkodó Szervezete költségvetési beszámolóját a jogszabályi előírásoknak megfelelően állította össze. A beszámoló az ÁSZ vagyoni és pénzügyi helyzetéről megbízható és valós képet ad.

Budapest, 2001. március „ „

Sándor István
alelnök

Dr. Nyikos László
alelnök

dr. Kovács Árpád
elnök

MELLÉKLETEK

JELENTÉSEK JELLEMZŐI (1. számú melléklet)	3
AZ ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK JELENTÉSEIBEN AZ EGYES MINISZTEREKNEK CÍMZETT JAVASLATOKRA ADOTT VÁLASZOK (2. számú melléklet)	14
A JELENTÉSEK ÖSSZEFOGLALÓI (3. számú melléklet)	31

2000. évi jelentések jellemzői

1. számú melléklet

Sor-szám	A jelentés tárgya, száma	Jelentést készítő igazgatóság	Az ellenőrzés jogszabályi alapja és indoka	Az ellenőrzés célja, jelentősége	Az ellenőrzött költségvetési nagyságrend
I. 1999-ben megkezdett, 2000-re áthúzódó ellenőrzések					
1.	Jelentés a kizárólagos állami tulajdon nyilvántartása helyzetéről <i>(Témaellenőrzés)</i> 0003	Vagyonellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	a kizárólagos állami tulajdonba tartozó vagyonelemek vonatkozásában a KVI-nél összesített és a vagyonnevelőknél vezetett vagyon nyilvántartásának, valamint tulajdonosi ellenőrzésének megítélése	
2.	Jelentés a Gazdasági Minisztérium fejezet működésének ellenőrzéséről <i>(Átfogó ellenőrzés)</i> 0021	Költségvetési Ellenőrzési Ig.	törvényben előírt egyéb rendszeres ellenőrzési kötelezettség	annak értékelése, hogy a minisztérium szervezeti rendszere, irányítási és működési rendje, költségvetési előirányzata összhangban volt-e a szakmai feladatokkal, biztosította-e azok hatékony és eredményes ellátását; a közpénzek felhasználása során a fejezeti, az ágazati irányítói, valamint a költségvetési, gazdálkodási feladatait a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően, célszerűen és eredményesen látta-e el, a fejezeti kezelésű előirányzatoknál biztosította-e a jogszabályszerű felhasználást	A fejezet teljesített kiadása: 1998-ban 48,3 Mrd Ft, 1999-ben 57,2 Mrd Ft.
3.	Jelentés a Honvédelmi Minisztérium fejezet működésének ellenőrzéséről <i>(Átfogó ellenőrzés)</i> 0017	Költségvetési Ellenőrzési Ig.	törvényben előírt egyéb rendszeres ellenőrzési kötelezettség	értékelni a minisztérium és a Honvéd Vezérkar irányító tevékenységét, a költségvetési fejezet gazdálkodását, a feladatok és források összhangját, a közbeszerzések szabályozottságát és a vagyongazdálkodást	A fejezet teljesített kiadása: 1997-ben 131,8 Mrd Ft, 1998-ben 132,5 Mrd Ft, 1999-ben 166,7 Mrd Ft.
4.	Jelentés az Oktatási Minisztérium fejezet működésének ellenőrzéséről <i>(Átfogó ellenőrzés)</i> 0016	Költségvetési Ellenőrzési Ig.	törvényben előírt egyéb rendszeres ellenőrzési kötelezettség	annak értékelése, hogy a minisztérium szervezeti rendszere, irányítási és működési rendje, költségvetési előirányzata összhangban volt-e a szakmai feladatokkal, biztosította-e azok hatékony és eredményes ellátását; a közpénzek felhasználása során a fejezeti, az ágazati irányítói, valamint a költségvetési, gazdálkodási feladatait a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően, célszerűen és eredményesen látta-e el, a fejezeti kezelésű előirányzatoknál biztosította-e a jogszabályszerű felhasználást	A fejezet teljesített kiadása: 1997-ben 184,0 Mrd Ft, 1998-ben 217,7 Mrd Ft, 1999-ben 215,0 Mrd Ft.

Sorszám	A jelentés tárgya, száma	Jelentést készítő igazgatóság	Az ellenőrzés jogszabályi alapja és indoka	Az ellenőrzés célja, jelentősége	Az ellenőrzött költségvetési nagyságrend
5.	Jelentés az államháztartás külföldi adóssága és a központi költségvetés külföldi követelésállománya kezelésének ellenőrzéséről (Témaellenőrzés)	Költségvetési Ellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	értékelni az államháztartás külföldi adósságállományának, valamint az állam külföldi hitelviszonyából eredő követelésállományának nagyságát, összetételét, az állományváltozás okait, összetevőit, figyelemmel a változások törvényességére, dokumentálás alátámasztottságára, mindezek alapján a külföldi államadósság 1999. december 31-i záró állományának a megbízhatóságát; a külföldi államadósság kezelését, annak szervezeti, személyi és technikai feltételeit, törvényességi, célszerűségi és eredményességi szempontból	Az MNB éves jelentéseinek - az év végi devizaárfolyamon számított - adatai szerint a nemzetgazdaság bruttó külső adósságállománya az 1997-1999. évek közötti időszakban 40,8%-kal, 4416,4 Mrd Ft-ról 6220 Mrd Ft-ra nőtt.
	0027				
6.	Jelentés a központi költségvetés adóbevételei, illetve a társadalombiztosítást illető adó- és járulékbévételek realizálásának ellenőrzéséről (Céll ellenőrzés)	Költségvetési Ellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	annak értékelése, hogy az adóhatóság szervezeti rendszere, irányítása és működési rendje összhangban van-e a szakmai feladatokkal; az adóztatási tevékenység és az alkalmazott kényszerintézkedések biztosították-e a központi költségvetés, illetve 1999-től a társadalombiztosítási alapok adó- és járulékbévételeinek mind teljesebb realizálását, a kintlévőségek emelkedésének megállítását, csökkenését	Az APEH által beszédett adók összege az 1993. évi 992 Mrd Ft-ról 1999-re - a járulékbévételekkel együtt - 3439,6 Mrd Ft-ra, 346,7%-kal emelkedett. Az APEH kiadási előirányzata: 1998-ben 28,4 Mrd Ft, 1999-ben 39,9 Mrd Ft.
	0028				
7.	Jelentés a helyi önkormányzatok vagyonszerkezetének, vagyonhasznosítási és nyilvántartási tevékenységének vizsgálatáról (Témaellenőrzés)	Önkormányzati és Területi Ellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	annak megállapítása, hogy milyen központi és helyi döntések befolyásolták a vagyon nagyságrendjének és összetételének alakulását; az önkormányzatok felelős módon, a szabályozásoknak megfelelően és eredményesen gazdálkodnak-e a vagyonnal; a vagyoni állapot kimutatása az önkormányzatoknál az előírásoknak megfelelő-e, a vagyonyilvántartás megalapozott tájékoztatást ad-e a helyi önkormányzatok és a központi szervek gazdasági-pénzügyi döntéseikhez, a vagyon védelméhez, valamint a vagyongazdálkodás értékeléséhez	Az önkormányzatok megalakulásakor kimutatott 257 Mrd Ft saját vagyon 1999. év végére meghaladta a 2000 Mrd Ft-ot. A helyi önkormányzatok saját vagyona 1998-ban 1819,4 Mrd Ft, a vizsgált körben 1998-ban 201,2 Mrd Ft volt.
	0008				

Sorszám	A jelentés tárgya, száma	Jelentést készítő igazgatóság	Az ellenőrzés jogszabályi alapja és indoka	Az ellenőrzés célja, jelentősége	Az ellenőrzött költségvetési nagyságrend
8.	Jelentés az önkormányzati feladatellátás szervezeti formáiról és működésük célszerűségének ellenőrzéséről (Témaellenőrzés) 0012	Önkormányzati és Területi Ellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	annak megállapítása, hogy az önkormányzatok kötelező és önként vállalt feladataikat milyen szervezeti formában látják el, azok hogyan segítik a feladatellátás szakszerűségét, hogyan befolyásolják a költségvetési eszközök felhasználását; az elhatározott szervezeti intézkedések a szakágazati feladatellátás oldaláról előkészítettek és megalapozottak voltak-e, érvényesült-e az ellátási felelősség elsődlegessége	
9.	Jelentés a települési önkormányzatok tulajdonában lévő közutak, hidak, alagutak fejlesztésének, fenntartásának és üzemeltetésének vizsgálatáról (Témaellenőrzés) 0007	Önkormányzati és Területi Ellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	annak megállapítása, hogy a települési önkormányzatok a meghatározott utügyi feladataiknak eleget tesznek-e; megoldott-e a tulajdonukban lévő utügyi létesítmények fenntartása, üzemeltetése; rendelkeztek-e a feladat megoldásához szükséges pénzügyi eszközzel, a támogatások felhasználásánál érvényesült-e a törvényesség és szabályszerűség; a pénzeszközök felhasználása célszerűen és eredményesen szolgálta-e a települések utügyi feladatainak ellátását	Vizsgálatunk 65 önkormányzatra terjedt ki. A közutak, hidak alagutak üzemeltetésének, fenntartásának kiadásai a vizsgált köben az 1993-1995. közötti időszakban 6,5 Mrd Ft-ról 16,6 Mrd Ft-ra emelkedtek. 1996. évtől e kiadások fokozatosan csökkentek, 1998. évre 3,6 Mrd Ft-ra. A fejlesztési, felújítási kiadások 10,2 Mrd Ft-ról 15,6 Mrd Ft-ra növekedtek.
10.	Jelentés a települési önkormányzatok szociális és gyermekjóléti szolgáltatásai helyzetéről (Témaellenőrzés) 0015	Önkormányzati és Területi Ellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	annak megállapítása, hogy a feladatok ellátását a tárcák és azok intézményei milyen szakmai és módszertani útmutatással segítették; a személyes gondoskodás keretébe tartozó kötelező ellátási formák tárgyi, személyi feltételeit a jogszabályi előírásoknak megfelelően alakították-e ki, illetve működtetik; a szolgáltatások és ellátások mennyiben felelnek meg a lakossági igényeknek; a feladatok megszervezéséhez, az intézmények létrehozásához, átalakításához központi forrásokból milyen anyagi támogatást kaptak	A települési önkormányzatok kötelező feladatát képező személyes gondoskodási formákra felhasznált kiadások: (Mrd Ft-ban) országosan a vizsgált körben 1996 98,4 13,1 1997 111,7 14,7 1998 130,9 16,9

Sorszám	A jelentés tárgya, száma	Jelentést készítő igazgatóság	Az ellenőrzés jogszabályi alapja és indoka	Az ellenőrzés célja, jelentősége	Az ellenőrzött költségvetési nagyságrend
11.	Jelentés az önkormányzati tulajdonban levő kórházak pénzügyi helyzetének, gazdálkodásának vizsgálatáról (Témaellenőrzés) 0023	Önkormányzati és Területi Ellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	annak megállapítása, hogy az egészségügyi ellátás jelenlegi rendszere, a több csatornás finanszírozás milyen hatást gyakorol a kórházak feladatellátására; az ágazati minisztérium, a finanszírozó OEP és a fenntartó önkormányzatok milyen intézkedéseket tettek a kórházak likviditási helyzetének javítására, a jelentkező fizetési problémák enyhítésére; a kórházak működtetése, gazdálkodása hogyan alkalmazkodott a változó finanszírozási feltételekhez	A vizsgált kórházak éves pénzforgalmi kiadása 1999. évben 129 Mrd Ft volt, az Egészségbiztosítási Alap érintett kasszáiból 42%-ban részesedtek.
12.	Jelentés a helyi önkormányzatok és a helyi kisebbségi önkormányzatok pénzügyi-gazdasági tevékenységének 1999. évi ellenőrzési tapasztalatairól (Átfogó ellenőrzés) 0010	Önkormányzati és Területi Ellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	annak megállapítása, hogy a vizsgált önkormányzatok testületének és polgármesterének pénzügyi-gazdasági döntéseiben, valamint hivatalának előkészítő, végrehajtó munkájában a törvények és rendeletek előírásai maradéktalanul érvényesültek-e; a pénzügyi-gazdasági tevékenység hatékonysága, célszerűsége miként alakult, s arra milyen hatást gyakorolt a vizsgált időszakban kifejtett gazdaságszervező és végrehajtó tevékenység	A gazdálkodás törvényességére irányuló ellenőrzés ez évben összesen 50 helyi és 27 helyi kisebbségi önkormányzatot érintett, amely az önkormányzatok száma alapján 1,6%-os, lakosságszámukat tekintve pedig 3,3%-os reprezentációt jelentett.
13.	Jelentés a magyar áruk és szolgáltatások exportjának ösztönzéséhez fűződő állami érdekek érvényesülése a M. Export-Import Bank Rt. és a M. Exportthitel Biztosító Rt. tevékenységén keresztül c. vizsgálatról (Témaellenőrzés) 0013	Vagyonellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	az állam export stratégiai célkitűzései teljesítésében az Eximbank Rt. és a Mehib Rt. szerepének, a társaságok tevékenységének, gazdálkodásának értékelése	Az Eximbank Rt. tevékenysége a magyar export közel 2 %-át, a Mehibé 1,1 %-át fedi le. Az Eximbank mérleg főösszege: 1997-ben 36,7 Mrd Ft, 1999-ben 64,6 Mrd Ft. A Mehib eszközeinek értéke 1999-ben 7,4 Mrd Ft volt.
14.	Jelentés a Magyar Posta Rt. 1997-1998. évi működésének ellenőrzéséről (Átfogó ellenőrzés) 0014	Vagyonellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	a vizsgálat középpontjában a Társaság 1997-1998. évi működése, gazdálkodása állt, de indokolt esetben a korábbi éveket is - a részvénytársasággá átalakulás időpontjáig visszamenőleg - érintette az ellenőrzés, illetve az aktualitás érdekében az 1999. évi működésének várható eredményeit is figyelembe vette	A társaság nettó árbevétele 1997-ben 58,2 Mrd, 1998-ban 71,5 Mrd Ft volt.

Sorszám	A jelentés tárgya, száma	Jelentést készítő igazgatóság	Az ellenőrzés jogszabályi alapja és indoka	Az ellenőrzés célja, jelentősége	Az ellenőrzött költségvetési nagyságrend
15.	Jelentés a Nemzeti Gyermekek és Ifjúsági Közalapítvány működésének pénzügyi-gazdasági ellenőrzéséről <i>(Átfogó ellenőrzés)</i> 0002	Költségvetési Ellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	annak megállapítása, hogy az alapító megfelelően intézkedett-e a közalapítvány törvényes működése helyreállításában és a gazdálkodás stabilizálásában; a közalapítvány szervezeti-, működési rendje, belső szabályzatai megteremtették-e az átadott állami vagyon és a központi költségvetési támogatás törvényes és célszerű felhasználásának kereteit; a vagyonkezelésre és vagyonhasznosításra vonatkozó kuratóriumi döntések a közalapítványi célok teljesítését, illetve az átadott állami vagyon megőrzését, gyarapítását illetően megalapozottak és célszerűek voltak-e;	Az ellenőrzés 1995. január 1. és 1999. június 30-a közötti időszakra terjedt ki. Az NGYIK 1995-1999. június 30. között 502 M Ft központi költségvetési támogatásban részesült.
16.	Jelentés a Magyar Igazság és Élet Pártja 1997-1998. évi gazdálkodása törvényességének ellenőrzéséről <i>(Átfogó ellenőrzés)</i> 0009	Vagyonellenőrzési Ig.	törvényekben előírt kétévenkénti ellenőrzési kötelezettség	a párt által készített és a Magyar Közlönyben közzétett éves beszámolókat a törvényi előírásoknak megfelelőnek-e, a könyvvizsgálattal és a valósággal megegyező adatokat tartalmaznak-e; a könyvvizsgálás és a gazdálkodás során betartották-e a vonatkozó jogszabályi előírásokat; a párt a működéséhez szabályszerűen igénybevehető forrásokat használt-e fel, nem folytatott-e a párttörvény által tiltott gazdálkodó tevékenységet, illetve nem fogadott-e el tiltott adományt	A párt 1997. évi összes bevétele 27,9 M Ft, ebből költségvetési támogatás 20,4 M Ft, 1998. évi összes bevétele 133,9 M Ft, ebből költségvetési támogatás 120,9 M Ft.
17.	Jelentés a Független Kisgazda-, Földmunkás és Polgári Párt 1997-1998. évi gazdálkodása törvényességének ellenőrzéséről <i>(Témaellenőrzés)</i> 0005	Vagyonellenőrzési Ig.	törvényekben előírt kétévenkénti ellenőrzési kötelezettség	a párt által készített és a Magyar Közlönyben közzétett éves beszámolókat a törvényi előírásoknak megfelelőnek-e, a könyvvizsgálattal, a valósággal megegyező adatokat tartalmaznak-e; a könyvvizsgálás és a gazdálkodás során betartották-e a vonatkozó jogszabályi előírásokat; a párt működéséhez szabályszerűen igénybevehető forrásokat használt-e fel, nem folytatott-e a párttörvény által tiltott gazdálkodó tevékenységet, illetve nem fogadott-e el tiltott adományt	A párt 1997. évi összes bevétele 296,7 M Ft volt, ebből költségvetési támogatás 182,3 M Ft, 1998. évi összes bevétel 369,3 M Ft volt, ebből költségvetési támogatás 287,9 M Ft.

Sorszám	A jelentés tárgya, száma	Jelentést készítő igazgatóság	Az ellenőrzés jogszabályi alapja és indoka	Az ellenőrzés célja, jelentősége	Az ellenőrzött költségvetési nagyságrend
18.	Jelentés a Magyar Szocialista Párt 1997-1998. évi gazdálkodása törvényességének ellenőrzéséről (Témaellenőrzés) 0004	Vagyonellenőrzési Ig.	törvényekben előírt kétévenkénti ellenőrzési kötelezettség	a párt által készített és a Magyar Közlönyben közzétett éves beszámolók a törvényi előírásoknak megfelelnek-e, a könyvvezetéssel és a valósággal megegyező adatokat tartalmaznak-e; a könyvelés és a gazdálkodás során betartották-e a vonatkozó jogszabályok előírásait; a párt működéséhez szabályszerűen igénybevehető forrásokat használt-e fel, nem folytatott-e a párttörvény által tiltott gazdálkodó tevékenységet, illetve nem fogadott-e el tiltott adományt	A párt 1997. évi összes bevétele 964,9 M Ft volt, ebből költségvetési támogatás 492,5 M Ft, 1998. évi összes bevétel 1363,2 M Ft volt, ebből költségvetési támogatás 637,6 M Ft.
19.	Jelentés az Országos Cigány Önkormányzat pénzügyi-gazdasági tevékenysége utóvizsgálatának ellenőrzési tapasztalatairól (Átfogó ellenőrzés) 0001	Önkormányzati és Területi Ellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	annak megállapítása, hogy a közgyűlés és az általa létrehozott bizottságok munkájának tervszerűsége, szabályszerűsége, megfelelő dokumentáltsága biztosított-e; a korábbi vizsgálat során tett megállapítások szerint hiányzó szabályzatok elkészültek-e, korszerűsítésre és jóváhagyásra kerültek-e; az önkormányzat számviteli rendszere segíti-e a gazdálkodásra vonatkozó testületi döntések megalapozását	Az önkormányzat bevétele és kiadása: 1997-ben 171,4 M Ft, 1998-ban 215 M Ft, 1999-ben 138 M Ft.
II. 2000-ben induló, 2000-ben befejezni tervezett ellenőrzések					
20.	Jelentés a Magyar Köztársaság 1999. évi költségvetése végrehajtásának ellenőrzéséről <u>1.sz. füzet:</u> Összefoglaló és javaslatok <u>2. sz. füzet:</u> A dokumentum törvényességi, számszaki ellenőrzése <u>3. sz. füzet:</u> A központi költségvetés helyszíni ellenőrzése <u>4.sz. füzet:</u> A helyi önkormányzatok ellenőrzése (Átfogó ellenőrzés) 0024	Elemző-Minőségbiztosítási és Informatikai Ig. Költségvetési Ellenőrzési Ig. Önkormányzati és Területi Ellenőrzési Ig.	törvényekben előírt évenkénti ellenőrzési kötelezettség	annak megállapítása, hogy az előterjesztett törvényjavaslat normaszövege teljes körűen és helyesen tartalmazza-e a költségvetési év lezárásához szükséges rendelkezéseket; a központi költségvetés teljesítését bemutató adatok, információk valósághűen tükrözik-e az 1999. évi pénzügyi folyamatokat; a Kormány és a költségvetést végrehajtó szervezetek betartották-e az államháztartás gazdálkodására vonatkozó jogszabályi előírásokat; a zárszámadás és az azt megalapozó nyilvántartások, dokumentumok megfelelnek-e a szabályszerűség és a valóság követelményének	A központi költségvetés teljesített kiadásainak főösszege 3565,7 Mrd Ft.

Sorszám	A jelentés tárgya, száma	Jelentést készítő igazgatóság	Az ellenőrzés jogszabályi alapja és indoka	Az ellenőrzés célja, jelentősége	Az ellenőrzött költségvetési nagyságrend
21.	Vélemény a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetési törvényjavaslatáról <u>1.sz. füzet:</u> Összefoglaló, javaslatok, a dokumentum törvényességi és számszaki ellenőrzése <u>2.sz. füzet:</u> A helyszíni ellenőrzés tapasztalatai <u>3.sz. füzet:</u> A helyi önkormányzatok bevételeinek megalapozottsága (Átfogó ellenőrzés) 0034	Elemző-Minőségbiztosítási és Informatikai Ig. Költségvetési Ellenőrzési Ig. Önkormányzati és Területi Ellenőrzési Ig.	törvényekben előírt évenkénti ellenőrzési kötelezettség	költségvetési törvényjavaslat megalapozottságáról, illetve a törvényjavaslat dokumentumának törvényességi és számszaki megfelelőségéről való véleményalkotás	A központi költségvetés kiadási főösszege 2001-ben 4303,4 Mrd Ft, 2002-ben 4550 Mrd Ft.
22.	Jelentés a Szociális és Családügyi Minisztérium fejezet működésének ellenőrzéséről (Átfogó ellenőrzés) 032	Költségvetési Ellenőrzési Ig.	törvényben előírt egyéb rendszeres ellenőrzési kötelezettség	annak megállapítása, hogy a minisztérium szervezeti, irányítási és működési rendszere, költségvetése összhangban volt-e a szakmai feladatokkal, biztosította-e azok hatékony és eredményes ellátását; a fejezet rendelkezésre álló források felhasználása során feladatait, felügyeleti és ágazati irányítói teendőit a jogszabályi előírásoknak megfelelően, célszerűen és eredményesen látta-e el	A fejezet teljesített kiadása: 1998-ban 295,5 Mrd Ft, 1999-ben 328,6 Mrd Ft.
23.	Jelentés az Alkotmánybíróság fejezet működésének pénzügyi-gazdasági ellenőrzéséről (Átfogó ellenőrzés) 0037	Költségvetési Ellenőrzési Ig.	törvényben előírt egyéb rendszeres ellenőrzési kötelezettség	annak értékelése volt, hogy az Alkotmánybíróság szervezete, irányítási és működési rendje, költségvetési előirányzata összhangban volt-e a szakmai feladatokkal és biztosította-e azok eredményes ellátását; költségvetési gazdálkodása során hogyan érvényesültek a törvényesség és a célszerűség szempontjai, irányító és gazdálkodó tevékenységében mennyiben hasznosította a korábbi ellenőrzéseink megállapításait, javaslatait	A fejezet teljesített kiadása: 1996-ban 362,0 M Ft, 1997-ben 500,7 M Ft, 1998-ban 676,4 M Ft, 1999-ben 651,1 M Ft.

Sorszám	A jelentés tárgya, száma	Jelentést készítő igazgatóság	Az ellenőrzés jogszabályi alapja és indoka	Az ellenőrzés célja, jelentősége	Az ellenőrzött költségvetési nagyságrend
24.	Jelentés a helyi önkormányzatok beruházásaihoz és rekonstrukcióihoz nyújtott 1999. évi címzett és céltámogatások felhasználásának vizsgálatáról (Témaellenőrzés)	Önkormányzati és Területi Ellenőrzési Ig.	törvényekben előírt évenkénti ellenőrzési kötelezettség	annak megállapítása, hogy a címzett és céltámogatások döntési rendszere és mechanizmusa miként segítette a helyi önkormányzatok fejlesztéseinek megvalósítását és az ágazati szakmai szempontok érvényre jutását; az önkormányzatok a beruházásokat megfelelően készítették-e elő, illetve valósították meg	1999. évben összesen 73 712,6 M Ft címzett és céltámogatás állt a helyi önkormányzatok rendelkezésére. A vizsgált kör ennek 21,5%-a, 15894,5 M Ft. A helyszíni ellenőrzéseink során 14 megyében 88 önkormányzatnál 127 feladatot vizsgáltunk meg.
	0022				
25.	Jelentés a helyi önkormányzatok 1999. évi normatív állami hozzájárulás igénybevételeinek és elszámolásának ellenőrzéséről (Témaellenőrzés)	Önkormányzati és Területi Ellenőrzési Ig.	törvényekben előírt évenkénti ellenőrzési kötelezettség	annak megállapítása, hogy érvényesült-e a normatív állami hozzájárulások szabályozása és a kapcsolódó szakmai előírások közötti összhang, az önkormányzatok ellenőrizték-e a mutatószámok meghatározásához szükséges nyilvántartások meglétét, adatainak helytállóságát, a jogszabályi előírásoknak megfelelően történt-e a normatív állami hozzájárulások igénybejelentése, évközi változtatása és elszámolása	Az ellenőrzésbe bevont önkormányzatok 15,9 Mrd Ft normatív állami hozzájárulásban részesültek, ez a helyi önkormányzatok részére tervezett előirányzat 5,5%-a. Helyszíni ellenőrzést 232 önkormányzatnál és ezek 725 intézményénél végeztünk.
	0026				
26.	Jelentés az Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat pénzügyi-gazdasági tevékenységének utóellenőrzéséről (Célellenőrzés)	Önkormányzati és Területi Ellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	annak megállapítása, hogy az Állami Számvevőszék által végzett korábbi vizsgálatok óta hogyan alakult az országos kisebbségi önkormányzat működési feltételrendszere, a gazdálkodás szervezettsége, szabályozottsága mennyiben felel meg a jogszabályi követelményeknek és az önkormányzati működés sajátosságainak	1999. évben a kiadások összege 47 M Ft.
	0043				

Sorszám	A jelentés tárgya, száma	Jelentést készítő igazgatóság	Az ellenőrzés jogszabályi alapja és indoka	Az ellenőrzés célja, jelentősége	Az ellenőrzött költségvetési nagyságrend
27.	Jelentés a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai 1999. évi költségvetése végrehajtásának ellenőrzéséről <u>1.sz. füzet:</u> Összefoglaló és javaslatok <u>2. sz. füzet:</u> A TB pénzügyi alapjainak helyszíni ellenőrzése (Átfogó ellenőrzés) 0025	Elemző-Minőségbiztosítási és Informatikai Ig. Költségvetési Ellenőrzési Ig.	törvényekben előírt évenkénti ellenőrzési kötelezettség	annak megállapítása, hogy a társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak 1999. évi költségvetéséről szóló törvény előírásait hogyan hajtották végre; az alapok pénzügyi egyensúlya, bevételi és kiadási előirányzatai hogyan és milyen tényezők hatására teljesültek, a végrehajtás során az alapok és kezelő szervezeteik irányítását, gazdálkodását, működését, feladatellátását érintő jogszabályokat betartották-e	1999. évben teljesített kiadások: Ny. Alap 915,6 Mrd Ft, E. Alap 701,2 Mrd Ft, Tb. Alapok <u>együttesen: 1616,8 Mrd Ft.</u>
28.	Jelentés az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság tevékenységének, a hozzárendelt vagyon alakulásának, privatizációjának és működtetésének ellenőrzéséről (Átfogó ellenőrzés) 0031	Vagyonellenőrzési Ig.	törvényekben előírt évenkénti ellenőrzési kötelezettség	annak megállapítása, hogy az ÁPV Rt. tevékenysége megfelelt-e a jogszabályokban és a belső szabályzatokban előírtaknak, eleget tett-e a privatizációból és vagyonkezelésből eredő kötelezettségeinek, hogyan érvényesítette az állam tulajdonosi érdekeit az egyes privatizációs tranzakciók lebonyolításakor. Az ellenőrzés az ÁPV Rt. hozzárendelt vagyonnal kapcsolatos tevékenységének vizsgálatára helyezte a hangsúlyt	A hozzárendelt vagyonnal kapcsolatos 1999. évi bevétel 132,5 Mrd Ft. A kiadások főösszege 131,5 Mrd Ft, ebből a költségvetési befizetési kötelezettség 44,2 Mrd Ft.
29.	Jelentés az erdőgazdálkodás ellenőrzéséről (Témaellenőrzés) 0030	Vagyonellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	annak megállapítása, hogy a Magyar Állam képviseletében eljáró szervezetek intézkedései hogyan segítették elő a nemzeti erdővagyon hatékony működését, betartották-e a törvényeket	1999-ben az erdőgazdálkodók száma 21 ezer volt, az ellenőrzés 8 szervezet munkáját vizsgálta.
30.	Jelentés a Magyar Távirati Iroda Rt. 1999. évi gazdálkodásának ellenőrzéséről (Célellenőrzés) 0029	Vagyonellenőrzési Ig.	törvényekben előírt évenkénti ellenőrzési kötelezettség	az MTI Rt. 1999. évi gazdálkodási tervének megalapozottsága, a terv végrehajtása törvényességének, célszerűségének és eredményességének vizsgálata	1999-ben a költségvetési támogatás 1 277 M Ft.
31.	Jelentés a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége gazdálkodásának ellenőrzéséről (Témaellenőrzés) 0020	Vagyonellenőrzési Ig.	törvényben előírt egyéb rendszeres ellenőrzési kötelezettség	átfogó képet adjon a Szövetségnek adott központi költségvetési támogatás rendeltetésszerű és eredményes felhasználásáról; annak értékelése, hogy a pénzfelhasználás során miként érvényesítették a törvényességi követelményeket és a célszerűségi szempontokat	A Szövetség 1998-ban 96 M Ft, 1999-ben 100 M Ft központi költségvetési támogatásban részesült.

Sorszám	A jelentés tárgya, száma	Jelentést készítő igazgatóság	Az ellenőrzés jogszabályi alapja és indoka	Az ellenőrzés célja, jelentősége	Az ellenőrzött költségvetési nagyságrend
32.	Jelentés a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület gazdálkodásának ellenőrzéséről (Témaellenőrzés) 0019	Vagyonellenőrzési Ig.	törvényben előírt egyéb rendszeres ellenőrzési kötelezettség	annak megállapítása, hogy a Szeretetszolgálat a költségvetési támogatást az Alapszabályában megfogalmazott tevékenységi célnak megfelelően használta-e fel; a gazdálkodásra, nyilvántartásra és beszámolóra vonatkozó jogszabályokat betartották-e	A központi költségvetésből jutott támogatás: 1998-ban 95,7 M Ft, 1999-ben 99,7 M Ft.
33.	Jelentés a Kereszténydemokrata Néppárt 1998-1999. évi gazdálkodása törvényességének ellenőrzéséről (Témaellenőrzés) 0040	Vagyonellenőrzési Ig.	törvényekben előírt kétévenkénti ellenőrzési kötelezettség	a párt által készített és a Magyar Közlönyben közzétett éves beszámolók a törvényi előírásoknak megfelelnek-e, a könyvvezetéssel és a valósággal megegyező adatokat tartalmaznak-e, a könyvvezetés és a gazdálkodás során betartották-e a vonatkozó jogszabályi és belső előírásokat; a Párt működéséhez szabályszerűen igénybe vehető forrásokat használt-e fel, nem folytatott-e a párttörvény által tiltott gazdálkodó tevékenységet, illetve nem fogadott-e el tiltott vagyoni hozzájárulást	1998-ban a párt összes bevétele 141,2 M Ft volt, ebből költségvetési támogatás 130,8 M Ft, 1999-ben a párt összes bevétele 506,4 M Ft volt, ebből költségvetési támogatás 41,0 M Ft.
34.	Jelentés a Munkáspárt 1998-1999. évi gazdálkodása törvényességének ellenőrzéséről (Témaellenőrzés) 0041	Vagyonellenőrzési Ig.	törvényekben előírt kétévenkénti ellenőrzési kötelezettség	a párt által készített és a Magyar Közlönyben közzétett éves beszámolók a törvényi előírásoknak megfelelnek-e, a könyvvezetéssel és a valósággal megegyező adatokat tartalmaznak-e, a könyvvezetés és a gazdálkodás során betartották-e a számviteli törvény és az egyéb vonatkozó jogszabályi előírásokat, a Párt a működéséhez szabályszerűen igénybe vehető forrásokat használt-e fel, nem folytatott-e a párttörvény által tiltott gazdálkodó tevékenységet, nem fogadott-e el tiltott vagyoni hozzájárulást, illetőleg adományt.	1998-ban a párt összes bevétele 100,3 M Ft volt, ebből költségvetési támogatás 56,8 M Ft, 1999-ben a párt összes bevétele 91,4 M Ft volt, ebből költségvetési támogatás 65,8 M Ft.
35.	Jelentés a Pázmány Péter Katolikus Egyetem, a Károli Gáspár Református Egyetem és a Budapesti Evangélikus Gimnázium (Fasor) ellenőrzéséről (Átfogó ellenőrzés) 0036	Költségvetési Ellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	annak értékelése, hogy a három intézménynél az éves központi költségvetési-, a felsőoktatási- és a közoktatási törvényekben előírt állami támogatásokat megkapták-e, a kapott támogatásokat törvényesen, a külső- és belső szabályokat betartva célszerűen és eredményesen használták-e fel	A központi költségvetési támogatás a három intézmény számára együttesen: 1998-ban 2,1 Mrd Ft, 1999-ben 2,7 Mrd Ft.

Sorszám	A jelentés tárgya, száma	Jelentést készítő igazgatóság	Az ellenőrzés jogszabályi alapja és indoka	Az ellenőrzés célja, jelentősége	Az ellenőrzött költségvetési nagyságrend
36.	Jelentés a Nemzetközi Rendészeti Akadémia (ILEA) 1999. évi gazdálkodásáról készített beszámoló ellenőrzéséről (Céll ellenőrzés)	Költségvetési Ellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	az ILEA 1999. évi egyszerűsített éves beszámolójelentése megbízhatóságának ellenőrzése volt, ezen belül meg kellett győződni arról, hogy az ILEA 1999. évi gazdálkodási tevékenysége és pénzügyi elszámolásai megfeleltek-e a szabályszerűségi követelményeknek, beszámolójelentése a valós vagyoni és pénzügyi helyzetet mutatja-e, a rendelkezésére bocsátott forrásokat a megállapodásban meghatározott céloknak megfelelően használta-e fel	
	0033				
37.	Jelentés az állami tulajdonú földterület ingatlanok nyilvántartásának ellenőrzéséről (Témaellenőrzés)	Vagyonellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	annak megállapítása, hogy van-e az államnak - mint tulajdonosnak - az igényeit kielégítő nyilvántartása ingatlanairól, a meglévő nyilvántartások biztosítják-e az állam tulajdonosi érdekeinek érvényesítését, nevezetesen a tulajdon megőrzését és rendeltetésszerű használatát	
	0035				
38.	Jelentés a Közoktatási Modernizációs Közalapítvány működésének ellenőrzéséről (Témaellenőrzés)	Vagyonellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	annak értékelése, hogy a közalapítvány működése során hogyan segítette elő a közoktatásról szóló törvényben szereplő, valamint az alapító okiratban meghatározott célok és feladatok megvalósítását; rendeltetésszerűen és eredményesen használta-e fel a központi költségvetési támogatást; törvényes és eredményes volt-e a közalapítványnak átadott vagyon kezelése és hasznosítása	A költségvetési támogatás 1996-1999. években összesen 1.433 M Ft.
	0011				
39.	Jelentés a nemzetközi segélyek monitoring rendszerének ellenőrzéséről (Témaellenőrzés)	Vagyonellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	annak feltárása, hogy a monitoring bizottságok mennyiben járultak hozzá a nemzetközi segélyek, támogatások hatékony, szabályos felhasználásához, nyomon követéséhez, értékeléséhez, valamint az előcsatlakozási alapok fogadásához szükséges, EU által előírt feltételek megteremtéséhez, a monitoring bizottsági feladatok összhangban vannak-e a rendelkezésre álló erőforrásokkal.	A monitoring bizottságok által 1998-1999 - ben felügyelt Phare programok kerete 441,95 M Ft, monitoring feladat ellátása címén teljesített kiadás 1999-ben 334,7 M Ft.
	0018				
40.	Jelentés a Phare támogatások felhasználásának vizsgálatáról (Témaellenőrzés)	Vagyonellenőrzési Ig.	ÁSZ Elnök döntése alapján végzett egyéb ellenőrzés	a magyar Phare végrehajtó rendszer működésének, a Phare és a magyar eljárási és pénzügyi előírások teljesítésének értékelése	Magyarország az 1995-1999. évi Phare programok keretében mintegy 137 Mrd Ft támogatásban részesült, amelyek közül az ellenőrzés keretében kiválasztott programok 112 Mrd Ft értéket tesznek ki..
	0042				

Sorszám	A jelentés tárgya, száma	Jelentést készítő igazgatóság	Az ellenőrzés jogszabályi alapja és indoka	Az ellenőrzés célja, jelentősége	Az ellenőrzött költségvetési nagyságrend
41.	Jelentés az 1999. októberi és a 2000. áprilisi időközi országgyűlési választási kampányokra a jelölő szervezetek és független jelöltek által fordított pénzeszközök ellenőrzéséről (Céll ellenőrzés)	Vagyonellenőrzési Ig.	törvényben előírt egyéb rendszeres ellenőrzési kötelezettség	az 1999. és a 2000. évi országgyűlési választáson jelöltet állító jelölő szervezetek, illetve független jelölt által a választásra fordított állami és más pénzeszközök felhasználásának ellenőrzése a törvényesség és az átláthatóság biztosítása érdekében, valamint a törvényt megszegőkkel szemben az előírt szankciók alkalmazásának kezdeményezése	
	0039				
42.	Jelentés a gazdasági kamarák 1999. évi vagyonleltárának ellenőrzéséről (Témaellenőrzés)	Önkormányzati és Területi Ellenőrzési Ig.	törvényekben előírt évenkénti ellenőrzési kötelezettség	annak megállapítása, hogy a gazdasági kamarák számviteli rendszerének és leltározási tevékenységének szabályszerűsége biztosított-e; a vagyonleltárak teljes körűen, a valóságnak megfelelően, hitelesen tükrözik-e vagyontukat, a vagyonértékű jogokat és azok forrásait	A vizsgálatban érintett kamarák 1999. évi vagyonleltáraikon alapuló egyszerűsített éves beszámolóikban együttesen 18.049 M Ft értékű vagyonról adtak számot.
	0038				

Az Állami Számvevőszék vizsgálati jelentéseiben a fejezetek vezetőinek

megfogalmazott javaslatokra adott válaszok

Belügyminisztérium	
ÁSZ javaslat:	Vegyen részt az állami és önkormányzati ingatlanvagyon tulajdoni kérdéseinek rendezésében.
Válasz:	<i>A minisztérium a tulajdoni kérdések rendezése érdekében felvette a kapcsolatot az FVM Földügyi és Térképészeti Főosztályával az önkormányzati ingatlanok egyeztetésére. Ennek alapján vizsgálat indul a tulajdonviszonyok rendezésére.</i>
ÁSZ javaslat:	Vizsgálja felül a céltámogatott beruházásokat indokolatlanul terhelő költségek körét a beruházási összköltség, az állami támogatások mérséklése céljából.
Válasz:	<i>Az állami támogatások mérséklését célozta az 1992. évi LXXXIX. törvény módosítása. Ha az önkormányzat a kivitelezőtől vagy alvállalkozótól bevételhez jut, az erre jutó központi támogatást vissza kell fizetnie.</i>
ÁSZ javaslat:	Vizsgálja meg a szennyvízelvezetés- és tisztítás céltámogatásai területén a maradványok keletkezésének műszaki, hatósági és pénzügyi okait. Tegyen javaslatot a Kormány részére a fejlesztések ütemszerű, hatékony és az Európai Unió direktíváinak megfelelő végrehajtására.
Válasz:	<i>Az okok elemzése rámutatott, hogy a maradvány keletkezésének oka az, hogy az önkormányzatok nem rendelkeztek a céltámogatás lehívásához megfelelő saját forrással. A probléma megoldása érdekében az 1992. évi LXXXIX. törvényt az ígért rendszerrel és a hitelfedezeti igazolási kötelezettséggel egészítették ki. A törvény továbbá összhangba hozza az ugyanazon beruházási célt szolgáló forrásokat, így az állami támogatások elmaradása nem veszélyezteti a beruházást.</i>
ÁSZ javaslat:	Kezdeményezze, hogy az önkormányzati pénzügyi bizottságok megalakításának kötelezettsége az önkormányzat költségvetésének volumenétől is függjön.
Válasz:	<i>A minisztérium a PM-mel egyeztetve több változatot dolgozott ki, az önkormányzati törvény módosítása során tervezik a kérdés rendezését.</i>
ÁSZ javaslat:	Kezdeményezze az 147/1992. (XI.6.) Korm. rendelet módosítását, az önkormányzati vagyon nyilvántartás egyszerűsítése, a számviteli nyilvántartásokkal történő összehangolása érdekében.
Válasz:	<i>A Kormány rendelet módosításának tervezete elkészült.</i>
ÁSZ javaslat:	Igényeljen az önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társasági érdekeltségek összetételéről országos szintű feldolgozást.
Válasz:	<i>A minisztérium 2001-ben tervezi az adatszolgáltatást kidolgozni fő tevékenység és társasági forma szerint.</i>
Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium	
ÁSZ javaslat:	A gazdasági kamarák törvényességi felügyelete keretében jogi iránymutatással segítse a tagdíj hátralékok rendezését. Járjon el annak érdekében, hogy a belső szabályzatokat elkészítsék, aktualizálják. Kezdeményezze a belső ellenőrzési rendszerek kialakítását, különös tekintettel a kereskedelmi és iparkamarákra.
Válasz:	<i>Ministeri körlevélbeli intézkedésnek megfelelően az agrárkamarák részéről folyamatosan érkezik adatszolgáltatás a hiányosságok megszüntetéséről.</i>
ÁSZ javaslat:	Gondoskodjon a földhivatalok egységes szakmai irányításáról, az ingatlan-nyilvántartási eljárás tartalmi és formai egysége érdekében bocsásson bejegyzési mintát a körzeti földhivatalok rendelkezésére.
Válasz:	<i>A földhivataloknak megyéknként és szakterületenként felelőse van, amely a felügyeleti és</i>

	<i>átfogó szakmai ellenőrzésben is részt vesz. A bejegyzési mintatár kialakítása már nem indokolt a számítógépes egységes adatfeldolgozás miatt.</i>
ÁSZ javaslat:	Teremtse meg a földhivataloknál a megfelelő szakirányú végzettséggel rendelkező munkaerő alkalmazásának és megtartásának feltételeit.
Válasz:	<i>A 187/2000 (XI.8) Korm. rendelet alapján kiadott oktatási miniszteri határozat engedélyezi az ingatlan nyilvántartási szervező főiskolai szak indítását.</i>
ÁSZ javaslat:	Tárja fel a Fővárosi Kerületek Földhivatala ügyirathátralék-képződésének részletes okait, és intézkedjen azok felszámolására.
Válasz:	<i>Az ügyirathátralék nagyobb része 1999-ben feldolgozásra került, a 107 ezer hátralékos ügy jelentős része különleges eljárást igényel.</i>
ÁSZ javaslat:	Vizsgálja meg, indokolt-e két számítástechnikai ingatlan-nyilvántartási rendszer fenn tartása, megvalósítható-e az alrendszerek harmonizációja.
Válasz:	<i>A két rendszer a földhivatalok eltérő nagyságrendje miatt indokolt, a rendszerek átjárhatóságának biztosítása anyagi és technikai forrást igényel.</i>
ÁSZ javaslat:	Írja elő és ellenőrizze az informatikai rendszerek fejlesztésekor a rendszerdokumentáció készíttetését.
Válasz:	<i>Az érintett minisztériumi részleg figyelemmel kíséri a rendszerdokumentációt.</i>
ÁSZ javaslat:	Vizsgálja meg a földhivatali rendszerüzemeltetést végző Kft-vel kapcsolatos közbeszerzési eljárás körülményeit.
Válasz:	<i>A felelősségrevonás megtörtént, 2001-ben az üzemeltetés a földhivatal feladata.</i>
ÁSZ javaslat:	Gondoskodjon a Vhr. tulajdoni lap minta mellékletének kiadásáról.
Válasz:	<i>Az egységesítés a számítógépes rendszerek fejlesztésével folyamatban van.</i>
ÁSZ javaslat:	Intézkedjen az országos ingatlan nyilvántartás mielőbbi létrehozásáról, az adóhatósággal történő on-line kapcsolat kiépítése érdekében.
Válasz:	<i>A számítógépes hálózat kiépítése 2000. év folyamán elkészült, 2001-ben csatlakoznak az engedélyezett szervek.</i>
ÁSZ javaslat:	Intézkedjen, hogy az adóhatóság által benyújtott jelzalog és végrehajtási jog bejegyzési kérelmeket a földhivatalok soron kívül és haladéktalanul jegyezzék be az ingatlan-nyilvántartásba.
Válasz:	<i>Az ingatlan-nyilvántartási törvény alapján az ügyfél - az adóhivatal is - kérheti a bejegyzés soron kívüliségét.</i>
ÁSZ javaslat:	Tegye áttekinthetőbbé az agrárgazdasági célok költségvetési támogatási rendszerét. Kezdeményezze az Erdőtörvény módosítását az erdőfenntartási járulék differenciáltabb kategóriáinak meghatározására. Készítse el a Vadászati törvényben előírt körzeti vadgazdálkodási üzemterveket. Vizsgálja meg a támogatások és befizetések jelenlegi szektoronkénti megoszlását.
Válasz:	<i>A feladat megoldása folyamatban van a közigazgatási államtitkár vezetésével.</i>
Gazdasági Minisztérium	
ÁSZ javaslat:	A törvényességi felügyelet keretében jogi iránymutatással segítse, ösztönözze a gazdasági kamaráknál a felhalmozódott tagdíj-hátralékok rendezését.
Válasz:	<i>Az 1987. évi XI. törvény rendezi a kérdést, ezért irányelvet a minisztérium nem adott ki.</i>
ÁSZ javaslat:	Járjanak el a gazdasági kamarák belső szabályzatainak elkészítése, aktualizálása érdekében. Kezdeményezzék a belső ellenőrzési rendszer kialakítását.
Válasz:	<i>A gazdasági kamarák a minisztériumi körlevélben megfogalmazottaknak (vagyon megőrzéssel, vagyon átruházással, számviteli rendszerrel kapcsolatban) eleget tesznek.</i>
ÁSZ javaslat:	Gondoskodjon a különböző fejezeti kezelésű céllelőirányzatok teljesítménykövetelményeinek, minőségi mutatóinak meghatározásáról.
Válasz:	<i>A minisztérium törekszik a céllelőirányzatok értékelésének egységesítésére az EU har-</i>

	<i>monizációnak megfelelően.</i>
ÁSZ javaslat:	Intézkedjen a turizmus törvényi szabályozásának előkészítéséről.
Válasz:	<i>A törvény koncepciója elkészült, de a további előkészítést a minisztérium és a MEH leállította.</i>
ÁSZ javaslat:	Módosítsa a Turisztikai célleírányzat pályáztatási rendszerét.
Válasz:	<i>A pályázatok adminisztrációs követelményeit csökkentették, a támogatások elaprózódását a minisztérium igyekszik megakadályozni.</i>
ÁSZ javaslat:	Gondoskodjon arról, hogy az Informatikai stratégiai tervek megvalósításához szükséges pénzeszközöket a kormányhatározatoknak megfelelően tervezzék meg.
Válasz:	<i>2001-ben megtörténik az informatikai stratégia aktualizálása.</i>
ÁSZ javaslat:	Kezdeményezze az "Aktív foglalkoztatáspolitikai célleírányzat" pályázatait véleményező MAT szerepének és feladatainak ismételt szabályozását.
Válasz:	<i>A jogalkotás folyamatban van, a közigazgatási egyeztetés megtörtént.</i>
ÁSZ javaslat:	Követelje meg a költségvetési ellenőrzéstől az elemi beszámolók valódiságának ellenőrzését.
Válasz:	<i>A minisztérium Költségvetési Főosztálya és Ellenőrzési Főosztálya végzi a feladatot.</i>
ÁSZ javaslat:	Gondoskodjon arról, hogy valamennyi intézmény alapító okiratát, valamint a hiányzó SZMSZ-eket adják ki, illetve aktualizálják.
Válasz:	<i>A GM Igazgatás alapító okirata elkészült, a hiányzó dokumentumok pótlása folyamatban van.</i>
ÁSZ javaslat:	Dolgozza ki a KVI-vel való rendszeres kapcsolattartás mellett a kizárólagos állami tulajdonba tartozó vagyonelemek vagyonszerzési számbavétele módját.
Válasz:	<i>A feladat végrehajtására intézkedési terv készült. Az ásványi nyersanyagok, bányajáradék és a geotermikus energia nyilvántartási rendszerének kidolgozása folyamatban van.</i>
Honvédelmi Minisztérium	
ÁSZ javaslat:	Irányítsa és ellenőrizze az elbirtoklással veszélyeztetett ingatlanok állományának feltárását és hovatartozásának rendezését. Rendezze a tulajdoni és vagyonszerzési jogok bejegyzését.
Válasz:	<i>1999. októberében részletes intézkedési terv készült. Az elbirtoklások megakadályozása érdekében a HM Ingatlankezelési Hivatal megkezdte az adatpontosításokat.</i>
ÁSZ javaslat:	Gondoskodjon a személyi állomány ellátásával, képzésével, az intézményrendszer átalakításával, a haditechnikai eszközök korszerűsítésével kapcsolatos döntések megalapozásánál a gazdasági számítások hatékony alkalmazásáról.
Válasz:	<i>A haderőreformmal összefüggésben a HM intézményrendszerét jelentősen átalakítja. A kulturális, egészségügyi, térképészeti és rendezvényszervezési területeken közhasznú társaságok alakultak. Az anyagi kihatással járó döntések megalapozását a "Védelmi Tervező Rendszer" erőforrás tervező alrendszer fogja támogatni.</i>
ÁSZ javaslat:	Vizsgálta felül a hazai Védelmi Tervező Rendszer szerepét, illeszthetőségét a NATO védelmi tervezési folyamatához.
Válasz:	<i>A VTR illesztése a stratégiai felülvizsgálatba ágyazódik. A VTR egyes elvei és eljárásai kísérleti jelleggel működnek. A VTR működtetésére vonatkozó miniszteri utasítás kidolgozás alatt áll.</i>
ÁSZ javaslat:	Gondoskodjon arról, hogy az egészségügyi intézményrendszer korszerűsítésénél érvényesüljenek a honvéd-egészségügy szempontjai, az ellátásra jogosultságot szerzett állomány érdekei, valamint a NATO irányába tett vállalások.
Válasz:	<i>Az egészségügyi intézmények átalakítására döntés előkészítő tanulmánytervek készültek. A csapat-egészségügyi szolgáltatások átalakítása megtörtént.</i>

ÁSZ javaslat:	Gondoskodjon a számviteli rend és számviteli politika kialakításáról. Szabályozza a központosított beszerzések főkönyvi és analitikus nyilvántartásának, leltározásának és egyeztetések rendjét.
Válasz:	<i>A minisztérium megkezdte az új számviteli törvénynek és az államháztartási szervezetek könyvvezetésére vonatkozó kormányrendeletnek megfelelő számviteli politika, számlarend és kapcsolódó szabályzatok átdolgozását. A központosított közbeszerzés számviteli kezelése kiemelt téma.</i>
ÁSZ javaslat:	Pontosítsa az ingatlan-gazdálkodás területén a számviteli előírásokat, biztosítsa a szakmai és a számviteli ingatlan nyilvántartások egyezőségét.
Válasz:	<i>A tárca szintű ingatlan kezelés szervezeti előfeltételeként megalakult a HM Ingatlankezelési Hivatal. Megkezdődött az ingatlanok felmérése, informatikai rendszer fejlesztése, hatáskörök rendezése.</i>
ÁSZ javaslat:	Gondoskodjon a haderő átalakítás folyamatában is a vagyonsvédelemről, a számviteli, nyilvántartási, üzemeltetési, raktározási követelmények érvényesítéséről és ezek személyi feltételeinek biztosításáról.
Válasz:	<i>A kincstári vagyoni elemek nyilvántartása, kezelése a jogszabályi előírásokkal összhangban történik. A HM kezelésében lévő feleslegessé vált vagyonelemeket zártkörű elhelyezéssel az ÁPV Rt.-nek adták át a 2183/1999. (VII:23.) Korm. rendeletnek megfelelően. A haderőátalakítás során gazdasági társasággá szerveződő költségvetési szervek vagyoni apportja a kincstári vagyonsvédelem jogszabályoknak megfelel. A kincstári ingó vagyon kataszteri nyilvántartásának kialakítása folyamatban van. A technikai őrzés-védelem továbbfejlesztésének feltételei az ÁSZ javaslattal összhangban megteremtődtek.</i>
ÁSZ javaslat:	Intézkedjen a felügyeleti költségvetési ellenőrzés jogszabályi hátterének kidolgozására, követelje meg az elemi beszámolók valódiságának ellenőrzését, gondoskodjon a személyi és szervezeti feltételekről.
Válasz:	<i>Megtörtént a fejezeti felügyeleti költségvetési és belső ellenőrzési szabályok felülvizsgálata. HM rendelet és utasítás kiadására várhatóan 2001 márciusában kerül sor. A HM fejezeti és belső ellenőrző szerveinek programjában szerepel az elemi beszámolók valódiságának ellenőrzése. A szervezeti és személyi feltételek biztosítása gondot okozott a megfelelő szakképzettségű munkaerő hiánya miatt, a minisztérium belső képzéssel oldja meg a problémát.</i>

Ifjúsági és Sportminisztérium

ÁSZ javaslat:	Dolgozza ki az Nemzeti Gyermekek és Ifjúsági Közalapítvány közreműködésével megvalósuló programok központi költségvetési támogatása tervezésének, finanszírozásának, elszámolásának és ellenőrzésének szabályait.
Válasz:	<i>A minisztérium közhasznú szerződést kötött a közalapítvánnyal a finanszírozás módjára. A közalapítvány működésénél észlelt hiányosságok megszüntetésére intézkedési terv született.</i>
ÁSZ javaslat:	Mérje fel az NGYIK által fenntartott iskola reális üzemeltetési költségeit, és az indokolt költségekre biztosítsa a szükséges kiegészítő támogatást.
Válasz:	<i>Az iskolák üzemeltetési költségeit a minisztérium felmérte, a szükséges forrásokat a NGYIK-on keresztül biztosítja. Az iskolák működését jelenleg korlátozza az eszközhiány.</i>

Igazságügyminisztérium

ÁSZ javaslat:	Intézkedjen a Ptk. módosítása során a vagyonsvédelemmel kapcsolatos fogalmak meghatározásáról.
Válasz:	<i>Az intézkedés a Polgári Törvénykönyv módosításával függ össze. Az új Polgári Törvénykönyv koncepcióját 2002-re kell elkészíteni.</i>

Környezetvédelmi Minisztérium

ÁSZ javaslat: Gondoskodjon a Természetvédelmi tv. erdőgazdálkodás tárgyköre szempontjából fontos végrehajtási rendeleteinek megalkotásáról, hatálybaléptetéséről.

Válasz: *A rendeletek megalkotása folyamatban van.*

ÁSZ javaslat: Dolgozza ki a szakterületét érintő kizárólagos állami tulajdonba tartozó vagyonelemek vagyonkataszteri számbavétele módját.

Válasz: *A nyilvántartás felállítása megkezdődött. 2001 év végére a barlangok vagyonkataszteri nyilvántartása elkészül. Intézkedés történt a vagyonkataszteri nyilvántartás és a számviteli nyilvántartás összevetésére, a felügyeleti ellenőrzés kiterjed a vagyonkataszteri adatszolgáltatás teljesítésére.*

Közlekedési és Vízügyi Minisztérium

ÁSZ javaslat: Vizsgálta meg a Légiforgalmi és Repülőtéri Igazgatóság vállalkozói körbe történő átsorolásának lehetőségét.

Válasz: *A légiközlekedés fejlesztésének stratégiai feladatairól a 2078/2000. (IV.14) Korm. határozat rendelkezik, végrehajtására a minisztérium előterjesztést készített.*

ÁSZ javaslat: Vizsgálta meg, miből adódott az Útalap auditált beszámolójában szereplő adósságalomány és az ÁKK kimutatásában szereplő összeg közötti eltérés.

Válasz: *Az eltérés kivizsgálása megtörtént, a szakmai indokok elfogadhatóak.*

ÁSZ javaslat: Vizsgálja meg a szennyvízelvezetés- és tisztítás céltámogatásai területén a maradványok keletkezésének műszaki, hatósági és pénzügyi okait. Tegyen javaslatot a Kormány részére a fejlesztések ütemszerű, hatékony és az Európai Unió direktíváinak megfelelő végrehajtására.

Válasz: *A maradványokat a 2000. évi CXXXI. törvény rendezi. Szennyvíztisztítás és szennyvízelvezetés témakörében kormány-előterjesztés tervezet készült.*

ÁSZ javaslat: Vegye fontolóra a Magyar Posta Rt. menedzsmentje vagyont érintő jogosítványainak korlátozását.

Válasz: *A döntési értékhatárok csökkentésének előkészítő munkálatai megkezdődtek.*

ÁSZ javaslat: Vegye fontolóra a Magyar Posta Rt. beruházásainak pénzügyi-okirati ellenőrzései mellett a beruházások megvalósításának más szempontú ellenőrzését is.

Válasz: *A KVM intézkedési terv készítését kezdeményezte a Magyar Posta Rt.-nél a beruházások többszempontú ellenőrzése érdekében.*

ÁSZ javaslat: Intézkedjen a települési önkormányzatok tulajdonában lévő helyi közutak kezelői feladataira vonatkozó koncepció előkészítéséről.

Válasz: *Előkészítő munka kezdődött a szervezeti és finanszírozási igény felmérésére, a társulások üzleti feladatellátásra és a finanszírozásra vonatkozó számítások eredményét a minisztérium a BM-nek továbbította.*

ÁSZ javaslat: Dolgozzon ki műszaki, szakmai irányelveket és útmutatót, a települési önkormányzatok helyi közútjai és műtárgyai vagyoni értékeléséhez.

Válasz: *A minisztérium a szakmi irányelvek és útmutató kidolgozását 2001-re tervezi.*

ÁSZ javaslat: Alakítsa ki a települési önkormányzatok helyi útjai és műtárgyai állományának és állapotának rendszeres figyelemmel kíséréséhez szükséges statisztikai adatszolgáltatási rendszert.

Válasz: *A helyi közutak és hidak adatszolgáltatási rendszere beépült az OSAP-ba. A minisztérium felvette a kapcsolatot a KSH-val.*

ÁSZ javaslat: Rendezze a MÁV Rt. által használt kincstári, és vállalkozói vagyon megosztását, kísérelje figyelemmel, hogy a MÁV Rt. tegyen eleget adatszolgáltatási kötelezettségének a kincstári vagyonkataszteri nyilvántartás részére.

Válasz: *A Magyar Állam és a MÁV Rt. közötti szerződés értelmében a MÁV Rt. a kizárólagos*

állami tulajdont érintően vagyonelemek minősül. Az állami tulajdonban lévő ingatlanvagyon tételes felmérése folyamatban van. A MÁV Rt. a 2000. december 31-re leltárt állít össze a használatában lévő vagyonról.

ÁSZ javaslat: Dolgozza ki kizárólagos állami tulajdonba tartozó vagyonelemek vagyonelemek számbavétele módját (felszín alatti vizek és víztartó képződményei, az ország területe feletti légtér, távközlésre használható frekvenciák, a regionális vízközműből a közművagyon, nevesített vízi létesítmények, egyes vízfolyások).

Válasz: *A regionális víziközmű vagyonról az érintett szervezetek a KVI-nek folyamatosan szolgáltatják az adatokat. A felszín alatti vizek és víztartó képződmények számbavételi módszerének kidolgozása szakmai problémákba ütközött. A nevesített vízi létesítmények és vízfolyások vagyonelemei közül a vízkárelhárítási vagyonelemek számbavétellel kapcsolatos KVI egyeztetések megkezdődtek.*

Miniszterelnöki Hivatal

ÁSZ javaslat: Irányítsa és ellenőrizze az állami tulajdonosi jogokat gyakorlók felülvizsgálati tevékenységét az elbirtoklással veszélyeztetett ingatlanok állományára vonatkozóan.

Válasz: *A miniszter az ellenőrzésről intézkedett, az ÁPV Rt és a KVI adatszolgáltatási kötelezettségének eleget tett.*

ÁSZ javaslat: Készítse el és terjessze a Kormány elé az állami vagyonelemek koncepcióját.

Válasz: *A jogi szabályozás kidolgozása folyamatban van.*

ÁSZ javaslat: Vizsgálja felül az egységes állami vagyontörvény szükségességét.

Válasz: *A Nemzeti Földalapra, Magyar Fejlesztési Bankra és az állam vállalkozói vagyonára vonatkozó jogszabályok előkészítés alatt állnak.*

ÁSZ javaslat: Szabályozza a postai szolgáltatások megfelelősége ellenőrzését. Vizsgálja meg annak lehetőségét, hogy a postai szolgáltatások minőség-ellenőrzésének teljes körű rendszere milyen módon működtethető.

Válasz: *A 232/1997. (XII.12.) Korm. rendelet a minőség ellenőrzését a Hírközlési Főfelügyelet területi szerveinek feladataként határozza meg.*

Oktatási Minisztérium

ÁSZ javaslat: Kezdeményezze az alapfokú művészetoktatás esetén a feladatmutató egyértelmű megállapításához szükséges jogszabály módosítását, pontosítsa a különleges gondozás keretében ellátottakról készített szakértői felülvizsgálatok rendjét.

Válasz: *A pontosítás megtörtént.*

ÁSZ javaslat: Hozza összhangba a szakmai statisztikai adatszolgáltatásokat a közoktatási célú normatív állami hozzájárulási jogcímelekben meghatározott feltételekkel.

Válasz: *Az összhangot a tervek szerint az új statisztikai és nyilvántartó rendszerek 2001-től biztosítják.*

ÁSZ javaslat: Gondoskodjon arról, hogy a Műszaki Fejlesztési Alaprogram pályázói elbírálásakor figyelmet fordítsanak azok pénzügyi és technikai helyzetének, a fejlesztések megalapozottságának értékelésére.

Válasz: *A változtatások eredményképpen a pályázati kiírásban megjelenik a biztosíték igénye, az elbírálásnál a gazdasági-pénzügyi helyzet megítélése kiemelt szempont, melyhez az IM cégbázisát is igénybe kívánja venni a minisztérium.*

ÁSZ javaslat: Intézkedjen, hogy a Műszaki Fejlesztési Alaprogram célleírásából a támogatásban részesülő projektekről átfogó, komplex értékelések készüljenek.

Válasz: *A vizsgálat szempontjait a minisztérium 2001-ben dolgozza ki.*

ÁSZ javaslat: Gondoskodjon arról, hogy az ágazati és minisztériumi informatikai rendszerek fejlesztésére hozott döntések eredményesen megvalósuljanak.

Válasz: *Az új informatikai rendszer személyi feltételei rendezettek, az informatikai szabályzat*

	<i>rendelkezésre áll.</i>
ÁSZ javaslat:	Gondoskodjon arról, hogy a programfinanszírozási előirányzatok és a finanszírozási ke-retek tárgyevi felhasználását szakmai és pénzügyi szempontból ellenőrizzék.
Válasz:	<i>A szakmai területek áttekintették a pályáztatási folyamatot, viszont a programfinanszí-rozást a minisztérium megszüntetni tervezi. A fejezeti kezelésű előirányzatok szakmai és pénzügyi ellenőrzését szükségesnek tartják.</i>
ÁSZ javaslat:	Értékelje a felsőoktatási intézmények integrációjának szervezeti, szakmai és gazdasági tapasztalatait. Vizsgálta felül az alkalmazott normatívákat.
Válasz:	<i>A feladatot az Ellenőrzési Főosztály végzi.</i>
ÁSZ javaslat:	Mérje fel a lágymányosi egyetemi építkezések további fázisait, a létesítmények végső kapacitását, az elkészítési határidőket, a prognosztizálható költségeket, számba vehető forrásokat. Döntson a beruházások további lebonyolításáról.
Válasz:	<i>Az egyetem egy épülete 2001 augusztusára készül el, a fejlesztéseket a minisztérium re-dukálta.</i>
ÁSZ javaslat:	Gondoskodjon arról, hogy az egyházi fenntartású felsőoktatási intézményeket megillető támogatások finanszírozását szabályozó éves megállapodások a gazdasági év elején ke-rüljenek megkötésre.
Válasz:	<i>Az egyházi felsőoktatási intézményekkel a felsőoktatási törvény szerint a minisztérium legfeljebb egyeztetethet.</i>
Országos Egészségbiztosítási Pénztár	
ÁSZ javaslat:	Mutassák be részletesen a zárszámadási törvényjavaslatban a jelentősebb összegű va-gyonértékesítések adatait.
Válasz:	<i>Az adatokat a "Befektetett eszközök állományának tételes kimutatása" tábla tartalmazza.</i>
ÁSZ javaslat:	Alakítson ki megfelelő szabályozást az előirányzati és a teljesítési adatok folyamatos belső és a Kincstárral történő egyeztetése érdekében.
Válasz:	<i>A "2000. évi Működési és Ellátási Számlarend" tartalmazza az egyeztetés ügymenetét.</i>
ÁSZ javaslat:	Tegyen intézkedéseket a szolgálati lakások használati rendjének kialakítására.
Válasz:	<i>A lakások használatára vonatkozó szabályozás tervezete elkészült.</i>
ÁSZ javaslat:	Intézkedjen a központi hivatali szervezet és a területi szervek struktúrájának felülvizs-gálatáról, az SZMSZ korszerűsítéséről.
Válasz:	<i>Főigazgatói utasítással szabályozták a feladat-, hatás-, felelősségi és döntési jogkörö-ket.</i>
Pénzügyminisztérium	
ÁSZ javaslat:	Vizsgálja felül a földhivatali díjmentes/díjköteles adatkérés, adatszolgáltatás jelenlegi szabályozását. Dolgozza ki a feladat finanszírozás elszámolási rendszerét.
Válasz:	<i>A minisztérium megítélése szerint az illetéktörvény módosítása a módosított 1996. évi LXXXV. törvény miatt nem szükséges.</i>
ÁSZ javaslat:	Tekintse át, illetve pontosítsa azon tevékenységek tételes meghatározását, amelyekhez az ingatlan-nyilvántartási adatszolgáltatás díjmentesen kérhető.
Válasz:	<i>A személyi díjmentességben az illetékekről szóló törvény 5. §-át tekinti irányadónak, és az 1998. évi XC. törvény bevezette a feltételes díjmentességet.</i>
ÁSZ javaslat:	Vizsgálja felül az ÁSZ által évek óta észrevételezett, a költségvetési törvényjavaslat tartalmára vonatkozó - Áht-ban szereplő - előírások teljesíthetőségét.
Válasz:	<i>A Pénzügyminisztériumban folyik a releváns nemzetközi kormányzati pénzügyi statisztikák felülvizsgálata és adaptálása, az Áht. módosítása ebbe a folyamatba illeszkedik.</i>
ÁSZ javaslat:	Kezdeményezze az Egészségbiztosítási Alap működési bevételei előirányzatai, az üres álláshelyek felülvizsgálatát, és az EU-val kapcsolatos feladatok pontos rögzítését.

<i>Válasz:</i>	<i>Az előirányzatok és üres álláshelyek felülvizsgálata megtörtént, a 2001-2002. évi költségvetési törvényben kismértékű előirányzatemelést történt. Az EU-val kapcsolatos feladatokat, előirányzatokat a költségvetési törvényben tervezte meg a minisztérium.</i>
ÁSZ javaslat:	Kezdeményezze, hogy a társadalombiztosítási alapok bevételeit meghatározó jogszabályváltozások ne a költségvetéssel azonos időpontban kerüljenek elfogadásra, illetve a járulék-bevételek meghatározásánál ne számoljanak a behajtási bevételekkel.
<i>Válasz:</i>	<i>A 2001-2002. évi költségvetési törvényben a minisztérium számolt a bevételeket meghatározó jogszabályváltozásokkal.</i>
ÁSZ javaslat:	Gondoskodjon, hogy az APEH az adójellegű bevételek várható, illetve bevallott adatait időben és kellő részletezettséggel biztosítsa a Munkaerőpiaci Alap számára.
<i>Válasz:</i>	<i>Külön pénzügyminiszteri rendelkezés nem történt, mert az adatszolgáltatási kötelezettséget törvények írják elő.</i>
ÁSZ javaslat:	Dolgoztassa ki az államháztartás pénzügyi rendszerének továbbfejlesztéséhez, a kincstári rendszer új szervezeti rendjéhez igazodó új címrendet és az azokhoz tartozó előirányzatokat.
<i>Válasz:</i>	<i>A továbbfejlesztés egy többlépcsős szakmai munka egyik állomása.</i>
ÁSZ javaslat:	Dolgoztasson ki az APEH és a VPOP számára az adó- és járulék behajtási tevékenységet ösztönző érdekeltségi rendszert, amely a tényleges behajtási tevékenység javulásához köti a jutalmazást.
<i>Válasz:</i>	<i>A behajtási tevékenység javulásához kötött érdekeltségi rendszer kidolgozás alatt áll.</i>
ÁSZ javaslat:	Segítse elő az adóhatóság feladat- és erőforrásai összhangjának megeremtését, és dolgozza ki a hatékonyság elemzéséhez szükséges mérőszámokat.
<i>Válasz:</i>	<i>Az APEH az átvilágítást saját hatáskörben végrehajtotta.</i>
ÁSZ javaslat:	Dolgoztassa ki az adó- és járulékbeszedési tevékenység fejlesztésének közép- és hosszú távú koncepcióját.
<i>Válasz:</i>	<i>A koncepcióalkotás megkezdődött.</i>
ÁSZ javaslat:	Intézkedjen, hogy az 1990 utáni nemzetközi hitelekkel kapcsolatosan felmerült állami kiadások és megtérülések teljeskörűen bemutatásra kerüljenek.
<i>Válasz:</i>	<i>A költségvetési és zárszámadási törvény fejezeteiben található az információk, az árfolyamvesztés bemutatására a minisztérium tájékoztató táblát ad közre.</i>
ÁSZ javaslat:	Vizsgálja felül az aktív államadósság-kezelés indokoltsága miatt a PM - MNB közötti megállapodást, és ezáltal biztosítson lehetőséget a devizáról szóló 1995. évi XCV. törvényben meghatározott devizaszámla nyitására.
<i>Válasz:</i>	<i>A felülvizsgálat szakmai egyeztetés alatt áll.</i>
ÁSZ javaslat:	Teremtse meg a fejezeti címrenden belül a költségek megfelelő címen történő elszámolásának feltételeit.
<i>Válasz:</i>	<i>A 2001-2002. évi költségvetési törvényben megvalósult az ajánlás.</i>
ÁSZ javaslat:	Képezzen előirányzatot a külföldi kötvénykibocsátások és hitelfelvételek protokoll költségeire.
<i>Válasz:</i>	<i>A 2001-2002. évi költségvetési törvényben megvalósult az ajánlás.</i>
ÁSZ javaslat:	Folytassa az ÁKK szervezeti és működési rendjének átalakítását, teremtse meg annak jogszabályi kereteit.
<i>Válasz:</i>	<i>Az Államadósság Kezelő Központ önálló gazdasági társasággá vált, feladatait az Áht. rögzíti.</i>
ÁSZ javaslat:	Vizsgálja meg az MNB devizatartalék célú forrásbevonására vonatkozó önálló javaslatlételi lehetőséget, és módosítsa a hatályos KT Szabályzatot.
<i>Válasz:</i>	<i>A javaslat a Kincstári Tanács megszűnése miatt nem hasznosult.</i>
ÁSZ javaslat:	Hozza szinkronba a hosszú lejáratú külföldi hitelekkel kapcsolatos különböző adatszol-

	gáztatási kötelezettségeket.
<i>Válasz:</i>	<i>A 217/1999. (XII.27) Korm. rendelet módosítása 2000. decemberében megtörtént. További módosítást a tárca az Áht. felülvizsgálata után kíván kezdeményezni.</i>
ÁSZ javaslat:	Terjessze ki a kötvénykibocsátásra is az állam által vállalt kezesség előkészítésének és a kezesség beváltásának eljárási rendjéről szóló PM közleményt (Pk. 1998. 11.).
<i>Válasz:</i>	<i>A minisztérium állásfoglalása szerint a 151/1996 (X.1.) Korm. rendelet hatálya kiterjed a kötvénykibocsátásokra is.</i>
ÁSZ javaslat:	Biztosítsa, hogy a jelenlegi bonyolult azonosítószám-rendszer egyszerűsítésével csak a normatív állami hozzájárulási előirányzatok költségvetési törvényben előírt részletezésű tervezésére és elszámolására terjedjen ki a szabályozás.
<i>Válasz:</i>	<i>A 2001-2002. évi költségvetési törvény előirányzatainak tervezése az előírt részletezettségben történt.</i>
ÁSZ javaslat:	Kezdeményezze, hogy az ÁSZ vizsgálata során feltárássra kerülő normatív állami hozzájárulási visszafizetési kötelezettség és pótlólagosan kiutalandó járandóság realizálási módját jogszabály szabályozza.
<i>Válasz:</i>	<i>A minisztérium tájékoztatása szerint a helyi önkormányzatok központi költségvetési kapcsolataiból származó forrásainak felülvizsgálata folyamatban van.</i>
ÁSZ javaslat:	Intézkedjen, hogy a Kincstár a társadalombiztosítás alapjaira vonatkozóan is készítsen beszámolót.
<i>Válasz:</i>	<i>A beszámolóképzést a 217/1999. (XII.30) Korm. rendelet biztosítja.</i>
ÁSZ javaslat:	Gondoskodjon arról, hogy a társadalombiztosítási alapok 2001-2002. évi költségvetési javaslatában már ne szerepeljen kiadási tételként a Postabank garanciális kötelezettségének teljesítése.
<i>Válasz:</i>	<i>A 2001-2002. évi törvényjavaslatban szerepel a kötelezettségek teljesítése, mert a kötelezettségvállalás alrendszeri szinten történt.</i>
ÁSZ javaslat:	Vizsgálja felül az APEH járulékbételekhez fűződő érdekeltségi-ösztönzési rendszerét a valós teljesítmény elismerése érdekében.
<i>Válasz:</i>	<i>Az ösztönző rendszer fedezetének kifizetését a költségvetési törvény a pénzügyminiszter által előírt feltételek teljesítéséhez köti.</i>
ÁSZ javaslat:	Intézkedjen a társadalombiztosítási alapokat felügyelő politikai államtitkár apparátusa által igénybe vett szolgáltatások tényleges költségeinek megtérítéséről.
<i>Válasz:</i>	<i>A térítés a megkötött szerződések szerint történt.</i>
ÁSZ javaslat:	Gondoskodjon arról, hogy a MÁK nyilvántartási rendszere regisztrálja önkormányzatokként és jogcímenként az éves költségvetési törvény végrehajtását.
<i>Válasz:</i>	<i>PM és a Magyar Államkincstár a helyi önkormányzatok tartozásait és visszafizetéseit nyomon követő rendszeren dolgozik.</i>
ÁSZ javaslat:	Írja elő, hogy az önkormányzatokat megillető támogatások, hozzájárulások előirányzati és teljesítési adatairól készülő év végi egyeztető kimutatásokat az érintett minisztériumok, intézmények adatszolgáltatói záradékolják.
<i>Válasz:</i>	<i>A 2000. évi zárszámadás előkészítéséhez kiküldött körlevelek már intézkednek a záradékolásról.</i>
ÁSZ javaslat:	Készítse elő az államháztartási és a helyi önkormányzatokról szóló törvények módosítását a könyvvizsgálati kötelezettséggel kapcsolatosan.
<i>Válasz:</i>	<i>A 2000. évi CXXXIII. törvény 82. § (12) bekezdése újra szabályozta a helyi önkormányzatok könyvvizsgálati kötelezettségét.</i>
ÁSZ javaslat:	Elemezze az önhibáján kívül hátrányos helyzetben lévő önkormányzatok forráshiányának okait, e támogatási forma átalakítását, a normatív finanszírozás rendszerébe történő beépítését.

<i>Válasz:</i>	<i>A TÁH-ok bevonásával készül elemzés a forráshiány okairól. Az algoritmizált módszerrel a normativitás felé mozdul el a pályázati rendszer.</i>
ÁSZ javaslat:	A forrásszabályozás differenciáltabbá tételével érje el, hogy az állami pénzeszközök fokozottabban hasznosuljanak az ellátások területén.
<i>Válasz:</i>	<i>A 2001-2002. évi költségvetési törvény új jogcímeiket szerepeltet, egyes jogcímeknél értelmezést, pontosítást tartalmaz a feladatellátás differenciálása érdekében.</i>
ÁSZ javaslat:	Teremtse meg a feladatellátásban részt vállaló gyermekjóléti módszertani intézmények finanszírozási garanciáit.
<i>Válasz:</i>	<i>2001-től külön nevesített jogcímen szerepel az e feladathoz kapcsolódó normatív támogatás.</i>
ÁSZ javaslat:	Alakítson ki a szakmai törvényekben előírt szociális és gyermekjóléti ellátásokhoz jobban igazodó pénzügyi információs rendszert.
<i>Válasz:</i>	<i>Az információs rendszer módosítását a minisztérium szaktörvény módosításához köti.</i>
ÁSZ javaslat:	Segítse elő az államháztartás működési rendjének felülvizsgálata során az önkormányzati sajátosságokkal összehangoltan a szervezeti keretek differenciálódását.
<i>Válasz:</i>	<i>A jelzett téma felülvizsgálatára az államháztartási joganyag újrakodifikálásának folyamatában szeretne kitérni a minisztérium.</i>
ÁSZ javaslat:	Ösztönözze a társulások, körjegyzőségek szerepének a növelését, a körzeti jellegű feladatot ellátó intézmények települési szinten való fenntartásának lehetőségét az ösztönzési célú többlettámogatások szabályainak megalkotásával.
<i>Válasz:</i>	<i>A 2001-2002. évi költségvetési törvényben a szociális ágazatban és oktatási ágazatban jelentek meg azok a normatív támogatások, amelyek a társulások ösztönzését is figyelembe vették. A körjegyzőségek támogatása kiemelt figyelmet kapott.</i>
ÁSZ javaslat:	Helyezze új alapokra, és szabályozza a törzskönyvi nyilvántartás rendszerét. Integrált törzskönyvi rendszer kialakítása célszerű, amely a közszolgáltatás céljára rendelt vagyon nyilvántartására is kiterjed.
<i>Válasz:</i>	<i>A törzskönyvi nyilvántartási rendszer újra szabályozását a minisztérium az államháztartási joganyag újrakodifikálásának részeként tervezi megvalósítani.</i>
ÁSZ javaslat:	Kezdeményezze a 217/1999. Korm. rendelet módosítását, hogy az egyértelműen határozza meg az önkormányzati költségvetési, zárszámadási előterjesztésekhez benyújtandó mérlegek, leltárak és vagyonkimutatások tartalmi követelményeit.
<i>Válasz:</i>	<i>A mérlegek részletes tartalmát továbbra is a helyi önkormányzatok rendeletei határozzák meg.</i>
ÁSZ javaslat:	Vizsgálja felül a Pénzügyminisztérium SZMSZ-ét annak érdekében, hogy szabályozott legyen az Eximbank Rt. és MEHIB Rt. tulajdonosi jogok gyakorlásának hatásköre a pénzügyminiszter akadályoztatása esetén is.
<i>Válasz:</i>	<i>1999 január 1.-től az Eximbank Rt. és MEHIB Rt. tulajdonosi jogainak gyakorlója az ÁPV Rt.</i>
ÁSZ javaslat:	A párttörvény 4. § (4) bekezdése utolsó mondata értelmében a Magyar Igazság és Élet Pártja költségvetési támogatását 141.432 Ft-tal csökkentse.
<i>Válasz:</i>	<i>A költségvetési támogatás csökkentése 2000. július 1.-én megtörtént.</i>
ÁSZ javaslat:	A párttörvény 4. § (4) bekezdése értelmében a Magyar Szocialista Párt költségvetési támogatását 1.381 E Ft-tal csökkentse.
<i>Válasz:</i>	<i>A költségvetési támogatás csökkentése 2000. április 1.-én megtörtént.</i>
Phare pénzeket felügyelő tárca nélküli miniszter hivatala	
ÁSZ javaslat:	Egészítse ki a Phare programokat végrehajtó szervezetek adatszolgáltatásán alapuló havi kötelező jelentéstétel rendszerét a szerződés kötés utána állapot nyomon követésére való alkalmasság szempontjából.

<i>Válasz:</i>	<i>A kiegészítés folyamatban van.</i>
ÁSZ javaslat:	Értékelje ki a Phare külső vizsgálatok tapasztalatait, és szerződéstípusok szerint adjon ki minőségbiztosítási kézikönyvet. Tegyen lépéseket a Phare ügyintézők továbbképzése érdekében.
<i>Válasz:</i>	<i>A megvalósítás folyamatos.</i>
ÁSZ javaslat:	Alakítsa ki a PHARE folyamatok és események idő, kapacitás és kockázattervezésre alkalmas projekt menedzsment technikák irányelveit.
<i>Válasz:</i>	<i>A megvalósítás folyamatban van.</i>
ÁSZ javaslat:	Alakítsa ki a Phare programokra felhasznált pénzügyi források és a hazai társfinanszírozás analitikus nyilvántartását.
<i>Válasz:</i>	<i>Az analitikát 2001-ben kialakítják.</i>
ÁSZ javaslat:	Dolgozzon ki javaslatokat az egyes minisztériumok számára a Phare projektek minőségbiztosítása, projekt-menedzselése, emberi erőforrás fejlesztése és kockázati tényezők aktualizálása témakörökben.
<i>Válasz:</i>	<i>Szakmai útmutatók készülnek 2001 első felében.</i>
ÁSZ javaslat:	Biztosítsa az OMB-n keresztül a Kormányzati és Phare prioritások összehangoltságát a programozási szakaszban, valamint azok nyomon követését a felhasználási szakaszban.
<i>Válasz:</i>	<i>A prioritások összehangolására kormányhatározat született, az OMB gondoskodik a nyomon követésről.</i>
ÁSZ javaslat:	Dolgoztassa ki a monitoring bizottságok egységes szervezeti és működési szabályait, ügyrendjét. Dolgoztassa ki a monitoring bizottságok és tevékenységüket irányító titkárságok működésének eljárási rendjét.
<i>Válasz:</i>	<i>Az OMB résztvesz a monitoring kormányrendelet kidolgozásában, belső szabályzatait ennek megfelelően átdolgozza, a titkárságok ügyrendjének kidolgozását figyelemmel kíséri, különös tekintettel a PHARE végrehajtó szervek függetlenségének biztosítására.</i>
ÁSZ javaslat:	Koordinálja a monitoring bizottságok és titkárságok feladat ellátáshoz szükséges erőforrások felmérését, a monitoring rendszer fejlesztését, az elvégzendő feladatok számbavételét.
<i>Válasz:</i>	<i>A felmérés és a fejlesztés folyamatos.</i>
Szociális és Családügyi Minisztérium	
ÁSZ javaslat:	Pontosítsa az ellenőrizhetőség érdekében a nappali szociális intézményi ellátás jogcíménél a hajléktalanok nappali melegedőjét igénybe vevők mutatószámának meghatározási módszerét.
<i>Válasz:</i>	<i>A 2001-2002. évi költségvetési törvény 3. számú mellékletében pontosításra került az igénybe vehető, illetve elszámolható normatíva.</i>
ÁSZ javaslat:	Kezdeményezze a 281/1997. (XII.29.) Korm. rendelet módosítását annak érdekében, hogy a működési engedély kiadására vonatkozó illetékességi előírások összhangban legyenek az 1957. évi IV. törvényben foglaltakkal.
<i>Válasz:</i>	<i>A minisztérium a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény módosításakor tervezi a nem intézményes formában működő gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézmények engedélyezési és ellenőrzési eljárását rendezni.</i>
ÁSZ javaslat:	Kezdeményezzen olyan jogszabály módosításokat, melyek a feladatellátások tekintetében segítséget adnak az önkormányzatok számára a szolgáltatások megszervezéséhez, szervezet kialakításához, a működés irányításához, ellenőrzéséhez.
<i>Válasz:</i>	<i>A szociális és családügyi miniszter módszertani és szakmai szempontból kívánatos szervezeti ajánlásokat fogalmazott meg. Az intézmények munkáját módszertani intézmények és módszertani gyermekjóléti szolgálatok segítik.</i>
ÁSZ javaslat:	Kezdeményezze a szakmai adatgyűjtés átalakítását, hogy megállapítható legyen a fela-

	dat-ellátással kapcsolatos önkormányzati kötelezettségek teljesülése.
<i>Válasz:</i>	<i>A Minisztérium kezdeményezte a Pénzügyminisztériumnál a szakágazati kód hatjegyűvé változtatását, az ebben rejlő lehetőségek kihasználását. A statisztikai adatlapok lefedik valamennyi gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátást, a kitöltési útmutatót finomították.</i>
ÁSZ javaslat:	Gondoskodjon - a szociális és gyermekvédelmi ellátási rendszer törvényes és szakszerű működése érdekében - az ellenőrzési rend szabályozásáról.
<i>Válasz:</i>	<i>A minisztérium a 188/1999. (XII.16) Korm. rendelet módosításával részletesen kívánja szabályozni az ellenőrzés rendszerét. "Szociális intézmények szakmai vizsgálatához" címmel útmutató készült.</i>
ÁSZ javaslat:	Intézkedjen a belső szabályozások kiegészítéséről, az ellenőrzési tevékenység erősítéséről annak érdekében, hogy a programfinanszírozás körébe nem tartozó, és az egyszerűsített programfinanszírozáshoz sorolt előirányzatok keretében nyújtott támogatások felhasználása nyomonkövethető, a cél szerinti felhasználás megítélhető legyen.
<i>Válasz:</i>	<i>2001. január 1.-től külön szervezeti egység foglalkozik ezen előirányzatok felhasználásának nyomon követésével.</i>
ÁSZ javaslat:	Készítsen - a költségvetési tervezés keretében - részletes forrásigény számítást az 1998. évi XXVI. törvény végrehajtásának pénzügyi megalapozása érdekében.
<i>Válasz:</i>	<i>A számítások elkészültek, a fogyatékosági támogatás forrásigénye 2001-ben 10955 M Ft, 2002-ben 22683 M Ft.</i>
ÁSZ javaslat:	Követelje meg a hiányzó főosztályi ügyrendek elkészítését, vizsgálta felül az Igazgatás cím Gazdasági Ügyrendjét a vezetők közötti feladat- és felelősségi kör megfelelő megosztása érdekében.
<i>Válasz:</i>	<i>Az ügyrendek elkészítése folyamatban van, az Igazgatás cím ügyrendjének felülvizsgálata megtörtént, a felelősségi és feladatkörök elhatárolása jóváhagyott.</i>
ÁSZ javaslat:	Döntson az átjárható szakmai és pénzügyi információs rendszerek létrehozásáról, az SzCsM vezetését kiszolgáló korszerű információs rendszer kiépítéséről.
<i>Válasz:</i>	<i>Az informatika fejlesztése megkezdődött.</i>
ÁSZ javaslat:	Követelje meg a fejezet területén működő költségvetési ellenőrzéstől az elemi beszámolók valóságának ellenőrzését, gondoskodjon arról, hogy a minisztériumban az ellenőrzési kapacitás összhangban legyen a feladatokkal.
<i>Válasz:</i>	<i>Az Ellenőrzési Főosztály feladatterve tartalmazza az elemi beszámolók valóságának ellenőrzését.</i>

A Kormánynak tett ÁSZ javaslatok hasznosulása

Vélemény a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetési törvényjavaslatáról

Határozza meg a költségvetési törvény 61. § (3) bekezdésében szereplő megállapodások megkötésének határidejét január 31-ben.

IM: A megjelölt határidő a költségvetési törvény 61. § (3) bekezdése szerint 2001. február 28.

Szerepeltessen arra vonatkozó előírást, hogy a 2001. évi makrogazdasági folyamatokra ható külső- és belső körülmények, tényezők változása esetén a 2002. évi költségvetés aktualizálása szabályozott rendben legyen végrehajtható.

IM: Az aktualizálásról a Parlament fog dönteni.

Módosítsa a kőolaj termékek jövedéki adója 2001. évi emelése elmaradásának kihatásait érintő előirányzatokat.

PM: A módosítás megtörtént.

Kezdeményezze az Áht. 41. §-ának módosítását, hogy az éves költségvetési törvények végrehajtásánál, a kül- és belgazdasági folyamatok kedvező és kedvezőtlen elmozdulásának hatására, a kiadási- és bevételi

előírányzatok alul- és túlteljesítése esetén szabályozott eljárási rend érvényesüljön.

IM: Az Áht. 41. § módosítását nem tartja célszerűnek.

Intézkedjen, hogy a hivatásos katonák speciális nyugdíjrendszerének és a sorállomány társadalombiztosítási kiadásaihoz való hozzájárulás mértékének megállapítási metodikájában az érdekeltek megállapodjanak.

HM: A tárgyban többfordulós egyeztetésre került sor a HM és PM között, a szolgálati és öregségi nyugdíjak különbsége további egyeztetést tesz indokolttá.

Jelentés az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság tevékenységének, a hozzárendelt vagyon alakulásának, privatizációjának és működtetésének ellenőrzéséről

Kezdeményezze a számviteli és a privatizációs törvény módosítása során a határidők olyan változtatását, amelyek biztosítják, hogy az Állami Számvevőszék jelentése és az ÁPV Rt. beszámolója azonos adatbázisra épüljön.

IM: Az állam vállalkozói vagyonával kapcsolatos törvényjavaslat benyújtása 2001-ben várható.

PM: Az ÁPV Rt. intézmény helyébe új intézmények lépnek, a törvény módosítása a határidők tekintetében folyamatban van.

Jelentés az erdőgazdálkodás ellenőrzéséről

Gyorsítsa fel az állami tulajdon egységes kezelési koncepciójának elkészítését az erdővagyon védelme és gyarapítása érdekében.

PM: A megvalósítás folyamatban van.

Kezdeményezzen törvénymódosítást annak érdekében, hogy állami pénzeszközökből kincstári tulajdonon megvalósuló beruházások kincstári vagyont eredményezzenek, ne válhassanak társasági tulajdonná.

PM: A kincstári vagyonkezelési problémákat a meglévő jogszabályok alapján kell megoldani.

HM: Az FVM által kezdeményezett és elfogadott jogszabály a HM kezelésű erdőkre is vonatkozik.

Biztosítsa a hosszú távú erdőtelepítési program pénzügyi feltételeit.

PM: A programot az FVM kezeli.

Jelentés a Magyar Távirati Iroda Rt. 1999. évi gazdálkodásának ellenőrzéséről

Intézkedjen a KEHI által "jogtalan felhasználásnak" minősített és elkülönített számlán elhelyezett 32,9 millió Ft rendezéséről.

PM: A zárszámadási törvény keretében a jogtalanul felhasznált összeg visszafizetésére rendelkezés született.

Jelentés a központi költségvetés adóbevételei, illetve a társadalombiztosítást illető adó- és járulékbévételek realizálásának ellenőrzéséről

Gyorsítsa fel az elektronikus aláírás hitelesítéssel kapcsolatos jogszabályalkotó munkát a MEH-nél és az IM-nél annak érdekében, hogy az adó- és járulékbévellások elektronikus úton történő benyújtása is megvalósulhasson.

IM: A kodifikációs munka a MEH Informatikai Kormánybiztosi Hivatal együttműködésével folyamatban van.

Kezdeményezze az Art., a Ctv., és az egyéni vállalkozókról szóló törvények összehangolását, hogy az egyéni és társas vállalkozások bejelentkezésüket, megszüntetésüket, adataik változását egy helyen intézhessék.

PM: A 2000. évi LXXXIII. törvény rendelkezik a probléma megoldásáról.

Jelentés az államháztartás külföldi adóssága és a központi költségvetés külföldi követelésállománya kezelésének ellenőrzéséről

Követelje meg a hitelfelvételek pontos, szakszerű előkészítését, a célszerűségi szempontok egyértelmű megfogalmazását, az alternatívák kidolgozását, számításokkal való alátámasztását.

PM: Az új hitelek felvételénél nagyobb hangsúlyt fektetnek az előkészítésre és az alternatívák kidolgozására az önállóvá vált ÁKK-n keresztül.

Vizsgálja felül a központi költségvetésre átszállt külföldi követelések (kezeségvállalás, viszontgarancia)

érvényesítésének jogi szabályozását.

PM: A jogszabályi háttérrel a 2000. évi CXXXIII. törvény jelenti.

Szabályozza a kormányzati követelések év végi leltározásának módját és intézkedjen az állami követelések teljes körű számbavételéről.

PM: Az állami követeléseket és kötelezettségeket az államszámviteli törvényben indokolt szabályozni.

Jelentés a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai 1999. évi költségvetése végrehajtásának ellenőrzéséről

Intézkedjen a könyvvizsgáló "korlátozó" minősítését kiváltó okok megszüntetésére.

PM: A "korlátozó" minősítést a PM nem tartja megalapozottnak.

Kezdeményezze a társadalombiztosítás pénzügyi alapjairól szóló 1992. évi LXXXIV. törvény 11/A. §-ának módosítását, írja elő az alapkezelők és az APEH közötti folyamatos egyeztetés kötelezettségét.

PM: A 217/1998. (XII.30.) Korm. rendelet 114. § módosítása megalapozta az egyeztetési lehetőséget.

Tegyen javaslatot a járulék-folyószámlák tárgyévi nyitó egyenlegeinek pontos megállapítására, valamint az OEP-hez beérkezett végkielégítési igények megtérítésére.

PM: A nyitóegyenlegek egyeztetése megtörtént, a 2000. évi CIX. tv. 6. § (1) bekezdését módosították a végkielégítési igények megtérítése érdekében.

Hozzon döntést a Club Aliga üdülőegyüttes sorsáról, a kezelő szervezet működtetéséről és akadályozza meg az E. Alap pénzeszközeinek indokolatlan felhasználását.

PM: A Club Aliga Üdülőegyüttes kincstári vagyoni körbe került 2000. január 1-től.

EüM: A Club Aliga Üdülőegyüttes ténylegesen csak 2000. november 9.-én került kincstári vagyónként birtokba.

Jelentés az önkormányzati tulajdonban levő kórházak pénzügyi helyzetének, gazdálkodásának vizsgálatáról

Kezdeményezze az 1997. évi CLIV. törvényben előírt Nemzeti Egészségfejlesztési Program mielőbbi elkészítését.

EüM: A Nemzeti Egészségfejlesztési program elkészült.

Gondoskodjon a lakosság egészségi állapotát bemutató megbetegedési adatoknak, az egészségügyi ellátó rendszer mennyiségi és minőségi jellemzőinek felméréséről, információs rendszer megszervezéséről.

EüM: A magyar Országos Egészségmonitorozási Program az EU hasonló programjának több projektjében résztvesz. A felmérések eredménye és az új informatikai rendszer 2001-ben készül el.

Kezdeményezze az egészségügy szereplői feladatainak és hatáskörének felülvizsgálatát, az egészségügyi szolgáltatások vásárlásával kapcsolatos feladatok egyértelmű meghatározását.

EüM: A hatáskörök felülvizsgálatát illetően első lépésként az OEP az egészségügyi minisztérium alá került.

Intézkedjen a közfinanszírozásból nyújtandó egészségügyi szolgáltatások szakmai tartalmának meghatározása, az ágazatban felhalmozódott adósság rendezésére.

EüM: A szolgáltatások szakmai tartalmának meghatározásában 2001-ben várható előrelépés. Az adósság rendezésével kapcsolatban a minisztérium a tulajdonosok és intézmények felelősségét hangsúlyozza.

Tegyen intézkedéseket az ellátórendszer párhuzamosságainak kiküszöbölésére. Gondoskodjon a feladatok pontos és normatív meghatározásáról.

EüM: A kidolgozás alatt álló "kórháztörvény"-ben tervezi a minisztérium megreformálni az ellátórendszert, és bevezetni az új finanszírozási technikákat.

Mérje fel és kezdeményezze az amortizáció fedezetének a támogatás összegébe történő beépítését, a cél- és címzett támogatások céljainak az egészségfejlesztési programban megfogalmazott szakmai fejlesztési stratégiával való összhangba hozását.

PM: Az amortizáció kérdésének rendezése az egészségügyi reform keretében történik.

EüM: A címzett és céltámogatások szerepének csökkentése az amortizáció támogatásba építésével párhuzamosan történhet.

Vizsgálja meg, hogy milyen intézkedésekkel biztosítható az egészségügyben dolgozók 13. havi illetményének fedezete, bérhelyzetének, kereseti viszonyainak tartós javítása és érdekeltté tétele az ágazat szerkezetátalakítási feladatainak végrehajtásában.

PM: Az illetmény fedezete és az érdekeltség külön intézkedés nélkül is biztosított.

EüM: A 2001-ben megemelt szakmai szorzó, munkahelyi pótlék és minimálbér, valamint a 20 %-os keresetnövekmény nem csökkenti az ágazat dolgozóinak kereseti elmaradását.

Kezdeményezze a költségvetésű számviteli és az egyéb szakmai információs rendszerek kialakítását, a nem költségvetési intézményként történő működési formákat és az intézmények átalakulását szabályozó törvény kidolgozását és elfogadtatását.

PM: A számviteli rend szabályozása az EU csatlakozás előkészítése során valósul meg.

EüM: Az egészségügyi intézmények nem költségvetési intézmény formában történő működtetésére jogszabálytervezet készül.

Jelentés a nemzetközi segélyek monitoring rendszerének ellenőrzéséről

Intézkedjen a nemzetközi segélyek monitoring tevékenységének szabályozására. Biztosítsa a külső ellenőrzést végző szervek számára a monitoring információs technológiai rendszerhez a hozzáférési jogosultságot. Koordinálja a monitoring rendszer működését támogató információs technológiai fejlesztéseket.

PM: A minisztérium Monitoring Bizottsága támogatja a tevékenységet.

HM: A HM-t érintő segélykeretek felhasználására vonatkozó információk a HM Fejezeti Monitoring Bizottság útján érhetőek el. Az információs technológiai hálózat kialakításában a HM is közreműködött.

Jelentés a Honvédelmi Minisztérium fejezet működésének ellenőrzéséről

Vonja elemzés alá a honvédelmi stratégia részfeladatait, azok kölcsönhatását és ütemezését, az egyértelműség, valamint az eredményes végrehajthatóság szempontjából.

HM: A feladatok elemzése, kölcsönhatásainak vizsgálata megtörtént, a feladatok végrehajtását átiűtemezték. A stratégiai felülvizsgálatban és a kormányhatározatok kidolgozásában az ÁSZ ajánlások hasznosulnak.

Szorgalmazza a HM-HVK integráció végrehajtásával kapcsolatos döntés-előkészítő és egyeztető munka felgyorsítását.

HM: A döntéselőkészítő és egyeztető munka felgyorsult. A törvényjavaslat elkészült.

Tekintse át a NATO tagállamok közötti műveleti, eljárásbeli és anyagi természetű ügyek szabványosításával kapcsolatos feladatokat, fontolja meg egy koordináló szervezet létrehozását.

HM: Katonai Szabványügyi Koordinációs Bizottság jött létre.

Gondoskodjon a NATO Biztonsági Beruházási Programhoz kapcsolódó jogharmonizációs munka részeként a beruházások eljárási rendjének teljes körű szabályozásáról.

HM: A kapcsolódó törvényalkotás részeként megvalósult az NSIP esetében megkívánt köztehermentesség. Az NSIP beruházások nem tartoznak a közbeszerzési törvény hatálya alá.

Jelentés a Magyar Posta Rt. 1997-1998. évi működésének ellenőrzéséről

Fontolja meg a hírlapterjesztésről szóló törvény, az általános monopóliumellenes törvény előkészítését.

MEH: A hírlapterjesztési törvény megalkotását a Magyar Posta Rt. szempontjából nem tartják szükségesnek, az általános monopóliumellenes törvény szoros összefüggésben van a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló törvénnyel.

Kezdeményezze a postai tevékenységek piac-semleges engedélyezését, a postai piac szabályozási és felügyeleti feladatainak ellátását.

MEH: Az előkészítés alatt álló egységes hírközlési törvény szabályozza a postai tevékenységeket.

Kezdeményezzen törvénymódosítást a Magyar Posta Rt., illetve tevékenységének beépítésére a fogyasztóvédelmi törvénybe, annak végrehajtó rendeletébe és határozataiba.

MEH: A Magyar Posta Rt. beépítését nem tartják megvalósíthatónak. A postai tevékenységek fogyasztóvédelemmel kapcsolatos szabályozását az egységes hírközlési törvény fogja rendezni.

Vizsgálta felül a költségvetésben megjelenő célleírásokat, a közigazgatási szervek és a gazdasági

társaságok a célleírányt ne társasági támogatásként értékeljék.

KVM: A Magyar Posta Rt. a költségvetési törvényben a fejezeti kezelésű előirányzatok között kapott épületrekonstrukcióra támogatást.

Jelentés a magyar áruk és szolgáltatások exportjának ösztönzéséhez fűződő állami érdekek érvényesülése a Magyar Export-Import Bank Rt. és a Magyar Exporthitel Biztosító Rt. tevékenységén keresztül című vizsgálatról

Kezdeményezze az Eximbank Rt. és a Mehib Rt.-ről szóló törvény módosítását, határozza meg a két társaság jogállását és tulajdonosát, valamint azt a szervezetet, amely a nemzetgazdasági érdekeket a két társaság felé közvetíti, megvalósulását ellenőrzi.

PM: A 2001-2002. évi költségvetési törvény módosította a szaktörvényt, ennek értelmében a két Rt. társasági jogállása: állami tulajdonú egyszemélyes részvénytársaság.

Szüntesse meg az 1994. évi XLII. tv. és a "háromezres" kormányhatározat közötti ellentmondást a költségvetési háttérü garanciavállalásokkal kapcsolatban.

PM: A módosítás következtében a garancianyújtásról a tulajdonosi jogok gyakorlója dönt.

Rendelje el az exporttámogató mechanizmus felülvizsgálatát, határozza meg a hosszú távú növekedésre képes ágazatokat és termékcsoportokat.

PM: A 2223/2000. (IX. 21.) Korm. határozat írja elő az ajánlás teljesítését.

Jelentés a Magyar Igazság és Élet Pártja, a Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt, és a Magyar Szocialista Párt 1997-1998. évi gazdálkodása törvényességének ellenőrzéséről

Kezdeményezze a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló, valamint a számvitelről szóló törvény ellentmondásainak feloldását.

IM: Az új számviteli szabályozás és a párttörvény összehangolásában még nem született konszenzus.

PM: A párttörvény módosítását eddig nem sikerült az Országgyűlés elé terjeszteni, mivel a szakmai törvényjavaslatot az illetékes bizottságok nem találták általános vitára alkalmasnak.

Szüntesse meg a pártok számára ingyenes használatra átengedett önkormányzati tulajdonú ingatlanok törvénysértő használatát jogszabályi rendezéssel.

IM: A pártok ingatlanhasználatáról a 2000. évi XCIV., és XCV. törvények rendeznek.

BM: A minisztérium felhívta a Közigazgatási Hivatalok vezetőit a kifogásolt gyakorlat elleni fellépésre. Az önkormányzati ingatlangazdálkodást megszigorítandó, a forráshiány miatt kiegészítő támogatást igénylő önkormányzatoknál a jelzett problémát külön vizsgálják.

TARTALOMJEGYZÉK A JELENTÉSEK ÖSSZEFOGLALÓIRÓL

I. A KÖLTSÉGVETÉS VÉGREHAJTÁSÁVAL ÉS A KÖLTSÉGVETÉS ELŐIRÁNYZATAINAK VÉLEMÉNYEZÉSÉVEL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉSEK	35
1. A Magyar Köztársaság 1999. évi költségvetése végrehajtásának ellenőrzéséről	35
2. A Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetése véleményezéséről	39
II. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSEL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉSEK	42
3. A Gazdasági Minisztérium fejezet működésének ellenőrzéséről	42
4. A Honvédelmi Minisztérium fejezet működésének ellenőrzéséről	43
5. Az Oktatási Minisztérium fejezet működésének ellenőrzéséről	46
6. Az államháztartás külföldi adóssága és a központi költségvetés külföldi követelés-állománya kezelésének ellenőrzéséről	47
7. A központi költségvetés adóbevételei, illetve a társadalombiztosítást illető adó- és járulékbévételek realizálásának ellenőrzéséről	49
8. A Szociális és Családügyi Minisztérium fejezet működésének ellenőrzéséről	54
9. Az Alkotmánybíróság fejezet működésének pénzügyi-gazdasági ellenőrzéséről	55
III. A HELYI ÖNKORMÁNYZATOKKAL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉSEK	56
10. A helyi önkormányzatok vagyonszerkezetének, vagyonhasznosítási és nyilvántartási tevékenységének ellenőrzéséről	56
11. Az önkormányzati feladatellátás szervezeti formáiról és működésük célszerűségének ellenőrzéséről	58
12. A települési önkormányzatok tulajdonában levő közutak, hidak, alagutak fejlesztésének, fenntartásának és üzemeltetésének ellenőrzéséről	60
13. A települési önkormányzatok szociális és gyermekjóléti szolgáltatásai helyzetének ellenőrzéséről	63
14. Az önkormányzati tulajdonban lévő kórházak pénzügyi helyzetének, gazdálkodásának ellenőrzéséről	65
15. A helyi önkormányzatok és a kisebbségi önkormányzatok pénzügyi-gazdasági tevékenységének 1999. évi ellenőrzéséről	68

16. A helyi önkormányzatok beruházásaihoz és rekonstrukcióihoz nyújtott 1999. évi címzett- és céltámogatások felhasználásának ellenőrzéséről	70
17. A helyi önkormányzatok 1999. évi normatív állami hozzájárulás igénybevételeinek és elszámolásának ellenőrzéséről	72
18. Az Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat pénzügyi-gazdasági tevékenységének utóellenőrzéséről	74
IV. A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI ALAPOKKAL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉSEK	75
19. A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai 1999. évi költségvetése végrehajtásának ellenőrzéséről	75
V. AZ ELKÜLÖNÍTETT ÁLLAMI PÉNZALAPOKKAL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉSEK	78
VI. AZ ÁLLAM VÁLLALKOZÓI ÉS KINCSTÁRI VAGYONÁVAL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉSEK	78
20. A kizárólagos állami tulajdon nyilvántartásának helyzetéről	78
21. A magyar áruk és szolgáltatások exportjának ösztönzéséhez fűződő állami érdekek érvényesülése vizsgálatáról a Magyar Export-Import Bank Rt. és a Magyar Exporthitel Biztosító Rt. tevékenységén keresztül	79
22. A Magyar Posta Rt. 1997-1998. évi gazdálkodásának ellenőrzéséről	81
23. Az állami tulajdonú földterület-ingatlanok nyilvántartásának ellenőrzéséről	83
24. Az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság tevékenységének, a hozzárendelt vagyon alakulásának, privatizációjának és működtetésének ellenőrzéséről	85
25. Az állami erdővagyon működtetésének ellenőrzéséről	88
26. A MTI Rt. 1999. évi gazdálkodásának ellenőrzéséről	90
VII. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁSON KÍVÜLI SZERVEZETEKSEL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉSEK	92
27. A Nemzeti Gyermekek és Ifjúsági Közalapítvány (NGYIK) működésének pénzügyi-gazdasági ellenőrzéséről	92
28. A Magyar Igazság és Élet Pártja 1997-98. évi gazdálkodása törvényességének ellenőrzéséről	94
29. A Független Kisgazda-, Földmunkás és Polgári Párt 1997-98. évi gazdálkodása törvényességének ellenőrzéséről	98
30. Magyar Szocialista Párt 1997-98. évi gazdálkodása törvényességének ellenőrzéséről	99
31. Az Országos Cigány Önkormányzat pénzügyi-gazdasági tevékenysége utóvizsgálatának ellenőrzési tapasztalatairól	102

32. A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége gazdálkodásának ellenőrzéséről	104
33. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület gazdálkodásának ellenőrzéséről	106
34. A Kereszténydemokrata Néppárt 1998-99. évi gazdálkodása törvényességének ellenőrzéséről	108
35. A Munkáspárt 1998-99. évi gazdálkodása törvényességének ellenőrzéséről	110
36. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem, a Károlyi Gáspár Református Egyetem és a Budapesti Evangélikus Gimnázium (Fasor) ellenőrzéséről	112
37. A Nemzetközi Rendészeti Akadémia (ILEA) 1999. évi gazdálkodásáról készített beszámoló ellenőrzéséről	113
38. A Közoktatási Modernizációs Közalapítvány működésének pénzügyi-gazdasági ellenőrzéséről	115
39. A gazdasági kamarák vagyonleltárának ellenőrzéséről	118
VIII. A KÜLFÖLDI SEGÉLYPROGRAMOKKAL KAPCSOLATOSELLENŐRZÉSEK	119
40. A nemzetközi segélyek monitoring rendszerének ellenőrzéséről	119
41. A Phare támogatások felhasználásának vizsgálatáról	120
IX. EGYÉB ELLENŐRZÉSEK	122
42. Az 1999. októberi és a 2000. áprilisi időközi országgyűlési választási kampányokra a jelölő szervezetek és független jelöltek által fordított pénzeszközök ellenőrzéséről	122

ÖSSZEFOGLALÓK

a 2000-ben befejezett ellenőrzések tapasztalatairól

I. A KÖLTSÉGVETÉS VÉGREHAJTÁSÁVAL ÉS A KÖLTSÉGVETÉS ELŐIRÁNYZATAINAK VÉLEMÉNYEZÉSÉVEL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉSEK

1. A Magyar Köztársaság 1999. évi költségvetése végrehajtásának ellenőrzéséről

Az ÁSZ az elmúlt években többször jelezte az államháztartás finanszírozási, szabályozási és gazdálkodási rendszerében tapasztalt hiányosságokat, a pénzügyi reform folytatásának szükségességét. Fontosnak tartja a költségvetési szervek tervezési, gazdálkodási és információs rendszerének felülvizsgálatát, korszerűsítését. E kérdések időszerűségét az 1999. évi zárszámadáshoz kapcsolódó számvevőszéki ellenőrzések ismételt megerősítik.

A zárszámadási törvényjavaslatról - az előző évekhez hasonlóan ezúttal is - megállapítható, hogy a fokozatos fejlesztés mellett sem biztosított a megbízható elszámolás. A nyilvántartási és információs rend nem szolgáltat teljes körű, áttekinthető, a valóságot pontosan bemutató adatokat. A számszaki eltérések mellett a zárszámadási adatok számviteli szempontból is tartalmaznak hiányosságokat. Az ÁSZ észrevételeinek hasznosítása mellett néhány témakörben az évente megtett azonos tartalmú észrevételek, javaslatok ellenére sem történik változás. Az ÁSZ az 1999. évi zárszámadás ellenőrzésének tapasztalatait az alábbiakban összegzi.

A zárszámadási dokumentummal kapcsolatban:

Az 1999. évi zárszámadási törvényjavaslat általános indokolása - az elmúlt évek zárszámadásaihoz képest - szélesebb körben számol be a Kvtv-ben kapott felhatalmazások teljesítéséről. Ennek ellenére a beszámolás nem teljes és következetes, mivel a zárszámadás szakmai tartalmát, az elszámolás mikéntjét törvény nem szabályozza. Az ÁSZ és a PM együttes törekvése - részben e kérdések megoldására - egy államszámviteli törvény előkészítése és országgyűlési elfogadtatása. Az egyes felhatalmazásokról a dokumentum különböző részeiben (normaszöveg, törvényi melléklet, indokolás) található beszámolás.

A vagyonyilvántartás részletes szabályainak kidolgozására vonatkozó törvényi előírás végrehajtása késik (Áht. 124. § (2) bek. j) pont), emiatt az államháztartás alrendszerének egységes szemléletű vagyonykimutatása az 1999-es zárszámadásból is hiányzik.

Az államadósságot nem a törvényi előírás szerinti (Áht. 112. § (1) bek.) részletezésben mutatja be a törvényjavaslat. Nem kap az Országgyűlés tájékoztatást az alrendszerekre bontott adósságról.

A törvényjavaslat normaszövege, törvényi mellékletei és indokolása helyenként nem áll egymással számszaki és tartalmi összhangban.

A korábbi - az Országgyűlés által tudomásul vett - gyakorlatnak megfelelően a zárszámadási törvényjavaslatban a költségvetési évet lezáró rendelkezések mellett

az Áht. és a 2000. évi központi és társadalombiztosítási költségvetési törvények módosítása is szerepel. A zárszámadás ellenőrzéséről készített ÁSZ-jelentésnek nem feladata, hogy a zárszámadási törvényjavaslatban szereplő egyéb törvény-módosításról szakmai véleményt mondjon. E törvények végrehajtásának ellenőrzéséről a 2000. évi zárszámadási jelentés keretében számol be az ÁSZ.

Az Áht. tervezett módosítása lényeges változásokat tartalmaz a költségvetési törvény benyújtására vonatkozóan is, ezért az ÁSZ ezzel kapcsolatosan észrevételeket tett. Ezeket az előterjesztő jórészt elfogadta, és a törvényjavaslaton átvezette.

A törvényt módosítást elsősorban az Áht. belső összhangjának megtartása összefüggésében tekintettük át. Észrevételeink alapvetően a módosított Áht. és a jogszabályi környezet összhangjának megteremtésére irányultak. A több évre előre tekintő költségvetési törvény - ahogy erre az új 53/A. § (1) bekezdése is utal - az éves gazdálkodást nem akadályozza. A több évre készített költségvetés megalapozása - az átfogott időtartam hosszúsága miatt - kockázatosabb. Ugyanakkor az intézményi gazdálkodás szabályozási és támogatási feltételei jobban kiszámíthatóak.

A központi költségvetéssel kapcsolatban:

Az 1999. évi zárszámadás ellenőrzése során folytatódott - az 1998-ban két fejezetnél és egy címnél megkezdett - "finansial audit típusú" (a beszámoló megbízhatóságára irányuló) ellenőrzés kiterjesztése (6 fejezet, 2 különleges jogosítvánnyal rendelkező költségvetési cím és 4 intézmény). A "finansial audit típusú" vizsgálati körben a tapasztalatok azt tükrözik, hogy a fejezeti, illetve intézményi beszámoló jelentések - tekintettel a lényegesség elvére is - hitelesek, a vagyoni és pénzügyi helyzetről megbízható, valós képet adnak.

Ugyanakkor az ÁSZ-nak az 1998. évi zárszámadás ellenőrzésekor megtett - a központi költségvetés egészére vonatkozó - javaslatait nem hasznosították teljes körűen. A gazdálkodás átfogó belső szabályozásának (számvetési politika, pénzkezelési, leltározási és selejtezési szabályzatok) hiánya, aktualizálásának elmaradása, valamint az intézményi alapító okiratok elkészítése és módosítása terén a korábbi években tapasztalt kedvezőtlen jelenségek továbbra is fennállnak.

A központi költségvetés bevételi főösszege 3.237,4 Mrd Ft-ra, kiadási főösszege 3.565,7 Mrd Ft-ra, a hiány pedig 328,3 Mrd Ft-ra teljesült, ami a törvényi módosított előirányzattól több mint 10%-kal elmaradt. Ennek okairól a törvényjavaslat beszámol.

Az adó- és vámhatóságok 1999. évben 2.478 Mrd Ft bevételt realizáltak, ami közel azonos a törvényi módosított előirányzattal. Az adóbehajtási tevékenység 141,6 Mrd Ft-tal járult hozzá a központi költségvetés bevételeihez. A vállalkozásoktól származó bevétel 4,5%-kal elmaradt az előirányzattól. A pénzügyintézetek társasági adójából származó bevétel a törvényjavaslat szerint 13,7 Mrd Ft, amely az előirányzatnak mindössze 40%-a. Az elmaradás okait az előterjesztés nem mutatja be.

Az előző évhez hasonlóan 1999-re vonatkozóan sem egyeztek meg teljes körűen a fejezetek zárszámadási adatai a Kincstár által bemutatott adatokkal. Az eltérések között jelentős és kevésbé jelentősek egyaránt előfordultak. A kincstári és az intézményi beszámolók közötti különbségek az elszámolás rendszerbeli okaiból és az intézmények hibáiból adódtak.

A kincstári beszámoló és az elemi költségvetési beszámoló közötti eltéréseket a kincstári költségvetési szervek tételesen rögzítették és indokolták.

A kiadások teljesítése a módosított előirányzathoz viszonyítva a fejezetek többségénél 95-100% között alakult, bár az egyes kiemelt előirányzatokat 17 fejezet 142

intézménye túllépte, ami szabályozási hiányosságokat jelez. A kincstári kettős fejezetvizsgálat az intézmények mulasztásai következtében teljes körűen 1999-ben sem érte el célját. A kiadási előirányzat túllépés okait a fejezetek többsége nem kérte számon az intézményektől. A fejezetek intézményei az éves gazdálkodás során a rendelkezésükre álló forrásokból fenn tudták tartani működőképességüket. A fejezeti kezelésű előirányzatok felhasználása az Áht. 24. §-ának általában megfelelt és az abban engedélyezett jogcímen és rendeltetéssel valósult meg. A vizsgált fejezeteknél (3 kivételével) a jogszabályoknak megfelelően készítették el a program teljesítésének szakmai, pénzügyi értékelését.

A PM a fejezetek 1998. évi előirányzat-maradványának felülvizsgálatával, illetve jóváhagyásával több hónapot késett. Az 1998. évi jóváhagyott előirányzat-maradványok terhére előírt befizetési kötelezettségeket a fejezetek határidőre átutalták. (Az 1999. évben keletkezett előirányzat-maradványok döntő hányada fejezeti kezelésű célelőirányzat, illetve ezen belül is a volt elkülönített állami pénzalapok maradványa volt.)

A fejezetek az előirányzat-felhasználási keret megnyitásának szabályait betartották, az év során a fejezeteknél és intézményeiknél jelentős likviditási probléma nem fordult elő.

Az előirányzat-módosítások és a kiemelt előirányzatok közötti átcsoportosítások a fejezeteknél megfelelően dokumentáltak és szakmailag indokoltak voltak. A fejezetek közötti előirányzat-átcsoportosítások a törvényi előírásokkal összhangban, indokolásokkal alátámasztottan történtek.

A külföldi és a belföldi államadósságot tartalmazó technikai fejezeteket 1999-től új, az "Államadósság költségvetési elszámolása" fejezet tartalmazza. A technikai fejezetek összevonásával az államadóssággal kapcsolatos kiadások és bevételek elszámolásának átlátható rendszere alakult ki.

A költségvetési előirányzattal összefüggően jóváhagyott feladatok szakmai teljesítése, illetve a pénzügyi teljesítés és feladatmegvalósítás összhangjának - kormányrendelet szerinti - értékelését a fejezetek elvégezték.

A helyi önkormányzatok gazdálkodásával kapcsolatban:

A helyi önkormányzatok 1999-ben 1541,9 Mrd Ft bevételből gazdálkodtak. A tárgyévi bevételeken belül az önkormányzatoknak juttatott állami hozzájárulások és támogatások 30%-ot tettek ki. A vizsgált önkormányzatoknál - 31 Mrd Ft támogatásból és hozzájárulásból - a jogtalanul igénybe vett összeg 739,6 M Ft.

Az 1999. évi zárszámadási vizsgálat számos megállapítást tett az önkormányzatoknál az előző években tapasztalt helyi szabályozási, számbavételi, nyilvántartási, elszámolási hibákról. A támogatások központi nyilvántartásával és elszámolásával kapcsolatos korábbi problémák mérséklődtek, az előző évben tett ÁSZ javaslatok jó részét a szabályozórendszer alakítása, illetve a zárszámadási feladatok végrehajtása során hasznosították.

A zárszámadással összefüggő nyilvántartási, elszámolási rendszer igen bonyolult; a Belügyminisztérium (BM), PM, Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal Számítás-technikai és Adóelszámoltatási Intézet (APEH-SZTADI) és a Kincstár eltérő szempontokat figyelembe vevő adatai közötti összhangot csak folyamatos egyeztető munkával lehetett megteremteni.

Hetvenkilenc helyi önkormányzatnál végzett zárszámadási vizsgálat megállapítása szerint az önkormányzatok a helyi sajátosságokra kialakított szabályozás jelentőségét nem ismerték fel. Az önkormányzatok 75%-ának vásárolt mintaszabályzata volt, amelyet dátummal és aláírással ellátva elfogadtak, ezzel látszólag eleget téve szabályozási kötelezettségüknek. Emiatt a számviteli politika keretébe

tartozó szabályozások, valamint a számlarendek általánosak, hiányosak maradtak és azok a jogszabályi változásokat nem tartalmazzák, így valóságos használhatóságuk, betarthatóságuk korlátozott.

A pénzügyi információs rendszer keretében előírt központi beszámolási kötelezettségnek valamennyi vizsgált önkormányzat határidőben eleget tett. Számviteli rendszerük - a helyi szabályozási hiányosságok ellenére is - megfelelő információt biztosított a központi és a helyi szervek részére.

Az elmúlt évekhez hasonlóan 1999-ben is kedvezőtlen maradt a helyzet az önkormányzati vagyon számbavétele, nyilvántartása és a mérlegadatok valódisága terén. A vizsgált önkormányzatoknak mindössze egyharmada támasztotta alá leltárral a mérleget és 70%-os volt azok aránya, amelyek a vagyonmérleg és a kapcsolódó analitikus nyilvántartások közötti összhangot sem teremtették meg. Mindez azt jelenti, hogy az államháztartás vagyoni helyzetéről ebben az alrendszerben sem állnak rendelkezésre megbízható és valós pénzügyi információk.

A pénzforgalmi jelentések a kettős könyvvitel zárt rendszerére épültek, ezen a területen a korábbiakhoz képest lényegesen kevesebb a hiba. A gazdasági események dokumentumainak ellenőrzése során a gazdálkodási jogkörök gyakorlása terén jellemző volt az érvényesítés elmulasztása, valamint a pénz- és egyéb értékek ellenőrzésének az elhanyagolása. Ezzel az önkormányzatok a jogszabályi előírásokon kívül helyi szabályait is megszegték. A központi költségvetésből igénybe vett támogatások alapadatainak valódiságát az elszámolásra kötelezett önkormányzatok alig 20%-a ellenőrizte.

A kisebbségi önkormányzatok működése és gazdálkodásuk szabályszerűsége az előző évek tapasztalataihoz képest javult, de továbbra sem felel meg a jogszabályi előírásoknak. A legtöbb hiányosság a napi gazdálkodás, a gazdálkodási jogkörök gyakorlása, és az évközi előirányzat-módosítások terén tapasztalható.

Az önkormányzatok jogszabályokban előírt ellenőrzési kötelezettségének teljesítése hiányos. A belső ellenőrzés az önkormányzatok nagy részénél nem, vagy csak részben funkcionál. A pénzügyi bizottságok nem látják el maradéktalanul a törvényben előírt ellenőrzési feladataikat.

Nem csökkent számottevően a normatív állami hozzájárulások igénylését és elszámolását szolgáló feldolgozási kódok száma. Több a szabályozási hiányosság a szociális és gyermekjóléti szolgáltatások, valamint egyes közoktatási ellátások terén. Ez utóbbiaknál esetenként ellentmondás volt a szakmai jogszabályok és a költségvetési törvény vonatkozó előírásai között.

A költségvetési törvényben biztosított címzett és céltámogatási előirányzatoknak évről-évre egyre nagyobb hányada, 1999-ben 22 Mrd Ft a tárgyévi módosított előirányzat 36%-a maradványként jelentkezik. Ez a beruházások nem kielégítő műszaki és pénzügyi előkészítésére, az önkormányzati saját források hiányára vezethető vissza, ami egyben a környezetvédelmi követelményektől való további lemaradást eredményez.

Az 1999. évi rendkívüli időjárás okozta károk helyreállítására a Kormány a szükséges forrásokat központosított előirányzat formájában biztosította. A támogatás azonban az önkormányzati utak tekintetében csak a károk 50%-át finanszírozta, a helyreállítás során felmerült kiadásokat teljes mértékben nem fedezte. Azon önkormányzatok esetében, ahol a szükséges saját forrást nem tudták biztosítani, a károk helyreállítása csak részben történt meg. Ezt a megyei helyreállítási bizottságok ellenőrzéseik során elfogadták, jogosulatlan igénybevételt még a vitatható önkormányzati elszámolások esetében sem állapítottak meg.

Az önhibájukon kívül hátrányos helyzetben levő önkormányzatok támogatása a forráshiányos önkormányzatok 1999. évi működőképességét biztosítani tudta, ezért további önkormányzatok nem kerültek tartósan fizetésektelen helyzetbe. A támogatás pályázati rendszere azonban bonyolult, az önkormányzat pénzügyi helyzetét csak ideiglenesen stabilizálja, az önkormányzatok kimutatott forráshiánya évről-évre nő.

A fővárosi és a fővárosi kerületek közötti forrásmegosztás folyamata évek óta vitatott, ezért annak szabályszerűségét az ÁSZ is figyelemmel kíséri. A 2000. évi forrásmegosztást az 1999. évi terv és tényadatok alapozták meg. A 2000. évi forrásmegosztás során az előző évi ÁSZ vizsgálat által kifogásolt megosztási problémák mindegyikében előrelépés történt. (A részletesebb tapasztalatokat a 4. sz. füzet függeléke összegezve mutatja be.)

Az államháztartási törvény vonatkozó előírását betartó - könyvvizsgálatra kötelezett - önkormányzatok könyvvizsgálói jelentéseinek tapasztalatait szintén függelékben összegzi a 4. sz. füzet. A jogi szabályozás hiányosságai miatt nincs mód a kötelezettségüket elmulasztók szankcionálására, nem szabályozott a könyvvizsgálói megállapítások realizálási folyamata.

A költségvetési tervezés, finanszírozás és gazdálkodás rendszerbeli hiányosságainak folyamatos kiküszöbölése, a szabályozási és ellenőrzési feladatok ellátásának megerősítése, az ÁSZ javaslatainak hasznosítása javítja az elszámoltatás és az átláthatóság feltételeit, a beszámolás minőségét. Ennek elősegítése érdekében teszi meg az ÁSZ évről-évre - sokszor ismétlődő jelleggel - javaslatait.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 19. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. augusztus hónap, sorszáma 0024.

A jelentést 20 állandó bizottság, valamint az Ifjúsági és sportbizottság ellenőrzési albizottsága is megtárgyalta.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 3660

2. A Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetése véleményezéséről

Az ÁSZ törvényi kötelezettsége alapján véleményezte a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetési törvényjavaslata megalapozottságát, a bevételi előirányzatok teljesíthetőségét. A megalapozottságról, illetve a törvényjavaslat dokumentumának törvényességi és számszaki megfelelőségéről alkotott számvevőszéki vélemény nem érinti az állami újraelosztás arányait, a tervezett gazdaságpolitikai és politikai döntéseket, mivel erre nem terjed ki az ÁSZ felhatalmazása.

A benyújtott költségvetési törvényjavaslat véleményezése sajátos jogi környezetben történt. A több éves költségvetés benyújtásának lehetőségét az 1999. évi zárszámadási törvényjavaslat elfogadásával egy – a későbbiekben hatályosuló – jogszabály teremti meg. Ezért a ÁSZ-nak a törvényben előírt kötelezettsége teljesítésénél a hatályos államháztartási törvény mellett szükségszerűen figyelembe kellett vennie az 1999. évi zárszámadási törvényjavaslatban tervezett – a költségvetési törvényt megalapozó – módosításokat is.

Az 1999. évi zárszámadási törvényjavaslathoz hasonlóan a 2001. és 2002. évi költségvetési törvényjavaslat is számos módosítást tartalmaz az államháztartási törvényre vonatkozóan. E törvényt a hatályba lépése óta eltelt nyolc év során 23

alkalommal módosították és jelenleg további két módosítás van folyamatban. A jogszabály-módosítások, melyek bár a gazdaságpolitika jogi háttérének megteremtésére irányulnak, a kiszámíthatóságot, a jogbiztonságot csökkentik. Az ÁSZ a gazdálkodási jogszabályok ilyen mértékű és gyakoriságú változtatását, a módosítások jelenlegi gyakorlatát – a hosszú távú stabilitás érdekeit figyelembe véve – nem helyesli.

A költségvetés 2001. évi makrogazdasági feltételrendszerét, tervezett pozícióját, megalapozó elemzések és makroszámítások elkészítésének módszertana számottevően nem változott. A költségvetés fő bevételi előirányzatainak megalapozottsága a 2000. évi tervezéshez képest összességében javult. Egyes bevételi előirányzatok teljesülése azonban teljesítési kockázatot tartalmaz, részben a tervező munka hiányosságai, részben a külső tényezők hatása következtében. A helyszíni ellenőrzés tapasztalatai szerint teljesítési kockázatot jelent, hogy a bevételeket determináló jogszabálymódosítások jóváhagyása a költségvetés összeállításakor még nem történt meg. Emiatt, továbbá az időközben bekövetkezett egyéb változások (például játékadó, a kőolajtermékek jövedéki adója emelésének elmaradása) miatt a törvényjavaslat egyes előirányzatainak módosítása szükséges.

Az államháztartási reformmal összefüggő, az 1999. évi felmérés alapján a Kormány által elrendelt intézménykorszerűsítések végrehajtási folyamata lassú, a tervezett változások várhatóan érdemi megtakarítást nem eredményeznek. Az általános érvénnyel megfogalmazott létszámcsökkentési törekvés ellen hat a különböző jogszabályokban és az állami irányítás egyéb eszközeiben meghatározott többletfeladatok létszámigénye, illetve az előírt létszámfejlesztések végrehajtása. A költségvetési törvényjavaslat a feladatbővülések létszám- és személyi juttatás vonzatát nem, vagy nem elégséges mértékben tartalmazza. A fejezetek többségénél a dologi kiadások előirányzata feszített. Ennek oka az évek óta elmaradt és a 2001-ben sem biztosított automatizmus hiánya, az intézményi működési bevételek növelésének korlátai, továbbá az intézményi feladat felülvizsgálatok elégtelensége.

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai költségvetési tervezésénél több kockázati tényező jelentkezett: a makrogazdasági előrejelzések bizonytalansága, az egészségügyi rendszer reformértékű átalakításának hiánya, a vonatkozó kormányzati döntések késlekedése, továbbá az, hogy a költségvetési törvényjavaslat és az előirányzatok megalapozását szolgáló jogszabály-módosítások parlamenti jóváhagyása alapvetően párhuzamosan történik.

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai által ellátott állami feladatok finanszírozására kialakított költségvetési irányszámok „alultervezettek”. A terv szerint a Nyugdíjbiztosítási Alap költségvetése nullszaldós, az Egészségbiztosítási Alap hiánya 10,1 Mrd Ft, de a hiány csökkentésében jelentős szerepe van a központi költségvetési pénzeszköz átadásnak. Ez 2001-ben a két alapra együttesen 114,5 Mrd Ft. A központi költségvetési pénzeszköz átadás növekvő mértéke jelzi, hogy a társadalombiztosítási alapok bevételeinek és kiadásainak eltérése nagyobb, mint amit a költségvetésben megjelenő hiány mutat.

Az államháztartás alrendszerének 2001. évi költségvetési előirányzat-kialakításával párhuzamosan készült 2002. évi költségvetés. A makrogazdasági feltételrendszert ugyanazok a paraméterek alkották, melyek a 2001. évi tervekészítés alapját képezték. A Kormány döntési és a Pénzügyminisztérium irányítói feladat-ellátásával teremtett körülmények is azonosak voltak a tervezési munka során.

A költségvetési fejezetek a 2002-es előirányzatokat a 2001-es költségvetés tervezésénél kevésbé részletesen dolgozták ki. Ebben az a tény is közrejátszott, hogy a

2002. évi költségvetés megalapozása a fejezeti és intézményi munkában, valamint a Pénzügyminisztérium tervezést szervező munkájában is kisebb súlyt kapott. Erre utal például az is, hogy egyes előirányzatok meghatározásánál nem terveztek változást a két év előirányzatai között.

A törvényjavaslat szerint a helyi önkormányzatok és a helyi kisebbségi önkormányzatok költségvetési kondícióit alapvetően meghatározó állami támogatások, hozzájárulások és átengedett személyi jövedelemadó együttes összege a 2000. évi költségvetési előirányzathoz képest 2001-re 98 Mrd Ft-tal, 2002-re további 87 Mrd Ft-tal nő. A többletek döntően a bér- és szociálpolitikai intézkedésekhez, a szakmai törvényekkel elrendelt többletfeladatokhoz, illetve a Munkaerőpiaci Alapból történő forrásátrendezéshez kapcsolódnak. Eredményeként érzékelhetően nőhet az önkormányzatok által foglalkoztatottak jövedelme, a szociálisan rászorulóknak a juttatásai. A többletek azonban – a lakossági ellátás színvonalát alapvetően befolyásoló előirányzatok tekintetében – a reálérték szinten tartását biztosító dologi automatizmust továbbra sem tartalmazzák.

Az önkormányzatokat 2002-ben megillető források tervezésénél külön gondot okozott, hogy a közoktatási és kulturális feladatokat finanszírozó források összegére vonatkozó javaslatokhoz az önkormányzatok által e címen a 2000-ben ténylegesen teljesített kifizetéseket ismerni kellene. A személyi jövedelemadóból való részesedés pedig a 2000. évre vonatkozó adóbevallások összesített adatai alapján határozható meg. Mindezek csak a következő év közepén válnak ismertté. A tényadatok hiányából fakadó bizonytalanság áthidalására viszont nem sikerült olyan javaslatokat kidolgozni, amelyek átmentenék az önkormányzatokat megillető finanszírozási garanciákat.

Az önkormányzati feladatok és hatáskörök Kormány által elrendelt felülvizsgálata eddig nem történt meg. Erre tekintettel az önkormányzatok pénzügyi szabályozó rendszere, korábbi javaslataink ellenére, nem változik. A kisebb pontosítások, korrekciók azonban érdemben nem csökkentik a rendszer egésze megreformálásának szükségességét.

A törvényjavaslat az államháztartás egyetlen alrendszerére sem tartalmaz arra vonatkozó utalást, hogy ha – a makrogazdasági pálya, a külső- és belső pénzpiaci folyamatok, a nemzetgazdaság főbb bevételi és kiadási előirányzatait jelentő tételek, a folyamatban lévő állami feladat felülvizsgálata, a közigazgatási- és pénzügyi információs rendszer korszerűsítése következtében – indokoltá válik a 2002. évi előirányzatok aktualizálása azt milyen módon, formában, döntési mechanizmus érvényesítése mellett kívánja a Kormány megvalósítani.

Az államháztartási törvény sem tartalmaz intézkedési módot és kötelezettséget a kiadási és a bevételi előirányzatok, továbbá a költségvetési hiány mértékének kedvező irányú eltérése esetére, így a törvényjavaslat hiányzó rendelkezésekkel történő kiegészítését feltétlenül szükségesnek tartjuk.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 20. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. szeptember hónap, sorszáma 0034.

A jelentést 20 állandó bizottság tárgyalta meg.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 1252

II. A KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSSSEL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉSEK

3. A Gazdasági Minisztérium fejezet működésének ellenőrzéséről

Az Állami Számvevőszék a Gazdasági Minisztérium fejezetnél a működés, a gazdálkodás törvényességét, célszerűségét, eredményességét 1997-1999. évekre vonatkozóan értékelt. Ellenőrzésünk elsősorban a címet alkotó költségvetési szervekre és a fejezeti kezelésű előirányzatokra - figyelembe véve a korábbi számvevőszéki megállapítások hasznosulását - terjedt ki.

A fejezet 1999-ben 25 címmel rendelkezett, 26 önálló és részben önálló költségvetési szerv felügyeletét látta el, feladatának teljesítéséhez 57,1 Mrd Ft-ot használtak fel, az alkalmazottak száma 3003 fő volt. Az ellenőrzött időszakban a fejezet címrendjét, az intézményhálózatot, illetve azok feladatait a folyamatos változás jellemezte. Az ágazati-szakmai célok teljesítéséhez 1996-ig négy elkülönített állami pénzalappal rendelkezett. Az alapok jogutódjai a gazdaságfejlesztési-, turisztikai-, piaci intervenció- és a műszaki fejlesztési cél előirányzatok a fejezet költségvetésében jelennek meg.

Az új feladatok ellátásához a minisztérium kialakította a szervezetét, csökkentette azok számát, illetve a vezetők arányát. Szervezési szempontból nem volt racionális, hogy a feladatellátáshoz szükséges optimális létszámot nem határozták meg. Az intézmények rendelkeztek a szabályszerű gazdálkodás feltételeit biztosító szabályzatokkal, aktualitásuk azonban nem volt teljes körű. Beszámolási kötelezettségüknek eleget tettek, azokat megfelelően alátámasztották, csak néhány esetben találtunk a mérlegvalódiságot torzító hiányosságot. A költségvetés tervezési mechanizmusa megfelelt a jogszabályokban foglaltaknak, a prioritások meghatározása összhangban volt a költségvetési irányelvekkel. Az intézmények 1996-ig saját bevételüket jórészt alultervezték, megalapozatlan tervezést tapasztaltunk a fejezeti kezelésű előirányzatoknál is. Az előirányzat-módosítások - néhány kivételtől eltekintve - szabályszerűek voltak.

A Gazdaságfejlesztési Cél előirányzat elősegíti a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű gazdaság- és kereskedelempolitikai célok megvalósítását, a kis- és középvállalkozások fejlesztését. A hatékonyság elemzése rámutatott arra, hogy az alacsony összegű gazdaságfejlesztési támogatással úgy létesültek nagyberuházások, hogy azok e nélkül is létrejöttek volna. A kisvállalkozások viszont nagyobb arányú támogatás mellett tudták megvalósítani beruházásaikat. Emelkedett a támogatott külföldi tulajdonú vállalkozások száma, aránya, ami 1998-tól a mikro- és kisvállalkozásoknál is jellemző volt. Az elmaradottabb térségek felzárkóztatásában azonban nem volt elég hatékony a támogatás. Összességében a cél előirányzat eredményesnek minősíthető, három év alatt megvalósult a szerződésben vállalt exportárbevétel többlet. A Gazdasági Szerkezet átalakításának támogatása pedig hozzájárult az ipari parkok fejlesztéséhez.

Hazánkban a turizmusból származó devizabevételek 1989-1998. között háromszorosára nőttek, egyre nagyobb mértékben járultak hozzá a foglalkoztatottak számának növekedéséhez. A turizmus az elmúlt évek egyik sikerágazata volt, céljainak megvalósításában meghatározó szerepe van a Turisztikai Cél előirányzatnak. A termékfejlesztési beruházások kamattámogatásával 1999-ig 80 beruházás valósult meg. A támogatás hatékonyság vizsgálata azonban rámutat arra,

hogy a vállalkozások a kamattámogatás nélkül is képesek lennének kifizetni a kamatterheket, így náluk a támogatás talált pénzzé válik, ezért a rendszer egészének újragondolására van szükség. A nemzeti marketing és propaganda minőségi fejlesztést, információs tevékenységet szolgáló közvetlen marketingtevékenység eredményét jelzi, hogy évente átlagosan 15-20 féle kiadvány jelent meg, kb. 8-10 milliós példányszámban, így Magyarország turisztikai kínálatát mintegy 140 nemzetközi kiállításon, vásáron propagálták.

A nemzetgazdaság fejlesztésében jelentős szerepet tölt be a műszaki fejlesztés, országosan a kutatás-fejlesztés (K+F) ráfordításainak aránya a GDP-hez viszonyítva hazánkban azonban csökkent. A kilencvenes években a K+F ráfordításoknak kb. 15%-át a Műszaki Fejlesztési Alapprogram Célelőirányzat, illetve jogelődje fedezte. A kiadások mintegy felét 1995-1998. között a középtávon már eredményt hozó, alkalmazott és versenyképes (export) termékpályázatokra fordították. A másik felét infrastruktúra-, illetve regionális fejlesztésre és a műszaki fejlesztés társadalmi feltételeinek javítására használták fel. Az alkalmazott K+F pályázat keretében nyújtott támogatással megvalósult projektekre jellemző, hogy a K+F eredmények indokolatlanul kis hányada jut el a gyakorlati - gazdasági hasznot hozó - megvalósításig. Versenyképes (export) termékek létrehozását segítő műszaki fejlesztési tevékenység támogatásának hasznosulását, a felhasználás hatékonyságát külső szakértők értékelték, a kitűzött szakmai célokat jónak minősítették, gazdasági eredmény összegét azonban nem mutatták ki.

A Piaci Intervenciós Célelőirányzat a források csökkenése miatt nagyobb országos piaci zavar elhárításának finanszírozására nem alkalmas, ezért 2000. évtől a forrásait a Gazdaságfejlesztési Célelőirányzatba integrálták.

A programfinanszírozás körébe vont feladatok közül határozott időre szóló programként 2 világhiállítás finanszírozása szerepelt. A feladatok nagyobb része viszont évente ismétlődő hosszú távú kezelést igényel. A programokban foglalt célok megvalósítása, pénzügyi konstrukciója, a végrehajtás eljárási szabályai a jogszabályi előírásoknak megfeleltek. A Kormány 1997-ben döntött a mecseki uránérc bányászat megszüntetéséről, a bányabezárás, a tájrendezés, mint kiemelt állami beruházás végrehajtásáról. A bányabezárás során olyan kiadások is felmerültek, ami elkerülhető lett volna. A beruházás összességében a módosított éves intézkedési tervek szerinti ütemben halad, a pénzügyi teljesítés feladatarányos volt.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 01. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. július hónap, sorszáma 0021.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma:1739

4. A Honvédelmi Minisztérium fejezet működésének ellenőrzéséről

Az Állami Számvevőszék a Honvédelmi Minisztérium fejezet pénzügyi-gazdasági tevékenységét 1993-ban ellenőrizte átfogóan. Ezt követően több más számvevőszéki ellenőrzés érintette a honvédelmi tárcát, melyek pl. a haderő-fejlesztési célok érvényesülésére, az MH repülőcsapatok gazdálkodására, valamint évente a költségvetések tervezésére, illetve zárszámadására terjedtek ki. Az ÁSZ ellenőrzése

ezúttal a korábbi megállapítások hasznosulásának figyelemmel kísérése mellett alapvetően a haderő-átalakítás legújabb szakaszára, az un. stratégiai felülvizsgálat folyamatára koncentrált.

A haderő-átalakítás, korszerűsítés a rendszerváltozást követően valamennyi kormányzati ciklusban napirenden volt, folyamatát a mindenkori belső és külső feltételek alakulása befolyásolta. Elhúzódásában egyaránt szerepe volt az átalakítás kereteiben irányadó biztonságpolitikai és honvédelmi alapelvek késedelmes meghatározásának, majd módosításának, a végrehajthatóságot befolyásoló költségvetési korlátoknak, s nem utolsósorban a NATO együttműködés folyamatos bővülésének, egészen a teljes jogú tagság eléréséig.

Lényegében csak a közelmúltban váltak egyértelművé azok a peremfeltételek, melyek figyelembevételével már jól körülhatárolhatók a nemzetközi együttműködéssel együtt járó kötelezettségek és a nemzeti hadsereggel szemben támasztható - a szövetségi rendszer előnyeinek hasznosításán alapuló követelmények. Ezek tükröződnek az 1999. évben kormányhatározattal elfogadott stratégiai felülvizsgálat koncepciójában. A stratégiai felülvizsgálat eredményessége érdekében hangsúlyoztuk a minisztérium és a Honvéd Vezérkar integrációjának jelentőségét. Az integrációs célkitűzésekben racionális államigazgatási és katonai vezetési szempontokat fogalmaztak meg, melyeket az ellenőrzés időszakában még nem realizáltak. A stratégiai felülvizsgálat a honvédelem teljes keresztmetszetét érinti. Ugyanakkor az abban meghatározott feladatok eltérő differenciáltsága egyrészt egyes részterületek - mint a logisztikai gazdálkodás, a humán erőforrás gazdálkodás - kiforatlanságára engedett következtetni, másrészt nehezítette a kapcsolódások követését, kezelését. Emellett a szűkre szabott határidők sem jelentettek garanciát a végrehajtás eredményessége szempontjából. Ezért jeleztük a Kormánynak az átalakítási, modernizálási feladatok folyamatos figyelemmel kíséréseinek jelentőségét.

Az ellenőrzött időszak alatt jelentős előrelépés történt a fejezet költségvetési gazdálkodásában, a törvényi felhatalmazáson alapuló központosítás révén. Ezt a pénzügyi terület hatékonyabb működése igazolja, a HM és MH vezetési szintjeihez rendelt költségvetési, pénzügyi, számviteli szervezetek 1996. évi átszervezésével a korábbi párhuzamosságokat megszüntették. A logisztikai gazdálkodás korszerűsítése még szemléletváltozást igényel. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján látható, hogy a gazdálkodás szűk keresztmetszetét a működési feltételek biztosítása jelenti. Ezért rendkívül fontos a logisztika költségvetési döntési szintekkel jól harmonizáló alapokra helyezése. Javasoltuk például a NATO elveivel összhangban álló logisztika figyelembe vételét.

A tárca - védelmi költségvetés tisztítására (pl. az egészségügyi intézményrendszer központosítására, a kulturális, művészeti, sport célú intézmények csökkentésére) irányuló - célkitűzései racionális törekvéseket tükröznek. Az ezekkel kapcsolatos végső döntések meghozatalánál nélkülözhetetlennek tartjuk a gazdasági megalapozottságot, ugyanúgy az állomány érdekeinek, valamint a szövetségi rendszerben vállalt kötelezettségek szem előtt tartását, amire javaslatunkban felhívtuk a tárca vezetésének figyelmét.

A teljes jogú NATO taggá válást követően a korábbi un. békepartneri kapcsolat kiegészítő jelleget kapott. A csatlakozás törvénybe iktatása után még számos jogharmonizációs feladat van, mint a tagállamok közötti műveleti, eljárásbeli és anyagi természetű ügyek szabványosítása, a biztonsági beruházási programokkal és a NATO Kodifikációs Rendszer bevezetésével összefüggő feladatok. Ezekben elsősorban a honvédelmi tárcának van szerepe, de más tárcák közreműködése is szükséges. Az ellenőrzés tapasztalataira alapozva hatékonyabb koordinációt és

felügyeletet tartunk indokoltnak, amit a Kormány számára megfogalmazott javaslatunk tükröznek.

Hasonlóan harmonizációs feladat a hazai védelmi tervezés illesztése a NATO védelmi tervezési folyamatához, mely az alapdokumentumok - a nemzeti katonai stratégia, a hosszú távú koncepció és a középtávú terv - elkészítésén alapulhat. A NATO tervezési rendjéhez igazodó adatszolgáltatás a honvédelmi tárcát terheli, így az illeszthetőség vizsgálatának e szakaszában elsősorban a HM az illetékes. Ugyanakkor az is látható, hogy ez a folyamat nem tekinthet el a hazai költségvetési gazdálkodás rendjének alakulásától.

Általánosságban megállapítható volt, hogy a rendszerváltozást követően a létszámcsökkentések váltak szükségyszerűen folyamatossá. Az ezekből eredő megtakarításokkal viszont csak hosszabb távon lehet számolni, mivel az átmeneti időszakban - a törvényes járandóságok, diszlokációk stb. kihatásai - többletkiadásokkal járnak. Ezekből következik az is, hogy érdemi haditechnikai fejlesztések a 2006. utáni évekre halasztódnak. A haditechnikai eszközgazdálkodást szinte folyamatosan a válságkezelés jellemezte, amit magyaráz az ilyen célra fordítható költségvetési előirányzatok nagymértékű csökkentése.

A haditechnikai eszközök, HM ingatlanok állapotát tekintve, a NATO csatlakozással vállalt kötelezettségek - még a relatívan kedvezőbb, kiszámíthatóbb feltételek között is (amit a HM költségvetés GDP részesedési arányát 2004-ig előre meghatározó kormánydöntés jelentett) - csak hosszabb távon teljesíthetők. Az átalakulás folyamatában ezért hangsúlyozzuk a gazdaságilag alátámasztott prioritások meghatározását.

A struktúraváltoztatások folyamatossága, a létszámcsökkentések érintették a felügyeleti és belső ellenőrzés apparátusait is. 1994-től megteremtették a függetlenített felügyeleti ellenőrzés feltételeit. A létszámcsökkentések a belső ellenőrzési kapacitásokat érintették érzékenyen. A belső ellenőrzés hiányosságaira, a pénzügyi, anyagi fegyelem lazulására a tárca felügyeleti ellenőrzései is ráirányították a figyelmet.

A költségvetési ellenőrzés szabályozási, szervezeti rendje a HM és a honvédség szervezeti és gazdálkodási struktúrájához, a szolgálati, valamint szakmai alá- és fölérendeltség rendszeréhez igazodott, ezzel viszont nem teljes mértékben követte az általános gazdálkodási előírásokat. A stratégiai felülvizsgálat alapján várható szervezeti és feladatrend változásra tekintettel halasztották a szabályozások pontosítását.

A közelmúltban - a helyszíni ellenőrzés lezárását követően - fogadta el a Kormány a Magyar Honvédség 2010-ig terjedő időszakra készített korszerűsítési tervét és a tárca rövidtávú humánpolitikai koncepcióját. Továbbá módosították a honvédség hosszú, valamint középtávú átalakításának irányáról és a fegyveres erők létszámáról szóló országgyűlési határozatokat. Mindezek jól szemléltetik az átalakítás folyamatának felgyorsítását, aminek eredményes végrehajtása érdekében ugyanúgy hasznosításra ajánljuk ellenőrzési megállapításainkat, javaslatainkat.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 02. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. július hónap, sorszáma 0017.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 1027

5. **Az Oktatási Minisztérium fejezet működésének ellenőrzéséről**

Az Állami Számvevőszék a Művelődési és Közoktatási Minisztérium (MKM) pénzügyi-gazdasági tevékenységét 1992-ben ellenőrizte átfogóan.

A fejezetet irányító minisztérium és az irányítása alá tartozó költségvetési intézmények feladata és struktúrája 1992-2000. közötti időszakban jelentősen megváltozott.

Az MKM megszűnt, az újonnan alakult Oktatási Minisztérium (OM) fejezet feladata az alsó-, közép- és felsőoktatás szakirányítása, ide kerültek az ugyancsak megszűnt Munkaügyi Minisztérium illetékességi köréből a szakképzési feladatok. További feladatbővüléssel járt az Európai integráció Felsőoktatási Nemzeti Programnak a fejezet költségvetésébe illesztése. Újabban a tárcához került a műszaki fejlesztés országos irányítása.

A kulturális feladatok és intézmények az ugyancsak újonnan alakult Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma fejezetéhez kerültek.

Az ellenőrzés áttekintette az 1992-2000. közötti időszak pénzügyi-gazdasági folyamatait, a korábbi ÁSZ ellenőrzés megállapításaira és javaslataira alapozott minisztériumi intézkedési terv végrehajtását. Megkülönböztetett figyelmet fordított az ellenőrzés a megalakulás lebonyolítására és az azóta végrehajtott intézkedések gazdasági eredményességének értékelésére.

Az Oktatási Minisztériumot érintő változások lebonyolításának szervezetsége és gyorsasága jónak minősíthető. Lényegében törésmentes folyamatossággal állt fel az új szervezet.

Kidolgozásra kerültek és hatályosultak a törvényekben előírt szabályzatok a minisztérium szervezetére.

A szakképzés átvétele és a műszaki fejlesztés beillesztése az oktatás rendszerébe nem okozott különösebb problémát, mivel ezek a rendszerek magukkal hozták intézményi struktúrájukat, személyi állományukat és pénzügyi forrásaikat.

Financiális problémát főképpen azok a szaktárcáktól átvett felsőoktatási intézmények jelentettek, amelyek eszközigényesek és elvesztették a korábbi felügyeleti szerveik anyagi támogatását és ezek kiesését az OM többletforrások hiányában nem tudta maradéktalanul kiegyenlíteni, főként a beruházások, felújítások területén.

A közép- és alsó fokú oktatás pénzügyi problémáinak megoldására a tárcának számottevő lehetősége nincs, az oktatási intézmények fenntartása az önkormányzatok és más fenntartók kötelezettsége.

A felsőoktatásban döntő változásként megtörtént az intézmények integrációja, amelynek szakmai és gazdasági eredményessége csak későbbi időszakban válik reálisan értékelhetővé.

Komoly előrelépést jelent az oktatásban alkalmazásra került normatív finanszírozás, amely - folyamatos fejlesztést és korszerűsítést feltételezve - objektív alapokra helyezi az egyes oktatási formák állami támogatásának mértékét.

A rendelkezésre álló pénzforrások mintegy 1/3-át fejezeti kezelésű előirányzatként, programfinanszírozásként meghatározott célokra és többnyire pályázati úton osztották el. A módszernek vannak kedvező tapasztalatai.

A programfinanszírozás a közoktatásban és a felsőoktatásban lehetővé tette olyan szakmai projektek megvalósulását, amelyekre a költségvetés külön forrást biztosított.

Kedvező, hogy a vizsgált időszakban jelentős összegű külföldi pénzforrások is segítettek a magyar oktatás fejlesztését. A lehetőségek kihasználása még nem maradéktalan és a felhasználás eredményessége sem mindenütt kielégítő.

A korábban elhatározott informatikai fejlesztések megvalósításában számos nehézséget, akadályt jelölt meg az ÁSZ ellenőrzés, amelyek miatt a minisztérium belső és külső információs rendszere nem, vagy csak hiányosan működik. További, nagy összegű ráfordításokat igényelt és igényel az oktatási intézményeknél kiépült számítástechnikai rendszerek fenntartása, működtetése és fejlesztése, amelynek biztosítása az OM vezetése számára nagy feladatot jelent.

A fejezet kiemelt jelentőségű beruházása a lágymányosi egyetemi építkezés, amelynek folytatását, illetve befejezését a reálisan számbavehető pénzforrások figyelembevételével indokolt újragondolni és megfelelő döntést kell hozni.

A minisztérium belső gazdálkodását az ellenőrzés törvényesnek, tervszerűnek és szabályozottnak értékelte.

A felügyeleti ellenőrzés megfelelően működött, számos hiányosságot tárt fel és kezdeményezett intézkedéseket. A szakellenőrzések erősítésére van még szükség a fejezeti kezelésű pénzeszközök célszerű és eredményes felhasználása érdekében.

A jelentés tapasztalataiból kiindulva az oktatási miniszternek tettünk javaslatokat az észlelt hiányosságok megszüntetése érdekében.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 03. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. június hónap, sorszáma 0016.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 1112

6. Az államháztartás külföldi adóssága és a központi költségvetés külföldi követelésállománya kezelésének ellenőrzéséről

Az Állami Számvevőszék az államháztartás (a központi kormányzat, az elkülönített állami pénzalapok, a helyi önkormányzatok, a társadalombiztosítás pénzügyi alapjai) külföldi adósságállományának, valamint az állam külföldi hitelviszonyából eredő követelésállományának alakulását és kezelésének törvényességét, célszerűségét, eredményességét értékelte az 1997-1999. évekre vonatkozóan. Ellenőrzésünk elsősorban a külföldi adósság és a külföldi követelések kezelésében érintett és a hitelt felhasználó szervezetekre - figyelembe véve a korábbi számvevőszéki megállapítások hasznosulását - terjedt ki.

A Magyar Nemzeti Bank éves jelentéseinek - az év végi devizaárfolyamon számított - adatai szerint a nemzetgazdaság bruttó külső adósságállománya a három év alatt 40,8 %-kal, 4416,4 Mrd Ft-ról 6220 Mrd Ft-ra nőtt. A nemzetgazdaság bruttó külső adósságának részét képezi még - a Magyar Nemzeti Bank és a kormányzat adósságán kívül - a magánszektor folyamatosan növekvő adóssága is. Az 1997-1999. évek közötti időszakban a Magyar Nemzeti Bank és a kormányzat külső adóssága 25 %-kal, a magánszektoré 66,5 %-kal emelkedett. A Magyar Nemzeti Bank és a kormányzat külföldi adósságának bruttó külső adósságon belüli aránya az 1997. évi 62 %-ról 1999. év végére 55 % alá csökkent. A nemzetgazdaság nettó külföldi adóssága - a Magyar Nemzeti Bank nettó külső adósságának mérséklődése következtében - a három év alatt 8,3 %-kal csökkent.

Külföldi államadósságon a külföldről felvett devizahiteleket, valamint a külföldiek birtokában lévő forint- és devizakötvények állományát értjük. Az államháztartás (Állami Számvevőszék által számított) összes külföldi adóssága az ellenőrzött időszakban - elsősorban az 1999. évi külföldön történt deviza kötvénykibocsátások miatt - 406,4 Mrd Ft-ról 1.415,6 Mrd Ft-ra, több mint háromszorosára emelkedett. A központi költségvetés külföldi követelésállománya 10,3 %-kal, 63,4 Mrd Ft-ról 56,8 Mrd Ft-ra csökkent. A központi költségvetés - külföldi követelésekkel csökkentett - nettó külföldi adóssága 1997-ben 325,9 Mrd Ft volt, ami 1999. végére 1332,6 Mrd Ft-ra, a négyszeresére nőtt.

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak külföldi adóssága 1999. végén 6,6 Mrd Ft, az Útalapé - a központi költségvetés által átvállalt és azon belül nyilvántartott - 44,7 Mrd Ft, a helyi önkormányzatoké pedig - az MNB adatai alapján - 26,2 Mrd Ft volt.

Az államháztartás külföldi adósságának GDP-hez viszonyított aránya 1997-1999. között 4,8 %-ról 12,4 %-ra nőtt. Ennek a külföldi államadósságnak 1997-ben 96, 1999-ben 98 %-át a központi költségvetés adóssága jelentette.

Az államháztartás információs rendje az ellenőrzött időszakban nem tette lehetővé a külföldi államadósság államháztartási szintű megbízható számbavételét. 1999-től az egységes államháztartási fejezetrend bevezetésével a forint- és deviza államadóssággal kapcsolatos jogcímek azonos fejezetbe kerültek. Tapasztalatok hiányában nem volt megfelelő az 1999. évi devizaadóssághoz kapcsolódó bevételek és kiadások címrendjének kialakítása, ami kedvezőtlenül hatott a bevételek és kiadások tényleges helyzetnek megfelelő elszámolására és előfordultak munkahibák is.

Az 1997-1999. évek között javult a központi költségvetés adósságkezelésének feltételrendszere. A Magyar Államkincstárban belül az államadósság kezelését elkülönült szervezet, az Államadósság Kezelő Központ végzi. Megalakult az adósságkezelés stratégiai- és elvi kérdéseinek döntéseiért felelős Kincstári Tanács, amely azonban 1999. őszétől nem ülésezett a Szabályzatában meghatározott gyakorisággal, döntéshozatali rendje is megváltozott és nem foglalt állást az államadósság kezelési stratégiáról.

A központi költségvetés finanszírozása megfelelt a törvényi előírásoknak. A külföldi kötvénykibocsátások és a hitelfelvétel szerződési háttere, dokumentációja rendezett volt. Az így történt forrásbevonásból az 1997-ben átvállalt devizaadósság egyes elemei kerültek részleges vagy teljes előtörlesztésre. Az előtörlesztett hitelemekhez képest mutatkozó kamatmegtakarítás 30 Mrd Ft feletti volt.

Az előtörlesztések 1999-ben 7,2 Mrd Ft költségvetési többletkiadással jártak, ami 2000-ben költségmegtakarításként jelentkezik.

A külföldiek birtokában lévő forint kötvények állománya 1997-1999. között közel hatszorosára nőtt, 1999. végén 439 Mrd Ft volt. Az összesített állományi adatok az Államadósság Kezelő Központban rendelkezésre állnak, az állomány alakulását folyamatosan figyelemmel kísérik.

A nemzetközi pénzintézetektől, szervezetektől felvett hitelek előkészítése nem volt kielégítő. A hitelekből megvalósított programok állami kiadásai és megtérülései az éves költségvetési- és zárszámadási törvényekben nem kerültek teljes körűen bemutatásra.

A Bős-Nagymarosi Vízlépcsőrendszer beruházásának finanszírozására szolgáló adósságot a költségvetés 1995. december 31-i hatállyal átvállalta. A hitelállomány az ellenőrzött időszakban 59,4 Mrd Ft-ról 38,9 Mrd Ft-ra csökkent. Az

áramszállítás 1996. január 1-jétől a magánjogi szerződésekben foglalt feltételek szerint történik.

A központi költségvetés külföldi követeléseinek körét a hatályos jogszabályok nem határozták meg átfogóan, a követelésállomány valós összege nem jelent meg teljes körűen az éves zárszámadási törvényjavaslatokban. Változott a követelések behajtásáért felelősök köre, az átadás-átvételtől késedelmesen készült jegyzőkönyv és késett a törvényi előírások módosítása. Az ellenőrzött időszakban a nemfizető adós országokkal szemben a nemzetközi gyakorlatban elfogadott szankciókat próbáltak érvényesíteni.

Az elkülönített állami pénzalapok közül egyedül az Útalap rendelkezik külföldi hitelállománnyal. Az alap éves beszámolójában a forintban kimutatott kötelezettség állománya az ellenőrzött időszakban nem egyezett meg a Magyar Nemzeti Bank és az Államadósság Kezelő Központ kimutatásában szereplő állami követelésállománnyal. A megbízható költségvetési gazdálkodás szempontjából az adatok egyezőségi követelménye jelentőséggel bír.

A társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak külföldi adósságát a világbanki hiteltől befolyt forrás továbbkölcsonzése jelentette, de felhasználása során a cél nem teljesült, mivel nem alakult ki egységes technológiai bázis és informatikai, stratégiai tervezésre alapozott, korszerű társadalombiztosítási nyilvántartási rendszer.

Az államháztartás információs rendje 1997-1999. között nem tette lehetővé a helyi önkormányzatok külföldi adósságának megállapítását, az MNB biztosította az erre vonatkozó adatokat. A legjelentősebb külföldi forrásbevonást a Fővárosi Önkormányzat hajtotta végre és az adósság kezelése során megmutatkoztak a gazdálkodás eredményességi jegyei is.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 04. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. augusztus hónap, sorszáma 0027.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 454

7. A központi költségvetés adóbevételei, illetve a társadalombiztosítást illető adó- és járulékbévételek realizálásának ellenőrzéséről

Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal az 1993-1999. közötti években a gazdasági környezettel és jogi szabályozással összefüggően folyamatosan változó és növekvő feladatainak eleget tett.

Az adóhatóság által beszedett adók összege az ellenőrzött időszakban 2,2-szeresére nőtt, elsősorban a szabályozási környezet változásának hatására, de javult az APEH tevékenységének eredményessége is, miközben a költségvetési támogatás indokolt emelése következtében nőtték fajlagos ráfordításai. (1993-ban az APEH 1,22 értékű fajlagos ráfordításával szemben az európai uniós országokban 1,5-1,8 között alakult a befolyt adó költsége.)

Az adórendszer változásai, az eljárási rend szigorítása, a feketegazdaság visszaszorítását szolgáló jogosítványok, a közteherviselés elvének mind teljesebb körű érvényesítése, valamint a társadalombiztosítási járulék beszedés adóhatóságához telepítése (1999-től) a szervezet átalakítását, új szervezeti egységek létrehozását

tette szükségessé. Az adóeltitkolás és az adóelkerülés lehetőségének folyamatos szűkítése az ellenőrzési tevékenység bővítését igényelte. Az adók módjára behajtandó köztartozások köre fokozatosan bővült, lehetővé vált az adóvisszaigénylések, támogatások köztartozásokra való visszatartása.

Az adóhivatal szervezetének, infrastruktúrájának kiépítése ezt a folyamatot késve követte. Az erőforrásoknak a feladatváltással összhangban lévő megalapozott tervezése nem valósulhatott meg, mivel az adózás szabályainak évenkénti változása nem igazodott egy hosszabb távú koncepcióhoz. A feladatváltások volumenétől és ütemétől rendre elmaradtak a szervezet személyi és tárgyi feltételei. Ezek összhangjának megteremtésére 1996. után változó mértékben tartalmaztak forrást a költségvetési előirányzatok. Ebből a szempontból érdemi előrelépés történt 1999-ben és 2000-ben.

A Hivatal feladatai és azok feltételrendszere közötti összhang hiányában szerepe volt annak is, hogy a felügyeleti szerv nem dolgozta ki az adóbeszedési tevékenység fejlesztésének koncepcióját és ahhoz igazítva a forrásszükségletet. E nélkül rövid távú, esetenként még ezen belül is ellentétes hatású döntések születtek. A feladat-, létszám-, működési kiadások adott évi nagyságrendje egymásból nem volt levezethető, az összefüggés esetlegesen alakult, illetve számításokkal nem volt kellően alátámasztott, miközben az adóhatóságnál az elmúlt öt évben történtek fejlesztések.

A költségvetési kiadások bővülése és az adóbevételek mérsékeltebb növekedése következtében egységnyi adóforintot mind nagyobb ráfordítással termelt ki az adóhivatal, 1993-ban 1.000 Ft adóbevételhez 9,8 Ft, 1999-ben 12 Ft költségvetési kiadás járt. Ennek szükségessége megítélésére sem a Hivatal, sem a PM elemzést nem végzett.

Az adóhatóság az egyre növekvő feladatainak ellátásához szükséges kellő számú és jó felkészültségű szakembert elsősorban a köztisztviselői bérrendszer adta lehetőségek korlátai miatt nem tudta megtartani, illetve felvenni. A kedvezőtlen folyamatok megmutatkoztak a magas munkaerő-mozgásban, valamint a felsőfokú végzettségű munkaerő arányának csökkenésében. E kedvezőtlen tendencia 1998. évtől mérséklődött az érdekeltségi rendszeren keresztül érvényesíthető, jellemzően bérkiegészítésként működő jutalmazás hatására.

Az adóhatóság a működő, a jogutód nélkül megszűnt, a felszámolás és végelszámolás alatt álló adóalanyoknak az elévülési időn, illetve az előírt határidőn belüli ellenőrzési kötelezettségének döntően a kapacitáshiány, az egyes évek változó prioritásai, továbbá a külső szervek jelzésére és a bejelentésekre végzett ellenőrzések miatt nem tudott eleget tenni. A kis- és középvállalkozásoknál, az értékhatár alatt valló egyéni vállalkozóknál az ellenőrzés gyakorisága kedvezőtlenebb a szakmailag indokoltnál. Az évek óta veszteségesen gazdálkodó adóalanyi kör, a működő, de bevallási kötelezettségét hosszabb idő óta nem teljesítő adóalanyok ellenőrzésre kijelölése egyik évben sem szerepelt a kiemelt ellenőrzési szempontok között, ezt az érdekeltségi rendszer sem preferálta. A létszám ez évi felülvizsgálattal lehetőség nyílik arra, hogy a Hivatal több kis és közepes vállalkozást ellenőrizzen. A kontrollinformációk programozott hasznosításával pedig a magánszemélyek ellenőrzöttsége növekedhet.

A hátralékok kezelése szempontjából kedvezőtlen, hogy az adóhatóság a költségvetési érdekek, a belső érdekeltségi rendszer és a kapacitáshiány hatására végrehajtási tevékenységét elsősorban az 50 M Ft feletti tartozásokkal rendelkező működő gazdálkodókra és döntően az adott adóévben keletkezett tartozásokra összpontosítja. Ez azt eredményezte, hogy az adóhatóság jellemzően csak a tartozások

egynegyedére irányítja figyelmét. Így 120 Mrd Ft összegű tartozás és 180 ezer adós, a működő gazdálkodó szervezetek 4 évnél régebbi (5 Mrd Ft összegű) tartozása éppúgy, mint az 1 M Ft alatti 28 Mrd Ft összegű (ebből 90 ezer adós átlagos hátraléka 18,6 E Ft) tartozása várhatóan nem folyik be a költségvetésbe, mert a végrehajtó apparátus ezekre az ügyekre nem fordít kellő figyelmet. Ez pedig egyértelműen kedvezőtlen az adómorálra.

Az adóhatósági tevékenységen belül az adóigazgatás, az adóellenőrzés, a hatósági munka színvonala és eredményessége az elmúlt hét évben számottevően javult, ami a feltárt és megerősített nettó adókülönbözet emelkedésében jutott kifejezésre. Ettől azonban lényegesen elmaradtak a tényleges adóbevételek, ami az adóhatóság végrehajtási tevékenységének gyenge pontjai, valamint a szabályozási és egyéb külső tényezők együttes hatására következett be.

Adóügyi feladatait - adóalanyok nyilvántartása, bevallás feldolgozás, adókönyvelés, adóeljárási, ügyfélszolgálat - az adóhatóság jól oldotta meg. Az új ügyintézési megoldás azonban 1998. második félévétől olyan változásokat is indukált az APEH adatkezelésében, amire rendszerében nem volt képes felkészülni a Hivatal. Késleltette az ügyiratok feldolgozásának ütemét, hogy - a rendelkezésre álló idő rövidsége miatt is - az egyes munkafázisok számítástechnikai kezelésére kifejlesztett programokat egymástól eltérő időben, több fázisban vezették be.

Az önadózás követelményei kielégítésére az APEH kialakította a bevallások fogadásának, feldolgozásának, ellenőrzésének, javításának, az adózót terhelő fizetési kötelezettségek könyvelésének és az adófolyószámlán való megjelenítésének, a bevallásokból származó információk közreadásának és hasznosításának, valamint az adózók tájékoztatásának rendszerét.

A benyújtott bevallások - adónemektől függően - 20-50%-ban bizonyultak hibásnak azzal együtt is, hogy az APEH az adózókat széles körben (kiadványok, „zöld vonal”, internet) tájékoztatja. Előrelépést elsődlegesen az adóbevallások egyszerűsítése, valamint a bevallásoknak az adóhatósághoz elektronikus úton történő továbbítása jelenthet. Ennek bevezetésére a kezdeti lépések megtörténtek. A rendszer bevezetését és széles körű alkalmazását akadályozza az elektronikus dokumentumok hitelességét szabályozó jogszabály hiánya.

Az adóhatóság ellenőrzési feladatait, a mindenkori kormányzati igények figyelembevételével alakította ki. Az utólagos és a kiutalás előtti ellenőrzések számának csökkenése ellenére a feltárt nettó adókülönbözet emelkedett. A helyszíni adóellenőrzések előkészítettsége a jegyzőkönyvek megalapozottsága javuló színvonalat mutat.

Az értékhatár alatt valló egyéni vállalkozók jövedelmének megállapítása a jelenlegi ellenőrzési gyakorlattal nem megoldott. A bevallás kiegészítőként funkcionáló nyilatkozatot a felszólítottak jelentős része nem küldte vissza az adóhatósághoz. Ennek ellenére az esetek többségében becslési eljárást csekély számban folytattak le az ellenőrzések során.

Az APEH hatósági tevékenysége a vizsgált időszakban jogerőssé vált határozatok és a bírósági ítéletek tükrében megalapozottnak értékelhető.

A bűncselekmények felderítésében fordulópontot jelentett az 1999. február 1-jével létrejött APEH Bűnügyi Igazgatóság és megyei nyomozó hivatalai tevékenysége. Az előző évekhez képest lényegesen előbb fejeződtek be a nyomozások és kerültek vádemelési javaslattal az Ügyészségre.

A gazdálkodó szervezetek adó tartozásai 1997-hez képest 30%-kal (416,5 Mrd Ft-ra) mérséklődtek. A csökkenés közel 80%-a azonban technikai jellegű, miután az APEH a felszámolás alatt lévő gazdálkodók 110 Mrd Ft összegű tartozását 4,4 Mrd

Ft-ért - kormányrendelet alapján - átadta a 100%-ban állami tulajdonú Magyar Követelés Kezelő Rt.-nek. Ezen tőketartozáshoz kapcsolódó elengedett pótlék és bírság összege 35,1 Mrd Ft volt.

Az adóintézkedés súlyát jellemzi, hogy az 1999. évi hátralék az APEH által beszédett bevételnek 7,8%-a. A kintlevőség tényleges összege a kimutatott 416,6 Mrd Ft-nál nagyobb, mivel a törvényi előírásoknak megfelelően nem tartalmazza az 1999. december 31-e után esedékes fizetési könnyítés 25 Mrd Ft-ot kitevő összegét.

Az adóintézkedés összetételére az jellemző, hogy a működő gazdálkodók a tartozás 41,6%-ával, míg a felszámolt, felszámolás, végelszámolás, csődeljárás alatt lévő, a felszámolás kezdeményezéssel érintett és a jogutód nélkül megszűnt szervezetek a tartozás 58,4%-ával rendelkeznek. Ezen arány kedvezőtlen, mivel azt jelzi, hogy a tartozások nagyobb részének beszedésére az adóhatóság lehetőségei korlátozottak, a kintlevőségek egy jelentős részének behajtására érdemi eszközökkel már nem rendelkezik.

A működő gazdálkodók adótartozása 1999. december 31-én 173,1 Mrd Ft volt, melynek 57%-át a tőketartozások tették ki. A működő gazdálkodó szervezetek esetében figyelemre méltó, hogy a tartozás csökkenése döntően (30 Mrd Ft) 1998-ban következett be, míg ez 1999-ben csak 2 Mrd Ft-ot tett ki.

A behajthatóságot tekintve kedvező, hogy a működő gazdálkodóknál fennálló tartozások 63%-a (108 Mrd Ft) egy éven belül keletkezett. A két évet meghaladóan keletkezett kintlevőségek közel 20%-os aránya és összege (31,2 Mrd Ft) azonban arra utal, hogy az adóhatóság nem tett kellő mértékű erőfeszítéseket a hátralékok kezelésére és beszedésére.

Az eredményes végrehajtási tevékenység megalapozása érdekében az adóhatóság 43-66 ezer pénzforgalmi ellenőrzést végzett. A behajtás esélyeit rontja, hogy a tartozás fedezetül szolgáló vagyonelemek (ingóság, ingatlan, befektetések, részeselek, követelésállomány) feltárását illetően az igazgatóságok nem, vagy csak igen kis számban végeznek helyszíni ellenőrzést a számvitelben kellően jártas szakemberek hiánya miatt.

A hátralékokat és a hátralékkal rendelkező adózókat a Hivatal által elrendelt adatszolgáltatási rend keretében kísérik figyelemmel az igazgatóságok, és meghatározott rendszerességgel számot adnak a hátralékos adózókról és az ezekkel kapcsolatosan tett intézkedésekről. A Hivatal egyes főosztályai (azonos időpontra vonatkozóan) a végrehajtás alá vont hátralék összegszerűségét illetően különböző, 158-196 Mrd Ft eltérést mutató hátralékokat tartottak a múlt év végén nyilván. Megjegyezzük, hogy az éves zárszámadások ellenőrzése során több alkalommal is kifogásoltuk a nyilvántartások összhangjának hiányát, amelyet együttműködésünkkel 2000. évben korrigáltak.

Az adótartozások felhalmozódását - az APEH tevékenységének gyenge pontjai, a gazdaság átmeneti éveivel is együtt járó kedvezőtlen jelenségek mellett - a vonatkozó jogszabályok hiányosságai (a vagyonszámfeltárást elősegítő országos adatbázis hozzáférhetőségének hiánya), illetve összhangjának hiánya, továbbá előírásaik megsértése esetén a szankcionálás lehetőségének elégtelensége, a Fővárosi Földhivatal esetében a végrehajtási jog bejegyzésének több hónapos késedelmé, valamint az adóhatóság felügyeletének, irányításának problémái, hiányosságai okozták és okozzák jelenleg is.

Tapasztalataink szerint az igazgatóságok a hátralékokat - a tartozásért helytállni köteles személy(ek) hiánya esetén - (1999. december 31-én 16,3 Mrd Ft) a szabályoknak megfelelően törölték és az elévülést követően azokat kivezették az állományból.

Általában gazdálkodási és szervezeti kérdések vizsgálatára és nem az adóügyi és végrehajtási tevékenységekre irányult a belső ellenőrzés.

A Kormány 1998. őszén hozott döntésével a társadalombiztosítási járulékbeszedést 1999. január 1-jétől az adóhatóság hatáskörébe utalta. A törvényi szabályozást követően az adóhatóságnak rendkívül rövid idő állt rendelkezésére a feladatok átvételére, amit tovább nehezített a folyószámlák nagy tömegű rendezetlensége. A feladat elvégzésének felgyorsítása érdekében az adóhatóság a pénzforgalmi ellenőrzéssel egyeztetett folyószámlák 23,5%-ának 1999. évi nyitó egyenlegnél egy összegben állapította meg a járulékot, és ezeket - a tényleges követelések helyett - gépi program segítségével bontotta fel járuléktípusokra. A döntés eredményeként az érintett, megnyitott folyószámlákon kötelezettségként táppénz-hozzájárulás adatok is szerepeltek, mely nehezítette a munkáltatói tartozások egyeztetését és befolyásolta a TB alapok év végi egyenlegének valódiságát is.

A folyószámlák mögöttes irattömege, az „örökség” minősége miatt, a rendezett dokumentumokkal alátámasztott helyzet megvalósulása csak hosszadalmas egyeztetési folyamattal teremthető meg. Ez az előirányzott határidőre nem történt meg, így az Alapok és a költségvetés ezen időszak lezárásáig - az adóhatóság szervezett és megfelelően ütemezett munkája ellenére - továbbra sem rendelkezik megbízható információkkal a kintlevőség összegéről, összetételéről és ennek következtében a befolyó összeg várható nagyságáról.

Az adóhatóság jelenleg működő informatikai rendszere a kezdetekkor lefektetett számítástechnikai alapokra épül, összességében jól megalapozott, adatbázisai-ban, adatkapcsolataiban kiforrott, jól karbantartott háttérrel biztosít a szakmai feladatok ellátásához. Ugyanakkor a hardverek és a szoftverek részben elavultak, de stabil környezetet biztosítanak a feladatellátáshoz. A hatósági tevékenységet támogató rendszerek (revíziókövető, VIR) továbbfejlesztése sürgős feladat.

Az APEH informatikai támogatásának átfogó fejlesztése az Adóigazgatás Korszerűsítési Projekt keretében valósult meg. Az eredeti célkitűzések szerint egy teljes, korszerű adóigazgatási rendszert kellett volna létrehozni. Ez a cél nem teljesült, bár jelentős részeredmények születtek. A projekt alacsony hatékonyságát a rendszer tervezésének hiányosságai, a nem hasznosult alprojektek kedvezőtlen aránya, a projekt elhúzódása eredményezte. A kialakult informatikai rendszer - az AKP feladatainak kezdeti megfelelő felmérésével, a feladatok ütemezésével, a világbanki hitel mellé biztosított költségvetési források APEH költségvetésébe való beépítése mellett - a világbanki hitel (14 M USD) igénybevétele nélkül is elérhető lett volna. A projekt pénzügyi kerete terhére - a Világbankkal kötött szerződés szerint - (mintegy 900 M Ft) szakértői díjakat fizettek ki. Ezek szakmai hasznosulása többségében nem mutatható ki, hiszen jelentős alprojekteket zártak le úgy, hogy a rendszert nem vezették be.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 05 pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. augusztus hónap, sorszáma 0028.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 1342

8. **A Szociális és Családügyi Minisztérium fejezet működésének ellenőrzéséről**

Az Állami Számvevőszék a közelmúltban végezte el a Szociális és Családügyi Minisztérium (továbbiakban SzCsM) működésének fejezeti ellenőrzését.

Az SzCsM az új Kormány megalakulását követően - 1998. közepén - jött létre, a korábbi Munkaügyi Minisztérium (MüM) és a Népjóléti Minisztérium (NM) részbeni jogutódjaként. A MüM feladatköréből a munkavédelem és a munkaügyi ellenőrzés, az NM-ből pedig a népesség szociális ellátásával kapcsolatos feladatok kerültek az SzCsM-hez. Ezen kívül a Minisztérium kezelte a (több elkülönített állami pénzalap összevonásával 1996. januárjában létrehozott) Munkaerő-piaci Alapot is.

Vizsgálatunk lezárását követően született kormányzati döntés az SzCsM profiljának tisztítására, abban a szociálpolitika vált meghatározóvá.

A fejezet alaptevékenységével összefüggő kiadások összege az elmúlt évben 43,2 Mrd Ft volt. Az ÁSZ vizsgálata az idetartozó előirányzatok felhasználására irányult (és nem tért ki a fejezet költségvetésében megjelenő, a társadalombiztosítás szervei által folyósított családtámogatási és egyéb ellátásokra). A pénzeszközök felét a szociálpolitikai indíttatású fejezeti kezelésű előirányzatok teszik ki.

Az éves költségvetések biztosították a minisztérium és a hozzátartozó intézmények működését és a zökkenőmentes feladatellátást. A bevételi és a kiadási előirányzatok teljesülése minden évben meghaladta az eredeti előirányzatokat, amiben a Munkaerő-piaci Alapból év közben juttatott források játszottak szerepet.

A minisztérium gazdálkodása, a fejezet-irányító és felügyeleti tevékenysége alapvetően szabályszerű és eredményes volt. A tárca a szükséges törvényi és végrehajtási szintű jogalkotási feladatainak eleget tett. A kialakult szervezeti rend és intézmény-struktúra megfelel a szakmai feladatoknak.

Az ÁSZ - főként rendszerbeli - hiányosságokat egyes fejezeti kezelésű előirányzatokat, meghatározott szociálpolitikai célok megvalósítására rendelt pénzeszközök pályázati rendje és felhasználása terén, illetve a pénzügyi és a szakmai feladatokat szolgáló információs rendszer működtetését illetően talált. Ezek kiküszöbölésére ajánlásokat fogalmazott meg.

Az utóbbi időszak kiemelkedő munkája a családok támogatási rendszerének átalakítása volt, összhangban a kormányprogramban megfogalmazott prioritásokkal. Mindezt megerősítette az Európai Szociális Karta kihirdetéséről szóló törvény elfogadása. Ez a jövőbeni feladatokat is meghatározza.

A szociális ellátó rendszeren belül a fogyatékos személyek jogainak deklarálása után az érintettek anyagi és intézményes támogatási rendszerének kialakítása és hatékony működtetése jelent komoly kihívást.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 21. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. szeptember hónap, sorszáma 0032.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 542

9. **Az Alkotmánybíróság fejezet működésének pénzügyi-gazdasági ellenőrzéséről**

Az Állami Számvevőszék másodszor ellenőrizte átfogóan az Alkotmánybíróság fejezet működésének és gazdálkodásának törvényességét, célszerűségét, eredményességét. Jelenlegi ellenőrzésünk az 1996-1999. évek közötti időszakban az Alkotmánybíróság működési feltételeinek biztosítására, költségvetési gazdálkodási tevékenységére, s a 2000. évi költségvetés megalapozottságára irányult.

Az Alkotmánybíróság függetlenségét törvényi garanciák védik, amelyek érvényesítése nem volt maradéktalan. Tíz év alatt nem született parlamenti döntés az Alkotmánybíróság szervezetére és eljárására vonatkozó részletes szabályokat tartalmazó Ügyrend meghatározásáról, amelyet a törvény az Országgyűlés hatáskörébe utalt.

Az ellenőrzött időszakban az intézmény feladatrendszeréhez igazodott a szervezeti felépítés és a személyi feltételek kialakítása, az utóbbiban szerepet játszott a bírói törzskarok erősítését szolgáló létszám-racionalizálás is. A működési és gazdálkodási rend szabályozottsága - a hiányosságok, valamint a korszerűsítések elmulasztása miatt - nem volt kielégítő.

A fejezet rendelkezésére álló források összességükben kiegyensúlyozott gazdálkodást tettek lehetővé, s megfelelő feltételeket teremtettek a szakmai feladatellátáshoz.

Az 1999. évi költségvetési beszámoló ellenőrzése alapján megállapítottuk, hogy az éves beszámoló hiteles, megfelel a jogszabályi előírásoknak, s az Alkotmánybíróság vagyoni és pénzügyi helyzetéről megbízható és valós képet ad.

Az ellenőrzés megállapításai alapján az Országgyűlés figyelmébe ajánlottuk, hogy tekintse át az Alkotmánybíróságról szóló törvényt, illetve az abból eredő feladatait. Az Alkotmánybíróság elnökének javasoltuk a költségvetési gazdálkodás egyes területein (szabályozás, költségvetési tervezés és beszámoló készítés) feltárt hiányosságok megszüntetésére a szükséges intézkedések megtételét és azok végrehajtásának figyelemmel kísérését.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 22. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. szeptember hónap, sorszáma 0037.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 124

III. A HELYI ÖNKORMÁNYZATOKKAL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉSEK

10. A helyi önkormányzatok vagyonszerkezetének, vagyonhasznosítási és nyilvántartási tevékenységének ellenőrzéséről

Az 1990. évben megalakult helyi önkormányzatok vagyonának mértékét és szerkezetét a különböző időben megjelent törvények alapján az állami tulajdonból átadott eszközök, valamint az önkormányzatok döntése eredményeként elért vagyonnövekmények és -csökkenések alakították az elmúlt 9 évben.

Ezen döntések együttes hatására az önkormányzatok megalakulásakor kimutatott 257 milliárd Ft saját vagyon 1999. év végére meghaladta a 2 000 milliárd Ft-ot.

Vizsgálatunk az önkormányzati vagyon összetételének változására, a vagyonhasznosítási és nyilvántartási tevékenység elvégzésének ellenőrzésére terjedt ki.

Ez az áttekintés alapját képezte a vagyon egy-egy főbb csoportjára vonatkozóan – a három évre kiterjedő gördülő tervezés keretében – előírányzott további vizsgálatoknak.

A vizsgálati körbe vont 41 önkormányzat tulajdonában volt az 1998. év végi önkormányzati vagyonállomány 11,1%-a. A jelentés elkészítésnél figyelembe vett 14 korábbi ÁSZ vizsgálati jelentések együttesen a városi önkormányzatok 69%-ánál, a nagyközségek 32%-ánál, a községek 9%-ánál tett megállapításokon alapultak. Az elemzéshez igénybe vettük az önkormányzatok költségvetési beszámolóinak az APEH-SZTADI által készített országos feldolgozását.

A vizsgálat keretében tájékozódunk a Központi Statisztikai Hivatalnál, a Belügyminisztérium Önkormányzati Gazdálkodási Főosztályánál, valamint adatokat kértünk az Igazságügyi Minisztérium Igazságügyi Informatikai és Cégnylvántartási Szolgálatától, a Kincstári Vagyon Igazgatóságtól, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt-től.

A vagyon kialakulásában a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (Ötv.) 107. § szerinti vagyonjuttatás mértéke és aránya a meghatározó. Ez a vagyon képezte az önkormányzatok induláskori vagyonának 100%-át. Az egyes állami tulajdonban lévő vagyontárgyak önkormányzatok tulajdonába adásáról szóló 1991. évi XXXIII. törvény (Övt.) alapján – a Vagyonátadó Bizottságok (VÁB) közreműködésével – kialakult önkormányzati vagyon mind nagyságrendjében, mind szerkezetében folyamatosan változott, illetve változik. Az 1991-1992. évi átadáskor a lakások és egyéb helyiségek értéke volt túlsúlyban. Ezek 1993. évtől felgyorsult ütemű értékesítése miatt azonban állományuk mintegy 2/3-dal csökkent. Ezzel egyidejűleg az önkormányzatok tulajdonába adott közszolgáltató vállalatok gazdasági társasággá átalakítása és eszközeinek felértékelése következményeként a részesedések saját vagyonon belüli korábbi 2,4%-os részaránya 1998. év végére 29%-ra növekedett. A gazdasági társasági érdekeltségek állományának és részarányának növekedéséhez az állami vállalatok átalakulásához, értékesítéséhez kapcsolódóan a belterületi földérték alapján az önkormányzatoknak eddig átadott 114,7 milliárd Ft névértékű társasági részesedés is hozzájárult. Az önkormányzatok vagyonát növelte továbbá a központi költségvetésből, elkülönített állami pénzalapoktól, lakosságtól, vállalkozásoktól átvett pénzeszközök, valamint a Kincstári Vagyon Igazgatóság útján kapott volt szovjet laktanyák meghatározott

ingatlana, valamint a társadalmi szervek kezeléséből átadott sport célú ingatlanok, lőterek, polgári légiforgalmi célokat is szolgáló repülőterek átvétele.

Az önkormányzatok a vagyongazdálkodás feltételeit és a vagyon feletti rendelkezés döntési szintjeit – a kezdeti bizonytalanságokon túljutva – mára már általában szabályozták. Az ingatlanvagyonnal történő gazdálkodás feltételeit meghatározták, azonban a részesedések, értékpapírok vételi-eladási feltételeire nem, vagy csak érintőlegesen térnek ki a vagyongazdálkodási rendeletek. A vagyongazdálkodási döntéseknél a vizsgált önkormányzatok a központi és helyi szabályozás feltételeit betartva jártak el, a döntések végrehajtásánál két önkormányzatnál tapasztaltunk szabálytalanságot.

A közép- és hosszabb távú tervezés hiánya miatt a képviselő-testületek eseti döntései a meghatározóak a központi döntések következményein túlmenő önkormányzati vagyonváltozásra.

A vagyoni állapot kimutatása jelenleg nem felel meg a valódiság és az áttekinthetőség követelményének. A számvitelről szóló törvényben és az ennek végrehajtására kiadott kormányrendeletben előírt értékelési kötelezettségek megszegése miatt az önkormányzatok vagyoni helyzete nehezen áttekinthető. A vagyongazdálkodás ellenőrzését megnehezíti, hogy az önkormányzatok számviteli nyilvántartásából, vagyonmérlegéből – önkormányzatonként eltérő nagyságrendben – hiányzik a földterületek és a telkek értéke.

Az eszközök értékének megjelölésénél a legfőbb hiányosságok:

- a tárgyi eszközökhöz tartozó ingatlanok, gépek, berendezések és járművek bruttó nyilvántartási értékei 1969. év óta nem követték az évenkénti inflációt, illetve a forgalmi értékváltozást semmilyen mértékben, erre a számviteli előírások nem adtak lehetőséget;
- az önkormányzatok tulajdonában lévő ingatlanok közül érték nélküli a helyi közutak és műtárgyaik, a terek, parkok, erdők, egyéb földterületek, vizek és közcélú vizilétesítmények 95%-a;
- a beépített ingatlanok földterülete, valamint a beépítetlen lakó- és üdülőtellek mintegy 80%-a érték nélküli. (A vagyonváltozás, a vagyonmozgás, az esetleges vagyonfelélés az önkormányzatok vagyonmérlegéből nem állapítható meg a nyilvántartási érték nélküli eszközök esetében.) Az önkormányzatok 70%-a a vizsgálat során jelezte, hogy a jogszabályban előírt egyedi értékelés elvégzéséhez kellő szakmai felkészültséggel és pénzügyi fedezettel nem rendelkezik;
- az 1992-1999. évek között önkormányzati forrásból beruházás, felújítás során létrejött út-, víz-, gáz- és elektromos hálózatok – az aktiválás elmaradása miatt – nem szerepelnek értékkel az önkormányzatok vagyonmérlegében. (Az önkormányzatok a beruházás megvalósításához a kivitelező szervezeteknek támogatásként adták át a pénzeszközöket. Ezért ezen infrastruktúra-fejlesztések következményeként az önkormányzatok számviteli nyilvántartás szerinti vagyona nem növekedett, hanem csökkent);
- a részesedések nyilvántartási értéke hiányos, valamint a vizsgált önkormányzatok felénél a részesedések esetleges tartós értékvesztését nem is vizsgálták, ezáltal megsértették a számviteli törvény előírását.

Az önkormányzati vagyon legnagyobb részarányát kitevő ingatlanokra vonatkozóan előírt ingatlan-nyilvántartás (ingatlankataszter) és a számviteli nyilvántartás ingatlanokra kiterjedő adatai között jelentős az eltérés. Az eltéréseket alapvetően a kataszteri értékadatok folyamatos vezetésének hiánya, valamint a számviteli és a kataszteri nyilvántartások egyeztetésének elmulasztása okozta.

Az önkormányzatok vállalkozási tevékenységének pénzforgalmi eredménye, hozama a társasági befektetéseknél 1,5% alatti. A költségvetésen belül, önálló szak-

feladaton kimutatott vállalkozásoknál 1998. évben a pénzforgalmi eredmény az összes bevétel 9,6%-a volt. A költségvetésen belüli vállalkozások bevételének változatlan szintje mellett a pénzügyi eredmény 1996. év óta erőteljesen csökkent (1/3-ára), valamint a vállalkozások száma is mintegy egyötödére visszaesett 1991-1998. évek között.

A részesedések évenkénti alacsony hozama miatt a közszolgáltatáshoz nem kapcsolódó befektetések mielőbbi értékesítésére törekedtek az önkormányzatok. A tulajdonukba jutott és az értékesítéseket követően jelenleg még önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társasági részesedések összetételéről rendszeres országos összesítés, értékelés nem készült. Így nem ismert az sem, hogy a jelenleg önkormányzati tulajdonban lévő társasági részesedések között milyen arányú az üzleti célú pénzügyi befektetés és milyen arányt képvisel az önkormányzati feladatok helyi megoldása érdekében alapított társasági befektetés. A korábbi számvevőszéki vizsgálat során végzett becslés, valamint a belügyminisztériumi eseti felmérések szerint az összes társasági részesedés 80-85%-a kapcsolódik közvetlen önkormányzati kötelező jellegű feladathoz és 15-20% (mintegy 80 milliárd Ft) a vállalkozási célú befektetés 1998. év végén.

A helyszíni ellenőrzés alapján készített vizsgálati jelentésekben az önkormányzatok figyelmét felhívtuk a törvényi előírások betartására. Jogszabályok megsértése miatt 2 önkormányzatnál összesen 4 fő személyes felelősségét vetettük fel, illetve jeleztük a munkáltatók részére a helyszíni vizsgálatok során.

A helyszíni vizsgálatok tapasztalatai alapján a helyi önkormányzatoknak tett javaslatok a vagyongazdálkodási rendeletben a részesedések, értékpapírok vételi-eladási feltételeinek meghatározására, a vagyongazdálkodási döntéseknél a központi és a helyi szabályozás feltételeinek betartására, a vagyongazdálkodás középtávú koncepciójának, programjának kidolgozására hívták fel a figyelmet. Javasoltuk az eddig érték nélkül nyilvántartott eszközök egyedi érték-megállapítását és a szabálytalan eszköz-forrás besorolásokat, minősítéseket kijavítását, valamint az ingatlan-nyilvántartásban feltárt hiányosságok felszámolására, az elmaradások pótlására, az egyeztetések elvégzésére, a törzsvagyon elkülönített nyilvántartásának kialakítására is ráirányítottuk az érintett önkormányzatok figyelmét.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 06. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. május hónap, sorszáma 0008.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 1626

11. Az önkormányzati feladatellátás szervezeti formáiról és működésük célszerűségének ellenőrzéséről

Az Állami Számvevőszék az elmúlt években az ellenőrzései során kiemelt fontosságot tulajdonított az önkormányzatok által ellátott, lakossági életkörülményeket befolyásoló közszolgáltatások helyzetének áttekintésére. Így alkothatott képet – többek között – az infrastruktúra fejlesztéséről, az egészségügyi ellátás, az alsó fokú oktatás, a szakmunkásképzés, a köztisztaság, a belvízelvezetés helyzetéről, a szociális intézményi és pénzügyi ellátásokról, az önkormányzati utak, hidak állapotáról.

E témavizsgálatok keretében azonban nem volt mód arra, hogy a közszolgáltatásoknak keretet adó szervezeti formák átfogó módon, tendenciájukban felmérhető, értékelhető legyenek. Mindez annál is inkább fontos, mert miközben az önkormányzatokat ellátási felelősség terheli az egyes közszolgáltatások biztosításában, addig szervezetalkító döntéseikben nagyfokú önállósággal bírnak.

A helyhatóságokra és szerveikre a jelenleg érvényes hatásköri szabályozás több mint 3600 feladat és hatáskört telepít, amelyek részletszabályait 350-et meghaladó jogszabály – ezen belül 133 törvény – tartalmazza. A közszolgáltatások hatékonysága, célszerűsége szempontjából sem közömbös, hogy e jogszabályokban meghatározott feladatokat hogyan, milyen szervezeti keretek, választott megoldások biztosítják.

A lakossági szolgáltatások ma már egyre inkább megoldhatatlanok hagyományos költségvetési keretek között. Szükség van a vállalkozói, a civil szféra, a társadalmi szervezetek anyagi erőforrásokat bővítő erejére, nem utolsósorban pedig az ellátást biztosító önkormányzatok kölcsönös érdekeltségére alapozott társulásban megnyilvánuló összefogására.

Ahhoz azonban, hogy a lakossági igények kielégítésének keretet adó konkrét szervezet – költségvetési intézmény, gazdasági társaság, társulás, non profit szervezet, magánszféra – az ellátás minősége, hatékonysága, szervezettsége tekintetében szolgálhassa az adott szakmai célkitűzést, az önkormányzatoknak e tekintetben is számba kell venni lehetőségeiket. Kötelező és önként vállalt feladataik valós ismeretében megalapozott gazdaságossági elemzés alapján, távlati hatásokkal is számolva kell meghozniuk a szervezetalkító döntéseiket.

Az ellenőrzés során azonban azt tapasztaltuk, hogy a gazdasági programokból, a részletes feladatstruktúrából építkező szervezetalkító intézkedések nem voltak jellemzőek az önkormányzatoknál. A többnyire a napi gazdasági kényszer hatására meghozott döntések a folyó költségvetés tehermentesítését szolgálták.

Ez utóbbinak egyik jellemző területe volt a térségi feladatot ellátó közoktatási intézmények (középiskolák, kollégiumok, speciális képzést nyújtó intézmények, nevelési tanácsadók) fenntartói jogkörének megyei önkormányzati hatáskörbe való átadása, melynek lehetőségét az önkormányzati törvény liberális szabályozása teremtette meg.

Általánosítható tapasztalat az is, hogy a szervezetalkító intézkedések sokasága ellenére a közszolgáltatás alapvető színtere még mindig a költségvetési intézmény (13 000 költségvetési intézmény biztosítja a feladatellátást). A gyakorlatban azonban e szervezeti forma nincs minden területen összhangban az államháztartás és a szakmai törvények idevonatkozó szabályaival, az alkalmazott konkrét megoldások esetenként sértik a feladatellátás szakmai önállóságát.

A költségvetési gazdálkodás keretein belül a megyék jelentős részében történtek kezdeményezések a központosított kincstári jellegű finanszírozás bevezetésére. E megoldások révén mód nyílt a pénzellátási gondok enyhítésére, a kamatbevételek önkormányzati szintű koncentrálására. Kívánatos, hogy e folyamatban a gazdálkodás alapegységei a jelenleginél fokozottabban váljanak érdekeltté.

A hagyományos költségvetési keretek súlya azt is jelzi, hogy sem az önkormányzati társulásokban, sem a közhasznú szervezetek szerepének bővülésében nem történt meg az a kívánt fordulat, amelyet a parlament az elmúlt időszakban az önkormányzati törvény módosításával, a társulási és közhasznú szervezetekre vonatkozó törvények megalkotásával, valamint a pénzügyi szabályozás ösztönző elemeinek fokozásával kívánt elérni.

Változatlanul alacsony – 7% alatti – a társulások aránya a közszolgáltatásokban. A településszerkezeti jellemzőkből következően nem minősíthető elegendőnek a körjegyzőségek alakításában megnyilvánuló települési együttműködés sem, holott az elemzések egyértelműen igazolják, hogy az önkormányzati feladatok ellátásában valamennyi, de különösen az 1000 fő alatti népességű községi kategóriában ez a legtakarékosabb hivatali szervezeti megoldás.

Az önkormányzatok részvételével létrehozott gazdasági társaságoknak jelentős szerepük van egyes kommunális települési szolgáltatások ellátásában, többségük azonban kényszerhelyzetben, a korábbi tanácsi vállalatok átalakulása, privatizációja kapcsán jött létre. Működésük kétarcú önkormányzati magatartást kíván, ennek során a társaságok működésének eredményességéhez fűződő tulajdonosi érdek gyakran kerül ellentmondásba a lakossági életszínvonal szempontjából gyakorolt árhatósági jogkör érvényesítésével.

A vizsgálat igazolta, hogy terjedőben van az önkormányzaton kívüli egyéni és társas-vállalkozások, civil szervezetek, egyházak feladatellátásban betöltött szerepe. Jellemző azonban, hogy az önkormányzatok a változatlanul meglévő ellátási felelősségük ellenére nem fordítanak megfelelő figyelmet e szervezetek szakmai tevékenységére, az ellátási szerződések és megállapodások megkötésére, az azokban foglaltak ellenőrzésére.

A szervezeti keretek feltérképezése arra is ráirányította a figyelmet, hogy jelenleg nincs olyan teljes önkormányzati körre rendezett összegzett információ, amely megmutatná, hogy mely önkormányzatok, mely feladataikat, milyen keretek és vagyoni feltételek között látják el. Erre pedig épp a jelenleg is folyó differenciált hatáskör telepítés előkészületei érdekében komoly szükség mutatkozik.

Az ellenőrzési tapasztalataink alapján az előzőeken túl javaslatként fogalmaztuk meg többek között a társulások, körjegyzőségek alakításának fokozottabb ösztönzését, a differenciált hatáskör telepítés és az e területen kívánatos jogharmonizáció fontosságát, az önkormányzati törvényességi felügyelet egyes részterületeinek hatékonyabb működtetését, az önkormányzatok feladatszervező képességének támogatását.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 07. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. június hónap, sorszáma 0012.

A jelentést az Önkormányzati és rendészeti bizottság megtárgyalta.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 2073

12. A települési önkormányzatok tulajdonában levő közutak, hidak, alagutak fejlesztésének, fenntartásának és üzemeltetésének ellenőrzéséről

A települési önkormányzatok ügyi feladatainak ellátását, a közutak üzemeltetését, fenntartását, fejlesztését – kötelező jelleggel – a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény, továbbá a közúti közlekedésről szóló – többször módosított – 1988. évi I. törvény – együttesen – fogalmazták meg.

A törvényi szabályozás a tulajdonviszonyok átalakítása keretében létrehozta az önkormányzatok közfeladatainak ellátásához szükséges vagyoni kört. Így az önkormányzatiság megjelenésével a tulajdonviszonyok alapvetően megváltoztak, s

a települési önkormányzatok tulajdonosai lettek a helyi közutaknak, amely a tulajdonosi kötelezettségek teljesítésével is jár. Nem csak a belterületének, hanem a közigazgatási határainak egészére, a külterületére is kötelezettségek hárulnak az üti feladatok tekintetében. Ennek csak akkor tud megfelelni, ha a törvények alapján a neki járó vagyont tulajdonába veszi, egyúttal a tulajdonbavétel törvényileg szabályozott nyilvántartásbeli kötelezettségének eleget tesz. A törzsvagyon – a többi vagyontárgytól elkülönítve történő – nyilvántartása, értékelése és tételes leltár szerinti kimutatása elengedhetetlen követelmény.

A települési önkormányzatok a közútvagyon több lépésben szereztek meg: döntő többségben az önkormányzati törvény, kisebb részben az egyes állami tulajdonban lévő vagyontárgyak önkormányzati tulajdonba adásáról szóló törvény, valamint egyéb törvények alapján (kárpótlás, szövetkezeti tulajdon, stb.).

A vizsgált önkormányzatok a közutak törzsvagyonba sorolását és forgalomképtelenségük minősítését egy-egy kivétellel megtették. A vizsgálati tapasztalatok szerint azonban az önkormányzatok tulajdonát képező helyi közutak tényleges mennyisége és értéke nem volt megállapítható a nyilvántartások alapján. Értékbeli nyilvántartást nem vezettek, a mennyiségi nyilvántartás pontatlan volt. Alig volt olyan vizsgált önkormányzat, ahol a számviteli, analitikai nyilvántartások hibátlanok lettek volna, az ellenőrzés az ingatlan kataszteri nyilvántartások 90%-ánál is talált hibát.

Ebben a helyi hiányosságokon kívül közrejátszott, hogy a tulajdonukba vett közút vagyont kötelező értékelésére, az érték meghatározásának módszerére, sem műszaki, sem pénzügyi vonatkozásban - az önkormányzatoknak nem állt rendelkezésükre központi iránymutatás.

A törvényekben is nevesített kötelező feladatellátásnak a vizsgált önkormányzatok a helyi lehetőségeik és anyagi erőforrásaik függvényében tettek eleget. Az üti tevékenység ellátásának helyi szabályozása, a feladatok és hatáskörök egyértelmű, számon is kérhető elhatárolása azonban szinte valamennyi önkormányzatnál kifogásolható volt.

Az önkormányzatok számára üzemeltetésre-fenntartásra csupán a normatív támogatásoknál jelent meg nevesítetten az út- hídfenntartási tevékenység. A normatíva azonban más (pl. közterület-fenntartás, település-üzemeltetés, sportcélok) feladatok ellátására is szolgált. Nagysága változó: az állandó népességre vetítve 1995. és 1999. között 312 Ft/fő, illetve 3 820 Ft/fő értékek között alakult. A feladatellátásra szolgáló normatíva mértékének változásai, illetve csökkenő irányzata az ebből következő bizonytalanság is hozzájárult a feladatellátás alacsony színvonalához.

A fejlesztési és felújítási tevékenység végzéséhez a települési önkormányzatok a pénzeszközöket nevesítetten, a céljellegű decentralizált támogatásból és a területi kiegyenlítést szolgáló pénzeszközökből kaptak, illetve kaphattak pályázat útján. Az Útalapról szóló – többszörösen módosított – 1992. évi XXX. törvény 1993. január 1-től tette lehetővé az önkormányzati törzsvagyonhoz tartozó helyi közúthálózat (utak, hidak, csomópontok, járdák) és kerékpárutak építésének támogatását ugyancsak pályázat útján.

A vizsgálati tapasztalatok azt mutatták, hogy az önkormányzatok általában keveset fordítottak az üti feladatok megoldására. Az éves költségvetések üti kiadási előirányzatainak aránya az ellenőrzött önkormányzatok 80%-ánál nem érte el az éves költségvetési kiadások főösszege 1%-át. Ami azért is rendkívül alacsony, mert a vizsgált önkormányzatok a kiadási előirányzatok egyértelmű műszaki-szakmai meghatározás hiányában együtt tartalmazták a fenntartási és a

felújítási tevékenység ellátásának pénzüsségeit, ezért a tevékenységek elkülönített (fenntartás, felújítás) valós ráfordításai csak nagy bizonytalansággal voltak elhatárolhatók. Az országos összesített adatok alapján a tendencia ehhez hasonló, 1993. és 1998. év között 1,07%, illetve 0,41% szélső értékek között alakultak.

A közutak, hidak alagutak üzemeltetése, fenntartása jogcímen elszámolt kiadások a vizsgált kör egészét tekintve 1993-1995. közötti időszakban 6,5 milliárd Ft-ról 16,6 milliárd Ft-ra emelkedtek, míg 1996. évtől e kiadások fokozatosan csökkentek, 5 milliárd Ft-ról 1998. évre 3,6 milliárd Ft-ra, lényegében követve a normatíva évenkénti alakulását. Az önkormányzatok ezen pénzeszközöknek mintegy 40-50%-át fordították kifejezetten közút fenntartásra, lényegében a legégetőbb burkolathibák eseti kijavítására (kátyúzás). Ugyanakkor ez utóbbi időszakban a fejlesztés, felújítás címen elszámolt felhasználások 10,2 milliárd Ft-ról 15,6 milliárd Ft-ra növekedtek (152,9%).

A szűkösen rendelkezésre álló központi források felhasználásánál a maradványelv érvényesült, az önkormányzatoknál a kötelezően ellátandó feladatok rangsorolásakor e tevékenység általában háttérbe szorult, elsőbbséget kaptak az életkörülményeket közvetlenül befolyásoló tevékenységek (oktatás, egészségügy). A folyamatos minőségromlást megakadályozó fejlesztési és fenntartási koncepciókat, terveket általában nem készítették. Az önkormányzatoknál még az előre látható, tervezhető pénzügyi eszközöket (pl. gépjármű adó, közterület használatba vételi díj) sem e feladat megoldására tervezték forrásként, csupán esetenként a tényleges ráfordításoknál vették figyelembe. A vizsgálati tapasztalatok azt is bizonyították, hogy az önkormányzatok döntő többsége nem ismerte fel a feladatellátás elmaradásának kockázatát, a helyi közutak és műtárgyaik folyamatos állagromlását és ennek következtében előálló társadalmi és gazdasági hatásokat.

A jogszabályokban követelményként előírt számviteli részletező nyilvántartásokat és az ingatlankezelést nem megfelelő tartalommal vezették, ezek adatai az egyéb naturáliákban vezetett nyilvántartásokkal nem egyeztek. Az egyes közúti létesítmények építésének időpontjáról, műszaki (szerkezeti) jellemzőiről sem tartalmaztak megbízható információkat. Az ezekből készített statisztikai adatszolgáltatás megbízhatatlan volt, a szolgáltatott adatok nem fedték le az útügyi tevékenység teljes terjedelmét, így az értékeléshez megfelelő – naprakész – információk nem álltak rendelkezésre.

Az önkormányzatok 85%-a még a tanácsrendszer idején elfogadott – azóta sem korszerűsített – településrendezési (fejlesztési) tervvel rendelkezett, külön közút fejlesztési tervet pedig a vizsgált önkormányzatok közül mindössze 5% készített. Ezek a ténymegállapítások alátámasztják, hogy tervszerű és tudatos közép, illetve hosszabb távra szóló helyi közútfejlesztési programok hiányában a fejlesztési célok meghatározásában az esetszerűség volt a jellemző.

Az ellenőrzött időszakban a vizsgált önkormányzatok - saját források, központi és megyei területfejlesztési tanácsi támogatás igénybevételével- megvalósítottak (különböző mértékegységben nyilvántartott) 494 km és 411.464 m² közút, 55 km és 71.000 m² járda, továbbá 91 km és 4900 m² kerékpárút fejlesztést, illetve felújítást.

A helyszíni vizsgálatok tapasztalatai alapján a települési önkormányzatoknak tett javaslatok a hatáskörök és feladatok jogszabályokban meghatározott telepítésére (képviselő-testület, polgármester, jegyző), az úttellenőri szolgálat működtetésére, a vagyonkataszter és a nyilvántartások pontos vezetésére, a PM által előírt szakfeladatok, a bevételi és kiadási előirányzatok és teljesítések szabályszerű vezetésére és elszámolására hívták fel a figyelmet.

Javasoltuk a térségi együttműködési, az ütügyi üzemeltetési és fenntartási feladatok társulási módszereinek eddigieknél eredményesebb kihasználását, a különböző pályázatok benyújtásának települések közötti összehangolását, a közutakról szóló statisztikai adatszolgáltatások és az ingatlan kataszteri nyilvántartás egyezőségének megteremtését.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 08. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. május hónap, sorszáma 0007.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 1578

13. A települési önkormányzatok szociális és gyermekjóléti szolgáltatásai helyzetének ellenőrzéséről

Az Állami Számvevőszék 1999. évi ellenőrzési terve alapján vizsgáltuk a települési önkormányzatok szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi tevékenységét.

A személyes gondoskodás egyes formáinak biztosítását, a rászorultak ellátását, a gondoskodások megszervezését az 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) a települési önkormányzatok kötelező feladatává tette. Az ellátások teljes körű kiépítésére a fenti törvények eltérő határidőt jelöltek meg, az Szt-ben szabályozott gondoskodásoknál 1999. december 31-ig, a Gyvt-ben nevesített alapellátásoknál - a gyermekjóléti szolgálatok megszervezése kivételével - 1999. december 1-ig kellett e követelményeknek eleget tenniük a településeknek. A vizsgálat lefolytatását főként az indokolta, hogy a demográfiai, társadalmi-gazdasági változások hatásaként egyrészt nőtt a szociális ellátásokban leginkább érintett egyedül élő, önmagáról csak segítséggel gondoskodni tudó idősök száma, másrészt egyre több az elhanyagolt, magatartás-zavaros, fokozottan veszélyeztetett gyermek.

A vizsgálat célja annak megállapítása volt, hogy az önkormányzatok eleget tettek-e törvényi kötelezettségüknek, az ellátások megszervezését segítették-e szakmai iránymutatások, az állami finanszírozás rendszere biztosítja-e a jogszabályokban előírtaknak megfelelő feladatellátást.

Az ellenőrzés az 1997-1998. éveket valamint 1999. I. félévet érintően a Szociális és Családügyi Minisztériumra, a felügyelete alatt működő Országos Család- és Gyermekvédelmi Intézetre, valamint 66 települési önkormányzatra terjedt ki. (4 fővárosi kerület, 62 települési önkormányzat)

A vizsgálat a tartós, bentlakásos szociális ellátásokat - melyek megszervezése a fővárosi, megyei önkormányzatok kötelező feladata - nem érintette.

A kiválasztásnál figyelemmel voltunk az önkormányzatok lakosságszámhoz igazodó eltérő feladatellátási kötelezettségére (nappali és átmeneti ellátások) valamint magasabb arányba vontuk be a többféle ellátást nyújtó településeket.

Az ellenőrzött önkormányzatok területén él az összlakosság 12%-a, az 1998. évi adatok szerint ide koncentrált és gyermekjóléti ráfordítások közel 11,6%-a.

A vizsgálat tapasztalatai rámutattak arra, hogy a gyermekjóléti szolgáltatások kivételével - ez mindössze 4 településen nem volt biztosított - a személyes gondoskodási ellátások nem épültek ki. A települések egyike sem tett maradéktalanul eleget a jogszabályban előírt kötelezettségeinek.

A kisebb településeken főként az alapellátásokat (étkeztetés, házi segítségnyújtás, a 0-3 éves valamint a 14 év feletti gyermekek napközbeni ellátása) nem biztosították, a nagyobb városokban a speciális gondoskodást nyújtó - pszichiátriai, szenvedélybetegek - intézmények hiányoztak. Rendkívül nagy lemaradások mutatkoztak a gyermekvédelmi átmeneti ellátások terén, a néhány anya-gyermekotthon működtetésénél gondokat okozott, hogy a krízishelyzet megszüntetésére, a végleges megoldásokra nincsenek anyagi-jogi garanciák.

Az ellátások megszervezésének hiánya összefügg a települések anyagi helyzetével, a forrásszabályozás rendjével, de ebben annak is szerepe van, hogy a testületek nem ismerik az erre irányuló lakossági igényeket.

A feladatellátáshoz biztosított állami források túlnyomó többsége normatív állami hozzájárulásként jut az önkormányzatokhoz, az intézmények fenntartóihoz. Az alapellátásokra nyújtott támogatásokat a településen élő lakosság száma, szociális jellemzői figyelembe vételével differenciáltan állapítják meg, ezek mértéke az éves költségvetési törvényekben garantált és felhasználásukhoz elszámolási kötelezettség nem kapcsolódik. A nappali és átmeneti intézményi ellátások a gondozottak létszámához igazodnak, az éves beszámoló keretében a tényleges feladatellátás szerint azokkal el kell számolniuk. Ez a forrásszabályozás azt eredményezi, hogy az alapellátásra nyújtott források szorosan nem köthetők a feladathoz, nincs akadálya annak, hogy az adott település azt más célra használja fel, miközben a törvényben előírt kötelezettségét nem teljesíti.

A gondoskodások megszervezését és működtetését segítő egyéb központi források - szaktárca ágazati célkeretei, címzett támogatás, területfejlesztési támogatás - céljelleggel nyújthatók és elszámoláskötelesek.

A személyes gondoskodáshoz való hozzájutás formáit, feltételeit a vonatkozó törvények keretjellege érvényesítésével a településeknek a helyi sajátosságokat is tükröző rendeleteikben kell szabályozniuk. Különösen az Szt. gyakori módosulásait tekintve az önkormányzatok közel harmada (30%) e kötelezettségének késve, vagy hiányosan tett eleget.

A személyes gondoskodást nyújtó intézmények működési eljárási rendjéről szóló jogszabályok a nem intézményes formában működtetett szolgáltatásokról, azok szakmai ellenőrzéséről nem rendelkeztek. A kisebb településeken gyakori az "egyszemélyes" ellátások működtetése (pl. gyermekjóléti szolgálat, házi gondozás) így ezáltal joghézag mutatkozott e területen.

Az intézmények személyi-tárgyi feltételeit meghatározó szakmai standardoknak az átmeneti ellátást nyújtó otthonok 90%-a nem felelt meg. A hiányosságok pótlására a fenntartók többnyire nem rendelkeztek többletforrásokkal, így ezek esetleges bezáratása komoly ellátási feszültségekhez vezethet.

Az Szt-ben és a Gyvt-ben szabályozott feladatok egy része tartalmilag közel azonos, más-más szakmai szervezetben való ellátásuk felesleges párhuzamosságokat eredményezett.

A feladatellátás ágazati felügyelete, irányítása és ellenőrzése differenciáltan valósul meg. A szakmai ellenőrzésekben hangsúlyos szerepet kapó módszertani intézmények kijelölése lassan haladt, a gyermekvédelmi feladatok területén a többlettevékenység finanszírozása nem volt megoldott.

További probléma, hogy a pénzügyi információs rendszer nincs összhangban a szakmai jogszabályokkal, emiatt az egyes ellátási formák, szolgáltatások ráfordításai nem elemezhetők.

A szakmai statisztikák rendszere nem terjed ki valamennyi ellátásra, azok adatai alapján főbb tendenciák jelezhetők, de az egyes önkormányzatok feladatellátási

kötelezettségének teljesítéséről nem informálnak. (A gondoskodások nem állami szervezetek bevonásával is megoldhatók.)

A vizsgálat tapasztalatai alapján több javaslatot fogalmaztunk meg, melyek egy része az ellenőrzött települések hatáskörében megtehető intézkedésekre, más részük a szükségesnek ítélt kormányzati feladatokra irányult. Előbbiek főként a hiányzó ellátások megszervezését, a felmérések lefolytatását, a személyi-tárgyi feltételek megteremtését, a helyi szintű szabályozás javítását célozták.

A Kormány számára javasoltuk a kötelező önkormányzati feladatok áttekintésével differenciáltabb, a valós szükségletekhez jobban igazodó ellátórendszer kiépítését. Szükségesnek ítéltük továbbá, hogy a jogi szabályozás hiányosságait pótolják, az információs rendszert alakítsák át úgy, hogy az jobban segítse makroszintű elemzések elvégzését.

A tapasztalatok alapján fontosnak tartottuk, hogy a forrásszabályozás átalakításával az állami pénzeszközök fokozottabban hasznosuljanak az ellátások területén, biztosítsák többletforrások bevonását a hiányzó ellátások kiépítéséhez, a működési feltételek megteremtéséhez. A szaktárca részéről nyújtsanak több szakmai segítséget az újszerű feladatokhoz és kezdeményezzék a tevékenység jobb összehangolását.

A javasolt intézkedések megtételével a személyes gondoskodások köre lényegesen bővíülhet, a tevékenység színvonala, célszerűsége és eredményessége javulhat.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 09. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. június hónap, sorszáma 0015.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 1837

14. Az önkormányzati tulajdonban lévő kórházak pénzügyi helyzetének és gazdálkodásának ellenőrzéséről

Az Állami Számvevőszék az elmúlt években rendszeresen ellenőrizte az egészségügyi ellátás társadalompolitikai jelentőségére tekintettel az ellátórendszer egyes területeit. A jelentésekben számos javaslat fogalmazódott meg az egészségügyi ellátás és a finanszírozás rendszerének korszerűsítése, hatékonyságának javítása érdekében.

Az Állami Számvevőszék jelen vizsgálata során széleskörű szakmai egyeztetést követően az egészségügyi ellátásban kiemelt szerepet betöltő önkormányzati tulajdonban, fenntartásban lévő kórházakban vizsgálta az adósságállomány kialakulásához vezető okokat, a pénzügyi helyzetükre, gazdálkodásukra ható főbb tényezőket.

A helyszíni vizsgálatra 39 intézménynél - 18 megyében és a fővárosban 17 megyei, 11 fővárosi, 7 városi és 4 gyermekkórházban - került sor, amelyek 37.712 kórházi ágyat (az összes ágyszám 44%-a) működtettek. A vizsgált kórházak adóssága három év alatt 6 milliárd Ft-ról 11,3 milliárd Ft-ra nőtt. Az átlagos adósságállomány 291 millió Ft, amely mögött jelentős szóródás figyelhető meg.

Az egészségügyi ellátás rendszerében az elmúlt évtizedek során felhalmozódott feszültségeket az 1980-as évek második felétől kezdődő reformok csak részben tudták feloldani. Az elért eredmények ellenére a lakosság egészségi állapotát jellemző mutatók, az egészségügyre fordított közkiadások mértéke, az ágazatban dolgozók

kereseti viszonyai nem a várakozásnak megfelelően javultak. A magyar lakosság megbetegedései és halálozási mutatói, születéskor várható élettartama, valamint a korai halálozások aránya lényegesen kedvezőtlenebb, mint a legtöbb európai országban. Az egészségügyi ellátások finanszírozása ugyanakkor évek óta feszültségekkel küzd, az egészségügyre fordítható kiadások aránya és reálértéke is csökkent.

Az ellátó rendszer és a finanszírozás átalakítására számos tervezet készült. Az egészségügyi törvényben meghatározott, az Országgyűlés által elfogadott Nemzeti Egészségfejlesztési Program hiányában azonban nincs átfogó nemzeti egészségpolitikai koncepció, egészségfejlesztési terv.

Nem került sor annak meghatározására, hogy az egészségügyi ellátó rendszer - figyelembe véve a várható demográfiai folyamatokat - milyen szervezeti, finanszírozási, gazdálkodási feltételek között szolgálhatja a lakosság egészségi állapotának javítását.

A jelenlegi egészségügyi ellátó rendszert területi és strukturális aránytalanságok jellemzik. Kihasztnalatlan kapacitások mellett jelentős hiányok mutatkoznak. Megfelelő ápoló-, gondozó- és szociális intézmények hiányában gyakori a szociális okokra visszavezethető kórházi elhelyezés.

A kórházak és azok egyes részlegei igen eltérő feltételek között működnek, a kórházi infrastruktúra korszerűsítése jelentős forrásbevonást igényel. A szakmai minimumfeltételeknek a kórházak építészeti, tárgyi és személyi feltételek vonatkozásában sem tudtak eleget tenni, ezért az aktív fekvőbeteg osztályok 96%-a csak ideiglenes vagy határozott idejű működési engedéllyel rendelkezik. Az elmúlt tíz évben a nagy értékű diagnosztikai eszközök beszerzésére sokszor erőn felül áldoztak a kórházak, ugyanakkor a hagyományos orvostechikai eszközök korszerűsége, a hotelszolgáltatások színvonala összességében nem felel meg a kor követelményeinek.

A teljesítményarányos finanszírozás a minél bonyolultabb és minél több szolgáltatás elvégzésében, illetve jelentésében teszi érdekeltté az intézményeket. Ezt erősíti, hogy a kötelező egészségbiztosításról szóló törvény végrehajtásaként a biztosítottakat megillető vizsgálatok és terápiás ellátások pontos szakmai tartalma nem került meghatározásra. Orvosszakmai szempontból érdemben nem ellenőrzik az elszámolt teljesítmények indokoltságát, továbbá sem belső, sem külső auditok nem irányulnak a tevékenység eredményességének felmérésére. Szakmai protokollok bevezetésének és ellenőrzésében való alkalmazásának hiányában az ellátás minősége sem ítélni lehet.

Az önkormányzatok egy része nem tud megfelelni a részben megörökölt, részben közreműködésükkel, a helyi érdekek alapján fejlesztett, sok esetben valós szükségletet meghaladó -egészségügyi ellátó rendszer tulajdonlásából adódó kötelezettségeknek. Az önkormányzatok egészségügyi intézményekkel kapcsolatos kötelezettségeikre (fejlesztés, felújítás) külön forrással nem rendelkeznek, pénzügyi lehetőségeik függvényében évenként döntenek a kórházi fejlesztések, felújítások támogatásáról, a cél- címzett támogatási igények, pályázatok benyújtásáról.

A pénzügyi, likviditási zavarokat a kórházak és a tulajdonos önkormányzatok jelentős része nem a gazdaságosan, szakmailag összehangoltan működő kórházi struktúra és kapacitás (ágyszám, szakrendelési óra) kialakításával, valamint az ellátás- szervezés, együttműködés javításával igyekezett kezelni, hanem különböző központi források odaítélésétől várta a megoldást.

A kritikus gazdálkodási, pénzügyi helyzetbe került intézmények válságkezelése érdekében igazi konszolidáció az egészségügyben nem történt. Az intézmények

csak működési előlegben, vagy csekély kivittől eltérően visszatérítendő támogatásban részesülhettek. A válságkezelésnek ez a módja csak a feszültségek tompítására, elodázására volt alkalmas, mivel a törlesztő részletek kifizetéséhez szükséges források előteremtése újabb likviditási gondokat generált.

Az ágazati minisztérium 1997. elejétől félévente megismételt felméréseken túlmenően az igazi okok feltárását, illetve orvoslását nem oldotta meg, illetve nem tudta megoldani. A tulajdonos, illetve a fenntartó önkormányzatok az adósságrendezési törvényen túlmenően nem kaptak sem szakmai, sem gazdasági támogatást a felmerülő problémák kezelésére.

Az országosan az 1995. után leépített mintegy 20 ezer kórházi ágy az ellátás költségeit lényegében nem csökkentette. Ennek oka, hogy ezek részben nem is léteztek, továbbá megtakarítást eredményező kórházbezárásra, illetve telephely megszüntetésre alig került sor és nem javult az ágazat munkaerőhelyezete sem.

A finanszírozási szabályok gyakori módosulása -teljesítményüktől függetlenül és kiszámíthatatlan módon - jelentős változásokat okozott az egyes kórházak, kórházcsoportok bevételi pozícióiban. A normatív alapú teljesítményfinanszírozás 1999. évtől teljessé vált, azonban nem fedezi a szolgáltatások tényleges költségeit. Az egyes intézmények működtetésének személyi és tárgyi feltételei különbözőek, nem megoldott a szakmák közötti költségarányok mértékének meghatározása, gondot jelent az amortizáció figyelmen kívül hagyása, a progresszív ellátás magasabb szintjein történő betegellátás többletköltségeinek elismerése.

A kórházak adósságállományának növekedése az egészségügy rendszerében tapasztalható megoldatlan problémákkal, rossz ösztönzőkkel, hibás érdekeltséggel egyaránt összefüggésbe hozható. Az eltérő működési feltételek, vezetési színvonal és tulajdonosi szerepvállalás miatt azonban ezek nem mindenütt jelentek meg a felszínen pénzügyi, likviditási zavarok formájában.

Javasoltuk a Kormánynak az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvényben előírt Nemzeti Egészségfejlesztési Program mielőbbi elkészítését és Országgyűlés elé terjesztését, továbbá a közfinanszírozásból nyújtandó egészségügyi szolgáltatások szakmai tartalmának meghatározását, az ágazatban felhalmozódott adósság rendezésére vonatkozó elképzelések kidolgozását, az egészségügyre fordítható pénzügyi források reálértékének növelése és folyamatos megőrzése érdekében.

Javasoltuk az egészségügyi miniszternek, hogy határozza meg a teljesítményarányos finanszírozás megfelelő működéséhez, szabályozó szerepének érvényesüléséhez és az intézményi teljesítmények ellenőrizhetőségéhez - a kötelező egészségbiztosítási ellátásról szóló 1997. évi LXXXIII. törvényben kapott felhatalmazás alapján - az egyes finanszírozott ellátásokra előírt vizsgálati és terápiás eljárások szakmai tartalmát.

Az egészségügyi miniszter készítse elő a kórházi kapacitás és struktúra, az egészségügyben dolgozók létszáma és belső szakmai összetétele - a morbiditási adatokra és a szakmai standardokra alapozott - valós ellátási szükségletekhez igazodó átalakítását.

A Jelentést az Országgyűlés Egészségügyi és Szociális Bizottsága megtárgyalta és korszakos jelentőségűnek tartotta. Úgy határozott, hogy az ÁSZ jelentést valamennyi országgyűlési képviselőhöz juttassuk el.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 10. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. július hónap, sorszáma 0023.

A jelentést az Egészségügyi és szociális bizottság megtárgyalta.

15. A helyi önkormányzatok és a kisebbségi önkormányzatok pénzügyi-gazdasági tevékenységének 1999. évi ellenőrzéséről

Az önkormányzati törvény felhatalmazása alapján az Állami Számvevőszék törvényességi és szabályszerűségi szempontok alapján 1999. évben is ellenőrizte vizsgálati programjának megfelelően a munkatervében kijelölt 50 helyi és 27 helyi kisebbségi önkormányzat pénzügyi-gazdasági tevékenységét. A 27 számvevő közel 1800 revizori napját igénybevevő ellenőrzések tapasztalatait a 2000. évben összegeztük. Az 1992–1999. években az összes önkormányzat 16,8%-át kitevő 532 önkormányzatot érintette e vizsgálatunk. Ezek kiválasztásában a gazdálkodással kapcsolatos problémákra utaló külső jelzések és – a rendelkezésre álló kapacitás függvényében – törvényben előírt ellenőrzési kötelezettségünk egyaránt szerepet játszott.

A vizsgálatok főbb megállapításai egyértelműen jelezték a gazdálkodás egyes területein meglévő főbb problémákat, számos szabályozásbeli és gyakorlati hiányosságot tártak fel. A kistélepülések önkormányzatai a szervezet-alkítás során szűk körben éltek a feladatok hatékonyabb, szakszerűbb és költségkímélőbb ellátását biztosító társulásos, körjegyzőségi formákkal. Útmutatás hiányában sokszor nem tettek eleget a vizsgált önkormányzatok gazdasági programkészítési kötelezettségüknek. A költségvetési előirányzatok évközi megváltoztatásának rendje és gyakorlata nem felelt meg a jogszabályoknak. A hivatalok a gazdasági események elszámolásánál nem tartották be maradéktalanul a jogszabályok előírásait, így a beszámolók nem adtak megbízható, valós képet az önkormányzat gazdálkodásáról, vagyoni és pénzügyi helyzetéről. Évről-évre azt is megállapítottuk, hogy az önkormányzatok nem fektettek kellő súlyt a belső ellenőrzésre.

A helyi önkormányzatoknak a törvényi kötelezettségek, vagyoni-pénzügyi helyzetük, a lakossági igények és a rendelkezésre álló források függvényében kell ellátandó feladataikról, azok szervezeti kereteiről és a megvalósításukhoz kapcsolódó pénzügyi-gazdasági kérdésekről dönteniük. Az 1999-ben lefolytatott pénzügyi-gazdasági ellenőrzések tapasztalatai szerint a saját hivatali apparátussal, a kistélepülések esetében részben társulásos formában ellátandó, elsősorban kötelező feladatokat az önkormányzatok általában reálisan határozták meg. Ugyanez nem mondható el a hivatali szervezetek nagyságának, tagolásának meghatározásáról, az önkormányzati gazdálkodással kapcsolatos feladatok szabályozottságáról, mivel többnyire nem a helyi adottságok és a hatékonyságra irányuló tudatosság motiválta a döntéseket.

A hivatalok döntéselőkészítő és végrehajtó munkáját hibák jellemezték. Így többek között a vizsgált önkormányzatok nagyobbik felénél nem készült vagy nem a helyi viszonyoknak felelt meg a szervezeti és működési szabályzat, ügyrend, számviteli politika, számlarend, hiányzott a számviteli rend és végrehajtását biztosító intézkedések összhangja a módosuló jogszabályokkal, a feladatok egyértelmű meghatározására nem voltak alkalmasak vagy rendelkezésre sem álltak a munkaköri leírások.

Mindezek, valamint az önkormányzati és az államháztartási törvény, illetve ez utóbbi végrehajtási rendeletének néhány nem kellően pontosított előírása együttesen vezethettek ahhoz, hogy a képviselőtestületek döntései nem vették figyelem-

be a törvényi, rendeleti előírásokat: a költségvetési rendeletek szerkezete, tartalma nem volt összhangban az államháztartási törvényben foglaltakkal; a költségvetési előirányzatok és rendeletek módosítását nem végezték el, vagy ezt utólagosan hajtották végre, amikor a költségvetési gazdálkodást érdemben befolyásolni már nem lehetett, sőt az éves beszámolót is benyújtották már; a zárszámadási rendeleteket nem a költségvetési rendelettel összehasonlítható módon hagyták jóvá, de azok az éves beszámoló jelentésekkel sem mindig voltak összhangban, s nem nyújtottak kellő tájékoztatást a vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzet reális megítéléséhez.

Vegyes képet mutat az önkormányzatok gazdaságszervező tevékenysége. A képviselőtestületek felelősséggel hozták meg döntéseiket annak érdekében, hogy az önkormányzat elláthassa feladatait. Egyes vagyonelemek hasznosításával, értékesítésével teremtettek saját forrást a vagyonuk megóvása, gyarapítása érdekében szükséges beruházásokhoz, a közműfejlesztésekhez támogatásokat pályáztak meg, hiteleket vettek igénybe. A tudatos vagyongazdálkodás eredményeképpen általában megőrizték pénzügyi stabilitásukat. Ugyanakkor a gazdálkodásból - főleg a kistélepeleéseken - hiányzott a hosszabb távú tudatos előrettekintés; az önkormányzatok többsége nem rendelkezett gazdasági programmal, s olykor a pénzügyi helyzet elemzése nélkül döntöttek hitelfelvételről.

Az operatív gazdálkodást hiányosságok nehezítették: a számviteli rend, a pénzgazdálkodási jogkörök nem megfelelő szabályozása és/vagy gyakorlása, a követelményeket csak részben kielégítő nyilvántartások vezetése, a bizonylati fegyelem megsértése következtében a számvitel esetenként nem szolgáltatott megbízható adatokat a döntéshozóknak, sőt az éves beszámolók és a mérleg valódiságát sem biztosította.

Hasonló megállapítások tehetők a vizsgált kisebbségi önkormányzatok gazdálkodásáról is. Költségvetésük tervezése, annak évközi módosítása, végrehajtása, valamint zárszámadásuk sem felelt meg mindenben a jogszabályi előírásoknak.

A szabályozásból, a jogszabályi változásokból, szervezeti, létszám-ellátottsági problémákból is adódó jelentős hibaforrások jó része rendszeres belső ellenőrzéssel, annak fejlesztésével kiszűrhető lenne. Külső – számvevőszéki – ellenőrzés ezt a munkát nem válthatja ki. A vizsgált önkormányzatok azonban – ha rendelkeztek is ellenőrzési szabályzattal – sem intézményeiket nem ellenőrizték rendszeresen, sem a belső ellenőrzés rendszerét nem építették ki. Erre sem jogszabályi kényszerítő eszköz nincs, sem saját ezirányú érdekét nem ismeri fel az önkormányzatok jelentős része. A kistélepeleések nem éltek az ellenőrzési társulás létrehozásának lehetőségével sem.

A helyi önkormányzatok pénzügyi-gazdasági tevékenységének helyszíni ellenőrzési megállapításai alapján az ellenőrzést végzők a hiányosságok felszámolására és a törvényes állapot helyreállítására számos javaslatot tettek. Az érintett önkormányzatok harmada a helyszíni ellenőrzéseket követően, e javaslatokat figyelembe véve a szükséges intézkedések megtételéről, vagy annak szándékáról írásbeli tájékoztatást is adott.

A jelentésben megfogalmazott, az önkormányzatok gazdasági programjának készítését, a költségvetésük, illetve zárszámadásuk előterjesztésének szabályszerűségét, valamint ellenőrzési feladataik teljesítését segítő jogszabályi háttér biztosítására vonatkozó javaslatainkkal az érintett tárcák vezetői egyetértettek, és azok megvalósításának szándékát jelezték.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 11. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. június hónap, sorszáma 0010.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 2175

16. A helyi önkormányzatok beruházásaihoz és rekonstrukcióihoz nyújtott 1999. évi címzett és céltámogatások felhasználásának ellenőrzéséről

A helyi önkormányzatoknál a vizsgált beruházások tekintetében a céltámogatás szerepe egyértelműen meghatározó volt a fejlesztések indításakor. A szennyvízelvezetéssel- és tisztítással összefüggő beruházások jelentősége a kistélepeleéseken az utóbbi néhány évben felértékelődött. Ezekben a települeéseken ugyanis a vezetékes ivóvízellátás szinte majdnem teljes kiépítése rendkívüli mértékben megnövelte a szennyvízkibocsátást. A szennyvizet a legtöbb helyen a talajban elszikkasztották, emiatt megnőtt a talajszennyezettség, ami környezetvédelmi szempontból felveti a szennyvízelvezetés- és tisztítás szükségességét. Ugyanakkor a szennyvízcsatornázási igény az utóbbi évek belvizeinek hatására is jelentősen megnövekedett. A belvizek elsősorban a kistélepeleések lakóinak életkörülményeit nehezítették meg. Az itt élő lakosság jogosan igényli, hogy lakásának komfortossága növekedjék, életkörülményei javuljanak. Az országban, egyes kistérségekben a szennyvízkezmű fejlesztések szakmai összehangolásának hiánya volt érzékelhető.

A tökeigényes szennyvízkezmű beruházásoknál az önkormányzatok a céltámogatás elnyerése érdekében a szükséges „saját forrásokat” döntően egyéb állami támogatásokból (VICE, KKA, KAC, TERKI, CÉDE) kívánták biztosítani. Ennek érdekében a központi támogatások elnyerését követően, estenként már a beruházás elkezdése után pályázatokat nyújtottak be egyéb állami támogatásokra. A fejlesztésekhez szükséges pénzek biztosítását az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998. (XII. 30.) sz. Kormányrendelet 78-93. §-ai szabályozták, azonban az alapok kezelőinek az összehangolást – a gyakorlatban – nem sikerült megoldani.

Továbbra is fennállt az előző vizsgálatokban már jelzett probléma, hogy ezeknek az egyéb állami támogatásoknak az elbírálása a központi támogatástól (céltámogatástól) időben és rendszerében is eltérően történt.

A támogatásokkal érintett önkormányzatok az esetek nagyobb részében nem rendelkeztek idejében a feladat megvalósításához szükséges pénzügyi eszközökkel. Emiatt jelentősen elhúzódott a szennyvízkezmű beruházások kezdése, szakaszolni kellett a fejlesztéseket, nem nyílt lehetőség a komplex megvalósításra, elhúzódtak a beruházások és az önkormányzatok nem tudták igénybe venni a céltámogatási előirányzatokat. Így indokolatlanul kötöttek le központi költségvetési forrásokat, s rontották a címzett és céltámogatási rendszer működésének hatékonyságát.

A közbeszerzésről szóló 1995. évi XL. törvény (továbbiakban: Kbt.) 32. § (2) bekezdésének előírását gyakran nem tartották be az önkormányzatok: a közbeszerzési eljárást akkor is megindították, amikor még nem rendelkeztek a szerződés teljesítését biztosító pénzügyi fedezettel, vagy az arra vonatkozó biztosítékkal, hogy a teljesítés időpontjára a pénzügyi forrás rendelkezésre fog állni. Esetenként a beruházás kivitelezőjének kiválasztásánál és a Kbt. egyéb előírásainak betartásánál fordultak elő szabálytalanságok.

A szükséges saját források előteremtése érdekében az önkormányzatok szabálytalan megoldásokat is alkalmaztak, melynek során pénzügyi függő helyzetbe kerültek a kivitelezőkkel. Az önkormányzatok úthasználati-, ingatlan bérbeadási-, eszközhasználati- és szolgáltatási szerződéseket kötöttek a kivitelezőkkel, melyek révén aránytalanul nagy bevételekre tettek szert. A kivitelezők ezeket a többletköltségeket a vállalkozói díjban érvényesítették, ily módon a központi és az egyéb állami támogatásokkal váltották ki a szükséges önkormányzati saját források 70-80%-át.

Az ellenőrzött fejlesztések mindössze 16%-a volt tervszerű, 48%-a tervszerűtlen, 36%-a pedig részben tekinthető tervszerűnek.

Az ellenőrzött címzett és céltámogatások összes maradványa 11 118 millió Ft, 70%; ezen belül a címzett támogatásoknál 36%, a céltámogatásoknál 75% volt 1999. XII. 31-én. Az összes maradvány 95%-a a szennyvízelvezetés- és tisztítás szakágazatban jelentkezett. A vizsgált 97 szennyvízelvezetési- és tisztítási feladattól 65 esetben (67%) fordult elő nagy összegű maradvány, ahol az előirányzattól lényegében semmit sem használtak fel, döntően az önkormányzati saját források hiánya miatt.

A szennyvízelvezetés- és tisztítás területén a nem kielégítő műszaki és főleg pénzügyi előkészítés, az önkormányzatok saját forrásának hiánya évek óta jelentkező probléma. A maradványok egyúttal azt is jelzik, hogy lemaradás mutatkozik a csatornázottság és szennyvíztisztítás tekintetében, a közmű olló nem az Európai Unió környezetvédelmi követelményeinek megfelelően alakult.

Az ÁSZ már évek óta jelezte a kedvezőtlen folyamatot, s különösen a kiemelt (Főváros és megyei jogú) városok szennyvíztisztítási programjának vizsgálata során hívtuk fel a figyelmet az EU irányelveihez viszonyított elmaradásunkra. Így elengedhetetlenné vált, hogy az érintett minisztériumok (Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztérium; Belügyminisztérium) vizsgálják felül az ország szennyvízelvezetésének- és tisztításának jelenlegi helyzetét, az 1991. év óta rendelkezésre álló céltámogatások eredményes, célszerű és hatékony felhasználását. A megvalósított létesítmények hasznosulását (csatornahálózati bekötések, szennyvíztisztító telepek leterhelése) az illetékes tárcák területi szerveinek indokolt áttekinteni, s I. fokú hatósági jogkörükben a szükséges intézkedéseket kezdeményezni. Különösen fontos lenne a szennyvízelvezetés és a szennyvíztisztítás megoldásának szakmai összehangolása, a kistérségek és a régiók környezetvédelmi feladatainak egységes rendszerként történő kezelése, a műszakilag és pénzügyileg hatékonyabban működő, nagyobb közműrendszerek létrehozása.

A központi támogatás maradványok képződésében – a beruházások saját forráshiányból eredő időbeli csúszása mellett – döntő szerepe volt annak, hogy az önkormányzatok – a Cct-ben előírt – a központi támogatási előirányzat lemondási kötelezettségüket csak késve, vagy egyáltalán nem teljesítették. A lemondási kötelezettségek többsége az ÁFA levonhatóvá válásával összefüggésben keletkezett. A támogatási előirányzatokról való lemondási kötelezettségek elmulasztása a támogatási keretek indokolatlan lekötését eredményezte és a saját forrást biztosítani tudó önkormányzatok támogatási lehetőségeit csökkentette, ezen keresztül hátrányosan érintette a címzett és céltámogatási rendszer hatékony működését.

A vizsgálat az ellenőrzött 127 beruházásból – az előirányzat lemondási kötelezettséggel és a támogatás felhasználással összefüggésben – 18 szabálytalanságot alapított meg. A feltárt, jogtalanul felhasznált, illetve lemondásra kötelezett központi támogatási előirányzat mindösszesen 631 125 ezer Ft, az ellenőrzött beruházások 1999. évi támogatási előirányzatának 4%-a volt. A vizsgálat megállapí-

tásai alapján az Állami Számvevőszék összesen 7 290 ezer Ft jogtalanul igénybe vett címzett támogatás, továbbá 183 874 ezer Ft jogtalanul igénybe vett céltámogatás visszafizettetésére, valamint 25 650 ezer Ft címzett és 414 311 ezer Ft céltámogatási előirányzatról történő lemondásra tesz javaslatot az 1999. évi költségvetés végrehajtásáról szóló törvényjavaslatban.

A vizsgálat által feltárt jogtalan állami támogatás igénybevételek nem támogatott célra történő felhasználás, továbbá jogtalan ÁFA visszaigénylés, illetve egyéb okok miatt következtek be.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 23. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. július hónap, sorszáma 0022.

A jelentést az Önkormányzati és rendészeti bizottság megtárgyalta.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 1293

17. A helyi önkormányzatok 1999. évi normatív állami hozzájárulás igénybevételeinek és elszámolásának ellenőrzéséről

A helyi önkormányzatok forrás-finanszírozási rendszerében 1990. év óta meghatározó jelentőségű, de minden évben kismértékben változó tartalmú elem a normatív állami hozzájárulás, amely az 1999. évi költségvetésről szóló törvényben előirányzott támogatások és hozzájárulások 65,5%-át képviselte, azaz a 440,5 milliárd Ft eredeti előirányzatból 288,4 milliárd Ft volt a normatív állami hozzájárulás.

Minden feladatmutatóhoz (nem lakosságszámhoz) kötött normatív állami hozzájárulási jogcímre kiterjedő tételes helyszíni ellenőrzést – kockázatelemzésre épített, véletlenszerű mintaválasztással – az önkormányzatok 7,3%-ánál, 232 önkormányzatnál és ezen önkormányzatokhoz tartozó összesen 725 szociális, gyermekvédelmi, nevelési és oktatási feladatot ellátó szervezeti egységnél végeztünk.

Az ellenőrzésbe bevont önkormányzatok összesen 15 885 millió Ft normatív állami hozzájárulásban részesültek. Ez az összeg a helyi önkormányzatok részére a központi költségvetésben ilyen címen tervezett eredeti előirányzat 5,5%-a.

Vizsgáltuk a Pénzügyminisztérium, a Belügyminisztérium, az Oktatási Minisztérium, valamint a Szociális és Családügyi Minisztérium szerepét, intézkedéseit a normatív állami hozzájárulás igénylésének, elszámolásának feltételrendszerének kialakításában, működtetésében.

A normatív állami hozzájárulás jogcímeinek szabályozása – néhány kivételtől eltekintve – a korábbinál pontosabb. A most végzett vizsgálatok a költségvetési törvényben foglalt feltételek és a kapcsolódó ágazati/szakmai előírások közötti összhang hiányosságait a következő esetekben tárták fel:

A szociális és gyermekjóléti szolgáltatások jogcímei közül a családsegítő és/vagy gyermekjóléti szolgálatokhoz, a falugondnoki szolgáltatáshoz és a hajléktalanok nappali intézményéhez kapcsolódó mutatószám meghatározásának szabályozásánál tapasztaltunk hiányosságokat.

A közoktatási célú jogcímek közül a különleges gondozás keretében nyújtott gyógypedagógiai ellátásnál a fogyatékosokat megállapító szakvélemények időszakonkénti felülvizsgálatának szabályozása nem bizonyult egyértelműnek. Ellenmondás volt továbbá a különleges gondozás keretében végzett korai fejlesztés,

gondozás és fejlesztő felkészítéshez biztosított normatív állami hozzájárulás jogcímeinél a gondozásban részt vevők számának, mint feladatmutatónak a meghatározását előíró jogszabályok között. Az alapfokú művészetoktatási intézményekben a tanuló létszám, mint mutatószám meghatározása a közoktatási törvényben foglaltaknak megfelelően a gyakorlatban nem oldható meg. (Az önkormányzati elszámolás leadási határidejére nem áll rendelkezésre az előírt tényadat, tekintettel arra, hogy a költségvetési évet érintő második tanévnek ekkor még nincs vége). Az 1998-1999. évi közoktatási statisztikai jelentések adattartalma nem alkalmas teljes körűen a normatív állami hozzájárulások mutatószámainak megállapítására, annak ellenére, hogy a költségvetési törvény 3. számú mellékletében foglalt kiegészítő szabályok ezt követelményként tartalmazták.

A normatív állami hozzájárulások jogcímeit és összegét a központi költségvetési törvény az előző évi 25-tel szemben 20 előirányzatban, illetve azok további megbontásával a korábbi 46 helyett, összesen 42 fajlagos összeggel határozta meg. A helyi önkormányzatok az 1999. évi igénybejelentés és a költségvetési beszámoló elkészítése során ennél sokkal részletesebb elszámolást készítettek. Az államháztartásról szóló törvényben kapott felhatalmazás alapján a Belügyminisztérium, a Pénzügyminisztérium, valamint az érintett ágazati minisztériumok által közösen kialakított igény-bejelentési adatlapot és a kapcsolódó kódjegyzéket alkalmazva állították össze a normatív állami hozzájárulás igénylésüket és elszámolásukat 138 mutatószám-csoportban (1998. évben 170 mutatószám-csoport volt). A költségvetési törvényben meghatározottat 3,3-szorosan meghaladó részletes (jogcímbontásos) tervezés és elszámoltatás elsősorban közoktatási szakmai információk megszerzését biztosította, sok esetben párhuzamosan a statisztikai jelentésekkel.

A normatív állami hozzájárulások igénybejelentése és elszámolása során alkalmazandó feldolgozási kódszámok csökkentését az Állami Számvevőszék 1997. év óta javasolja, jelentős változás azonban nem történt.

A szociális ellátást érintően a működési engedélyek, alapító okiratok hiánya, illetve hiányosságai okoztak gondokat. Az alapító okiratokban az ellátandó feladat meghatározása nincs összhangban a normatív állami hozzájárulás kapcsolódó jogcímeinél leírt követelményekkel. A működési engedélyek kiadásánál az illetékességi szabályok alkalmazása tekintetében szabálytalanságokat tapasztaltunk. A közoktatási feladatokhoz kapcsolódó jogcímeiket érintően a legtöbb hiányosságot a közoktatási törvény alapján szervezett középfokú oktatás és szakképzés, a különleges gondozás keretében végzett korai fejlesztés-gondozás és fejlesztő felkészítés, a szervezett közoktatási intézményi étkeztetés és az általános iskolai napközis ellátás, valamint az óvodai nevelés jogcímeinél észleltünk. Ezen jogcímeinél a feladatmutató meghatározása bonyolultnak bizonyult az önkormányzatok számára, ezt igazolja, hogy a legnagyobb összegű eltéréseket is ezeknél állapította meg a vizsgálat.

A közoktatási célú normatív állami hozzájárulás együttes keretösszegének központi tervezéséhez a közoktatásról szóló törvény kötelező jellegű előírást tartalmaz, amely feltételeknek az 1999. évi eredeti előirányzat megfelelt.

Az előző években végzett számvevőszéki ellenőrzések során tett felelősségi felvetéseink ellenére a vizsgált önkormányzati hivataloknak csak 26%-a ellenőrizte a helyszínen az intézmények által közölt adatok valódiságát. A végrehajtott ellenőrzések szakmai színvonala nem volt megfelelő, nem terjedtek ki a szakmai jogszabályokban foglalt előírások betartására és az önkormányzati szintű összesítés, elszámolás ellenőrzése is elmaradt.

A kódszámonkénti eltérések önkormányzati szintű egyenlegeként 151 önkormányzatnál 107,7 millió Ft központi költségvetés részére történő visszafizetési kötelezettséget, 38 önkormányzatot érintően pedig 13,4 millió Ft központi költségvetésből pótlólagosan kiutalandó hozzájárulást tártunk fel. Az ellenőrzés 43 önkormányzatnál az elszámolásban eltérést nem állapított meg.

A helyszíni vizsgálatok során 11 észrevételt tett önkormányzatnál állapítottuk meg, hogy a feladatot ellátó intézményüknek 1999. évben nem volt működési engedélye, illetve nem rendelkeztek az önkormányzatok társulási megállapodásának törvényességét igazoló közigazgatási hivatali nyilatkozattal. A költségvetési törvényben előírt feltételek teljesítése érdekében – felhívásunkra – az önkormányzatok kezdeményezték az érintett intézmények működési engedélyének kiadását és ezáltal azok 2000. év folyamán ideiglenes, vagy végleges működési engedélyt kaptak. A hiányzó közigazgatási hivatali nyilatkozatok beszerzése is megtörtént. Az önkormányzatok a helyszíni vizsgálatról készített jelentésre tett észrevételekben elismerték a feltárt szabálytalanságokat, de a hozzájárulás alapját képező feladat ellátására és a mulasztás pótlásának kezdeményezése hivatkozva kérték a megállapítások módosítását. Ezek figyelembevételével az országgyűlés döntésétől függően a jogosulatlanul igénybe vett normatív állami hozzájárulás összege 28,1 millió Ft-tal csökkenthető és a pótlólagos állami hozzájárulás 0,8 millió Ft-tal növelhető volt. Az Országgyűlés ezt elfogadva 148 önkormányzatnál visszafizetési kötelezettségként 79,6 millió Ft-ot és 40 önkormányzatot érintően központi költségvetésből pótlólagosan kiutalandó hozzájárulásként 14,2 millió Ft-ot állapított meg.

A vizsgálati megállapítások alapján összesen 8 önkormányzatnál vetettük fel a jegyző/körjegyző és/vagy a gazdálkodási előadó felelősségét az ellenőrzési kötelezettség visszatérő elmulasztása, valamint jogosulatlan állami hozzájárulás igénylése és elszámolása miatt.

Az ellenőrzési tapasztalatok alapján a pénzügyminiszter, az oktatási miniszter, a szociális és családügyi miniszter, valamint a helyi önkormányzatok részére javasoltunk intézkedéseket. A minisztériumoknak a jelenlegi bonyolult igénylési, elszámolási rendszer egyszerűsítését, a kapcsolódó jogszabályokban tapasztalt értelmezési problémák megszüntetésének kezdeményezését javasoltuk. A helyi önkormányzatokat felhívtuk az elszámolás megalapozottabbá tételére, ennek során az intézmények részére érdemi segítségnyújtás biztosítására, valamint az ellenőrzési rendszer hatékonyabb működtetésére.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 24. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. szeptember hónap, sorszáma 0026.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 1385

18. Az Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat pénzügyi-gazdasági tevékenységének utóellenőrzéséről

Az Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat (a továbbiakban: OLKÖ) megalakulása óta két ÁSZ ellenőrzés volt. A legutóbbi (1997. évi) ellenőrzés óta az OLKÖ működésének tárgyi feltételei javultak, biztosítják a színvonalas munkavégzést. Az önkormányzat alapvető feladatainak ellátását akadályozták a pénzügyi-

gazdasági tevékenység szervezésének hiányosságai. Kedvezőtlen személyi feltételek valamint, a gazdálkodással összefüggő jogszabályok helytelen alkalmazása miatt az újonnan választott testület nem tudott eredményt felmutatni.

A gazdálkodás szervezettsége és szabályozottsága a vizsgált időszakban romlott. Az országos kisebbségi önkormányzat törvényességi felügyeletéről jogszabály nem rendelkezik. A testület működésének részletes szabályait jogszabály nem rendezi. Az újonnan elkészített Szervezeti és Működési Szabályzatnak nincs egyértelműen elfogadott, hitelesített változata, az önkormányzat nem rendelkezik számlarenddel sem. Az önkormányzat testületi határozatait nem hitelesítették, a határozatok mellékleteit nem irattározták, megfogalmazásuk több esetben pontatlan, így azok vitatható pénzügyi következményekkel járhatnak és jártak is.

A gazdálkodás és a pénzeszközök felhasználásának törvényessége, szabályszerűsége, a számvitelről szóló törvény és a vonatkozó kormányrendeletek előírásainak betartása csak néhány részletében érvényesült. Az OLKÖ 1999. január 1-től könyveit nem a jogi szabályozásnak megfelelően a társadalmi szervekre, hanem helytelenül a költségvetési szervekre vonatkozó szabályok szerint vezeti. A törvényi felhatalmazáson alapuló, a számvitelről szóló törvény szerinti egyéb szervezetek éves beszámoló készítésének és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló kormányrendelet előírásait a vizsgált évek közül csak az első évben tartották be maradéktalanul. A gazdasági események bizonylati alátámasztása nem teljes körű. A bizonylatok alaki és tartalmi szempontból hiányosak. Az önkormányzat hatékony belső ellenőrzési rendszert nem működtetett.

A takarékos pénzgazdálkodás előfeltételének, a tervszerűség biztosításának az OLKÖ a vizsgált időszakban fokozatosan romló színvonalon tett eleget. Működése során a pénzügyi egyensúlyt csak a tartalékainak mobilizálásával tudta biztosítani, bár az önkormányzat pontos anyagi helyzetét a beszámolók és nyilvántartások hibái, hiányosságai mellett nem lehet megállapítani.

Az utóvizsgálati jelentésben a – többször módosított – számvitelről szóló törvény és a végrehajtására kiadott kormányrendelet megsértésének a megszüntetése érdekében a helyszíni vizsgálat a törvényes és szabályszerű állapot helyreállítására hívta fel az önkormányzatot, illetve az elnökséget.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 26. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. december hónap, sorszáma 0043.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 27

IV. A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI ALAPOKKAL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉSEK

19. A társadalombiztosítás pénzügyi alapjai 1999. évi költségvetése végrehajtásának ellenőrzéséről

A korábbi években az ÁSZ a zárszámadási ellenőrzések kapcsán megtett javaslatait - néhány kivételtől eltekintve - az érintettek elfogadták. Az 1998. évi zárszámadás ellenőrzése során feltárt hiányosságok kiküszöbölésére két problémakörben - az ONYF és az OEP fővárosi igazgatási szerveinek elhelyezése és a felügyelő politi-

kai államtitkár szervezete működési költségeinek megtérítése- nem született megoldás.

A zárszámadási törvényjavaslat szerint az alrendszer összevont hiánya a tervezett 41,7 Mrd Ft-tal szemben 46,7 Mrd Ft lett. Ezen belül az Ny. Alap 1,1 Mrd Ft-os többlettel, az E. Alap 47,7 Mrd Ft-os hiánnyal zárta az évet. Az eltérések okait a törvényjavaslat indokolása tartalmazza. A kiadások teljesítéséhez az alapok folyamatosan igénybe vették a Kincstári Egységes Számlát (KESZ).

A TB alapok esetében a kincstári finanszírozás tapasztalatai összességében kedvezőek. Komolyabb gondok sem év közben, sem az éves elszámolás kapcsán nem merültek fel. A Kincstár azonban az alapokról külön nem készített kincstári beszámolót. A zárszámadásban elszámolt bevételek és a kincstári adatok megegyeznek. A kiadások között legjelentősebb eltérés az E. Alap zárt előirányzatainál, a gyógyító-megelőző ellátásnál volt (19,4 Mrd Ft).

A járulékokkal kapcsolatos feladatokat 1999-től a társadalombiztosítás igazgatási szerveitől az APEH vette át. A törvényi szabályozást követően az adóhatóságnak rövid idő állt rendelkezésére a feladatok átvételére, amit tovább nehezített a folyószámlák nagy tömegű rendezetlensége.

A feladat elvégzésének felgyorsítása érdekében az adóhatóság pénzforgalmi ellenőrzéssel egyeztetett folyószámlák 23,5%-ának 1999. évi nyitó egyenlegénél egy összegben állapította meg a járulékot, és ezt - a tényleges követelések helyett - gépi program segítségével bontotta fel járuléktípusokra. A döntés eredményeként az érintett, megnyitott folyószámlákon kötelezettségként táppénz-hozzájárulás adatok is szerepeltek, ami nehezítette a munkáltatói tartozások egyeztetését és befolyásolta a TB alapok év végi egyenlegének valódiságát is.

A folyószámlák mögöttes irattömege, az "örökség" minősége miatt a rendezett, dokumentumokkal alátámasztott állapot csak hosszadalmas egyeztetési folyamattal teremthető meg. Ez a tervezett határidőket meghaladóan még nem zárult le, így az alapok továbbra sem rendelkeznek megbízható információkkal a kintlévőségek összegéről, összetételéről és ennek következtében a befolyó összeg várható nagyságáról.

A kialakított szabályozás következtében gyakorlatilag megszűnt az alapoknak a bevételekkel való közvetlen kapcsolata, gazdálkodási önállóságuk e tekintetben formálissá vált. Az APEH az alapokat megillető bevételekre vonatkozó adatszolgáltatási kötelezettségét nem teljesítette. A járulékok és hozzájárulások címén realizált bevételek összességében 1.373,8 Mrd Ft-ra teljesültek, ami a tervezett 1,9 Mrd Ft-tal haladta meg. A végleges elszámolás szerint az E. Alapnak 20,8 Mrd Ft-ot át kellett volna adnia az Ny. Alapnak, de az eltérés pénzügyi rendezésére nem került sor. Emiatt az államháztartás ezen alrendszere hiányának alapokra történő felosztása nem tükrözi a valós helyzetet.

A kintlévőségek behajtásából a KT 45,5 Mrd Ft-os behajtási bevétellel számolt, a teljesítés 21 Mrd Ft volt. A társadalombiztosítással szemben kimutatott tartozások összege 1999. végén meghaladta a 300 Mrd Ft-ot, ami 1998-hoz viszonyítva 13,5 %-os növekedést jelent.

Az APEH járulékgazgatási feladataival összefüggő, a dolgozók személyi célú ösztönzésére szolgáló pénzeszközátadás törvényi feltételei október 31-ig nem teljesültek, de a pénzügyminiszter a törvény szerinti összeg 80%-ának kifizetését engedélyezte, amire sor került. Az utólagos elszámolás alapján a kifizetés indokolt.

Az E. Alapból a felmentéssel, végkielégítéssel járó kiadásokra 117 M Ft, a teljesítés mértékéig túlléphető előirányzat szolgált. Az év során összesen 240 M Ft-ot fizettek ki e célra, majd az év végén további 165,5 M Ft megtérítésére érkezett igény, ami-

nek a kielégítésére a helyszíni vizsgálat lezárásáig 2000. június 23-ig nem történt meg.

A KT 16. §-a szerinti irányított betegellátási modellkísérletre - a hagyományos finanszírozáson felül - 1999-ben a gyógyító-megelőző ellátás egészségmegőrzés cél-előirányzata terhére 139,7 M Ft-ot fizettek ki. A modellkísérletre felhasznált pénzüsszegekről, a kísérlet eredményéről a zárszámadási törvény-tervezet nem tesz említést. Az irányított betegellátás modellkísérlete új finanszírozási jogszabálya (43/1999. Korm. rendelet 50. §) a KT 16. §-ában foglaltakat ismétli meg. Az OEP által közzétett pályázati felhívás általános feladatokat és formálisan teljesíthető követelményeket tartalmazott, melyeket a bíráló bizottság tételesen nem kért számon. A modellkísérlet az Alapok 2000. évi költségvetéséről szóló 1999. évi CIX. törvény szerint folytatódik, de annak részletei továbbra is kidolgozatlanok maradtak.

A KT a gyógyszerkassza 1999. évi eredeti "zárt" előirányzatát 122,9 Mrd Ft-ban határozta meg, ami a később 2214/1999. (VIII. 25.) számú kormányhatározattal 141 Mrd Ft-ra módosult. A tényleges teljesítés 139,4 Mrd Ft.

A Ny. Alap vagyongazdálkodási kiadásaira az előirányzat együttesen 1.630 M Ft. A teljesítés 2.043 M Ft volt, aminek része a Postabank garanciális kötelezettségének teljesítésére fordított 1.673 M Ft. A KT az E. Alap vagyongazdálkodással kapcsolatos kiadási előirányzatát 555 M Ft-ban állapította meg, a teljesítés 1.245 M Ft. Ebből az Országgyűlés által jóvá nem hagyott kiadási tétel a Club Aliga Rt-ben 1999. márciusában végrehajtott 100 M Ft-os alaptőke emelés. A postabanki garanciális kötelezettség teljesítése 669 M Ft, meghaladta az előirányzott 540 M Ft-ot. Az eltérést a törvényjavaslat nem indokolja.

Az Ny. Alap működési bevételeinek tényleges összege a zárszámadás szerint 17.058 M Ft-ra, a kiadásoké 15.726 M Ft-ra teljesült. Az ONYF működési vagyonának mérleg-főösszege 1999. december 31-én 9.964 M Ft volt. A működési vagyon állományának alakulása számviteli nyilvántartásokkal megfelelően alátámasztott.

Az E. Alap működési bevételei összességében 20.760 M Ft-ra, a kiadások 19.174 M Ft-ra teljesültek. Az OEP a már korábban vásárolt - és esetenként hosszabb ideig üresen álló - lakásokon kívül további öt lakást bérel, melyek használatára nem készült szabályozás.

Az OEP Szervezeti, Működési Szabályzata (SZMSZ-e) 1999-ben ötször módosult, azonban a biztosítónak jelenleg nincs megfelelő, elkülönült gazdálkodó szervezete, gazdasági vezetője és nem tisztázott a gazdasági folyamatokért való felelősség kérdése.

A társadalombiztosítás központi hivatali szerveinek irányítása 1999. április 21-ével a PM-be került át, ahol a feladatot politikai államtitkár látja el. Ezt a változást azonban az ONYF szervezeti és működési szabályzatán nem vezették át, mint ahogyan nem tér ki a szabályzat az ONYF és a PM, valamint az SZCSM közötti szakmai-irányítási kapcsolatokra sem.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 27. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. augusztus hónap, sorszáma 0025.

A jelentést a Költségvetési és pénzügyi, a Számvevőszéki és az Egészségügyi és szociális bizottságok is megtárgyalták.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 527

V. AZ ELKÜLÖNÍTETT ÁLLAMI PÉNZALAPOKKAL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉSEK

VI. AZ ÁLLAMI VÁLLALKOZÓI ÉS KINCSTÁRI VAGYONÁVAL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉSEK

20. A kizárólagos állami tulajdonnyilvántartása helyzetéről

A kincstári vagyon, ezen belül az állam kizárólagos tulajdonát képező vagyonelemek kezelésének ellenőrzését az Állami Számvevőszék (ÁSZ), a Kincstári Vagyon Igazgatóságánál (KVI) az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény alapján végezte. A kizárólagos állami tulajdonú vagyonnal való felelős módon, rendeltetésszerűen történő gazdálkodás feltételeinek, a jogszabályi előírások érvényesülésének ellenőrzését céloztuk meg. A KVI-ban és az ellenőrzésbe bevont vagyongazdálkodóknál (minisztériumoknál, vagyongazdálkodó központi költségvetési szerveknél és egyéb gazdálkodó szerveknél) vizsgáltuk a vagyonnyilvántartását, a vagyongazdálkodási szerződések tartalmát és a tulajdonosi ellenőrzést.

Mindössze 4 éves múltat tekint vissza az a jogi szabályozás, amely meghatározta a kincstári vagyonnal való gazdálkodás feltételrendszerét. Pozitívan értékelhető, hogy a KVI az eltelt rövid időszakban kidolgozta a kincstári vagyongazdálkodás szabályzatait, megkötötte a vagyongazdálkodási szerződéseket a bejelentkezett vagyongazdálkodókkal és kifejlesztette a vagyonnyilvántartási rendszerét. A KVI újszerű feladatainak elvégzését a megvalósítás részletes szabályainak ismerete nélkül, a nyilvántartásra és a szerződések megkötésére vonatkozó prioritások, valamint megfelelő szervezeti feltételek hiányában kezdte meg. Ez is hozzájárult ahhoz, hogy a kizárólagos állami tulajdonú vagyonelemek felmérése, nyilvántartása, vagyongazdálkodása és annak tulajdonosi ellenőrzése alapvető hiányosságokat mutat, messze alacsonyabb szinten valósult meg mint azt stratégiai jelentősége indokolná.

A KVI által kiépített vagyonnyilvántartási rendszer a Ptk.-ban és az ágazati törvényekben nevesített kizárólagos állami tulajdon nem teljes körűen jeleníti meg. Hiányoznak például a föld méhének kincsei, az országos közutak közül a koncesszióba adott autópályák, a légtér, a távközlésre felhasználható frekvenciák, az országos közforgalmú vasúti pálya, a barlangok. Meg kell azonban jegyezni, hogy ágazati szinten a műszaki jellegű nyilvántartások tartalmazzák azokat.

A megkötött vagyongazdálkodási szerződések csak részben adnak megfelelő polgári jogi keretet a kizárólagos állami tulajdon vagyongazdálkodásba adásának. A szerződések alapján nem lehetséges a vagyongazdálkodók tevékenységének megítélése, mivel a KVI, mint az állam tulajdonosi jogosítványainak gyakorlója csak esetlegesen és részlegesen építette be a kizárólagos állami tulajdon kezeléséhez kapcsolódó sajátos elvárásait.

A KVI tulajdonosi ellenőrzése megfelelően szabályozott, de az ellenőrzési feladatok végrehajtását negatívan befolyásolja a vagyongazdálkodókkal szembeni elvárások megfogalmazásának hiánya és a tulajdonosi ellenőrzés személyi feltételeinek részleges volta. Az elkövetkező időszakban el kell érni, hogy a tulajdonosi ellenőrzés megelőző funkciója érvényesüljön.

A kizárólagos állami tulajdon vagyongazdálkodási nyilvántartása, a megkötött vagyongazdálkodási szerződések, a tulajdonosi ellenőrzés nem teremti meg a Magyar Ál-

lam számára a vizsgált vagyonkör teljes felmérését, helyzetének folyamatos figyelemmel kísérését. Ez indokoltá teszi az állami vagyonkezelési koncepció kidolgozását, a vagyonkezelési szerződések teljessé tételét, az ÁPV Rt. - KVI közötti vagyonátadás lebonyolítását, a közttestületek, a MÁV Rt. és az állami erdővagyon vagyonkezelésének rendezését, valamint a tulajdonosi ellenőrzés információs kapcsolati rendjének továbbfejlesztését.

A feladatot az 1999. évi ellenőrzési terv 29. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. április hónap, sorszáma 0003.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 270

21. A magyar áruk és szolgáltatások exportjának ösztönzéséhez fűződő állami érdekek érvényesülése vizsgálatáról a Magyar Export-Import Bank Rt. és a Magyar Exporthitel Biztosító Rt. tevékenységén keresztül

Az Állami Számvevőszék 1999. évi ellenőrzési tervének megfelelően ellenőrizte a Magyar Export-Import Bank Rt. (Eximbank Rt.) és a Magyar Exporthitel Biztosító Rt. (Mehib Rt.) tevékenységét. Az ellenőrzés célja: a két társaság tevékenységében, gazdálkodásában értékelni azt, hogy érvényesültek-e a magyar áruk és szolgáltatások exportjához fűződő állami érdekek. Az ellenőrzés kiterjedt a két részvénytársaság szakmai és tulajdonosi irányítására.

Az Eximbank Rt. és a Mehib Rt. 1994. évi létrehozásának alapvető célja az volt, hogy segítsék a külgazdasági kapcsolatok fejlődését, ezen belül kiemelten a magyar áruk és szolgáltatások exportjának ösztönzését. A két társaság e céloknak megfelelően működött. 1999-ben a magyar exportnak az Eximbank Rt. közel 2 %-át, a Mehib Rt. 1,1 %-át fedte le. Mindez - figyelemmel arra, hogy az ország exportjában meghatározó szerepe olyan teljesítményeknek van, amelyek nem tartoznak az államilag támogatandó területek közé (vámszabadterületi társaságok, bér munka) - pozitív eredmény, azonban nem jelenti a lehetőségek kihasználásának felső határát. A két intézmény évről évre növekvő kötelezettségvállalást terveztetett a költségvetésbe, ezzel szemben a kapott keret kihasználtsága csak 25-65 % között volt.

Az exporthoz fűződő állami érdekek a társaságok tevékenységén keresztül csak korlátozottan érvényesültek. Ennek egyik oka, hogy a Kormány 1998-2000. évekre meghatározott gazdaságpolitikai elvárásaiban az állami preferenciaként megjelölt számos viszonylat (országok, országcsoportok) és termékkör közül a két társaság tevékenységében csak egy-egy termékcsoporthoz és piaci viszonylat jelent meg. A társaságok nem törekedtek diverzifikációra, ennek következtében az Eximbank Rt.-nél és a Mehib Rt.-nél is magas az államilag támogatott tevékenységen belül a koncentráció, ezzel együtt a kockázat.

Az exporthoz fűződő állami érdekek korlátozott érvényesülésében szerepet játszott az 1998-ban kibontakozó orosz pénzügyi válság és a délszláv háború. 1999-ben az Eximbank Rt. és a Mehib Rt. visszafogta ezen magas kockázatú piaci viszonylatok hitelezését és biztosítását. Ez szükségszerű magatartás volt. Ennek eredményeként a költségvetésre háruló terhek a törvényben rögzített előirányzatok keretei között maradtak, azonban a kieső viszonylatok pótlása, új területek bevonása el-

maradt. A Mehib Rt. az új viszonylatok keresése helyett az államilag nem preferált belföldi hitelbiztosításokra helyezte a hangsúlyt úgy, hogy a törvénnyel ellentétesen négy esetben a belföldi kötelezettségvállalás meghaladta az exportirányú kötelezettségvállalásokat. Az Eximbank Rt. az üzleti aktivitás fokozásának nem kielégítő eredménye miatt a belföldi bankokon keresztül nyújtott refinanszírozó hiteleket helyezte előtérbe, továbbá forrásai egy részét - amelyek mögött állami garancia áll - értékpapírokba fektette. A kieső kamatbevételek pótlása érdekében vásárolt értékpapírok állománya az Eximbank Rt.-nél az alaptőke közel másfélszeresét érte el 1999. december 31-én.

Az Eximbank Rt. gazdálkodása során a Kormány által támasztott követelményeknek eleget tett. Figyelemre méltó, hogy a korábbi évektől eltérően 1999-ben a kamatrés 40 %-a már nem a hitelek kamataiból, hanem az értékpapírforgalmazás kamatkülönbözetéből származott. Működési költségei között több mint 70 %-os arányt képviseltek a létszámhoz és a bérelt székhez kapcsolódó kiadások. A pénzügyintézet 1998-ban veszteséges volt, amelyet az orosz válsággal összefüggő megnövekedett céltartalékképzési kötelezettség teljesítése idézett elő.

A Mehib Rt. gazdálkodása is megfelelt a Kormány elvárásainak, de a gazdálkodáson belül az üzleti tevékenység veszteséges volt, mivel a díjbevételek nem biztosították a működési költségek és a tartalékképzés fedezetét. Ennek fő oka, hogy alacsony volt a szerződésállomány, ehhez kapcsolódóan a díjbevétel is. Ezt a vizsgált években a gazdálkodás egészét tekintve a betétekből és értékpapírokból származó kamatbevétel ellensúlyozta. A Mehib Rt. az 1999-es évet veszteséggel zárta, ez azonban az év végén előírt, a nem piacképes biztosítások után képzett céltartalék miatt következett be.

Az Eximbank Rt.-ről és a Mehib Rt.-ről szóló hatályos törvény rendelkezései, mind a tulajdonosi, mind a szakmai irányítás tekintetében hiányosak. Az alaptörvény nem nevesíti a tulajdonosi jogok gyakorlóját, azt csak az állam tulajdonában lévő vállalkozói vagyontulajdonosokról szóló 1995. évi törvény melléklete tartalmazza.

A két társaság alapításáról szóló 1994. évi törvény a szakmai irányítást - irányelvek kiadásán keresztül - a Kormány kompetenciájába utalta. Az 1997. december 20-tól hatályos törvény a Kormány e kötelezettségét törölte és a továbbiakban az üzleti tervek jóváhagyását a tulajdonosi jogok gyakorlójához rendelte. A szabályozás arra nem tér ki, hogy az üzletpolitika jóváhagyásakor milyen nemzetgazdasági követelményeket kell a tulajdonosnak érvényesítenie. Az irányelvek kiadásáról szóló törvényi kötelezettség megszűnése ellenére az alapvető gazdaságpolitikai elvárásokról kiadott „háromezres” határozat szolgált a továbbiakban is szakmai iránymutatóként. E határozat szerint a költségvetési háttérű garancia-vállalásokról 10 millió USD értékhatár felett a pénzügyminiszter, az alatt pedig az Eximbank Rt. igazgatósága dönt. Ez a rendelkezés ellentétes a törvényi előírással, mert költségvetési háttérű garancia csak a Kormány megbízása alapján vállalható, de mivel a kormányhatározat nem jogszabály az abban foglaltak egy gazdasági társaság részére nem kötelező érvényűek.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 12. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. június hónap, sorszáma 0013.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 758

22. **A Magyar Posta Rt. 1997-1998. évi működésének ellenőrzéséről**

A Magyar Posta Vállalat 1994. január 1-jével részvénytársasággá alakult át (továbbiakban: Posta), amelynek tulajdonosa 100%-ban a magyar állam, a tulajdonosi jogokat a közlekedési, hírközlési és vízügyi miniszter gyakorolja. Az Állami Számvevőszék célszerűségi, eredményességi és törvényességi szempontok szerint megvizsgálta, hogy a Posta a vagyonával hogyan gazdálkodott. A társaságot mint állami postai szolgáltatót a postáról szóló 1992. évi XLV. törvény (továbbiakban: postatörvény) kötelezi a postai alapszolgáltatások, az alapszolgáltatásokhoz kapcsolódó postai különszolgáltatások elvégzésére, ill. a közcélú távközlési szolgáltató által nyújtott távirat-szolgáltatásban való közreműködésre. Ezért a vizsgálat arra is kiterjedt, hogy a Posta a szolgáltató tevékenységében milyen eredményességgel használta fel eszközeit: eleget tett-e a postatörvényben előírt szolgáltatási kötelezettségének, javult-e az alapszolgáltatások színvonala.

A Posta a törvényben előírt ellátási kötelezettségének eleget tett, azonban a postai alapszolgáltatások színvonalának megítéléséhez nincs egységes rendszerbe foglalt külső előírás, követelmény vagy szabvány. A Posta minőségértelmezése folyamatosan változott, fogalomhasználata a társaságon belül nem volt egységes, ezért a gyakorlat nem alkalmas az alapszolgáltatásokra vállalt feltételek és teljesítésük társasági szintű objektív összehasonlítására, illetve az ügyfél-elégedettség mérésére vagy megítélésére.

A Posta működéséhez szükséges eszközöket a közlekedési, hírközlési és vízügyi miniszter mint szakmai irányító és mint tulajdonosi jogok gyakorlója biztosította, a szakmai és tulajdonosi irányításban konfliktusok nem merültek fel. A Postának 2006-ig szóló elfogadott stratégiája van, amely illeszkedik a Kormány hírközléspolitikai határozatához, tartalmazza a célkitűzéseket és a fejlesztés területeit, de hiányzik a megvalósításukhoz vezető konkrét feladatok meghatározása és a végrehajtás ütemezése.

A Posta 1994-99. években nyereségesen gazdálkodott, az adózás előtti nyereségének átlagosan 66,8 %-át az üzleti tevékenységével érte el. Az alapszolgáltatások jövedelmezősége a postai átlagnak több, mint kétszerese. Az egyéb tevékenységeket - amelyek összességükben veszteségesek - az alaptevékenységek és a pénzügyi tevékenység eredményéből finanszírozzák. Az évek óta tartó átszervezés nyomán az igazgatási-irányítási költségek az összes költség növekedését meghaladó mértékben emelkedtek. Ebből kiemelkedik a Vezérgazgatóság költségeinek növekedése. A Postának 1994-99-ben likviditási zavarai nem voltak. A pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos bizonylatok feldolgozásának 1997 előtti nehézségei, a számviteli nyilvántartás és a leltározás hiányosságai következtében a Posta 1997-ben 734 millió Ft rendkívüli ráfordítást - mint utalványleltár-eltérésből adódó veszteséget - számolt el.

A részvénytársasággá alakulástól 1998 végéig a Posta saját tőkéje a duplájára, 31,5 milliárd Ft-ra, nőtt. Ebben döntő szerepe volt mérleg szerinti nyereségének, amely öt év alatt összesen 15,3 milliárd Ft volt. A tulajdonos osztalékot nem vont ki a társaságból. Az átalakuláskor a saját tőke nagyobb részben ingatlanokból állt. A Posta az átalakuláskor tőketartalékként olyan ingatlant is kapott, amelynek társasági tulajdonba adása jogszabályba ütközött, de könyveiben még 1999 végén is értékkel szerepelt. Ingatlanvagyonát átfogóan nem elemezte abból a szempontból, hogy melyek a működéséhez nélkülözhető és mobilizálható ingat-

lanok, illetve, hogy a fölösleges ingatlanok a társasági fejlesztési elképzelésekhez milyen mértékben jelenthetnek forrást.

A Posta a stratégiai tervében 4 évre 50 milliárd Ft beruházást tervezett, azonban hiányzik stratégiai fejlesztési igényeinek gazdasági, piaci megalapozottsága. Nem készült gazdasági számításokkal, üzleti tervvel alátámasztott hatástanulmány, így a tervezett beruházások eredményessége nem alátámasztott. A beruházások előkészítésében forrásmegtakarításra alkalmas belső tartalékok vannak. A kormányzati támogatással megvalósított beruházások finanszírozásához a KHVM által készített eljárásrendet a Posta betartotta.

A Posta befektetései a pénzügyi eredmény tekintetében - a hírlapterjesztő részvénytársaságok kivételével - nem voltak sikeresek. 1998-ban a Postabank Rt.-ben lévő részesedése terhére 1,3 milliárd Ft értékvesztést kényszerült elszámolni, ezen felül a Kormány által viszontgarantáltatott készfizető kezesség miatt 2008-ig még további 1,6 milliárd Ft tőketartozás és kamatai terhelik a Postát.

A Posta belső ellenőrzési rendszere szabályozottan és szervezeten működik. Az 1997. év végére elavult vagyonsvédelmének javítására, fejlesztésére intézkedési tervet dolgozott ki, amelyet végrehajtott. A postabiztonság megteremtésének pénzügyi támogatottsága változó képet mutatott. A Posta informatikai rendszerének, titok- és adatvédelmének biztonsági helyzetében vannak hiányosságok, de a kifogásolható állapot megszüntetésére irányuló, igényes biztonsági megoldásokra törekvő folyamatok elkezdődtek.

A Posta a hét hírlapterjesztő részvénytársaságát a privatizációs törvény és az értékpapírtörvény keretei közé nem illeszkedő és nem illeszthető nyilvános pályázat útján értékesítette 1998-ban. A részvénytársaságok törzsrészvényeinek értékesítéséről szóló döntés előtt a valódi versenyhelyzet feltárása és elemzése nem történt meg, annak ellenére, hogy a tranzakció célja a piacszerzés volt és nem tulajdonosi részesedésszerzés a Posta részvénytársaságaiban. A tranzakció jogi háttere hiányos törvényi feltételekre épült: hiányzott a hírlapterjesztési és az egységes monopóliumellenes törvény.

A Posta annak ellenére, hogy jelentős fogyasztói és közérdeket érintő gazdálkodó tevékenységet folytat és szolgáltatást nyújt, kimaradt a fogyasztóvédelemről szóló törvény közüzemi szolgáltatói fogalomköréből, valamint a fogyasztói jogviták bírói eljáráson kívüli rendezésére megalakítandó ún. békéltető testületekből. A fogyasztóvédelem intézményrendszerében a posta részvétele uniós elvárás.

Az Állami Számvevőszék jelentésében javaslatokat, ajánlásokat fogalmazott meg: A Kormány fontolja meg a hírlapterjesztésről szóló törvény, az általános - nemcsak a médiaterületekre kiterjedő - monopóliumellenes törvény és minden olyan egyéb jogszabály előkészítését, amelyek a megalkotandó törvények alapjául szolgáló alkotmányos jogelvek tudatosítását és egységes működését szolgálják.

Kezdeményezze - az új hírközlési törvény megalkotási folyamatában - a postai tevékenységek piac-semleges engedélyezését, a postai piac szabályozási és felügyeleti feladatainak ellátását.

Vizsgálta felül a költségvetésben megjelenő célelőirányzatok - állami beruházások - tulajdonjogi végeredményét, hogy a közigazgatási szervek és a gazdasági társaságok a költségvetési célelőirányzatot ne társasági támogatásként értékeljék.

Kezdeményezzen törvénymódosítást a Magyar Posta Rt., ill. tevékenységének beépítésére a fogyasztóvédelmi törvénybe, végrehajtó rendeletébe és határozataiba.

A közlekedési, hírközlési és vízügyi miniszter szabályozza a postai tevékenységek egységes engedélyezési rendszerét a postai piac szabályozási és felügyeleti feladatainak ellátása érdekében.

Szabályozza a postai szolgáltatások megfelelősége ellenőrzését. A minőség fogalmának egyértelmű meghatározásával és a hatósági ellenőrzés bevezetésével - a szabályozó, a hatóság és a postai szolgáltató számára is - váljon ellenőrizhetővé a szolgáltatás minősége és az uniós normák teljesítésére való felkészültség mértéke is.

Vizsgálta felül a Magyar Posta Rt.-nél a cél-előirányzatos állami beruházások vagyoni jogi végeredményét, és a szükséges korrekciót hajtotta végre.

Az ÁSZ vizsgálati jelentése mintegy 30 ajánlást tartalmazott a Posta vezérigazgatója részére.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 13. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. június hónap, sorszáma 0014.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 1116

23. Az állami tulajdonú földterület-ingatlanok nyilvántartásának ellenőrzéséről

A tulajdonosi szerkezet jelentős változásokon ment át az utóbbi években. Az állami tulajdon magánkézbe adása, az állam kincstári vagyonának meghatározása, a kárpótlás végrehajtása, az egyes állami tulajdonban lévő vagyontárgyak önkormányzati tulajdonba adása, a részarány-tulajdon rendezése kapcsán új tulajdonosi szerkezet alakult ki.

A gazdasági-társadalmi átrendeződési folyamat jelentős többletterheket rótt ezen időszakban a földhivatalokra és az állam tulajdonosi jogainak gyakorlására kijelölt szervezetekre egyaránt.

A tulajdonviszonyok változásainak követése és valósághű rögzítése a közhiteles földhivatali ingatlan-nyilvántartásban jelenik meg. Az állam tulajdonosi jogait gyakorló szervezetek - a Kincstári Vagyon Igazgatóság és az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. - az állami tulajdon megőrzése, rendeltetésszerű használata érdekében vezetnek nyilvántartásokat az állami tulajdonról. A különböző nyilvántartások teljeskörűsége, naprakész információi teszik lehetővé az állam, mint tulajdonos számára tulajdonosi érdekeinek maradéktalan érvényesítését. Az állami tulajdon elemeit tartalmazó nyilvántartások tehát akkor tekinthetők kielégítőnek, eredményesnek, ha e kritériumoknak megfelelnek. Ez azt jelenti, hogy a földhivatali ingatlan-nyilvántartás és az állam tulajdonosi joggyakorló szervezetinél vezetett nyilvántartások adattartalmának meg kell egyeznie az egy adott ingatlan egyértelmű azonosítására alkalmas adatok vonatkozásában (helyrajzi szám, településnév).

Az ÁSZ vizsgálatában ezért tudatosan, mérhető paraméterekhez kötöttük a nyilvántartások eredményességének megítélését, a tevékenységek hatékonyságának elemzését. Az állami tulajdonról vezetett nyilvántartások eredményességét a különböző nyilvántartások egyezőségének megállapításával elemeztük. A nyilvántartási tevékenység hatékonyságát az ügyintézési határidők betartásának, az

ügyirat-hátralék keletkezésének ok-okozati elemzésével, a főbb összefüggések feltárásával mutattuk be.

Az állami tulajdonú ingatlanok nyilvántartásának ellenőrzéséről készített jelentésünk a vázolt folyamatokat követi nyomon az informatika eszköztárának alkalmazásával. A vizsgálatot az angol Számvevőszék (National Audit Office - NAO) teljesítményellenőrzési módszerének adaptációjával végeztük el, amelyre a két szervezet közötti Ikerintézményi Szerződés - twinning partnership program - keretében az ÁSZ-nál tevékenykedő, csatlakozás előtti tanácsadó konzultatív együttműködésével került sor. A helyszíni ellenőrzés alatt a nyilvántartási problémák feltárására és a megoldási javaslatok kidolgozására az ellenőrzött szervezetek munkatársainak közvetlen bevonásával, aktív részvételével került sor.

Számítógépen összefuttattuk a földhivataloknál a magyar állam tulajdonába bejegyzett ingatlanok adatait a tulajdonosi joggyakorló szervezetek nyilvántartásaiban szereplő adatokkal. Az összehasonlítást a teljes országos adatbázisra végeztük el az egy adott ingatlant azonosító helyrajzi szám és településnév alapján, a vizsgált szervezetek által átadott adatokat felhasználva.

A földhivatalok közhiteles, 2000. március 31-i szemleállapotot tükröző nyilvántartásaiban 285.685 db ingatlan szerepelt a Magyar Állam tulajdonában. Ebből 150.097 db (53 %) nem található meg a tulajdoni jogok gyakorlására kijelölt szervezetek nyilvántartásaiban. Az adatok megyei eloszlása változó, kiemelkedő az aránytalanság Budapesten, ahol a Fővárosi Földhivatal által nyilvántartott összes állami tulajdonú ingatlan 91 %-a, 18.444 db ingatlan nem található meg a fő vagyongazdálkodók egyikének nyilvántartásában sem. Ugyanakkor több tízezres nagyságrendben található a tulajdonosi jogokat gyakorló szervezetek saját nyilvántartásaiban olyan földterületek, amelyeknek a földhivatali nyilvántartásokban nincs nyoma.

A tapasztalt eltérések a tulajdonviszonyok rendezetlenségére utalnak. A nyilvántartások adattartalma a valós helyzettől olyan mértékben eltér, amely az állam vagyongazdálkodásának kockázatát hordozza - különös tekintettel a 2001. június 10-től bekövetkező elbirtoklás lehetőségére, a tulajdonosi joggyakorló szervezetek nyilvántartásaiból hiányzó, de a Magyar Állam tulajdonában lévő ingatlanokra, valamint a bejegyzett vagyongazdálkodók tisztázatlan státuszára (létező, megszűnt stb.).

A tulajdoni lapokon bejegyzett jogok és feljegyzett tények sok esetben nem követik a gazdasági élet változásait. A Magyar Állam tulajdonába bejegyzett és csak a földhivatali nyilvántartásban szereplő ingatlanok közül 5864 db sem vagyongazdálkodóval, sem használóval nem rendelkezik, további 304 ingatlan esetében vagyongazdálkodóként is „Magyar Állam” bejegyzés szerepel. Leginkább ezen ingatlan-csoportok esetében reális a veszély az elbirtoklásra, mivel az állam tulajdonosi jogainak gyakorlása nem megoldott.

A nyilvántartások kialakítására és működtetésére felhasznált, közvetlenül kimutatható pénzeszközök, befektetett eszközök gazdaságos és hatékony felhasználása korlátozottan valósult meg. Összességében fejlesztésre hazai forrásból 2910 millió Ft-ot, míg külföldi forrásból 7,2 millió EURO-t fordítottak (ez utóbbi csak az FVM-nél és a földhivataloknál fordult elő). A rendszerek összesített működtetési kiadásai 6581 millió Ft/év költséget emésztettek fel. A fejlesztésre és a működtetésre fordított pénzeszközök felhasználását átgondolt pénzügyi tervezés nem előzte meg.

Az állam tulajdonosi jogainak gyakorlására kijelölt szervezetek 1999-től eseti intézkedéseket tettek a vagyonyilvántartások tartalmi összhangjának kezdeti megteremtésére, de ezek kevésbé bizonyultak eredményesnek. Átfogó, összehangolt együttműködésre, szisztematikus problémafeltárássra és megoldásra nem került sor, annak ellenére, hogy 1996-tól - a kincstári vagyonra és az állam vállalkozói vagyonára vonatkozó törvényi szabályozás egységesítésével - teljes körűen adott volt a lehetőség a földhivatali nyilvántartásokból kiinduló, egyeztetett vagyongazdálkodási nyilvántartások kialakítására.

Ezért javasoltuk az érintett szervezetek számára pontos és részletes intézkedési terv kidolgozását és végrehajtását a vagyonvesztés megakadályozására.

Az állam tulajdonosi joggyakorló szervezetek nyilvántartásainak rendezése a KVI és az ÁPV Rt. szoros szakmai együttműködésével végezhető el, a BM, a HM és az FVM bevonásával, a jogszabályok alapján felügyeletüket ellátó MeH koordinációjával. E munka elvégzésének illetve irányításának megkönnyítése érdekében, az ÁSZ elnökének döntése alapján a vizsgálat során elvégzett számítógépes összefuttatás eredményeit tartalmazó adatfájlokat, írásos magyarázattal együtt átadtuk az érintett szervezeteknek.

Összefogásukkal a nyilvántartások adattartalma rendezhető, az állam vagyonvesztése megakadályozható, mivel az állam kincstári és vállalkozói vagyonának pontos számbavétele valamint folyamatos, naprakész és megbízható nyilvántartása közérdek.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 31. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. szeptember hónap, sorszáma 0035.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 1626

24. Az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság tevékenységének, a hozzárendelt vagyon alakulásának, privatizációjának és működtetésének ellenőrzéséről

Az állam tulajdonában lévő vállalkozói vagyon értékesítéséről szóló törvény szerint az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. tevékenységének ellenőrzése az Állami Számvevőszék feladata. A törvény előírja, hogy az Állami Számvevőszék köteles jelentését - a Kormány beszámolójával együtt - a zárszámadással egyidőben, minden év augusztus 31-éig benyújtani az Országgyűlésnek.

Az Állami Számvevőszék a törvény előírásának eleget téve rendszeresen, tervezett feladatként foglalkozik az ÁPV Rt. ellenőrzésével, és meghatározza az ellenőrzés súlyponti feladatait.

Az ellenőrzött időszak 1999. év volt, az értékesítés, a vagyonkezelés és a hozzárendelt vagyon témakörökben 1998-1999. évek.

A vizsgálat az ÁPV Rt. hozzárendelt vagyonnal kapcsolatos tevékenységének elemzésére helyezte a hangsúlyt, mivel 1999-ben a számvevőszéki vizsgálat a saját vagyonnal való gazdálkodást részletesen ellenőrizte.

Az ÁPV Rt. 1999-ben a hozzárendelt vagyonhoz kapcsolódóan 132,5 milliárd Ft bevételt ért el. Az értékesítés bevétele 113,3 milliárd Ft volt, melyből mintegy 16 milliárd Ft az előző évi tranzakciók áthúzódó értéke. A bevételek 57 %-át a Matáv Rt. kisebbségi részvénytársaságának értékesítése eredményezte.

A mindenkori költségvetési törvény az ÁPV Rt. számára jogcímenként meghatározza a kiadási előirányzatokat, ez 1999-re összesen 136,35 milliárd Ft volt. Az ÁPV Rt. tényleges kiadása 131,5 milliárd Ft lett, melyre a realizált bevétel fedezetet nyújtott. A módosított költségvetési törvény az állami vagyon utáni részesedésként és az adókonszolidációs követelések ellenértékeként 30 milliárd Ft befizetés teljesítését írta elő. Ezen a jogcímen az ÁPV Rt.-hez csak 12 milliárd Ft érkezett be, de a különbözet teljesítéséhez az ÁPV Rt. privatizációs bevétele lehetőséget adott. A tömeges privatizáció lezárulását követően az értékesítésből származó bevételekkel szemben az osztalékbevételek súlya növekedni fog. Ezért a jövőben a korábbi gyakorlat - az osztalékbevételek és az értékesítésből származó bevételek együttes kezelése - nem folytatható.

A költségvetési törvény többi, jogcímenkénti befizetési előírásainak is eleget tett a társaság.

Magyarországon a tömeges privatizáció 1997. év végére gyakorlatilag lezárult. Ez tükröződik az ÁPV Rt. 1998-1999. évi értékesítési adataiban is. Az 1998. évi 78 tranzakció szerződés értéke 80.224 millió Ft (részvénycserékkel együtt), 1999-ben pedig a 31 tranzakció szerződéses értéke 96.438 millió Ft volt.

Ezzel függ össze az is, hogy mindkét évben nőtt a kisebbségi részesedések értékesítésének aránya, 1998-ban darabszámban, 1999-ben pedig volumenét tekintve is. Ezekben az években egy-egy nagy bevételt eredményező kisebbségi részvénycsoportot érintő tranzakció határozta meg az értékesítés alakulását. (1998-ban a MOL, 1999-ben a Matáv). E két tranzakciót és a vizsgálatba bevont többi értékesítési ügyletet is az jellemezte, hogy a korábbi évek privatizációs döntései megszabták, illetve befolyásolták azok magánosítási folyamatát. 1998-ban és 1999-ben is a bevételek több mint 70 %-a az első félévre koncentrált.

Új vonása a privatizációnak, hogy 1999-ben az ÁPV Rt. felszámolás alatt álló céget is értékesített. (1999. év végén az ÁPV Rt.-nél 283 felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet volt.)

Az ÁPV Rt. hozzárendelt vagyona 1998. év végén 730,2 milliárd Ft, 1999. december 31-én 747,7 milliárd Ft volt, amelyből az 518 db gazdálkodó szervezet értéke 714,6 milliárd Ft. A törvényi módosítás alapján a tartósan állami tulajdonban maradó társaságok száma 93 db-ra változott, értékük 306,2 milliárd Ft. A hozzárendelt vagyon része az állami tulajdonban maradó termőföld, melynek mértékére pontos adattal nem rendelkezik az ÁPV Rt. A még privatizálható gazdálkodó szervezetek száma 493 db, értéke 433,8 milliárd Ft.

Az ÁPV Rt. hozzárendelt vagyonának új nyilvántartási és beszámoló rendszere figyelembe vette az Állami Számvevőszék korábbi, nyilvántartással kapcsolatos kritikai észrevételeit. Így például már mind a felszámolás alatt álló és mind a negatív saját tőkéjű cégek esetében nulla, a végelszámolás alatt álló gazdálkodó szervezeteknél pedig 50 %-os értékű a regisztrált vagyon. A vagyon változás kimutatása is kedvezően módosult, elkülönítetten megállapítható a tranzakciókból és a társaságok saját tőkéjének alakulásából eredő vagyon módosulás. Ennek ellenére a privatizálható gazdálkodó szervezetek esetében sem számát, sem értékét tekintve az adatok még mindig nem a reális helyzetet tükrözik. A privatizálható vagyonérték jelentős része abból származik, hogy a tartósan állami tulajdonban maradó társaságokban az ÁPV Rt. még nagyobb tulajdoni hányaddal rendelkezik mint a törvényi minimum (agrár, szállítás, távközlés). Egyes ágazatokban már csak egy-egy társaság privatizációja a meghatározó (energia-MVM Rt., kereskedelem-Hungaropharma Rt., feldolgozóipar-DUNAFERR Rt.). 1998-99-ben a priva-

tizációs tevékenységben és vagyon kezelésben ezért a kisebbségi tulajdon egyre nagyobb szerepet kapott és a jövőben is ez a tendencia várható.

Az ÁPV Rt. az elmúlt, mintegy öt éves működése során nem rendelkezett a vagyonkezelési tevékenységek módszertani megalapozására és átfogó fejlesztésére irányuló, hosszabb távon következetesen képviselhető szervezési koncepcióval, intézkedési elképzelésekkel. Az ÁPV Rt. vezetése 1999. szeptemberétől több olyan intézkedést tett, amelyek hosszabb távon egy megalapozottabb vagyonkezelési tevékenység kialakításának irányába mutatnak, és rövid távon is előrelépést eredményeznek. Ennek része volt a új Szervezeti és Működési Szabályzat jóváhagyatása és a vagyonkezelést közvetlenül érintő utasítások kiadása, a vagyonkezelési integrált informatikai kontrolling rendszer bevezetése, a középtávú stratégiai tervezés beindítása. A folyamatba tett intézkedések célja, hogy új alapokra helyezze a vagyonkezelési tevékenységet.

A tartós állami tulajdonú agrárgazdasági portfólióban jelentős reorganizációs törekvésekkel különböző fejlesztéseket és beruházásokat támogatott az ÁPV Rt. Továbbá felmérés alapján a válságkezelési keretből különböző természeti kárelhárítási tevékenységek megvalósítását segítette.

A hitelintézeti portfólió esetében az ÁPV Rt. vagyonkezelő tevékenysége végrehajtó típusú tevékenységként jellemezhető, mivel a pénzügyintézetek jelentős vagyonkezelési beavatkozásai, tőkerendezési és portfólió tisztítási műveletei kormányhatározatokon alapulnak, az operatív jellegű tulajdonosi irányítást az ÁPV Rt. az érintettekkel, szakmai együttműködésben gyakorolja.

Az ÁPV Rt. a költségvetési törvényben meghatározott reorganizációra, vagyonkezelésre és válsághelyzetek kezelésére előirányzott költségeit, valamint a döntési hatásköri szabályait betartotta. A megítélt és ténylegesen folyósított támogatások az éves költségkereteknek 77-96 %-át merítették ki.

Az ÁPV Rt. bruttó követelésállománya az 1998. évi záró állományhoz képest 22 %-kal, a nettó állomány pedig 8 %-kal csökkent. A csökkenés oka, hogy a korábbi évek privatizációjának részletfizetéséből származó követelés megszűnt és 1999-ben részletfizetési kedvezményt csak néhány esetben és kis összegben alkalmaztak.

A kötelezettségállomány rendkívül sokrétű jogcímen fennálló, többnyire becsült, az értékelési elvek és mértékek módosulása következtében pedig szinte folyamatosan változó adatállomány. Egyes kötelezettségeket a kockázatuk, a bekövetkezésük valószínűsége alapján becsléssel állapítanak meg (pl. privatizációs szerződésekből eredő szavatosságok, önkormányzatokat megillető járandóságok egy része).

A kötelezettségek állományának egy jelentős hányada, és annak változásai, a bizonytalan jogi helyzetre, különböző jogértelmezésekre vezethető vissza, esetenként konkrét bírósági ítéleteket tükrözve. A Legfelsőbb Bíróság által, az 1992. évi LIV. törvény önkormányzati járandóság számítására vonatkozóan kiadott jogegységi határozat tételes, teljes körű felülvizsgálatot és a régi teljesítések újbóli átszámítását vonta maga után. A késedelmi kamat évi 20 %-os mértékére szintén jogegységi határozat adott egyértelmű eligazítást.

Egyik legjelentősebb kötelezettség az önkormányzati gázközmű vagyon miatti állami kötelezettség, amely az 1998. évi Alkotmánybírósági határozattal függ össze. A kötelezettségek fedezetére a Kormány 50 milliárd Ft forrást biztosított államkötvények formájában.

1998-ban 24,0 milliárd Ft, 1999-ben 8,3 milliárd Ft kötelezettséget teljesítettek. Az egyes években kimutatott állományok és a tényleges kifizetések között nagyság-

rendi különbségek vannak, azaz a jórészt megbecsült kötelezettségállomány korántsem jelent hasonló nagyságú direkt pénzügyi terhet az ÁPV Rt. számára.

Az ÁPV Rt. tevékenységének, működésének jogszabályi keretei rendezettek, belső szabályzatokkal lefedettek. A társaság hozzárendelt vagyonnal kapcsolatos tevékenysége a törvényi szabályozással összhangban volt és megfelelt a belső szabályzatokban előírtaknak is. Ugyanakkor évek óta visszatérő gond, hogy az ÁPV Rt. beszámoló készítési, valamint az Állami Számvevőszék ugyanarról az időszakról szóló jelentési kötelezettségének határideje egybeesik. Ennek következtében az Állami Számvevőszék helyszíni ellenőrzésének lezárásakor nem áll, állhat rendelkezésre végleges beszámoló. Ez azt jelenti, hogy az Állami Számvevőszék jelentéseiben szereplő adatok nem minden esetben egyeznek meg a Kormány által az Országgyűlésnek benyújtott beszámoló adataival.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 32. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. szeptember hónap, sorszáma 0031.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 827

25. Az állami erdővagyon működtetésének ellenőrzéséről

Az Állami Számvevőszék megvizsgálta, hogy a Magyar Állam képviseletében eljáró szervezetek intézkedései hogyan segítették elő a nemzeti erdővagyon hatékony működését, betartották-e a törvényeket. Ellenőrizte az 1999. évi ÁSZ vizsgálat megállapításainak hasznosulását. Feltárta az 1999-ben nem ellenőrzött állami és a magánerdő-vagyon szabályozási és rendszerbeli hibáit. A zárszámadáshoz kapcsolódó ütemezésben pénzügyi-szabályossági típusú vizsgálatot végzett az Állami Erdészeti Szolgálatnál (ÁESZ).

Magyarország 1,9 millió hektár erdőgazdálkodás alá vont területének 1999-ben 59,5%-a állami tulajdonban, 0,6%-a közösségi, elsősorban önkormányzati, 20,1%-a magántulajdonban, 19,8%-a rendezetlen, illetve társulás előtti tulajdonban volt. Ugyanebben az évben az erdőgazdálkodók száma 21 ezer volt.

A nemzeti erdővagyon 59,5%-át képviselő állami tulajdonban lévő erdők felett a tulajdonosi jogokat a Miniszterelnöki Hivatal (MEH) vezető, egyben a kincstári vagyonért felelős miniszter - a Kincstári Vagyon Igazgatóságon (KVI) útján - gyakorolja. Vannak azonban a MEH felügyelete alá tartozó, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság (ÁPV Rt.) hozzárendelt vagyonában olyan állami (elsősorban volt állami gazdasági) erdők, amelyet a KVI a mai napig nem tudott birtokba venni.

Az állami tulajdonú erdők erdőgazdálkodói: az ÁPV Rt. hozzárendelt vagyonában lévő, tartósan 100%-ban állami tulajdonban maradó 19 erdőgazdasági részvénytársaság (50,9%). A Honvédelmi Minisztérium tulajdonosi joggyakorlása alatt áll 3 részvénytársaság (5,2%), amelyek a HM vagyonkezelésébe adott kincstári erdők erdőállomány-gazdálkodási feladatait látják el. A Környezetvédelmi Minisztérium (KöM) fejezetéhez tartozó 9 nemzeti park igazgatóság központi költségvetési szervként működik (0,9%). Ezek az erdőgazdálkodók az állami erdők mintegy 97,5%-át kezelik, a fennmaradó 2,5%-nak az ÁPV Rt. hozzárendelt vagyonában lévő mezőgazdasági részvénytársaságok, és a központi költségvetési szervként működő vízügyi igazgatóságok az erdőgazdálkodói.

Minden erdőgazdálkodó szakmai működése felett a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM) gyakorol felügyeletet. Az FVM az Állami Erdészeti Szolgálaton (ÁESZ) keresztül irányítja az erdőrendezés és erdőfelügyelet hatósági feladatait, a KöM a védett természeti területeken szakhatóságként jár el. (Az országos jelentőségű összes védett természeti terület 46%-át erdők borítják. Ezekben

az erdőkben a szakhatóság a Természetvédelmi törvény alapján gazdálkodási korlátozásokat rendelhet el.) A honvédelmi célokra kijelölt erdőkben a honvédelmi miniszternek vannak speciális jogszíntványai.

A tulajdonosi, az erdőgazdálkodói, a szakmai irányítás és ellenőrzés sokszereplős megosztása miatt hatékony erdőgazdálkodást csak az érintett szervezetek munkájának összehangolása és folyamatos együttműködése eredményezhet. Az Állami Számvevőszék a tulajdonosi, a szakmai irányítás és ellenőrzés körében 8 szervezet munkáját vizsgálta.

Az Állami Számvevőszék a 2000. évi utóellenőrzésekor az 1999. évi jelentésében megfogalmazott megállapítások, javaslatok és ajánlások hasznosításának szándékát valamennyi szervezetnél tapasztalta. A vizsgált szervezetek a hiányosságok megszüntetése érdekében tettek szerény lépéseket, de az állami erdővagyon működtetésének átfogó felülvizsgálata, a vagyoni kör meghatározása és felmérése, a működtetés összehangolt szabályozása elmaradt.

Hiányzik - intézményi és koncepcionális szempontból - a tartós és a vállalkozói állami tulajdon működtetésének összehangolása, illetve az ÁPV Rt.-hez és a KVI-hez tartozó funkció szerint elkülönült vagyoncsoportok szétválasztása. Az erdők tulajdonosi joggyakorlója a KVI, és az ÁPV Rt.-hez tartozó erdőgazdasági részvénytársaságok között a végleges vagyonkezelői szerződéseket nem kötötték meg. A vagyonkezelői díjakat nem igazították - a kincstári erdők valóságos értékének megállapítása hiányában - a hozamtermelő-képességhez. Elmaradt a kincstári vagyoni körbe tartozó erdők átfogó felmérése, a vagyon felértékelése, egyeztetése a vagyonkataszterrel, a tulajdonjogi rendezés és az ingatlan-nyilvántartás felülvizsgálata is.

Az erdőgazdasági részvénytársaságok teljesítményeit az ÁPV Rt. nem a természeti adottságok és a gazdasági teljesítmények összefüggéseire épülő szempontok szerint méri. Az állami erdőgazdálkodók az agrártámogatásokon kívül további támogatásokat kaptak az ÁPV Rt.-n keresztül reorganizáció címén, tőkejuttatás és kamatátvállalás formájában. A reorganizációra kapott összegek egy részét a társaságok 1999-ben is kamatoztatták. E kamatokból biztosították a pénzügyi műveletek nyereségét, és ebből származott a vállalkozási nyereségek 23-31%-a is.

A Természetvédelmi törvény erdőgazdálkodást befolyásoló három - a támogatásra, a kártalanításra, a természetvédelmi kezelési tervek elkészítésére vonatkozó - végrehajtási rendeletét négy éve nem adták ki.

Magyarországon az erdősültség foka jelenleg 19%, amelyet az erdészeti politika célkitűzése szerint a 25%-os szint eléréséig kell növelni. 1991-1999 között a tervezett telepítések egyharmada - 47 ezer ha - valósult meg. Az 1998-1999-ben végrehajtott erdőtelepítések 93,6%-át (8264 ha) magán-erdőgazdálkodók végezték.

Az ÁPV Rt. a hozzárendelt állami tulajdonú természetvédelmi területek átadása fejében ellenértéket kér az államháztartási körbe tartozó központi költségvetési szervtől.

Az erdészeti részvénytársaságok az állami (kincstári) tulajdonú erdők vagyonkezelésére vonatkozó Áht. rendelkezés miatt kivételezett helyzetbe kerültek. Az erdő-

gazdasági részvénytársaságok piaci szereplőként is előnyös pozíciót élveznek, mert objektív okokból, vagy gazdálkodási hiányosságaikból származó elégtelen eredményeiket az ÁPV Rt. reorganizációi pótolják.

A Kormány, a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter és az érintett tulajdonosi, szakmai irányító szervezetek részére az ÁSZ javaslatokat, ajánlásokat fogalmazott meg, melyek az állami tulajdon egységes kezelési koncepciójának elkészítésére, a Privavizációs törvény és az Államháztartási törvény közötti ellentmondások megszüntetésére, a hosszú távú erdőtelepítési program pénzügyi feltételeinek megteremtésére, a Természetvédelmi törvénynek az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó rendelkezései fejlesztésére, valamint a gazdálkodási teljesítmények egységes elveken alapuló mérhetőségére irányulnak.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 33. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. szeptember hónap, sorszáma 0030.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 257

26. Az MTI Rt. 1999. évi gazdálkodásának ellenőrzéséről

Az MTI Rt. gazdálkodását a nemzeti hírügynökségi törvény rendelkezése alapján az ÁSZ évente ellenőrzi. Ennek értelmében a jelenlegi vizsgálat az MTI Rt. 1999. évi gazdálkodását, valamint a gazdálkodásával összefüggő jogalkalmazási gyakorlatot ellenőrizte.

Az MTI Rt.-nek jogértelmezési nehézségei származtak abból, hogy társasági működését nem a gazdasági társaságokról szóló törvénnyel összhangban, hanem a hírügynökségi törvény rendelkezései alapján alakította ki. A Társaság nem vette figyelembe, hogy a sajátos tevékenységére tekintettel a hírügynökségi törvényben előírt módon alkalmazott szervezeti formakényszer (részleges közgyűlési jogokat gyakorló felügyelő bizottság, egyszemélyi igazgatósági szerepkörben eljáró elnök, Tulajdonosi Tanácsadó Testület sajátos közszolgálati jogositványai) ellenére is a részvénytársaságokra általánosan irányadó szabályok szerint kell működnie.

Az Országgyűlés mint alapító tulajdonosi joggyakorlata stratégiai jellegű, nem fogható fel a korábbi szemléletből származó államigazgatási felügyeletnek. Ha az Országgyűlés operatív tulajdonosi feladatokat látna el - mint ezt a Tulajdonosi Tanácsadó Testület az Nht. alapján gondolja - akkor sérülne a hírügynökségi törvényben előírt, de az Alkotmányban megalapozott egyenlő távolságtartás elve (befolyásmentesség), mely nem csak a pártokra, Kormányra társadalmi szervezetekre vonatkozó kommunikációs jogvédelem, hanem a Parlamentre is irányadó kötelezettség.

A jogértelmezés zavarait tükrözték a Társaság statútum szabályzatai az SZMSZ és a Felügyelő Bizottság ügyrendje, valamint a belső ellenőrzés helyzete és szabályozása a társaság szervezeti működési rendjében.

Az 1998. év gazdálkodásából származó pénzügyileg realizált eredmény kedvező alapot biztosított az 1999. évi gazdálkodáshoz. A társaság vezetésének alapvető célja a gazdálkodás stabilizálása és a hírszolgáltatás műszaki és szellemi infrastruktúrájának a megújítása volt.

Az MTI Rt.-nél az alapítása óta a második teljes gazdálkodási év telt el. A Társaság 1999-ben 1 701,9 millió Ft saját bevétel és 1 277 millió Ft költségvetési támo-

gatás mellett 105 millió Ft mérleg szerinti eredményt ért el. 1999. évre a tervezetthez képest teljesült a működésből származó árbevétel, üzleti eredménye az 1998. évi 104,3 M Ft-ról 28,3 M Ft-ra csökkent. Szerkezetében kedvezőtlenül változott az előző évhez képest a forgóeszközök összetétele.

Az MTI Rt. alakítását megelőzően - az akkori direktíváknak megfelelően - megkötött és a módosításokkal a mai napig érvényben lévő szerződések nehezítik az egységes árképzési elvek kialakítását. Emiatt nem érvényesülhet az azonos szolgáltatás azonos értéken elv.

Az MTI Rt. az általa nyújtott szolgáltatások ellenértéke helyett bartermegállapodások keretében reklámlehetőséget fogad el. A kedvezőtlen tapasztalatok nem támasztják alá a bartermegállapodások szükségességét.

A személyi jellegű kifizetések összege 1999-ben a Társaságnál végrehajtott "kérés szerkezet-változás" hatására megnövekedett. A kapcsolódó vállalkozói szerződések általános megfogalmazásokat tartalmaznak, hiányzik a pontos feladat-meghatározás és az ellenőrzés lehetősége.

Az MTI Rt. által alapított és 100%-ban tulajdonában álló három leánytársaság gazdálkodása független az anyacég gazdálkodásától. A befektetett üzletrészek hozamot nem biztosítanak az MTI Rt.-nek.

Az 1999. évi üzleti terv és az 1999. évi beszámoló részletes adatai a beruházásoknál nem hasonlíthatók össze. Az MTI Rt. 1999. évi beszámolója hasonlóan az 1998. évihez csak teljesítéseket sorol fel, figyelmen kívül hagyva az 1999. évi terv felépítését, az abban közölt részletezéseket és összegzéseket. A terv és a teljesítés számszerűsített eltéréseit a szöveges beszámoló nem indokolja.

Az 1999. évi tervben kiemelt feladatként jelölték meg a gazdaságosság szempontjainak és a költség-haszonelemzésnek az általánossá tételét, de ez a beruházások területén még nem valósult meg. Ezért szükséges a beruházások, fejlesztések és épület-felújítások gazdaságossági feltételrendszerének meghatározása.

Az informatikai beruházások 1999. évi megvalósítását felhasználói, műszaki oldalról tervezések, felmérések alapozták meg, a megtérülés azonban nem kimunkált.

Az Állami Számvevőszék jelentésében a következő főbb javaslatokat, ajánlásokat fogalmazta meg az RT. elnökének: Alakítson ki a részvénytársaság működésnek inkább megfelelő személytelenebb és intézményesítettebb belső működési rendet. Teremtse meg a szerződések tartalmának pontosítása során a vállalkozói díjak és a feladat-meghatározások összhangját. Vizsgálja át a médiával kötött szolgáltatási szerződések tartalmát. Alakítson ki és alkalmazzon egységes árképzési elveket. Intézkedjen az éves üzleti terv és az éves beszámoló beruházási adatai közötti egyezőség biztosításáról.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 34. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. szeptember hónap, sorszáma 0029.

A jelentést a Kulturális és sajtó bizottság megtárgyalta.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 192

VII. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁSON KÍVÜLI SZERVEZETEKKEL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉSEK

27. A Nemzeti Gyermekek és Ifjúsági Közalapítvány (NGYIK) működésének pénzügyi-gazdasági ellenőrzéséről

Az NGYIK-et (illetve jogelődjét, az NGYIA-t) az Állami Számvevőszék már harmadik alkalommal ellenőrizte. Jelen ellenőrzés az 1995-1999 közötti időszakra terjedt ki. Az előző két ellenőrzés súlyos mulasztásokat tárt fel az NGYIA gazdálkodásában, melyek az átadott vagyon jelentős csökkenését okozták. Az NGYIA-nál 1990-1995 között a gazdálkodás mindvégig szabályozatlan, rendezetlen, következtelen és ellenőrizetlen volt. 1994. évtől - főleg a felelőtlen vállalkozási tevékenység miatt - súlyos pénzügyi zavarok keletkeztek. Az új személyi összetételű kuratórium a feltárt hiányosságok megszüntetésére 1996-ban készült intézkedési tervben meghatározott feladatok többségét - jelentős munkával - végrehajtotta, de a NGYIK gazdálkodása részben az öröklött adósságok, részben az újabb keletű mulasztások és szabálytalanságok miatt nem stabilizálódott.

A kormánynak 1999. január 1-től - törvényi előírás alapján - módosítania kellett a NGYIK alapító okiratát, új kuratóriumot és felügyelő bizottságot kellett kijelölni. Ezeket a feladatokat a kormány, illetve az ISM jelentős késéssel teljesítette, a módosított alapító okiratot és az NGYIK-et, mint közhasznú szervezetet a Fővárosi Bíróság - a hiánypótlások elhúzódása miatt 2000. február közepén jogerősen még nem vette nyilvántartásba. A kuratóriumi elnök, a kuratórium és a felügyelő bizottság tagjainak megbízatása - többszöri meghosszabbítás után - 1999. december 31-én lejárt. A NGYIK-nél 2000. január 1. óta nem működik kuratórium és felügyelő bizottság.

A többször módosított alapító okiratban a korábbi kormány nem nevesítette a közalapítvány törzsvagyonába tartozó - elidegenítési és terhelési tilalom alá vont - vagyonrészeket, így a szabályozás gyakorlatilag nem korlátozta a kuratóriumot az ingatlanok értékesítésében.

A kuratóriumnak az 1995. év előtti időszakból örökölt nagy összegű adósság- és kötelezettség állományt a folyamatos működés mellett kellett rendeznie, az értékes ingatlanok egy részét el kellett adnia. Az NGYIK vagyonvesztést szenvedett el mind követeléseinek behajtásakor, mind kötelezettségei teljesítésekor. A vagyongazdálkodásban a napi gazdálkodási érdekek érvényesültek.

Az NGYIK fizetőképessége a helyszíni ellenőrzésünk befejezéséig - 1999. szeptember 15. - sem került egyensúlyba. Az örökölt adósság- és kötelezettségállomány jelentős részének rendezése mellett újabb pénzügyi problémák keletkeztek, melyek jó része már a jelenlegi kuratórium döntéseiből fakadt.

Az NGYIK-nek 1995 és 1999. június 30. között összesen 2.490 millió Ft pénzbevétele volt, ennek 20,2 %-a központi költségvetési támogatás, 56,1 %-a Munkaerőpiaci Alap céltámogatása volt. A központi költségvetési forrásból meghirdetett pályázatok a pénzbevételek 2,4 %-át tették ki. A kuratórium munkája eredményeként - az Állami Számvevőszék által eddig ellenőrzött közalapítványokhoz képest - számottevő mértékű, az összes bevétel 20 %-át meghaladó, nem a központi költségvetésből származó bevételhez is hozzájutottak.

Az NGYIK költségei 1995 és 1999. június 30. között összesen 1.133 millió Ft-ot tettek ki. Szervezeti-, működési rendje, belső szabályzatai azonban nem teremtették meg teljes körűen az átadott állami vagyon és a központi költségvetési támogatás

törvényes és célszerű felhasználásának kereteit, az alapítványi célú- és a vállalkozási tevékenység jogszabályoknak megfelelő elszámolását. Az SZMSZ és a gazdálkodási szabályzatok nem tükrözték megfelelően a NGYIK sajátosságait, csak részben feleltek meg a vonatkozó jogszabályoknak, nem követték azok változásait. E hiányosságok is hozzájárultak a jelentésben feltárt szabálytalanságokhoz. A pénzkezelés és a pénzügyi fejelem alapvető szabályait több esetben nem tartották be.

A kuratórium az alapító okiratnak megfelelően, összességében törvényesen és célszerűen használta fel a NGYIK-nek adott költségvetési támogatást. Általában nem pénzügyi támogatásként, hanem az ingatlanok kedvezményes áron történő igénybevételi lehetőségével támogatta a pályázókat. A kuratórium pályázatok útján 234 millió Ft összegű támogatást adott, ennek 94 %-a a szállásdíj-kedvezmény formájában elnyert támogatás volt. A legjelentősebb támogatás az ún. Katedra program keretében történő táboroztatás volt, melynek keretében az 1996. évben 15 ezer fiatal 75 ezer, az 1997. évben 16 ezer fiatal 47 ezer, az 1998. évben 18 ezer fiatal 67 ezer szálláséjszakát tölthetett el a NGYIK és a megyei ifjúsági alapítványok ingatlanjaiban. Az 1999. évre tervezett résztvevői létszám 16 ezer fő volt.

Az ellenőrzött időszakban a NGYIK legnagyobb feladatát a fogyatékos fiatalok rehabilitációs célú ellátásában, képzésében való közreműködés jelentette. Erre a célra a Munkaerőpiaci Alaptól kapott közel 1.400 millió Ft támogatást. Álláspontunk szerint azonban nem volt egyértelmű szakmai indoka a feladat NGYIK-hoz kerülésének. A rehabilitációs beruházás lebonyolítása, mint újszerű feladat a kuratóriumot és a munkaszervezetet egyaránt jelentős mértékben leterhelte, ennek is betudható, hogy az ellenőrzés több hiányosságot tárt fel. A NGYIK a támogatás egy részét szabálytalanul nem a beruházásra fordította, miközben a beruházás finanszírozási problémáira hivatkozva - a nyilvántartási érték alatti áron, tehát vagyonvesztéssel - ingatlanokat értékesített. A három intézményben - Nyíregyházán, Sövénykúton (Veszprém megye), Nyírjesen (Nógrád megye) - 1999 közepén összesen 10 féle szakma oktatása folyt. A tényleges kapacitáshoz viszonyítva a kihasználtság alacsony volt, az eszközök hiánya korlátozta a felvehető tanulók számát. Az ISM, az OM és a NGYIK között 1999. évben nem volt összhang a fogyatékos fiatalok komplex szakképző, rehabilitáló és foglalkoztató központjainak folyamatos működtetéséhez szükséges kiegészítő támogatás biztosításában, illetve finanszírozásában.

Az ellenőrzés megállapításai alapján a feltárt mulasztásokért, így két ingatlan (Bp. Amerikai u., illetve a győri Aranypart Hotel) vagyoni hátrányt okozó értékesítéséért a kuratórium, illetve a szerződést előkészítő és aláíró kuratóriumi elnök felelősségét állapítottunk meg. A kuratórium és az FB több tagja (összesen 10 fő) a költségterítési keret terhére - az indokoltan felmerült költségeik megtérítése mellett - a NGYIK tevékenységéhez nem kapcsolódó, személyes szükségleteik kielégítését szolgáló, pazarló, vagy valótlan költségeket számoltak el, ezzel 1998-1999. június 30. között a NGYIK-nek 4,7 millió Ft, a Talent Kft.-nek 0,2 millió Ft kárt okoztak. (Ebből 3 tisztségviselő az NGYIK-nek közel 0,5 millió Ft-ot, 1 tisztségviselő a Talent Kft.-nek mintegy húszezer Ft-ot visszafizetett.) Személyes felelősséget állapítottunk meg továbbá a NGYIK bankkártyájával történt jogosulatlan vásárlások, illetve a Talent Kft. bankszámlájáról felvett készpénz elvesztése miatt.

Az ellenőrzés megállapításai alapján javasoltuk a kormánynak az alapító okirat áttekintését, módosítását (törzsvagyon, rehabilitációval kapcsolatos alapítványi cél), az ifjúsági és sportminiszternek a NGYIK, ezen belül a rehabilitációs iskolák

finanszírozásának rendezését, a kuratóriumnak a kártérítéshez szükséges intézkedések megtételét, a munkaszervezet, a belső szabályzatok, a számvitel, a támogatási gyakorlat, a vagyongazdálkodás átszervezését, a szabályos működés, az átláthatóság, a költségek csökkentése érdekében.

Az Állami Számvevőszék a fentiekben foglalt, illetve a részletes megállapításokban szereplő mulasztások és hibák miatt saját hatáskörében kezdeményezte a szükségesnek tartott büntető- és polgári jogi intézkedéseket.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 14. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. február hónap, sorszáma 0002.

A jelentést az Ifjúsági és sportbizottság ellenőrzési albizottsága, az az Ifjúsági és sportbizottság, a Foglalkoztatási és munkaügyi bizottság is megtárgyalta.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 620

28. A Magyar Igazság és Élet Pártja 1997-1998. évi gazdálkodása törvényességének ellenőrzéséről

Az ellenőrzés célja annak megállapítása volt, hogy: a Párt által készített és a Magyar Közlönyben közzétett éves beszámolók a törvényi előírásoknak megfelelnek-e, a könyvvezetéssel és a valósággal megegyező adatokat tartalmaznak-e. A könyvvezetés és a gazdálkodás során betartották-e a vonatkozó jogszabályi előírásokat. A Párt a működéséhez szabályszerűen igénybevehető forrásokat használt-e fel, nem folytatott-e a párttörvény által tiltott gazdálkodó tevékenységet, illetve nem fogadott-e el tiltott adományt.

Az ellenőrzés módszere: törvényességi ellenőrzés, szűrőpróba szerinti kiválasztás alapján, a Magyar Közlöny 1997. évi 42. számában közzétett ÁSZ általános ellenőrzési program szerint.

A Párt ellenőrzése során a felmutatott okmányok hitelességének megállapítása, illetőleg egyes vizsgálati megállapítások kiegészítése céljából indokoltá vált - az Állami Számvevőszékről szóló 1989. évi XXXVIII. tv. 21. § (3) bekezdése alapján - kapcsolódó ellenőrzés lefolytatása a Magyar Út Alapítványnál. A vizsgálat elvégzéséhez szükséges iratokat azonban nem tudták az ÁSZ rendelkezésére bocsátani, mivel azokat személygépkocsival együtt - melyben az iratokat átmenetileg tárolták - ismeretlen személyek eltulajdonították. A rendőrségi nyomozás eredményének reményében az ellenőrzés szünetelt, majd azt az Állami Számvevőszék a rendelkezésre álló iratok alapján befejezte. Fentiek miatt a tervezett vizsgálati idő elhúzódott.

A Párt az 1997. és 1998. évi gazdálkodásról készült beszámolókat a párttörvény 9. § (1) bekezdésében előírt határidőre és a törvény 1. sz. mellékletében meghatározott formában a Magyar Közlöny 1998. és 1999. évi 37. számaiban hozta nyilvánosságra, illetőleg az önrevízióval módosított 1998. évi beszámolót a Magyar Közlöny 1999. évi 72. számában ismételtén megjelentette.

A helyesen kialakított módszer és a könyveléssel való egyezőség ellenére az éves beszámolók tartalmilag egyik évben sem feleltek meg a számviteli törvény előírásainak, a könyvelési és bizonylatolási szabálytalanságok miatt nem fogadhatók el.

A jelentésben foglalt megállapítások ismételten azt támasztják alá, hogy a pártok helyes könyvvizetésének kialakítása addig nem oldható meg maradéktalanul, míg fel nem oldják a párttörvény és a számviteli törvény - a beszámoló-készítésre vonatkozó - ellentmondásait.

A számviteli alapelvek közül megsértették a valódiság, a világosság és a tartalom elsődlegessége a formával szemben alapelveket. A könyvvizetés és a bizonylatok többségükben nem támasztják alá hitelt érdemlően a könyvelésben és a beszámolóknak rögzített adatok valódiságát. A könyvelés nem áttekinthető. A bizonylatok jelentős részén a gazdasági eseményeket nem a tényleges tartalomnak megfelelően mutatták be.

A Párt könyvvizetési kötelezettségének kettős könyvvitel vezetésével tesz eleget. A nem önálló helyi szervezetek pénztárkönyvet vezetnek.

Számviteli politikájukat kialakították, a könyvvitel rendjét megfelelően szabályozták.

A megfelelően szabályozott számviteli rend gyakorlata azonban egyik évben sem felelt meg a számvitelről szóló 1991. évi XVIII. törvény azon előírásainak, amelyek a bizonylatok kiállítására és feldolgozására vonatkoznak. A könyvvizetés nem kellően áttekinthető, és a bizonylatok szabálytalanságai miatt nem biztosított a könyvelt adatok hitelessége sem.

A Párt helyi szervezeteinek elszámolási kötelezettségét megfelelően szabályozták. A szabálytalan elszámolások és a szabálytalan bizonylatok elkönyvelése, valamint a szükséges ellenőrzés elmulasztása miatt azonban nem bizonyított a könyvelésben rögzített bevételi és kiadási összegek valódisága.

A Párt Győr-Moson-Sopron megyei, valamint a gödöllői szervezeténél a vizsgált időszakban 284.184 Ft összegű adományt, és 293.319 Ft összegű kiadást bizonylat nélkül könyveltek.

A budaörsi szervezet az Országos Központ engedélye nélkül bankszámlát nyitott az OTP Rt-nél, melynek forgalmát csak részben mutatták ki az 1998. év végi elszámolásukban.

A helyi szervezetek év végi záró készpénzállományát a könyvelési adatokkal egyik évben sem egyeztetették.

Az analitikus nyilvántartások közül az eszköznyilvántartást és az elszámolásra kiadott előlegek nyilvántartását megfelelően vezetik. A szigorú számadású nyomtatványok vezetése azonban nem felel meg az Szt.-ben előírt követelményeknek.

A bizonylati rend nem felel meg az Szt. előírásainak, mert a számviteli nyilvántartás céljára készített külső és belső bizonylatok többségükben nem támasztják alá hitelt érdemlően a könyvelésben és a beszámolóknak rögzített adatokat. Emiatt a beszámoló-készítés és a könyvvizetés alapelvei nem érvényesültek teljes körűen. A rögzített adatok valódisága és a kívülállók részére történő bizonyíthatósága nem biztosított.

A könyvelt adatok hitelességét biztosító legfontosabb alaki és tartalmi kellékek hiányoznak az 1998. évi bizonylatok nagy részéről, vagy nem az arra jogosultak írták alá azokat.

A kiadási bizonylatok többségénél a kifizetést engedélyező aláírása hiányzik. Ezt az ÁSZ részére utólag - 2000. február 15-én - átadott iratanyag szerint oly módon pótolták, hogy a teljes 1998. évi - fénymásolt, nem hitelesített - pénztár-bizonylatok mellé a Párt elnökének és helyettesének utólagos engedélyező aláírását csatolták. Továbbra is ellentmond a fenti szabályzatban előírtaknak a szerződés aláírás és a teljesítés igazolás gyakorlata.

A házipénztár kezelése nem felelt meg a követelményeknek, illetve a Párt szabályzataiban előírtaknak. Annak elhelyezése nem a Párt hivatalos helyiségében történt. A házipénztár napi készpénzállományának 1998. évi rohamos emelkedését - több 10 millió Ft - a Párt napi kiadásai nem indokolták. Pénztárellenőrzést a vizsgált időszakban - az ellenőrzött bizonylatok tanúsága szerint - nem végeztek. A fentebb felsoroltak indokoltá tették, hogy az ÁSZ pénztárrovancsot végezzen a Pártnál. Ez azonban a pénztáros távolléte miatt két ízben is megghiúsult.

A gépjármű üzemeltetéssel, illetve üzemanyag elszámolással és költségtérítéssel kapcsolatos jogszabályokat és a saját előírásait 1997. év folyamán betartották. A hivatali célú használatra igénybe vett nem saját tulajdonú gépjárművek üzemeltetésének és költségtérítésének gyakorlata 1998. évben többségében nem felelt meg az előírásoknak. Az ellenőrzött bizonylatok alapján 848.755 Ft-ot fizettek ki a fenti jogcímen szabálytalanul, és járulék befizetés sem volt.

A Pártnál - a vizsgált időszakban - bér és bérjellegű jövedelem kifizetésére nem került sor, következésképpen személyi jövedelem adóelőleg befizetési kötelezettség sem keletkezett.

A Párt 112.212 Ft összegű névtelen adományt és 29.220 Ft tiltott vagyoni hozzájárulást fogadott el és számolt el a bevételei között. Fentiek a párttörvény 4. §(2), (3) bekezdésében foglaltak szerint tiltott bevételnek minősülnek. Mind a két tevékenység a párttörvény 4. § (4) bekezdésében foglalt eljárás alá esik.

A vizsgálat az ellenőrzött időszakban két esetben tárta fel, hogy a Párt a párttörvény 4. § (2) bekezdésébe ütköző tiltott nem pénzbeni vagyoni hozzájárulást fogadott el azáltal, hogy - más pártokhoz hasonlóan, ahogy azt korábbi ÁSZ vizsgálatok megállapították - az önkormányzattól ingyen fogadott el irodahelyiséget.

A Budapest Fővárosi X., és XI. kerületi Önkormányzat tulajdonát képező helyiségek ingyenes használata tiltott vagyoni hozzájárulásnak minősül, amely mértékének számszerűsítése az ÁSZ által külön folytatott eljárás során történik meg, hasonlóan mint más pártok esetében.

A belső ellenőrzési rendszer - a vezetői és folyamatba épített ellenőrzés - nem működik. Az OSZB tevékenysége nem biztosítja az ellenőrzés teljes körűségét.

A Párt szabályzataiból nem derül ki, hogy a gazdálkodásért ki a felelős, mindössze a könyvelő felelős - a vállalkozási szerződés szerint - a könyvelési anyagok feldolgozásáért, az adatok pontosságáért, a beszámoló jelentés elkészítéséért, valamint a számviteli és a párttörvénynek megfelelően a hitelességért. A szerződésben foglaltaknak a könyvelő vállalkozó teljes körűen és maradéktalanul - a vizsgált időszakban - nem tett eleget.

Az Országos Iroda vezetőjének - akit a Párt vezetése az ÁSZ vizsgálatához „kapcsolattartó”-nak nevezett meg - 1997. decembere óta a pénzügyi-számviteli tevékenységre nincs rálátása, miután azt a hatásköréből, illetve irányítása alól kivonták, és utalványozási jogköre is megszűnt.

A vizsgált időszakban a Párt nem rendelkezett olyan szakképzett - minimális létszámú - apparátussal, amelyet a megnövekedett pénzügyi forgalom nagyságrendje indokolna.

A helyszíni vizsgálat befejezése után a Párt intézkedési tervet készített, mely végrehajtása esetén a jelentésben bemutatott hiányosságok és szabálytalanságok megszüntethetőek.

Jelezték, hogy a könyvvezetési feladatokkal új könyvelő céget bíztak meg, a belső szabályzatokat átdolgozzák, és mindent megtesznek a törvényi előírások betartása érdekében.

A jelen vizsgálat megállapításai alapján az Állami Számvevőszék felhívta a Párt elnökét, hogy, intézkedjen az éves beszámolókkal kapcsolatos szabálytalanságok megszüntetéséről, az Szt.-ben előírt számviteli alapelvek teljes körű érvényesítéséről, illetve ennek alapját képező feltételek biztosításáról. Gondoskodjon a beszámolók alapját képező könyvelési adatok hitelességének biztosításáról, a számviteli, bizonylatolási szabálytalanságok megszüntetéséről. A könyvvezetés gyakorlata feleljen meg az Szt.-ben és a Párt számviteli politikájában előírtaknak.

A Párt helyi szervezeteinek elszámolási kötelezettségével kapcsolatban megállapított szabálytalanságokat szüntesse meg. Megfelelő ellenőrzéssel biztosítsa a helyi szervezetek pénzforgalmi adatainak a könyvelésben történő szabályszerű rögzítését. Gondoskodjon a Párt Győr-Moson-Sopron megyei, gödöllői és budaörsi szervezeteinek elszámolásainál megállapított bizonylati és elszámolási szabálytalanságok kivizsgálásáról és a hiányzó bizonylatoknak a könyvelés részére történő átadásáról. Továbbá valamennyi helyi szervezet készpénzállományának a könyvelési adatokkal történő egyeztetéséről. A szigorú számadású nyomtatványok vezetésénél biztosítsa a számvitelről szóló 1991. évi XVIII. törvényben előírt követelmények érvényesülését.

Biztosítsa, hogy a Pártnál alkalmazott külső és belső bizonylatok feleljenek meg az Szt.-ben előírt követelményeknek, és így azok hitelt érdemlően támasszák alá a könyvelésben és a beszámolóokban rögzített adatokat. Intézkedjen, hogy a Pártnál alkalmazott aláírási gyakorlat (kötelezettségvállalás, kifizetés engedélyezése, teljesítés igazolása) az alapszabályban, illetve az SZMSZ-ben előírtakkal kerüljön összhangba. Gondoskodjon arról, hogy a házipénztár kezelése feleljen meg a Párt szabályzataiban előírtaknak. A Pénzkezelési utasításban foglaltak szerint biztosítsa a házipénztár elhelyezését és a pénztárbizonylatok és házipénztári készpénzállomány ellenőrzését. Követelje meg az üzemanyag felhasználás térítése során a rendszeresített útnyilvántartás hiánytalan és szabályszerű vezetését.

A jelentés I/3. pontjában megállapított, a párttörvény 4. § (2) bekezdésébe ütköző 29.220 Ft, valamint a 4. § (3) bekezdésébe ütköző 112.212 Ft, összesen 141.432 Ft-ot a párttörvény 4. § (4) bekezdése alapján fizessék be a központi költségvetésbe.

Vizsgálja meg a Párt által használt valamennyi nem tulajdonában álló helyiség használati jogviszonyának a Párttörvény előírásaival való összhangját, a feltárt törvénytörő gyakorlatot szüntessék meg. Gondoskodjon arról, hogy Párt alapszabályában, vagy az SZMSZ-ben kerüljön kijelölésre a gazdálkodásért felelős személy, valamint a gazdálkodással kapcsolatos feladatokat és hatásköröket is határozzák meg.

Az Állami Számvevőszék javasolta a Kormánynak, hogy az Állami Számvevőszék korábbi pártvizsgálatai alapján tett jelzésekre is figyelemmel kezdeményezze a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló - többször módosított 1989. évi XXXIII. törvény, valamint a számvitelről szóló 1991. évi XVIII. törvény - a pártok nyilvántartási és beszámolási rendszerét érintő - ellentmondásainak feloldásáról. Tegyen intézkedéseket a korábbi pártvizsgálatok által is jelzett ingatlanhasználattal kapcsolatos feszültségek feloldására, a pártok számára ingyenes használatra átengedett önkormányzati tulajdonú ingatlanok törvénytörő használatának jogszabályi rendezésére.

A Párt a számviteli törvényben előírt és belső szabályzatokban rögzített analitikus nyilvántartásokat vezette.

A bizonylati fegyelem általában megfelelő volt, érvényesültek a számviteli törvény előírásai.

Az adózásra, a járulékfizetésre és az azokhoz kapcsolódó nyilvántartások vezetésére és a beszámolásra vonatkozó követelményeknek a Párt eleget tett. A külföldi kiküldetést teljesítő adóelszámolása nem megfelelő.

A gazdálkodás során a Párt betartotta a gazdálkodással összefüggő egyéb jogszabályi előírásokat. Számviteli bizonylatai alapján megállapíthatóan nem folytatott a párttörvény által tiltott gazdálkodó tevékenységet.

A vizsgálat az ellenőrzött időszakban egy esetben tárta fel, hogy a Párt a párttörvény 4. § (2) bekezdésébe ütköző tiltott nem pénzbene vagyoni hozzájárulást fogadott el azáltal, hogy más pártokhoz hasonlóan - ahogy azt korábbi ÁSZ vizsgálatok megállapították - önkormányzattól ingyen fogadott el irodahelyiséget.

A Nyíregyháza Hősök tere 1. sz. alatti önkormányzati tulajdonú ingatlan 1995. 11. 01. - 1999. 07. 13. közötti ingyenes használata tiltott vagyoni hozzájárulásnak minősül, amely mértékének számszerűsítése az ÁSZ által külön folytatott eljárás során történik meg, hasonlóan más pártok esetében.

A belső ellenőrzés megfelelő módon működött, az előző vizsgálat által kifogásolt szabálytalanságokat megszüntették, az ÁSZ korábbi felhívásának eleget tettek.

A jelentésben megállapított hiányosságokra tekintettel az Állami Számvevőszék felhívta a párt elnökét, a számlarend, az eszközök és források értékelési szabályzatának korszerűsítésére, a hatályos jogszabályokkal történő összhangba hozására; a külföldi kiküldetések napidíja után bevallott és befizetett személyi jövedelemadóval kapcsolatos önrevíziót elvégzésére, valamint annak megvizsgálására, hogy a Párt által használt valamennyi nem tulajdonában álló helyiség használati jogviszonya összhangban van-e a párttörvény előírásaival és az esetlegesen feltárt törvénytörést gyakorlatot szüntessék meg.

Az Állami Számvevőszék javasolta a Kormánynak, hogy gondoskodjon a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvény, valamint a számvitelről szóló 1991. évi XVIII. törvény - a pártok nyilvántartási és beszámolási rendjét érintő - ellentmondásainak feloldásáról. Továbbá, hogy kezdeményezze a pártok ingatlanhasználatával kapcsolatos szabályok korszerűsítését.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 16. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. március hónap, sorszáma 0005.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 127

30. A Magyar Szocialista Párt 1997-1998. évi gazdálkodása törvényességének ellenőrzéséről

Az ellenőrzés célja annak megállapítása volt, hogy megfelelnek-e a Párt által készített és a Magyar Közlönyben közzétett éves beszámolók a törvényi előírásoknak, valamint a könyvvizsgálattal és a valósággal megegyező adatokat tartalmaznak-e. A könyvvizsgálattal és a gazdálkodás során betartották-e a vonatkozó jogszabályi előírásokat. A Párt a működéséhez szabályszerűen igénybevehető forrásokat

használt-e fel, nem folytatott-e a párttörvény által tiltott gazdálkodó tevékenységet, illetve nem fogadott-e el tiltott adományt.

Az ellenőrzés módszerét illetően törvényességi ellenőrzés volt, szűrőpróbaszerű kiválasztás alapján.

Az Állami Számvevőszék a Párt gazdálkodásának törvényességét ezúttal negyedikben vizsgálta. Ezért az ellenőrzés kiterjedt annak vizsgálatára is, hogy a Párt megtette-e az 1998. évben végzett vizsgálat alapján kezdeményezett intézkedéseket.

A vizsgálati jelentés megállapításai a Párt Országos Központjában rendelkezésre bocsátott számviteli bizonylatok (iratok, dokumentumok) alapján lefolytatott ellenőrzés tapasztalatain alapulnak.

A Párt gazdálkodása törvényességének ellenőrzését az ÁSZ a Magyar Közlöny 1997. évi 42. számában közzétett ÁSZ általános ellenőrzési program alapján végezte.

A Párt az 1997-1998. évi gazdálkodásáról szóló beszámolóit a párttörvényben előírt határidőre és a törvény 1. sz. mellékletében előírt formában hozta nyilvánosságra. A beszámolók a Párt valamennyi szervezeti egységének gazdasági adatait teljes körűen tartalmazzák.

A beszámolók bevételei és kiadásai mindkét évben megegyeztek a pártszervezet összesített könyvelési adataival.

1998-ban azonban sem a bevételek sem a kiadások összege nem a tényleges állapotot mutatta. Ennek oka, hogy egy rosszul végrehajtott könyvelési helyesbítés következtében az 1998. évi könyvelésben 6.490.919 Ft-tal több bevételt és 5.815.864 Ft-tal több kiadást mutattak ki a ténylegesnél. Ezzel a Központ könyvelése során megsértették a valódiság alapelvét.

A Központ által készített számviteli politikát az egész Pártra egységesen alkalmazzák. A számviteli politika megfelel a törvényi követelményeknek. A Központ számítógépes rögzítésű egyszeres könyvvitel vezetésével tesz eleget a könyvvezetési kötelezettségének. A könyvvezetés gyakorlata két eset kivételével megfelelt a jogszabályoknak és a Párt belső szabályzatában előírtaknak. A két helytelen könyvelés következményeként a ténylegesnél 1997-ben 244.112 Ft-tal több kiadást, 1998-ban pedig 6.490.919 Ft-tal több bevételt és 6.058.625 Ft-tal több kiadást tartalmaz a Központ könyvelése és a Párt éves beszámolója. A Központban a számviteli politikában előírt, a könyvvitelt kiegészítő analitikus nyilvántartásokat naprakészen vezetik. Az analitikus nyilvántartásokat a könyveléssel rendszeresen egyeztetik. Az eszközök többségét az Szt. előírásainak megfelelően leltározták. Egyetlen kivétel, hogy az évvégén kimutatott vevőtartozásokat a vevőkkel év végén nem egyeztették. A kimutatott vevőtartozásokat aktuális követelésnek tekintették.

A Központnál az utalványozás rendjét megfelelően szabályozták. A kötelezettségvállalás és érvényesítés rendjét azonban nem határozták meg. Nem állapítható meg, hogy a Párt nevében arra jogosult személyek vállaltak-e kötelezettséget. A beérkezett számlákról az esetek 70 %-ban hiányzik a teljesítés igazolása.

A pénzmozgások bizonylati alátámasztottsága alapvetően megfelelő. A bejövő számlák kb. 5 %-a azonban nem felel meg Szt. 85 §-a előírásainak. A számlákról ugyanis nem állapítható meg a gazdasági esemény tartalma mennyisége és egyiségára. Az I., és az V. kerületi pártszervezetek által kiállított eszközhasználatot elszámoló számlák tartalma nem felel meg az Szt. előírásainak. A készpénzkifizetéseknél pedig általános gyakorlat, hogy ha az számla kiegyenlítéséhez kapcsoló-

dik, akkor a kiadási pénztárbizonylaton nem tüntetik fel a felvételre jogosult nevét.

A külföldi kiküldetések elrendelése és elszámoltatása területén a Központban előrelépés tapasztalható. 1998. januárja óta az elszámoltatás gyakorlata megfelelő.

A Párt tulajdonában álló gépkocsik üzemanyag és futásteljesítmény elszámolása területén tapasztalt előrelépés ellenére az útnyilvántartások vezetése még mindig nem felel meg a jogszabályi követelményeknek.

A Párt az adózásra és a Tb alapokat megillető járulékfizetésre vonatkozó jogszabályok előírásait a vizsgált években betartotta. Az ezzel kapcsolatos levonási, bevallási és befizetési kötelezettséget teljesítette.

A bevételszerző gazdálkodó tevékenysége során a Központ tiltott pénzbeli adományokat nem kapott, tiltott gazdálkodást nem végzett, tiltott értékpapírt nem vásárolt, tiltott módon gazdasági társaságban részesedést nem szerzett.

A Központnak a vizsgált években a párttörvény 6. § (1) bekezdésében engedélyezett propaganda anyag értékesítésből, tárgyi eszköz értékesítésből, valamint ingó és ingatlan hasznosításából származott gazdálkodási bevétele.

A Párt a vizsgált időszakban több esetben a párttörvény 4. § (2) bekezdésébe ütköző tiltott nem pénzbeli vagyoni hozzájárulást fogadott el azáltal, hogy más pártokhoz hasonlóan - ahogy azt a korábbi ÁSZ vizsgálatok megállapították - önkormányzatoktól ingyen fogadott el irodahelyiségeket.

A Párt a jelenleg használatában lévő helyiségek használati jogát az 1990. évi LXX tv. alapján szerezte meg. A törvény kimondja, hogy a társadalmi szervezet a használati jogot ingyen szerzi meg. A tv. 3. §-a kimondja, hogy az ingatlan használata másnak nem engedhető át. Ennek ellenére a Párt több ingatlan használati jogát szerződéssel - térítés nélkül - önkormányzatnak, vagy egyéb szervezetnek átengedte. Az I., és V. kerületi pártszervezet a használatában lévő ingatlant az 1990. évi LXX. tv. előírásaiba ütköző módon hasznosította. Az V. kerületi szervezetnek e hasznosításból 1998-ban 1.381 E Ft tiltott bevétele származott.

A Párt belső ellenőrzési feladatait a Központi Pénzügyi Ellenőrző Bizottság (a továbbiakban: KPEB) látta el, illetve 1996. 07. 01-jétől 1999. 07. 31-ig független belső ellenőrt is alkalmaztak, aki csak a megyei területi szövetségek gazdálkodását ellenőrizte. A folyamatba épített belső ellenőrzési tevékenységet nem szervezték meg.

A KPEB az esetenkénti vizsgálati tapasztalatairól írásbeli jelentést nem készített. Az 1998. augusztus 28-án kelt beszámolójában - melyet az MSZP VI. kongresszusa számára készített - foglalta össze éves tevékenységét. A jelentésben foglaltak szerint kiemelt figyelmet fordítottak az 1998. évi választási kampány finanszírozásának és pénzügyi elszámolásának ellenőrzésére. Megállapították, hogy a Párt a vonatkozó törvényi előírásokat betartotta.

A területi szövetségeknél és az alapszervezeteknél saját választott Pénzügyi Ellenőrző Bizottság működik, amely gazdálkodásukat, könyvelésüket rendszeresen ellenőrzi. Az ÁSZ által vizsgált szervezeteknél a PEB számviteli bizonylati hiányosságot nem állapított meg.

Az előző ellenőrzés alapján az ÁSZ különböző intézkedésekre hívta fel a Párt elnökét. A kezdeményezett intézkedéseknek a Párt általában eleget tett, azonban egy esetben az nem járt eredménnyel. A gépjármű útnyilvántartások vezetése tartalmilag még mindig nem felel meg a törvényi előírásoknak. Eredményes volt viszont mások mellett a Politikatörténeti Intézet jogi státuszának rendezése, az intézet közhasznú társaságként való bejegyzése megtörtént.

A jelenlegi vizsgálat megállapításai alapján az Állami Számvevőszék többirányú intézkedések megtételére hívta fel a Párt elnökét. Gondoskodjon arról, hogy a megállapított 1998. évi könyvelési hiányosságokat helyesbítsék, a helyesbítés figyelembe vételével újra készítsék el és tegyék közzé a Párt 1998. évi beszámolóját. Intézkedjen a vevőtartozásoknak a vevőkkel történő egyeztetésére, a kötelezettségvállalási és teljesítésigazolási gyakorlat megfelelő szabályozására és gyakorlati érvényesítésére, a bizonylati fegyelem maradéktalan betartására a hivatali célú gépjárműhasználat törvényi előírásoknak megfelelő tartalmú dokumentálása érdekében.

Intézkedjen az 1990. évi LXX. tv. előírásaiba ütköző ingatlan használati jog átengedés és a párttörvény 6. § (1) bekezdésébe ütköző tiltott gazdálkodó tevékenység megszüntetésére, és a tiltott gazdálkodásból származó 1.318 E Ft tiltott bevételnek - a jelentés kézhezvételétől számított 15 napon belüli - a központi költségvetésbe történő befizetésére. Vizsgálja meg a Párt által használt valamennyi nem tulajdonában álló helyiség használati jogviszonyának a párttörvény előírásaival való összhangját, a feltárt törvénysértő gyakorlatot szüntessék meg. Véglegesen rendezzék a Politikai Intézet jogi státuszát.

Az Állami Számvevőszék felszólította Sajószentpéter város Önkormányzatát és Kazincbarcika város Önkormányzatát, hogy a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1998. évi XXXIII. tv. 4. § (2) bekezdésébe ütköző - pártok részére nyújtott tiltott vagyoni hozzájárulás - eddig alkalmazott gyakorlatát szüntesse be, állapítsa meg a törvénysértő testületi határozat semmisségét és a törvényes állapot helyreállítására tegye meg a szükséges intézkedéseket.

Az Állami Számvevőszék javasolta a Kormánynak, hogy gondoskodjon a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvény, valamint a számvitelről szóló 1991. évi XVIII. törvény - a pártok nyilvántartási és beszámolási rendjét érintő - ellentmondásainak feloldásáról. Továbbá, hogy kezdeményezze a pártok ingatlanhasználatával kapcsolatos szabályok korszerűsítését.

A pénzügyminiszternek javasolta, hogy a párttörvény 4. § (4) bekezdése utolsó mondata értelmében a Párt költségvetési támogatását a Jelentés I. fejezet 3.1. pontjában részletezett, tiltott gazdálkodásból származó 1.381 E Ft-tal csökkentse.

A Kincstári Vagyonkezelő Szervezet vezetőjének javasolta, hogy az 1990. évi LXX. tv. előírásainak maradéktalan betartását rendszeresen ellenőrizze. A törvénybe ütköző ingatlanhasználat esetén intézkedjen a törvényes állapot helyreállítására.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 17. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. március hónap, sorszáma 0004.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 135

31. Az Országos Cigány Önkormányzat pénzügyi-gazdasági tevékenysége utóvizsgálatának ellenőrzési tapasztalatairól

Az Országos Cigány Önkormányzatnál (továbbiakban: OCÖ) megalakulása óta két ÁSZ ellenőrzés volt. Az ellenőrzések által feltárt szabálytalanságok nem tudatos jogsértésen alapultak, hanem jellemzően a személyi feltételek és szervezési, szervezeti hiányosságokon. Az ellenőrzés ajánlásaira nyitottak voltak, a részükre

megfogalmazott javaslatokat elfogadták és intézkedtek azok végrehajtásáról. Ezek eredményeként az elvégzett utóellenőrzés folyamatos javulásról adhatott számot. Az önkormányzat testületei – közgyűlés, elnökség, bizottságok – munkája tervszerűbbé vált, munkaterv alapján üléseztek, működésük szabályszerű és dokumentált.

A pénzügyi-gazdálkodási tevékenység törvényes kereteit – a különböző szabályzatok pótlásával és korszerűsítésével – javították. Ugyanakkor szükség van a számviteli politika és a kapcsolódó szabályzatok további kiegészítésére, módosítására.

A gazdálkodás, a pénzeszközök felhasználásának különböző elemeit szabályozták. A kialakított nyilvántartások a költségvetési címekhez kapcsolódtak, az analitikus nyilvántartás és a főkönyv adatai közötti egyeztetések megtörténtek. Bár az elszámolásra kiadott összegek ellenőrzése, egyeztetése megtörténik, a behajthatatlan követeléseket négy év óta nem írták le.

A költségvetésekről és a zárszámadásokról készült közgyűlési határozatok rögzítik a bevételek és a kiadások főösszegét, a tartalék és a tőkeváltozás összegét, az előző évi pénzmaradvánnyal évközben módosítják a tárgyévi költségvetést. A költségvetés felhasználása során a szociális, segélyező és támogatás célú kifizetések az indokoltnál nagyobb arányúak.

A kötelezettségvállalás, ellenjegyzés, utalványozás, érvényesítés rendszere szabályozott és a gyakorlatban megfelelően alkalmazták.

Hiányosság, hogy az éves költségvetési beszámolót nem a vonatkozó kormányrendeletben foglalt határidőre, a tárgyévet követő év május 31-ig, hanem négy, illetve öt hónappal később készítették el.

Az utóellenőrzés során a korábbi vizsgálati jelentésben javasolt intézkedések és azok eredményességének minősítésén túlmenően a vizsgálat az OCÖ gazdálkodásával kapcsolatos kedvezőtlen folyamatokat is feltárt.

A költségvetési pénzeszközök felhasználása során a pénzügyi egyensúly megbomlott, az OCÖ saját tőkéje (vagyon) két év alatt mintegy egyharmadára (35,6%-ra) csökkent. Ehhez hozzájárul, hogy a költségvetési beszámolókat a tárgyévet követő év utolsó hónapjaiban (szeptember, november) tárgyalta a közgyűlés és így a későn megkezdett szükséges intézkedések a tárgyévi költségvetési gazdálkodásra már kevésbé voltak hatással.

Az OCÖ-hoz kapcsolódó társaságok és intézmények közül kettő, a Szociális Építő Kht. és ROM DRUCK Nyomda Kft. csődközeli állapotba került és ezáltal növekvő terheket ró a főleg központi költségvetési forrásra épülő költségvetésre. Ez összefügg azzal, hogy az OCÖ a társaságai és az intézmények feletti tulajdonosi jogosítványokat és az ellenőrzést nem kellő mértékben gyakorolta, illetve érvényesítette. A takarékosági intézkedések szükségesek voltak, de nem elégséges mértékben javítottak a helyzeten.

Az OCÖ rendszeres megbízási szerződés alapján szakértőket foglalkoztatott az elnökség és a hivatal munkájának segítése céljából. Ez az alkalmazási rendszer nem igazodott az elnökség és a hivatal igényeihez és a szükségleteihez.

Megállapítható volt, hogy a gazdálkodás és pénzeszköz felhasználás törvényessége és szabályszerűsége javult, azonban a pénzügyi-likviditási helyzetet, a biztonságos működés feltételeit meg kell teremteni. Ennek elősegítése céljából a jelentésben mind a közgyűlés, mind az elnökség és az elnök részére javaslatokat fogalmaztunk meg.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 18. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. január hónap, sorszáma 0001.

*A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma:
36*

32. A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége gazdálkodásának ellenőrzéséről

Az Állami Számvevőszék a 2000. évre elfogadott ellenőrzési tervének megfelelően ellenőrzést végzett a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségénél (továbbiakban: Szövetség). A Szövetség a Magyar Köztársaság költségvetéséről rendelkező törvényekben foglaltak szerint 1998. évben 96.000 E Ft, 1999. évben 100.000 E Ft központi költségvetési támogatásban részesült.

A Szövetség társadalmi szakmai érdekképviseleti szervezet, a műszaki-, agrár-, természet- és gazdaságtudományi értelmiséget tömörítő - önálló jogi személyiséggel rendelkező - egyesületek, társaságok és más társadalmi szervezetek (a továbbiakban: tagegyesületek) önkéntes társuláson alapuló szövetsége. Az 1848. évtől működő Magyarhoni Földtani Társulat, majd az 1867-ben létrejött Magyar Mérnök Egylet hagyományaira támaszkodva 1948-ban alapította 14 szakmai egyesület.

Az egyesületi tagok száma mintegy százezer, zömmel mérnökök, kutatók, természettudományi, gazdasági és agrárszakemberek. Tagegyesületeinek tevékenysége a technika, a természettudományok és a gazdaság egész területére kiterjed, egy részük évszázados, sőt régebbi hagyományokat őriz.

A Szövetséget az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény alapján a Fővárosi Bíróság 1989. évben vette nyilvántartásba, majd 1998. évtől kiemelkedően közhasznú tevékenységet folytató társadalmi szervezet minősítést nyert. Önálló jogi személyiségű tagszervezetei ugyancsak közhasznú, illetőleg kiemelkedően közhasznú szervezetek, önállóan gazdálkodnak.

A Szövetség Országos Központból és 24 területi szervezetből áll. Tagegyesületeinek száma 1999. évben 42, amelyek önállóan gazdálkodnak, beszámolási kötelezettségüknek önállóan tesznek eleget.

Tízezer főnyi szakértői hálózata révén hozzájárul, hogy a társadalom minél nagyobb intenzitással építhesse be a technika, a természettudományok és a gazdaság területén a tudományos-technikai haladás legújabb eredményeit. A megváltozott gazdasági körülmények között jelentős szellemi kapacitást képvisel a társadalom számára a robbanásszerű technológiai fejlődés eredményeinek hazai elterjesztése érdekében.

Közhasznú és kiemelkedően közhasznú tevékenysége körében a társadalom elvárásainak különösen a közművelődési, iskolán kívüli szakmai oktatási, a nemzeti információs stratégia és az energiahatékony nemzetgazdasági, környezetvédelmi feladatok, valamint az euro-atlanti csatlakozás elősegítése érdekében végzett nemzetközi tevékenysége során képes magas színvonalon megfelelni.

A Szövetség Alapszabályában lefektetett elvek szerinti működése megfelel mind az 1989. évi II. tv. mind az 1997. évi CLVI. tv. előírásainak.

Alapszabályban és egyéb szabályzataiban rögzítette működése, gazdálkodása részletes előírásait, meghatározta szervezeti rendjét. Alapszabály szerinti tevékenységéhez rendelt szervezeti, gazdálkodási és irányítási rendszere rendkívül szerteágazó. Gazdálkodási rendjét összesen 5 szabályzat részletezi, ezek közül a Kölcsönös Támogatási Alap szerinti tevékenység végzésére a Szövetség nem jogosult. Területi szervezetei, valamint a központi apparátus központi szolgáltató egységei önálló költséghelyen gazdálkodnak, egységenként eredmény-elszámolást készítenek. Az egységenként elkülönített gazdálkodási nyilvántartásból állapítják meg mind a szövetségi szintű, mind a központi és a területi szervezetenkénti alaptevékenység, a külső szervek részére végzett szolgáltatás pénzügyi eredményét, a

szövetségi vagyon hasznosításából származó bevételeket és kiadásokat, illetőleg a tagegyesületek részére végzett tevékenység költségeit. Az önfenntartás követelményén alapuló költség- és eredmény-elszámolási rendszer, az önálló költséghelyen gazdálkodó szervezeti egységek gazdálkodásának összefogása, egymással szembeni elszámoltatása, a részekből az egész összeállítása kívülálló számára nem könnyen áttekinthető.

Számviteli politikája a számvitelről szóló 1991. évi XVIII. törvényben tételesen előírt gazdálkodásra jellemző szabályokat, előírásokat, módszereket érdemben nem tartalmazza. A számviteli politika keretében kötelezően előírt szabályzatokat elkészítették, ezek azonban elavultak, korszerűsítésre szorulnak. Az önálló költséghelyen gazdálkodó központi és a területi szervezetek számítógépes könyvelési programjai részben eltérőek, a területi számítógépek nincsenek összekötve a központi egységgel, ezért az adatáramlás áttételesen történik. A belső előírások naprakészségének hiánya a könyvvezetésben is tükröződik.

A Szövetség 1998. évben 1.242.670 E Ft, 1999. évben 1.466.876 E Ft bevételt ért el. Ehhez járult hozzá a központi költségvetésből juttatott támogatás, amely a Szövetség összes bevételének 1998. évben 7,7%-a, 1999. évben 6,8%-a volt. Feladatellátása ráfordítás-igényes; a két évben a ráfordítások 43,9%-át, illetőleg 38,7%-át a személyi jellegű, 17,5%, illetőleg 21,9%-át a nem anyagjellegű ráfordítások tették ki.

A szervezetek kötelesek a számviteli törvényben előírt számviteli politikájukban (számlarendjükben) rögzíteni - többek között - a költségvetési támogatás felhasználása számviteli elszámolásának módját is. Ennek hiányában a Szövetség számviteli nyilvántartásaiból a költségvetési támogatás felhasználása nem követhető nyomon, a felhasznált összegek beleolvadnak a költségszámlák összegeibe.

Egyebekben a Szövetség gazdálkodása során eleget tett a vonatkozó jogszabályi előírásoknak.

A szervezet gazdálkodási és irányítási rendszerében fennálló hiányosságokat a Szövetség függetlenített belső ellenőre, illetőleg Ellenőrzési Bizottsága a Szövetség gazdálkodásának rendszeres ellenőrzése során folyamatosan feltárta, és javaslatokat tett azok kiküszöbölésére.

E javaslatok mind a gazdálkodás, mind a szervezeti rend - a tagszervezetekkel és a területi szervezetekkel fennálló kapcsolatok - korszerűsítésére vonatkoznak. A tervezetben foglalt feladatok megoldására 1999. évben létrehozták az Alapszabály Bizottságot. A Szövetségi Tanács ülésein rendszeresen napirenden van a tagegyesületek, területi szervezetek és a központ viszonyának aktualizálása. A korszerűsítés során megoldandó feladatokat az 1999-2002. évre szóló középtávú tervezetben összefoglalták. A Szövetség gazdálkodásának megszilárdításához jelentősen hozzájárul a Tudomány és Technika Házak tulajdoni viszonyai folyamatban lévő rendezésének lezárulása is.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 36. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. július hónap, sorszáma 0020.

A jelentést a Társadalmi szervezetek bizottságának ellenőrzési albizottsága megtárgyalta.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma:

185

33. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület gazdálkodásának ellenőrzéséről

A Szeretetszolgálat az arányaiban évről-évre csökkenő állami támogatás mellett egyre hatékonyabban fogja össze a társadalom részéről megnyilvánuló segítő szándékot, mely következtében a karitatív tevékenységét folyamatosan bővíti.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület (továbbiakban: Szeretetszolgálat) kiemelten közhasznú szervezet. A közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény 21. §-a és az Állami Számvevőszékről szóló többször módosított 1989. évi XXXVIII. tv. 2. § (5) bekezdése értelmében a társadalmi szervezeteknek juttatott állami költségvetési támogatás felhasználását az Állami Számvevőszék ellenőrzi. A Szeretetszolgálatnál most első ízben került sor vizsgálat lefolytatására.

A Szeretetszolgálat az egész országra kiterjedő hatáskörrel működő, természetes személyek által létrehozott társadalmi szervezet. A Szeretetszolgálat testületi munkájának segítésére, az adminisztrációs és számviteli feladatok ellátására - Központi Iroda elnevezéssel - ügyintéző szervezetet tart fenn. A Szeretetszolgálatnak önálló jogi személyiséggel nem rendelkező területi és helyi szervezetei vannak.

A Szeretetszolgálat célja: segítségnyújtás a szükségben lévőknek, betegeknek, öregeknek, fogyatékkal élőknek, hátrányos helyzetűeknek, hajléktalanoknak, menekülteknek, zarándokoknak, valamint katasztrófák és háborús események áldozatainak.

A Szeretetszolgálat szervezetének, működésének és gazdálkodásának szabályozása a jogszabályi előírások figyelembe vételével történt. A működés és gazdasági döntéshozatal alapvető szabályait az Alapszabály és a Szervezeti és Működési Szabályzat határozza meg. A Szervezeti és Működési Szabályzat az egyes munkakörökhez és tisztségekhez kapcsolódó feladatokat és jogköröket is tartalmazza.

A Szeretetszolgálatnak gazdasági eseményeiről a számvitelről szóló törvény és a vonatkozó kormányrendeletek figyelembevételével egyszerűsített éves beszámolót kell készítenie és kettős könyvvitelt vezetnie. A szervezetet 1998. január 1-jétől kiemelten közhasznú szervezetté nyilvánították, ezért könyvvezetése során figyelembe kell vennie a közhasznú szervezetekről szóló törvényben előírt szigorúbb nyilvántartási és beszámolási kötelezettségeket is.

A Szeretetszolgálat a számviteli törvény előírásai alapján és szervezeti sajátosságaira figyelemmel alakította ki számviteli rendjét. A számviteli rendszer teljes körű szabályozását azonban nem végezték el. A Szeretetszolgálat számviteli politikája kiegészítésre szorul.

A Szeretetszolgálat a gazdálkodásáról szóló beszámolók elkészítése során néhány kisebb jelentőség eset kivételével betartotta a vonatkozó jogszabályi előírásokat. A hiányos belső szabályozás ellenére a gazdálkodás áttekinthetőségéhez szükséges analitikus nyilvántartásokat a vizsgált időszakban vezették, azok tartalma a gépkocsi kivételével megfelel a jogszabályi és a belső követelményeknek. A könyvelését alátámasztó bizonylatok szabályszerűek, az általános alakú és tartalmi követelményeknek megfelelnek. A kötelezettségvállalási és az utalványozási gyakorlat összhangban van a törvényi és a belső előírásokkal.

A Szeretetszolgálat Alapszabálya és Szervezeti és Működési Szabályzata meghatározza a szervezet társadalmi, vezetői és a folyamatba épített ellenőrzési rendszerét. Függetlenített belső ellenőrzés a szervezetnél nincs. A társadalmi ellenőrzés - melyet a 3 fős felügyelő szerv lát el - a költségvetés és a beszámoló ellenőrzésére és véleményezésére terjed ki. A főkönyvelő a részére biztosított vezetői ellenőrzési feladatokat nem tudja kellően ellátni.

A vizsgált időszakban néhány esetben megbízás alapján végzett belső ellenőrzés hiányosságokat tárt fel, ami alapján a szükséges intézkedéseket a vezetés megtette. Az APEH és a társadalombiztosítási szervek helyszíni ellenőrzést nem végeztek. A Szeretetszolgálat tevékenységéből adódóan egyes szervezeti egységeinél a megyei és a fővárosi Közigazgatási Hivatalok, a Vám- és Pénzügyőrség rendszeresen végez ellenőrzéseket.

A Szeretetszolgálat költségvetései a vizsgált időszakban előrelátással, az előző év tényszámai figyelembevételével készültek. A Szeretetszolgálat a rendelkezésre álló erőforrásokkal takarékosan gazdálkodik, és azokat igyekszik hatékonyan felhasználni.

Az elvállalt feladatok komplex ellátására a Szeretetszolgálat mint önálló jogi személy, céljai eléréséhez valamennyi szervezeti egységét képes mozgósítani. Szervezetten működik, az adományokat összegyűjti, raktározza és innen a szükségletnek megfelelően osztja szét, erőforrásait koncentrálja, így a feladatait kisebb ráfordítással képes ellátni. Alacsony bérköltséggel dolgozik, a feladat jelentős részét önkéntesekkel látja el. Az állami támogatások évről-évre csökkenő mértéke miatt a hiányzó forrásokat adományokból igyekszik kiegészíteni. Az állami támogatások között a legjelentősebb a költségvetési törvényben társadalmi szervezetek támogatása címén biztosított költségvetési támogatás, mely összes bevételen belüli aránya csökkent. Az állami költségvetési támogatást a régióinak továbbadva ösztönző belső finanszírozási rendszert épített ki.

Vannak olyan helyi programok, melyeknek indulását önkormányzati vagy minisztériumi támogatás tette lehetővé. A támogatás megszűnésével hosszabb távon a programot kénytelenek megszüntetni, mert az csupán önkéntes munkával vagy adományokkal már nem működtethető. Ilyen programjuk (Mentőszolgálat, értelmi fogyatékos gyermekek napközi otthona, Hospice szolgálat, mozgássérültek szállítása, ingyeneskonyha, gyógyászati segédeszközök kölcsönzése, rokkant-kocsi szervizszolgálat). Előfordult, hogy program megvalósításához beígért önkormányzati támogatást (pl. játszótér-program) a játszótér átadása után sem kapta meg a Szeretetszolgálat.

A vizsgált esetekben a Szeretetszolgálat részére költségvetésből célhoz kötött támogatások pályázatok igénylése, elszámolása szabályosan történt.

Egy esetben előfordult, hogy a Közigazgatási Hivatal a normatív finanszírozási kötelezettségének késve tett eleget. A feladatellátás folytonosságát nehezíti, hogy a nem állami szociális intézményeknek szociális közfeladatok ellátásáért szerződés alapján járó normatív állami hozzájárulás folyósítása és felhasználása esetén a vonatkozó kormányrendelet egyoldalúan csak a feladatot ellátóra tartalmaz szankciót, míg a szerződéstől eltérő késedelmes, illetve elmulasztott finanszírozást nem bünteti.

A szervezet Budapesti Központjánál végzett hajléktalan ellátás teljes ráfordítás igénye költségvetési és önkormányzati forrásból nem biztosított, ezért az intézmény kiegészíti azt saját forrásaiból. A Szeretetszolgálat gazdálkodása eredményes és hatékony. Eredményes, mert a hajléktalan ellátás komplex rendszerén keresztül teljes mértékben elérte az előzetesen megfogalmazott célját, hogy a - gondozási körébe bekerült 700-800 fő - hajléktalan számára biztosítsa a legfontosabb emberi létfeltételeket.

A hajléktalan ellátásba bevont intézményeknél a tényleges igénybevétel a tervezettnél megfelelően alakult, míg a működési engedélyben biztosított teljes létszámnak a Moszkva téri Nappali Melegedőnél az engedélyezett 80 fő helyett tartósan 400%-os túlteljesítés következtében 330-350 főt látott el a Szeretetszolgálat.

A Szeretetszolgálat tevékenysége hatékony, mert az intézményeket maximálisan kihasználja, feladatokat koncentráltan oldja meg. Az ellátandó alapfeladaton túl többletszolgáltatást is nyújt.

A Budapesti Központ hajléktalan ellátás területén végzett munkájának köszönhetően a gondozás egymásra épülő fokozatai segítségével a vizsgált három évben a leépült, arra rászoruló - a máltai gondozási körbe bekerülő - emberek egy részét (kb. 50 főt) sikerült újból önálló életvitelhez hozzásegíteni.; szükség esetén a magatehetetlen embereknek életük végéig tartó gondoskodást (öregék otthona) tud biztosítani.

Az Állami Számvevőszék javasolta a Szeretetszolgálat elnökének, hogy a jelentésben foglaltak figyelembe vételével: dolgozzák át és egészítsék ki a Számviteli Politikát a számviteli törvény előírásainak megfelelően, intézkedjenek, hogy az adományok és a készletek ne csak az analitikus nyilvántartásokban, hanem a főkönyvi könyvelésben is teljes körűen könyvelésre kerüljenek, szabályozzák részletesen a Szeretetszolgálatnál használatos szigorú számadású bizonylatok körét, szabályozzák a Szeretetszolgálat egészére egységesen a gépjárművek futásteljesítményének elszámolását úgy, hogy az feleljen meg a jogszabályi előírásoknak, erősítsék meg a Szeretetszolgálat gazdálkodásával és annak számviteli nyilvántartásával kapcsolatos vezetői és függetlenített belső ellenőrzési tevékenységet.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 37. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. július hónap, sorszáma 0019.

A jelentést az Emberi jogi, kisebbségi és vallásügyi bizottság megtárgyalta.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 261

34. A Kereszténydemokrata Néppárt 1998-1999. évi gazdálkodása törvényességének ellenőrzéséről

A párt 1998. és 1999. évi gazdálkodásáról szóló beszámolót a párttörvényben előírt határidőben és formában hozta nyilvánosságra.

A közzétett beszámolók tartalma egyik évben sem felelt meg a számviteli törvény előírásainak. A beszámolók a felmerült bevételeket és ráfordításokat, nem pedig a tényleges bevételeket és kiadásokat tartalmazzák. Emellett a beszámolóban szereplő politikai és működési kiadásokat a számviteli nyilvántartásokban nem különítették el, így azok értékének helytállósága nem állapítható meg. A beszámolók nem tartalmazzák teljes körűen a párt bevételeit és kiadásait. Mindezzel a párt a beszámolók készítése során megsértette a teljesség, a valódiság, a következetesség és a tartalom elsődlegessége a formával szemben számviteli alapelveit.

Az 1998-ban lefolytatott ÁSZ vizsgálat megállapításaira való tekintettel 1998. őszén a párt új Alapszabályt fogadott el, s ezzel összhangban új Szervezeti és Működési Szabályzatot, valamint Számviteli Politikát készített.

A Számviteli Politikához kapcsolódóan elkészítették a Leltározási, Értékelési és Pénzkezelési Szabályzatot. Számlarendet azonban annak ellenére sem készítettek, hogy a Számviteli Politika annak készítését kifejezetten előírta. Ennek következtében nem készült szabályozás arról sem, hogy a Pártnál mely költségek minősülnek működési, politikai vagy egyéb kiadásnak.

A számlarend hiánya is közrejátszik abban, hogy a könyvvezetés gyakorlata egyik évben sem felelt meg mindenben a számviteli törvény előírásainak. A könyvelés nem biztosít megfelelő háttérrel a beszámoló elkészítéséhez, illetve nem biztosítja a főkönyvi számlák és az analitikus nyilvántartások egyezőségét. Emellett a könyvvezetés az eszközökben és a forrásokban bekövetkezett változásokat nem mutatja a valóságnak megfelelően. 1998-ban legalább 285 M Ft értékben bizonylat nélkül könyveltek gazdasági eseményeket. A könyvvezetés során nem tartották be maradéktalanul a számviteli törvénynek a gazdasági események rögzítésére vonatkozó előírásait. Az események 10%-át a törvényben előírt határidőn belül nem rögzítették a gazdasági nyilvántartásokban. Ezért azokról a Párt vezetésének sem volt információja.

A pártnál a Számviteli Politikában előírt analitikus nyilvántartásokat vezették, azok vezetése az esetek többségében nem felelt meg a követelményeknek. Az analitikus nyilvántartásokat a főkönyvi zárást megelőzően nem egyeztetették a főkönyvi könyveléssel.

Az elszámolási előlegek nyilvántartási és elszámoltatási gyakorlata 1998-ban a párt belső előírásainak sem felelt meg.

A szigorú számadású nyomtatványok nyilvántartásának szabályozása és gyakorlata nem felelt meg a számviteli törvény előírásainak. Gyakorlatilag nem vezettek nyilvántartást.

A kötelezettségvállalás és utalványozás rendje 1998-ban nem felelt meg a törvényi előírásoknak, az ezzel kapcsolatos hiányosságokat azonban az 1998-ban lefolytatott ÁSZ vizsgálat már feltárta. Ennek alapján a pártnál a kötelezettségvállalás és utalványozás rendje megváltozott. A gyakorlat alapvetően megfelelt a belső előírásoknak. Az utalványozás területén azonban 1999-ben a párt főtitkára az esetek 80%-ában a részére eszközölt kifizetéseket - összeférhetetlen módon - önmaga utalványozta. A munkabér kifizetések egyáltalán nincsenek utalványozva, az elszámolási előleg felvételek pedig 29 esetben utalványozás nélkül történtek.

A kiadási pénztárbizonylatok kiállítása nem felelt meg a tartalmi követelményeknek, mert azokról hiányzott a kifizetés alapjául szolgáló bizonylatok megjelenése, a csatolt bizonylatok száma. Az elszámolási előlegek kifizetését nem olyan alapbizonylat alapján végezték, amelynek adatai alapján az előírt belső nyilvántartás megfelelően vezethető, és az elszámoltatás elvégezhető lenne.

A gépjárművek üzemeltetésével, illetve a magántulajdonú gépjárművek hivatali használatával kapcsolatos gyakorlat a korábbi vizsgálat által feltárt hiányosságokat mutatta. A hivatali gépjárművek üzemanyag felhasználását kizárólag benzinszámla alapján számolták el, fogyasztás-ellenőrző számítást nem végeztek. A magántulajdonú gépjárművek használatával összefüggésben kiállított kiküldetési rendelvények vezetése 1999-ben sem felelt meg maradéktalanul a jogszabályi előírásoknak.

Az adózással és a járulék fizetéssel összefüggő nyilvántartási, bevallási kötelezettségeknek a Párt eleget tett. A beszámoló tartalma azonban nem volt összhangban a főkönyvi könyveléssel. Ezért a párt a helyszíni vizsgálat alatt önrevíziót hajtott végre, melynek realizálása folyamatban van.

Költségvetési befizetési kötelezettségét a párt a vizsgált években rendszertelenül teljesítette, 1998-ban közel 30.000 E Ft köztartozást halmozott fel, amelynek befizetését év végéig hitelből rendezte.

A párt bevételei alapvetően a párttörvényben engedélyezett forrásokból származtak. Az ingatlanhasználat területén azonban a párt tiltott bevételre is szert tett.

Területi szervezetei ingyen, vagy jelképes összegű bérleti díjért béreltek ingatlanokat költségvetési szervektől, így tiltott, nem vagyoni hozzájárulásra tett szert a párt. A tiltott, nem pénzbeni vagyoni hozzájárulás nagyságát az ÁSZ külön eljárás során vizsgálja, illetve állapítja meg.

A párt gazdálkodásának belső ellenőrzésére az Országos Pénzügyi Ellenőrző Bizottság jogosult. A bizottság 1999-ben és 2000-ben vizsgálta a Párt 1998-1999. évi gazdálkodását. A vizsgálatok az ÁSZ által feltárttal azonos hiányosságokat állapított meg. A hiányosságokat azonban az Országos Pénzügyi Ellenőrző Bizottság elnökének nyilatkozatában foglaltak ellenére sem szüntették meg.

A vizsgálat megállapításai alapján az Állami Számvevőszék felhívta a párt elnökét a tételesen megnevezett hibák kiküszöbölésére.

Ismételten készíttesse el és tegye közzé a párt 1998. és 1999. évi gazdálkodásáról szóló beszámolókat. Rendeljen el vizsgálatot annak tisztázására, hogy ki a felelős a XI. kerületi értékpapírvásárlással összefüggésben elkövetett szabálytalanságokért, és hogy az alapján a pártot érte-e anyagi kár. A vizsgálat alapján tegye meg a szükséges intézkedéseket.

Intézkedjen az adók és járulékok bevallásának a főkönyvi könyveléssel való egyezősége megteremtésére. Vizsgálja meg a párt által használt valamennyi, nem tulajdonában álló helyiség használati jogviszonyának a párttörvény előírásaival való összhangját, a feltárt törvénysértő gyakorlatot szüntesse meg.

Az Állami Számvevőszék ismét javasolta a Kormánynak, hogy az Állami Számvevőszék korábbi pártvizsgálatai alapján tett jelzésekre is figyelemmel kezdeményezze a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló - többször módosított - törvény, valamint a számviteli törvény - a pártok nyilvántartási és beszámolási rendszerét érintő - ellentmondásainak feloldását, valamint azt, hogy kezdeményezzen jogszabály módosítást az önkormányzati tulajdonú ingatlanok használatával kapcsolatos törvénytelen gyakorlat megszüntetése érdekében.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 38. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. december hónap, sorszáma 0040.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 125

35. A Munkáspárt 1998-1999. évi gazdálkodása törvényességének ellenőrzéséről

Az ÁSZ ellenőrzése az előző, 1998. december 1-jén kiadott jelentésben foglaltakhoz képest a párt számviteli munkájában javulást nem tapasztalt. A párt a törvényességi felhívásban részletezett feladatok csak egy részének tett eleget. Változatlanul átdolgozásra szorul a párt számviteli, nyilvántartási, beszámoltatási rendszere.

A párt által a Magyar Közlönyben közzétett, az 1998-1999. évek gazdálkodásáról szóló pénzügyi beszámolók ezúttal is mind részleteikben, mind főösszegükben hibásak, nem teljes körűek, azok összeállítása nem következetes. Bizonylati rendje nem világos, könyvvezetése nem felel meg a számviteli törvény előírásainak, számviteli politikája, belső szabályzatai - az 1998. évben átdolgozottak is - többnyire az általánosság szintjén megfogalmazottak, nem a párt - mint gazdálkodó szervezet - adottságainak, körülményeinek leginkább megfelelőek.

Elégtelen az önálló gazdálkodási jogkörrel rendelkező területi szervezetek könyvvezetési, gazdálkodási tevékenységéhez nyújtott központi irányítás színvonala, az éves pénzügyi beszámolóhoz nyújtott adatszolgáltatás ellenőrzése.

Az 1999. évtől újjáalakult Pénzügyi Ellenőrzési Bizottság eddigi működése - amennyiben folyamatos, tárgyév közbeni, nemcsak utólagos ellenőrzéseket is végezne - lehetővé tenné a területi szervezeteknél folyó számviteli, nyilvántartási, gazdálkodó tevékenység összefogottabb, a beszámolási és könyvvezetési kötelezettségekre vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelő végzését. A párt Szervezeti Szabályzata szerint ennek megszervezése és végrehajtása a gazdasági vezető felelőssége.

A párt gazdálkodó tevékenységében az előző ellenőrzéshez képest javulás tapasztalható. 1998-1999. években csak a párttörvény által engedélyezett gazdálkodó tevékenységből ért el bevételt, tiltott vagyoni hozzájárulást, illetőleg adományt - az említett eset kivételével - nem fogadott el. Egyes szervezeti egységei - más pártokkal azonos elvek alapján - ingyenesen vagy névleges, alacsony bérleti díj ellenében bérelnek önkormányzati tulajdonú ingatlant. A tiltott, nem pénzben nyújtott vagyoni hozzájárulás nagyságrendjét az Állami Számvevőszék külön eljárás során vizsgálja, illetőleg állapítja meg.

Az ÁSZ elnöke felhívta a párt elnökét arra, hogy a jelentés megállapításai alapján intézkedéseket tegyen.

Dolgoztassa át a párt számviteli politikáját, számlarendjét a számviteli törvényben előírtaknak megfelelően, aktualizálja szabályzatait. Gondoskodjon a beszámolók alapját képező könyvelési adatok, kiegészítő információk, „vegyes bizonylatok” hitelességének, valódiságának biztosításáról. A párt területi szervezeteinek számviteli nyilvántartási, beszámolási kötelezettségével kapcsolatban nyújtson megfelelő, hatékonyabb központi irányítási és ellenőrzési segítséget. Biztosítsa a számviteli törvényben foglaltaknak megfelelően a főkönyvi könyvelés, az analitikus nyilvántartások és a bizonylatok adatai logikailag zárt rendszerét. Alkalmazzon ennek megfelelő számítógépes könyvelési programot, dolgozzon ki kódjegyzéket.

Vizsgálja felül teljes körűen a Csongrád megyei Koordinációs Bizottság 1998-1999. évi számviteli nyilvántartásait, és megállapításai alapján tegye meg a szükséges intézkedéseket, különös tekintettel az adóztatlan személyi jellegű juttatások adóvonzatának megállapítására és befizetésére. Végezzen önrevíziót a cégautók költ-

ségelszámolásával összefüggésben, és módosítsa a hivatali gépjármű használatának szabályait rögzítő 6. sz. Utasítást.

Haladéktalanul szüntesse meg a Budapest, II., és V. kerületi önkormányzati ingatlanaira vonatkozó törvénytelen bérleti jogviszonyt, illetőleg módosítsa a bérleti szerződéseket. Vizsgálja meg valamennyi, a párt által használt, nem a tulajdonában lévő helyiség használati jogviszonyának a párttörvény előírásaival való összhangját, a feltárt esetleges törvénytörést gyakorlatot szüntesse meg. Intézkedjen az ingyenes/kedvezményes ingatlanhasználatból származó bérleti, térítési díj-különbözet rendezéséről.

Dolgozzanak ki intézkedési tervet a megfelelő számviteli rend kialakítására, a jelentés által feltárt hibák és törvénytörések kiküszöbölésére és azt 2001. március 30-ig mutassák be az Állami Számvevőszéknek. Az éves beszámolók módosított, valós tartalommal történő ismételt közzététele csak a beszámolók alapját képező - a teljes alapszervezeti, megyei és kerületi szervezeti rendszer - könyvelési adatainak hiteles, ismételt rögzítése esetén lenne lehetséges.

Az Állami Számvevőszék ismét javasolta a Kormánynak, hogy az Állami Számvevőszék korábbi pártvizsgálatai alapján tett jelzésekre is figyelemmel kezdeményezze a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló - többször módosított - törvény, valamint a számviteli törvény - a pártok nyilvántartási és beszámolási rendszerét érintő - ellentmondásainak feloldását, valamint azt, hogy kezdeményezzen jogszabály módosítást az önkormányzati tulajdonú ingatlanok használatával kapcsolatos törvénytelen gyakorlat megszüntetése érdekében.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 39. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. december hónap, sorszáma 0041.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 100

36. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem, a Károli Gáspár Református Egyetem és a Budapesti Evangélikus Gimnázium (Fasor) ellenőrzéséről

Az egyházi alapítású felsőoktatási intézmények és gimnázium ellenőrzésére az illetékes egyházak vezetőinek felkérése alapján, az egyetértésükkel kialakított ellenőrzési program szerint került sor.

Az ellenőrzés az állami támogatások felhasználásának vizsgálatán kívül kiterjedt a tanintézetek gazdálkodásának és tevékenységének átvilágítására.

Ellenőrzésünk megállapította, hogy a törvényekben meghatározott állami támogatásokat az intézmények megkapták és a rendelkezésre álló összegek felhasználása alapvetően, kisebb hibák ellenére a törvényeknek megfelelt.

Fejlődőben van az intézmények belső szervezettsége, amelyek eredményeként megvalósulhat az egységes szakmai-gazdasági irányítás.

A Károli Gáspár Református Egyetemen 1999-ben, a Budapesti Evangélikus Gimnáziumban 1997. második felében belső okokból pénzügyi-problémák keletkeztek, amelyeket az intézményeknél kinevezett új vezetők határozott intézkedésekkel felszámoltak.

A felsőoktatási intézmények meghatározták azokat a szakmai célkitűzéseket, amelyek megvalósulása esetén magasan képzett szakembereket bocsáthatnak ki az egyetemek.

A célok személyi és tárgyi feltételei kialakulóban vannak, részben már megvalósultak.

A gimnázium - hosszabb múltja eredményeként - objektíven mérhető jó eredményeket ért el az oktatás terén, további feladatuknak tekintik a színvonal megőrzése mellett az oktatási költségek csökkentését a tartós pénzügyi-egyensúly fenntartása érdekében.

Az ellenőrzés megállapításait figyelembe véve tettünk javaslatokat az oktatási miniszternek, az oktatási intézményeket fenntartó egyházak vezetőinek, az egyetemek rektorainak, a gimnáziumot felügyelő igazgatótanácsnak és a gimnázium igazgatójának.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 40. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. október hónap, sorszáma 0036.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 384

37. A Nemzetközi Rendészeti Akadémia (ILEA) 1999. évi gazdálkodásáról készített beszámoló ellenőrzéséről

Az Amerikai Egyesült Államok Kormánya és a Magyar Köztársaság Kormánya 1995. áprilisában megállapodott a Nemzetközi Rendészeti Akadémia (International Law Enforcement Academy, továbbiakban ILEA) budapesti székhellyel történő létesítéséről. A kormányközi megállapodás végrehajtására az Amerikai Egyesült Államok budapesti nagykövete és a Magyar Köztársaság belügyminisztere kötött megállapodást.

Az ILEA létrehozásának célja a szervezett bűnözés elleni harcban a nemzetközi együttműködés elmélyítése, a résztvevők szakmai képzettségének fejlesztése, a közép-kelet-európai országok rendőrségei és az amerikai rendőrség közötti tevékenység összehangolása.

Az ILEA működését a két fél - a megállapodásnak megfelelően - pénzbeli hozzájárulással, természetbeni juttatással, szolgáltatásokkal támogatja. A működési költségek túlnyomó részét az amerikai fél viseli, a magyar fél elsősorban szolgáltatásokat végez, valamint személyzet formájában nyújt támogatást.

Az ellenőrzés célja az ILEA 1999. évi egyszerűsített éves beszámoló jelentése megbízhatóságának ellenőrzése volt. Ezen belül meg kellett győződni arról, hogy az ILEA 1999. évi gazdálkodási tevékenysége és pénzügyi elszámolásai megfeleltek-e a szabályszerűségi követelményeknek, beszámolójelentése a valós vagyoni és pénzügyi helyzetet mutatja-e, a rendelkezésére bocsátott forrásokat a megállapodásban meghatározott céloknak megfelelően használta-e fel.

Az ellenőrzés az ILEA 1999. évi gazdálkodására terjedt ki, de a vagyoni helyzet tekintetében áttekintette az önálló gazdálkodás kezdő időpontjára vonatkozó induló vagyon elemeit is.

Az ILEA létesítését, feladatait, valamint működésének és gazdálkodásának módját alapvetően az alapító és végrehajtási megállapodások szabályozzák. Az eltelt öt év alatt több változás érintette a szervezetet és főleg annak gazdálkodási tevé-

kenységét. A bekövetkezett szervezeti, környezeti módosulások hatásait a kormányközi megállapodások nem, vagy nem teljes egészében követték, ezért azok bizonyos részei és az ILEA működésének gyakorlata közötti összhang nem megfelelő. (Az ILEA igazgatójának 2000. július 4-én kelt tájékoztatása szerint folyamatban van az ILEA működését meghatározó külső szabályozás aktualizálása, kiegészítése.)

Az ILEA a szakmai és gazdasági feladatainak ellátásához kialakította a megfelelő szervezetet és a kormányközi megállapodások nyújtotta szabályozás keretei között gondoskodott a szervezet működésének és gazdálkodásának belső szabályozásáról. Elkészítették és kiadták a Szervezeti és Működési Szabályzatot és a gazdálkodás legfontosabb szabályzatait.

Az egyes szabályozások azonban nem tükrözik megfelelően a szervezet sajátosságait, a változások nyomán követése elmaradt és a belső szabályozások összhangja sem érvényesült minden esetben. Nem készültek el az ILEA szervezeti egységeinek részletes munkafolyamatait tartalmazó, a vezetők és a beosztottak jog- és hatáskörét meghatározó ügyrendek. Erre vezethető vissza, hogy a szervezeten belül nem kellően szabályozottak a gazdálkodás folyamatai, és szabályozatlanok a szervezet belső kontrollmechanizmusai, a beszerzett vagyontárgyak nyilvántartásba vételének és átadásának bizonylatolása, a dolgozók használatába adott kis és nagy értékű eszközök, munkaeszközök nyilvántartása.

Mindez jelzi, hogy az 1998. évben végzett ellenőrzésünk szabályozottságot érintő ajánlásai - amelyek az ILEA jogi státuszához igazodó szervezet, a gazdálkodás átfogó szabályozására és az ehhez kapcsolódó belső kontrollok kialakítására, valamint a közös (BM-ILEA) ellenőrzések megállapodás szerinti gyakorlására irányultak - csak részben hasznosultak.

Az ILEA 1999. évi működését döntően az Amerikai Egyesült Államok Budapesti Nagykövetsége (továbbiakban Nagykövetség) által átutalt támogatások finanszírozták.

A Nagykövetségtől az ILEA bankszámlájára érkező ellátmányok minden esetben mind időpontban, mind összegben eltértek az igénylésekben foglaltaktól.

A nagykövetségi támogatások átutalásainak összegéről és a finanszírozás időpontjáról a Nagykövetség bizonylatot nem küld az ILEA részére, az utalásokról a bankszámlán megjelenő összegből értesülnek.

Az ILEA által teljesített szolgáltatások költségeiről és az egyéb kiadásokról az előírásoknak megfelelően elszámoltak a magyar fél, illetve a Nagykövetség felé. Az elszámolások kellően dokumentáltak és valósak voltak.

A magyar fél - a megállapodásnak megfelelően - fedezte a magyar hallgatók költségeit, a magyar titkárság munkavállalóival kapcsolatos személyi és egyéb kiadásokat, esetleges javításokat, karbantartásokat, de ezek a költségek és kiadások nem jelentek meg az ILEA pénzforgalmában (önálló szakfeladatként, elkülönítve a magyar felet képviselő szervezetek költségvetésében sem).

A pénzügyi tranzakciókkal kapcsolatos észrevételeink döntően a nyilvántartási rend és a költségelszámolások - bizonylatok tartalmi, alaki - hiányosságaival fűggnnek össze.

Előfordult, hogy a szerződés tárgyát képező feladat és a valós tartalom nem felelt meg egymásnak, a szerződésekben meghatározott részszámlázások esetén a teljesítés igazolások elmaradtak, a felújítási és karbantartási munkák szerződésmódosításai egyes esetekben nem feleltek meg az elvárásoknak, az eredeti szerződéshez csatolt szerződésmódosító közös nyilatkozat helyett a szerződés egyes lapjait kicse-

rélték, aminek következtében utólag nem állapítható meg, hogy az eredeti szerződés mely pontokon módosult.

Előfordult, hogy a beszerzéseknél és a szolgáltatásoknál a tényleges teljesítések szakmai igazolása és ellenőrzése elmaradt. A beszerzett tárgyi eszközök esetében a számlák kifizetéséhez nem követelték meg - a nyilvántartásba vétel megtörténtét igazoló - állományba vételi bizonylatot, a pénzügyi bizonylatokhoz nem csatolták az okmányokat.

Az 1999. évben vásárolt eszközöket teljes körűen bevételezték, de a magyar félnek a megállapodástól eltérő módon adták át. A kormányközi megállapodás szerint ugyanis az ILEA céljait szolgáló eszközök a beszerzés, illetve a Magyarországra érkezés időpontjában a magyar fél tulajdonába kerülnek. A gyakorlatban nem a beszerzésekor, hanem csak utólag (2000. február 1), nem tételesen (eszközönként), hanem számlák szerint összevontan adták át az eszközöket.

Az éves beszámoló elkészítésének határidejéig nem történt meg a 30.000 Ft egyedi érték alatti tárgyi eszközök átadása.

A vásárolt készleteket bevételezték és ezzel egyidejűleg kiadásba helyezték. A pénzügyi bizonylatok mellé sem a bevételezési, sem a kiadásba helyezési bizonylatokat nem csatolták. A beszerzett készletek egy részével senkinek, semmilyen módon elszámolni nem kellett. Az ellenőrzés során talákoztunk olyan kifizetésekkel, amelyek bizonylataiból nem volt megállapítható, hogy a költségek felmerülése az ILEA céljait szolgálta.

A pénzügyi tranzakcióknál tapasztalt hiányosságokhoz egyaránt hozzájárult a belső kontrollmechanizmusok szabályozatlansága, valamint az alapító megállapodásban foglalt rendszeres, közös ellenőrzések elmaradása.

A beszámoló jelentés megbízhatósága tekintetében a valódiságot érintően számszerűsíthető, lényeges hibaszintet nem állapítottunk meg. Ugyanakkor a beszámoló jelentés hiteles alátámasztására hivatott számviteli nyilvántartások és bizonylatok bizonyító ereje maradéktalanul nem érvényesült, a számviteli törvényben előírt alaki és tartalmi követelményektől való eltérések miatt. További észrevételünk, hogy az 1999. évi vagyonérték hitelt érdemlően nem volt megállapítható (a leltározás befejezésének elmaradása következtében a várható, de a helyszíni ellenőrzés lezárásakor nem ismert korrekciók miatt).

Az ellenőrzés részletes megállapításainak hasznosítása mellett többek között azt is javasoljuk az ILEA igazgatójának, hogy kezdeményezze a megállapodások szükséges módosítását, aktualizálását, gondoskodjon a hiányzó, elsősorban a gazdálkodással kapcsolatos belső szabályozók, ügyrendek elkészítéséről, a meglévő szabályozások aktualizálásáról, a köztük lévő összhang megteremtéséről. Mindehhez kérje a magyar fél közreműködését.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 41. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. szeptember hónap, sorszáma 0033.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 148

38. A Közoktatási Modernizációs Közalapítvány működésének pénzügyi-gazdasági ellenőrzéséről

A Magyar Köztársaság Kormánya azért hozta létre 1995-ben a Közoktatási Modernizációs Közalapítványt, hogy az működésével segítse elő az oktatási miniszter egyes közoktatás-fejlesztési feladatait. A kuratórium által meghirdetett pályázatok témaválasztásai fokozatosan sokrétűbbé váltak, elsődlegesen azonban a Nemzeti Alaptantervre és az országos vizsgakövetelményekre alapozott választható tantervek, tanítási programok fejlesztését támogatta a kuratórium, így az alapító okiratban megjelölt több cél támogatása háttérbe szorult. A támogatások odaítélésével a közalapítvány az állami közfeladatokból a közpénzek elosztó funkcióját vette át, az ellenőrzött időszak minden évében a központi költségvetési támogatás részaránya meghaladta a közalapítvány összes bevételeinek a háromnegyed részét. A közalapítvány összes bevétele 1995-99. évek között 2.149 millió Ft volt, melyből a központi költségvetési támogatás 1.825 millió Ft-ot tett ki. A civil szféra pénzügyi erőforrásait eddig még nem sikerült a kuratóriumnak a közalapítványi célok finanszírozásába bevonni.

A kuratórium 1999. végéig 24 pályázatot hirdetett meg, a beérkezett 9857 pályázatból 4359 pályázó összesen 1.336 millió Ft támogatásban részesült. Egy nyertes pályázó átlagosan 307 ezer Ft támogatást kapott. Az ellenőrzés megállapítása szerint a kuratórium és a titkárság a pályázatok döntő többségét megalapozottan bírálta el. A bírálást és minősítést mintegy 400 szakértő segítette. A nyertes pályázók döntő többsége az előírt határidőre szakmai beszámolót készített pályázata megvalósulásáról és az előírt határidőre igazolta ráfordításait. Az ellenőrzés a kuratórium által kezdeményezett, összesen 23 db, mintegy 40 millió Ft-tal támogatott pályázatot kifogásolt, melyek a közalapítványi célokkal, illetve az adott pályázati felhívás követelményeivel nem voltak összhangban, továbbá kifogásolta az MKM által kezdeményezett - az éves költségvetési törvényben és az alapító okiratban nem szereplő célokra - nyilvános pályázat, felhasználási szerződés és utólagos elszámoltatás nélkül adott - 66 millió Ft támogatás (külföldi nyelvtanár-ok díjazása) közalapítványon keresztül történt lebonyolítását.

A közalapítvány támogatásával létrejött szellemi értékek eddig csak részben jutottak el (pld. kiadványok, konferenciák révén) mindazokhoz, akik ezeket hasznosítani tudnák. A kuratórium fokozatosan alakítja ki azokat a módszereket, amelyek segítenek a létrehozott szellemi értékek hasznosításában.

A kuratóriumi elnök, illetve a kurátorok személye a KOMA megalakulása óta többször változott. A kuratóriumi tagok egynegyede köztisztviselő az Oktatási Minisztériumban. A kuratórium létszámát az operatív munkavégzés szempontjából az ellenőrzés magasnak tartja. A kuratórium általában egy-két havi gyakorisággal ülésezett, a pályázatok kiírásának előkészítéséhez és elbírálásához igazodóan. A határozatok túlnyomó többsége törvényes volt, a helyszíni ellenőrzés azonban olyan határozatokat is talált, melyekről nem az alapító okiratban előírt számú kurátor döntött. A kuratóriumnak a nyilvánosságot és a szakmai közvéleményt tájékoztató gyakorlata nem szabályozott és még nem teljesen kiforrott, bár 1999-től kezdve a közszolgálati médiában, a szakfolyóiratokban, saját kiadványaikban, valamint országos konferenciákon már rendszeresebben biztosították az érintettek tájékoztatását.

Az ellenőrzés kifogásolta, hogy az alapító okirat nem szabályozta és nem korlátozta a kuratóriumi elnök és kurátorok, valamint az FB elnök és tagok tiszteletdíjának nagyságát, nem rendelkezett az FB elnök és tagok tiszteletdíjának megállá-

pítésával kapcsolatos hatásköréről. A FB a közalapítvány működéséhez, gazdálkodásához, számviteléhez, ügyviteléhez, kötelezettségvállalásaihoz kapcsolódó ellenőrző tevékenységet - dokumentált módon - nem végzett. Az FB az ülésein elsősorban az éves beszámolókkal, illetve az éves pénzügyi tervekkel foglalkozott, az ezekkel kapcsolatos megállapításokat nem foglalta írásba.

A közalapítvány szabályozottsága az ellenőrzés befejezésekor még nem volt teljes körű, egyes szabályzatok hiányoztak vagy hiányosak voltak. Az új kuratórium 1998. őszétől több intézkedést tett a gazdálkodás szabályozottsága és szabályossága feltételeinek kialakítására, működésének a törvényekben előírt részletezettségű dokumentálására, a szakmai közvélemény jobb tájékoztatására, továbbá - a számvevők helyszíni ellenőrzését követően, 2000. január - április között - elkészült a befektetési szabályzat, a számlarend, a munkavédelmi szabályzat, a munkaruha juttatásról és a gépkocsi használatról szóló belső utasítás, módosították a közalapítvány számviteli politikáját.

A közalapítvány egyszerűsített mérlegei és eredmény-kimutatásai könyvvezetéssel és leltárral alátámasztottak voltak. Az ellenőrzés kifogásolta az induló tőke és tőkeváltozás mérleg sorok tartalmát az ellenőrzött időszak valamennyi mérlegében, mivel a közalapítvány alapító okiratában megjelölt 300 millió Ft induló vagyon helyett a mérlegben - tévesen - 10 millió Ft induló tőkét mutattak ki. Az induló tőke összege a helyszíni ellenőrzés megállapítása alapján időközben helyesbítésre került. Az ellenőrzés kifogásolta a kuratórium pénzügyi tervező tevékenységét, az éves pénzügyi tervek tartalmát, megalapozottságát, az alapítványi célú kiadások tervezési módszerét. A kuratórium az ellenőrzött időszakban - 1999 kivételével - nem hagyta jóvá az éves pénzügyi tervet. A tervezett kiadásokat 1997-1999. években összességében csak 54 %-ra - ezen belül az alapítványi célú kifizetéseket (pályázati támogatásokat) 47 %-ra, a működési kiadásokat 89 %-ra - teljesítették.

A közalapítvány eszközeinek 96,5 %-át a forgóeszközök tették ki, tehát a likvid eszközök meghatározó arányt képviseltek. A szabad pénzeszközök 93 %-át - az alapító okirat előírásainak megfelelően - a kuratórium államilag garantált értékpapírokba fektette. Az ellenőrzött időszak alatt a vásárolt értékpapírok árfolyamnyereségéből származó hozam 210 millió Ft volt. A közalapítvány a központi költségvetési támogatást mindegyik évben rendszertelenül, általában az év második felében kapta meg. A késedelmes finanszírozás - 1997 kivételével - az MKM mulasztásai miatt történt. A tervszerűtlen finanszírozás a kuratóriumban bizonytalanságot keltett, erre hivatkozva rendszeresen előfordult, hogy a tárgyévben elbírált pályázatokra megítélt támogatásokat csak a következő évben fizették ki. Ezt a gyakorlatot az ellenőrzés kifogásolta, mivel a közalapítványnak likviditási gondjai nem voltak.

Az ellenőrzés megállapításai alapján javasoltuk, hogy a Kormány vizsgálja felül és - szükség szerint, összhangban a közoktatási törvény módosításaival - bővítse az alapító okiratban megjelölt közalapítványi célokat, pontosítsa a közalapítvány működési költségeivel kapcsolatos alapítói előírást, mérlegelje, hogy a közalapítvány céljainak megvalósításához szükséges és célszerű-e a kuratórium, ezen belül a köztisztviselők jelenlegi létszáma. Állapítsa meg az FB tagok tiszteletdíját, vagy hatalmazza fel erre az alapító nevében kormányzati felelősként eljáró oktatási minisztert, és az FB-től igényelje feladatai maradéktalan ellátását.

A Közoktatási Modernizációs Közalapítvány kuratóriumának javasoltuk, hogy dolgozza ki a közalapítvány szakmai támogatási koncepcióját, az éves támogatási elveket a jövőben erre figyelemmel határozza meg. Kezdeményeztük a még hiányzó vagy hiányos belső szabályzatok elkészítését, kiegészítését, pontosítását.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 42. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. május hónap, sorszáma 0011.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 158

39. A gazdasági kamarák vagyonleltárának ellenőrzésről

A gazdasági kamarákról szóló 1999. évi CXXI. törvény a Számvevőszék hatáskörébe utalta a kamarák vagyonleltárának ellenőrzését.

2000. május 21- január 16. között helyszíni vizsgálatot végeztünk. Az ellenőrzésbe valamennyi gazdasági kamarát bevontuk.

A helyszíni ellenőrzés **3 országos kamarai** (Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, Magyar Kézműves Kamara, Magyar Agrárkamara) és **61 területi kamarai** szervezetre, ebből: 21 kereskedelmi és iparkamarára, 20 kézműves kamarára és 20 agrárkamarára terjedt ki.

A vizsgálat célja volt annak megállapítása, hogy a gazdasági kamarák számviteli rendszerének és leltározási tevékenységének szabályszerűsége biztosított-e, az Állami Számvevőszéknek megküldött vagyonleltárak teljes körűen, a valóságnak megfelelően, hitelesen tükrözik-e a vagyonukat, a vagyonértékű jogokat és azok forrásait.

A vagyonleltár felülvizsgálat eredményeként összességében megállapítható, hogy a leltározás előkészítését, annak végrehajtását, továbbá a leltárak összeállítását, kiértékelését, valamint azok hitelességét a területi kamarák többségénél megfelelőnek találta a vizsgálat, 1/3-ánál hiányosnak, de még elfogadhatónak minősítette.

Az ÁSZ hitelesítő nyilatkozattal látta el a kamarák 1999. évi vagyonleltárát és mérlegét abban az esetben, ha az ellenőrzés törvénysértést, szabálytalanságot nem tapasztalt. Hitelesítő nyilatkozattal ellátott vagyonleltárak: országos kamarák: 3 db; területi kamarák: 41 db. Ez utóbbiakból: kereskedelmi és iparkamarák 18 db; kézműves kamarák 10 db; agrárkamarak 13 db.

A vizsgálatot végző számvevők 15 esetben a hitelesítő nyilatkozat helyett korlátozott nyilatkozatot adtak, mert a vagyonleltár és mérleg csak részben felelt meg a számviteli törvényben előírtaknak;

Korlátozott nyilatkozatot kapott: 15 kamara; ebből: kereskedelmi és iparkamarák 3 db; kézműves kamarák 7 db; agrárkamarak 5 db.

Elutasító nyilatkozat kiadására 5 esetben került sor, mivel a számvevők szerint ezen kamarák vagyonleltára és mérlege nem felelt meg a számviteli törvény előírásainak és a valóságnak. A megállapított hibák, hibahatárok jelentősnek minősültek. A leltározásnál és a mérleg összeállításánál figyelmen kívül hagyták az előző évekből származó tagdíjhátralékokat, valamint azok összegét. A számítógépes adatfeldolgozási rendszer hibái és a leltározási hiányosságok miatt a mérlegben nem a valós összegeket mutatták ki.

Hitelt érdemlően nem dokumentálták a kamarai tagok tartozásait, illetve a túlfizetéseket, a teljesítetlen követelésekre nem képezték céltartalékot, vagy annak gyakorlata nem felelt meg a számviteli törvény előírásainak.

A kamarák nem vizsgálták az általuk alapított Kht-k törzstőkéjét, illetve nem számolták el az okozott értékvesztést, ugyanis a számviteli törvény szerint érték-

vesztést kell elszámolni, ha a társaság saját tőke értékének a befektetés mértékének arányos része a könyvszerinti értéke alá csökken.

Nem mutatták ki részesedésként a saját alapítású Kht-k alapításkori értékét.

A helyszíni ellenőrzésekről készült jelentésekben a számvevők felhívták a gazdasági kamarák figyelmét a vonatkozó törvényi előírások betartására, a tényleges vagyoni állapotot tükröző vagyonleltárak és mérlegek összeállítására, a hiányzó belső szabályzatok pótlására illetve a meglévők aktualizálására. Ez utóbbival kapcsolatban főként a céltartalék-képzés helyi szabályainak kialakítására és annak számviteli politikában történő rögzítésére, a tagdíjhátralékok pontos összegének kimutatására.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv nem tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. október hónap, sorszáma 0038.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 647

VIII. A KÜLFÖLDI SEGÉLYPROGRAMOKKAL KAPCSOLATOS ELLENŐRZÉSEK

40. A nemzetközi segélyek monitoring rendszerének ellenőrzéséről

A monitoring rendszer a nemzetközi segélyek, támogatások hatékony, eredményes és szabályos felhasználását segítő megfigyelő, értékelő rendszer, amelynek kiépítése Magyarország számára az Európai Unió Alapok (az előcsatlakozási alapok, majd a Strukturális és a Kohéziós Alap) fogadásának szerves részét képezi és feltétele.

Az ellenőrzés célja volt a hazai monitoring rendszer, azon belül kiemelten a monitoring bizottságok működésének vizsgálata a vonatkozó kormányhatározatok függvényében. Vizsgáltuk a bizottságok szerepét a nemzetközi támogatások hatékony és szabályos felhasználásában, valamint a monitoring feladatok és a rendelkezésre álló erőforrások összhangját. A monitoring rendszer mielőbbi megfelelése érdekében a hazai szabályozást és gyakorlatot összevetettük az Európai Unió (EU) Bizottsága előírásaival. A vizsgálati megállapítások egy fejlődési folyamat kezdeti szakaszára vonatkoznak.

A vizsgált időszakban a monitoring rendszer megléte még nem volt előfeltétele a nemzetközi támogatások (Phare pénzek) elnyerésének és felhasználásának, de a Kormány a mielőbbi felkészülés érdekében 1998. évtől kormányhatározatok formájában rendelkezett annak kiépítéséről. A felelős szervek egymásra épülő feladat meghatározását, a hatáskörök, a felelősség megosztását tartalmazó átfogó, jogi szabályozás a vizsgálati jelentés készítéséig még nem került kiadásra, a jelentés készítésekor tervezet szinten volt. Az átfogó szabályozás a regionális fejlesztések beindításához, a monitoring információs technológiai (IT) háttér kiépítéséhez elengedhetetlen.

A kormányhatározatokban a monitoring célok és feladatok kitűzésénél az EU Bizottsága irányelveit figyelembe vették, de a Phare programok megvalósítása

során a Phare felhasználásának kötelező szabályai voltak az irányadók a vizsgált időszakában. A támogatások hatékony, szabályos felhasználásában a Phare Programirodáknek és a minisztériumok vezetésének volt meghatározó szerepe. A monitoring bizottságok a feladatot eltérő színvonalon hajtották végre, de az eredményesen működők hozzájárultak a támogatások sikeres felhasználásához, felgyorsították a döntéshozatalt.

Pozitívum, hogy a monitoring rendszer egyes elemei létrejöttek. Megalakultak a Központi és az Országos Monitoring Bizottság és a minisztériumoknál működő monitoring bizottságok, valamint az EU-val közös Monitoring Vegyes Bizottság. Nemzetközi szakmai, módszertani támogatással elkezdődött a közigazgatási szakemberek képzése, felkészítése a monitoring feladatra.

Az elkövetkező időszakban szükséges: a még hiányzó monitoring elemek kiépítése; a Phare támogatások kötelező előírásainak alkalmazása és a monitoring bevezetésével kialakult párhuzamosságok megszüntetése; a támogatást közvetlenül nyújtó szerv és a munkáját segítő monitoring bizottság feladatainak, felelőségének elkülönítése, az ellenőrzési szakterület szerepének rendezése, továbbá a bizottságok személyi és tárgyi feltételeinek biztosítása.

A szükséges erőforrásokat a módszertanra, a nemzetközi tapasztalatszerzésre és az IT rendszerfejlesztésre - Phare keretében - az EU biztosította. A bizottságok működésének költségvetési és státusz helyzete jelenleg nem megoldott. A továbbfejlesztés napirenden van, de a működtetésről csak a végrehajtási feltételek - főként az átfogó szabályozás, fejlesztési terv, az IT rendszer, a monitoring alapját képező programok, eszközök - ismeretében lehet dönteni.

A hazai monitoring rendszer eddig kiépített elemei, a megszerzett tapasztalatok jó alapot teremtettek egy EU-konform továbbfejlesztés számára.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 43. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. július hónap, sorszáma 0018.

A jelentést a Külügyi bizottság megtárgyalta.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 84

41. A Phare támogatások felhasználásának vizsgálatáról

A Magyarországnak juttatott Phare támogatások kezelését, felhasználását az Állami Számvevőszék 1992 óta rendszeresen ellenőrzi. A programok átfogó ellenőrzésére e vizsgálatot megelőzően 1997-ben került sor. A Phare támogatások volumene, valamint az Európai Unió Bizottsága által előírt eljárási szabályokban és a magyar Phare végrehajtó struktúrában bekövetkezett időközi változások indokolták a támogatási rendszer egészére vonatkozó átfogó ellenőrzés elvégzését.

Az EU és a magyar szabályozásban bekövetkezett változások eredményeként 1995.-1999. között javult és gördülékenyebbé vált a Phare támogatások felhasználása a magyar fél szervezetei részéről. A szabályváltozások és a szakmai tapasztalatok felhalmozódása eredményeként ütemezettebbé vált a programok végrehajtása, valamint minőségi javulás következett be a dokumentumok Phare előírásoknak megfelelő elkészítésében. Az intézményi és szabályozási változások hatása

megnyilvánult abban, hogy az éves programoknál fokozatosan csökkent a fel nem használt keret részaránya.

Az Európai Unió 1995-1999. közötti Phare programok keretében 527,6 millió EURO, azaz mintegy 137 milliárd forint értékben elnyert támogatási összeggel járult hozzá Magyarország EU-csatlakozáshoz történő felkészüléséhez. Az ellenőrzés keretében kiválasztott programok 430 millió EURO, azaz 112 milliárd forint értéket tesznek ki. Az ellenőrzött 430 millió EURO összegű támogatásból 2000. szeptember 30-ig 303 millió EURO, azaz 79 milliárd forint összegben történtek szerződéskötések. A fel nem használt keret 38 millió EURO, azaz 10 milliárd forint, amely véglegesen elveszett Magyarország számára. A további 89 millió EURO, azaz 23 milliárd forint az 1999. évi programokra használható fel, amelyek végrehajtása csak 2000. elején kezdődött meg. Így ez utóbbi esetben még adott a lehetőség a rendelkezésre álló keret lekötésére.

A Phare programok sikeres végrehajtása azok előkészítésén alapul. Az 1995-1999. évi Phare programok előkészítésében a magyar intézményrendszer felkészültsége elmaradt az EU kívánalmaktól annak ellenére, hogy az intézményrendszer kiépített struktúrája megfelelt az Európai Bizottság által előírt szabályozásnak. Fejlesztés alatt áll, de még nem épült ki az országos monitoring rendszer, amellyel az ÁSZ 2000. júliusi, „A nemzetközi segélyek monitoring rendszerének ellenőrzéséről” szóló jelentésében részletesen foglalkoztunk.

A magyar kedvezményezettek jellemzően betartották a Phare és hazai előírásokat, de tapasztaltunk olyan eljárásbeli hiányosságokat, valamint pénzügyi szabálytalanságokat, amelyek a támogatási keretek részleges felhasználásán túlmenően, az EU-nak történő visszafizetési kötelezettség veszélyével járhatnak együtt. Ezek részben a külső és belső ellenőrzések eredményeinek felhasználásával, részben rendszeres önellenőrzéssel javíthatók, így az EU ellenőrzések esetleges visszafizetési kötelezettségei elkerülhetők a jövőben.

A Phare keretében beszerzett és az állam tulajdonát képező eszközök, beruházások nem, vagy csak több éves késedelemmel jelentek meg az állam vagyonában. A vállalkozások által használt Phare eszközök tulajdonjoga tisztázatlan, illetve nem történt meg a kincstári és a vállalkozói vagyon szerinti megosztás. A Phare keretében beszerzett eszközök, megvalósított beruházások nyilvántartásba vétele, a vagyoni értékben való kimutatása nem felelt meg a Phare és a hazai jogszabályi előírásoknak.

Külön meg kell említeni a MÁV Rt.-nél megvalósított beruházások és a beszerzett eszközök nyilvántartásba vételét. A MÁV Rt. a nyilvántartásba vételkor megkülönböztette a kincstári és a vállalkozói vagyont, s azokat a mérlegben szerepeltette. A Számviteli törvény alapján a kincstári vagyon nem a társasági saját tőke része, hanem ezen vagyonelemeket a hosszú lejáratú kötelezettségekkel szemben kell kimutatni. A MÁV Rt.-nél az aktiválást érdemben befolyásolja a társasági és a kincstári vagyon teljes körű megosztásának hiánya. A MÁV Rt. a Phare támogatásokból megvalósult, aktivált beruházásokra értékcsökkenést számolt el, amely a társaság adózás előtti eredményét csökkenti, veszteségét növeli. Az elszámolás jelenleg alkalmazott módja érdemben befolyásolja a hitelfeltevő képességet, a társaság gazdálkodásáról kialakított megbízható, valós képet.

Az ÁFA kifizetésének és visszaigénylésének gyakorlata megfelelt az általános forgalmi adóról szóló törvény és a Phare előírásainak. A Phare támogatásból ÁFÁ-t nem finanszíroztak még időlegesen sem.

A Phare támogatások és felhasználásuk, valamint a magyar társfinanszírozási hozzájárulás mértéke a kedvezményezetteknél csak részlegesen kimutatott. Az or-

szág egészére nézve összevont és teljes körű - a költségvetés, az önkormányzatok, a vállalkozások és az alapítványok hozzájárulását is tartalmazó - kimutatások, gazdasági elemzések nem készültek. Ennek következtében nem lehet a rendelkezésre bocsátott és felhasznált pénzeszközöket teljes körűen, forrásonkénti megoszlásban a valós helyzetnek megfelelően bemutatni. A Phare és hazai forrást is kimutató, illetve azok felhasználását magába foglaló adatszolgáltatási, információs rendszer nem alakult ki, az erre vonatkozó szabályozás hiányos.

A belső ellenőrzési rendszer - azon belül a folyamatba épített ellenőrzés - nem működött kielégítően. Ebből adódóan előfordultak szabálytalan, lényeges aláírással nélküli (programfelelős, számla ellenőr, ellenjegyző), vagy a szerződés utólagos módosítását igénylő kifizetések.

A vizsgált projektek esetében a megvalósításban közreműködők az eljárásbeli szabályossági kritériumok szempontjából általában megfelelő gondossággal jártak el, kivéve az 1995-1997. évi programok előkészítését. Az ütemezett végrehajtást nehezítette, hogy az EU Delegáció és Európai Bizottság jóváhagyási időszükelete nem szabályozott. Az 1998. és 1999. évi programok előkészítettsége javult, ami jelentős részben a programok végrehajtása során szerzett tapasztalatoknak köszönhető. Fontos kényszerítő tényező volt, hogy a programok végrehajtására rendelkezésre álló időt az Európai Bizottság az 1997. évi programoktól kezdődően 3 évről 2 évre csökkentette.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 44. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. december hónap, sorszáma 0042.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 324

IX. EGYÉB ELLENŐRZÉSEK

42. Az 1999. októberi és a 2000. áprilisi időközi országgyűlési választási kampányokra a jelölő szervezetek és független jelöltek által fordított pénzeszközök ellenőrzéséről

Az 1999. és a 2000. évi időközi választások lebonyolítására a választási eljárásról szóló törvény rendelkezéseit kellett alkalmazni. Az Állami Számvevőszék az 1998. évi általános választást követően elkészült jelentésében jelezte a törvény szabályozásának hiányosságait, az ellenőrzést megoldhatatlan feladatok elé állító voltát. A jelentés javaslatokat fogalmazott meg a Kormánynak, hogy kezdeményezze a választási eljárásról szóló törvény módosítását és pontosítását az Országgyűlésnél. A törvény módosítására azonban nem történt intézkedés, így az időközi választásokat a korábbi hiányos szabályozás alapján kellett bonyolítani. Így a törvény ma sem határozza meg pénzügyi szempontból a választási kampány fogalmát, a választási költség fogalmkörébe sorolható kiadásokat, a kampányidőszakot, a beszámoló közzétételével kapcsolatos szabályok is kiegészítésre, pontosításra szorulnak.

A vizsgálat feltételét, körülményét illetően szükséges rögzíteni, hogy a választási eljárásról, valamint a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló törvények nem zárják ki olyan módszerek, technikák alkalmazását, amelyek lehetővé teszik,

hogy a tényleges kampányköltségnek csak egy része jelenjen meg a jelölő szervezetek nyilvántartásában. A hiányos jogi szabályozás következtében jelenleg nem biztosított a választási kampánypénzek eredetének és felhasználásának teljes átláthatósága. Az Állami Számvevőszék nem tudja betölteni a választások pénzügyeivel kapcsolatosan azt az ellenőrző szerepét, amit átláthatóság megkíván.

Az Állami Számvevőszék ennek következtében - az 1998. évi általános választásokat követő ilyen tárgyú vizsgálattal azonosan - tudomásul vette, hogy csak az minősül kampányköltségnek, amit valamely jelölő szervezet annak minősít, és ami az elszámolási határidőig megjelent a számviteli nyilvántartásokban.

Az ellenőrzési program alapján helyszínen ellenőrzött 5 párt közül beszámolási kötelezettségét 1999. évben a Munkáspárt nem teljesítette határidőben, ez csak 2000. július 19-én, az Állami Számvevőszék felhívását követően a Magyar Közlöny 75. számában történt meg (a határidőhöz képest 219 nap késés).

A 2000. évi közzétételi határidőn túl jelentetett meg választási beszámolót a FIDESZ-MPP (20 nap késés) és a Munkáspárt (33 nap késés).

A helyszínen nem ellenőrzött pártok közül az Állami Számvevőszék felhívását követően a Magyar Igazság és Élet Pártja az eredeti határidőhöz képest 336, illetve 117 nap késéssel tette közzé beszámolóját a Magyar Közlöny 2000/110. számában.

A nyilvánosságra hozatali kötelezettség elmulasztását a választási eljárásról szóló törvény nem szankcionálja, pótlólagos megjelentetésre kötelezéshez jogi lehetőség nincs biztosítva. E hiányosság megszüntetése is indokolt lenne, mert a helyszínen nem ellenőrzött, de jelöltet állító jelölő szervezetek közül az Együtt Magyarországért Unió és a Szociáldemokrata Párt nem tett közzé választási kampánybeszámolót.

Az ellenőrzött szervezetek által megjelentetett választási beszámolók bevételi és kiadási főösszegei megegyeznek a pártok számviteli nyilvántartásaiban szereplő adatokkal. A FIDESZ-MPP 2000. évi beszámolójának címe pontatlan és a közölt jelölt szám téves, a párt az ÁSZ ellenőrzés megkezdése előtt a téves adatok helyesbítését kérte a Magyar Közlönytől.

A választási kampányokra fordítható, jelöntenként átlagosan a költségvetési támogatáson felüli 1 M Ft-os összeghatárt két párt lépte túl.

A FIDESZ-MPP 1999. évben 1,2 M Ft-tal, a 2000. évben pedig 458 E Ft-tal mindösszesen 1.658 E Ft-tal lépte túl a törvényben biztosított összeghatárt. A párt a törvénysértést az ÁSZ vizsgálat megkezdése előtt önrevízió keretében észlelte és a túllépés összegének kétszeresét befizette a központi költségvetésbe.

Az MSZP az 1999. évi időközi választás során 73.170 Ft-tal lépte túl a felhasználható összeghatárt. Az összeg befizetésére az ÁSZ felhívta a helyszíni ellenőrzést követően a párt elnökét.

A beszámolóokban szereplő adatok számviteli alátámasztottsága a helyszíni ellenőrzések tapasztalatai alapján megfelelő volt. A kampányköltségeket bizonylatokkal támasztották alá, ezek megfeleltek a törvények támasztotta alaki és tartalmi követelményeknek.

A helyszínen ellenőrzött pártok - a KDNP kivételével - külön belső szabályzatot készítettek a kampánypénzek elszámolására, amelyben a maguk számára párton belül szabályozták a törvényben nem definiált fogalmakat (kampányköltség, kampányelszámolással kapcsolatos feladatok stb).

A jelentésben foglaltak alapján az Állami Számvevőszék javasolta a Kormánynak, hogy kezdeményezze az Országgyűlésnél a választási eljárásról szóló törvény helyett egy új, a kampány-finanszírozás átláthatóságát biztosító átfogó törvény

megalkotását. Határozza meg abban, hogy a választási költségek elszámolása szempontjából mely időszak, illetve tevékenység forrásait és ráfordításait kell figyelembe venni. Határozza meg továbbá a jelöltek száma alapján normatív módon juttatott állami támogatást illetően a dologi költségek fogalmát, a felhasználás elszámolásának formáját, tartalmát és a kifizetőhelyet.

A választási költségek forrásai tekintetében határozza meg, hogy az egyéb anyagi támogatások között milyen formában nyújtott és kiktől származó juttatásokat kell figyelembe venni (pl. ingyenes, illetve kedvezményes hirdetés és egyéb szolgáltatás). Határozza meg az országgyűlési választásra fordított állami és más pénzeszközök, anyagi támogatások összegét, forrását és a felhasználás módját bemutató, a Magyar Közlönyben megjelentetett választási beszámoló formáját és részletes tartalmát.

Módosítsa a választási beszámolók jelenlegi szűk 60 napon belül nyilvánosságra hozatali határidejét 90 vagy 120 napra, és fontolja meg szankció alkalmazását. Rögzítse követelményként az egyéni jelöltek választási költségeinek és forrásainak nyilvántartási kötelezettségét, a kapott támogatások minősítését, figyelemmel a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvényben, illetőleg az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. törvényben foglaltakra. Térjen ki a törvény arra, hogy közös jelöltállítás esetén a beszámolási kötelezettséget mely szervezetnek kell teljesítenie.

Rögzítse a törvény, hogy a költségvetési támogatáson felül jelöltenként átlagosan legfeljebb egymillió forintot fordíthatnak a választásra a jelölő szervezetek.

A feladatot a 2000. évi ellenőrzési terv 45. pontja tartalmazta. A jelentés nyilvánosságra hozatalának ideje 2000. december hónap, sorszáma 0039.

A vizsgálat előkészítésétől a jelentés-tervezet elkészítéséig ráfordított ellenőri napok száma: 58